

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η
κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της.
Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015**

ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: 3214Μ005

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΜΕΛΗ: ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΤΣΙΓΚΑΝΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

Αθήνα, Ιούνιος 2016

A Copyright © Χαρίκλεια Σταθακοπούλου, 2016
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

Στους γονείς μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
I. Η ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗ ΠΡΑΞΗ	
A. Η ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ-Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΠΑΞΙΩΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑ.....	10
B. Η ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΩΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗ ΠΡΑΞΗ.....	19
1. Το «υπέρτερο» έννομο αγαθό της ζωής σήμερα.....	19
2. Η έννοια της ανθρωποκτονίας-νομικοί ορισμοί της.....	22
3. Η εκ προθέσεως ανθρωποκτονία κατά το ελληνικό δίκαιο.....	25
3.α. Αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση.....	27
3.β. Εν ψυχρώ και εν βρασμώ τέλεση.....	31
II. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ	
Εισαγωγικές επισημάνσεις.....	35
A. Η ΜΙΚΡΟΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ.....	35
B. Η ΜΑΚΡΟΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ.....	42
III. Η ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ	
Εισαγωγικές επισημάνσεις.....	53
A. ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ	53
1. Σε διεθνές επίπεδο	54
2. Σε εθνικό επίπεδο.....	60
B. Η ΣΧΕΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΟΥ ΔΡΑΣΤΗ-ΘΥΜΑΤΟΣ.....	69
Γ. ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ, Ο ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΣΟ ΤΕΛΕΣΗΣ	71
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	
I. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ ΤΟΥΣ	
Εισαγωγικές επισημάνσεις.....	74
A. ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΩΝ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΘΕΙΣΕΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΩΝ.....	75
B. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΩΝ.....	80
1. Ανθρωποκτονία για λόγους φιλονεικίας.....	80
1.α. Μεταξύ συνδεδεμένων με διαπροσωπική σχέση.....	85
1.β. Μεταξύ αγνώστων.....	88
2. Ανθρωποκτονία ενδοοικογενειακή και εξ ερωτικής ζηλοτυπίας ...	89
2.α. Ενδοοικογενειακή ανθρωποκτονία.....	89
i. Τεκνοκτονία.....	89
ii. Πατροκτονία-Μητροκτονία.....	93
iii. Αδελφοκτονία.....	95
iv. Συζυγοκτονία.....	97
2.β. Ανθρωποκτονία εξ ερωτικής ζηλοτυπίας	98
3. Ανθρωποκτονία στα πλαίσια άλλου εγκλήματος (κυρίως για χρηματισμό/σεξουαλική ικανοποίηση)	104

4. Άλλα είδη ανθρωποκτονίας.....	111
4.α. Ανθρωποκτονία κοινωνικών προκαταλήψεων-ως έγκλημα μίσους/μισαλλοδοξίας	111
4.β. Πολιτική ανθρωποκτονία (στα πλαίσια της σύγχρονης διεθνούς τρομοκρατίας).....	113
4.γ. Πολλαπλές ανθρωποκτονίες	116
i. Κατ' εξακολούθηση/ διαδοχικές ανθρωποκτονίες.	116
ii. Κατά συρροή/ μαζικές ανθρωποκτονίες	120
II. ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ	
Α. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	126
Β. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	132
Γ. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ	166
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	176
ΠΗΓΕΣ.....	181
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	181
1. ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	181
2. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	190
ΕΚΘΕΣΕΙΣ.....	194
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	195
ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ.....	196

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην ανά χείρας εργασία επιχειρείται η μελέτη του φαινομένου της ανθρωποκτονίας στη σύγχρονη Ελλάδα, με κεντρικό άξονα το κίνητρο του δράστη. Στο πλαίσιο αυτό, η ανθρωποκτονία προσεγγίζεται εννοιολογικά και εξ επόψεως θεωριών όπως ψυχολογικές, του υποπολιτισμού της βίας και της ανομίας. Γίνεται επίσης σύντομη μνεία στη φαινομενολογία της, όπου παραθέτουμε κάποιες ποσοτικές διαστάσεις της σε διεθνές αλλά και εθνικό επίπεδο και ερειδόμενες σε βιβλιογραφικές πηγές διαπιστώσεις για τη σχέση δράστη-θύματος, τον χρόνο, τον τόπο και το μέσο τέλεσης, εστιάζοντας κυρίως στο εγχώριο επίπεδο. Στόχος μας είναι η δόμηση μιας τυπολογίας για την ανθρωποκτονία επί τη βάσει του κινήτρου του δράστη της, προσαρμοσμένη στα σύγχρονα ελληνικά δεδομένα. Κατόπιν της στηριζόμενης στην σχετική ταξινόμηση που υιοθετεί ο M. Cusson ανάλυσης κατηγοριών του εν λόγω φαινομένου, προχωρούμε στην έρευνά μας. Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της έμμεσης παρατήρησης και ειδικότερα το μεθοδολογικό εργαλείο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου γραπτών τεκμηρίων και έχοντας ως δείγμα μας την αναρτηθείσα στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ» νομολογία των ετών 2005-2015 σχετικά με την εκ προθέσεως ανθρωποκτονία, επιδιώκουμε να κατανοήσουμε τα εκάστοτε κίνητρα των ανθρωποκτόνων, όπως αυτά προκύπτουν από τα πραγματικά περιστατικά των δικαστικών αποφάσεων και με παράλληλη αναφορά έτερων πλαισιωτικών του κινήτρου στοιχείων. Τέλος, καταρτίζουμε την σκοπούμενη τυπολογία και καταλήγουμε στη σύνδεση των ανθρωποκτονιών στη σύγχρονη Ελλάδα με τον ατομικισμό και τη γενικότερη περιρρέουσα κατάσταση ανομίας.

Λέξεις-κλειδιά: *ανθρωποκτονία, κίνητρα, τυπολογία, σύγχρονη Ελλάδα*

Εν πάση περιπτώσει η θεωρία αυτή της μεσότητας δε βρίσκει εφαρμογή σε κάθε πράξη και σε κάθε πάθος [...] π.χ. [...] στην περίπτωση των πράξεων: μοιχεία, κλεψιά, φόνος· γιατί όλα αυτά –και όσα άλλα τέτοια– τα λέμε με τη βεβαιότητα ότι είναι αρνητικά και τιποτένια τα ίδια και όχι η υπερβολή ή η έλλειψή τους. Δεν υπάρχει, λοιπόν, περίπτωση να κάνει ποτέ κανείς το σωστό σε σχέση με αυτά· αυτό είναι πάντοτε λάθος.

(Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια, Β, 1107a 8-15)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τους ηθολόγους, ο άνθρωπος είναι το μόνο έμβιο ον στο οποίο η επιθετικότητα συνοδεύεται από μίσος και σκληρότητα στο πλαίσιο ενός γενικότερου πλαισίου για καταστροφή των άλλων και απόκτηση δύναμης. Είναι δε, για τον Κ. Lorenz, το μόνο πλάσμα που είναι ικανό να αφοσιωθεί στις υψηλότερες χρηστές και ηθικές αξίες, με τον κίνδυνο όμως να σκοτώσει τον αδελφό του, βέβαιος πως το κάνει για το συμφέρον των ίδιων αυτών υψηλών αξιών.¹ Η ανθρωποκτονία, λοιπόν, όσο και αν αυτό φαντάζει αντιφατικό, πηγαίνει χέρι-χέρι με την ίδια την ανθρώπινη φύση και ύπαρξη. Τι είναι, όμως, αυτό που ωθεί τον άνθρωπο να καταστρέψει τον όμοιό του και άρα τον όμοιο του θεού του² διαπράττοντας την υπέρτατη ύβρη και αμαρτία; Ποια είναι η εκείνη η ορμή που προσδίδει “γοητεία” στη θανάτωση του συνανθρώπου του, που υποβιβάζει τη ζωή του άλλου σε ένα απλό εμπόδιο για την επίτευξη υπέρτερων προσωπικών στόχων, που θολώνει την «ανθρωπιά» του ανθρώπου απομυζώντας τον δράστη από κάθε ίχνος ενσυναίσθησης για το θύμα του;

¹ Ν. Κουράκης, *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, τομ. Β': *Ειδικά εγκληματολογικά θέματα*, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1991, σσ. 44-45.

² «Πρόκειται για την πλατωνική αντίληψη περί “ομοίωσης”, κατά το δυνατόν, του ανθρώπου με τον Θεό...» -βλ. Ν. Ε. Κουράκης, «Δυνατότητες αξιοποίησης στοιχείων του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στη σύγχρονη νομική σκέψη» στον Τιμητικό τόμο Καλλιόπης Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογικές Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις*, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2010, σ. 1240, υπ' αριθμόν 20 παραπομπή, καθώς και το αντίστοιχο της Παλαιάς διαθήκης: «Ποιήσωμεν άνθρωπον κατ' εικόνα ημετέραν και καθ' ομοίωσιν», σε Γένεσις 1/26, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.myriobiblos.gr/bible/ot/chapter.asp?book=1&page=1_

Από πού πηγάζει αυτή η ορμή και τελικά με ποια μορφή και υπό ποιές συνθήκες μετουσιώνεται σε ανθρωποκτόνο δράση; Κάτω από τη βάσανο αυτών και άλλων παρόμοιων ερωτημάτων επιχειρήσαμε την ανά χείρας μελέτη έχοντας πλήρη συνείδηση της σε μεγάλο βαθμό «αναπάντητης» φύσης αυτών, αλλά, παρά ταύτα, τρέφοντας την ελπίδα ότι, στο τέλος της διαδρομής που θα διανύσουμε, θα μας μείνει μια μεστή γεύση προσέγγισης της γνώσης.

Το πεδίο μελέτης μας περιορίζεται από τα γεωγραφικά όρια της χώρας μας και από τα χρονικά της σύγχρονης εποχής, την οποία οριοθετούμε βάσει των μετανεωτερικών ή ύστερων νεωτερικών, κατ' άλλους, χρόνων.³ Εντούτοις, η παγκοσμιότητα και η διαχρονικότητα του φαινομένου της ανθρωποκτονίας θεωρούμε ότι όχι μόνο επιτρέπει, αλλά και μας υποδεικνύει την ένταξη της μελέτης σε ένα ευρύτερο χωροχρονικό πλαίσιο, που θα εξακτινώνεται πέρα από τα τιθέμενα όρια, ώστε μέσα από παραλληλισμούς και διαπιστώσεις αντιθέσεων να κατανοήσουμε καλύτερα το ζητούμενο, δηλαδή την ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα. Θα επικεντρωθούμε στην εκ προθέσεως τελούμενη ανθρωποκτονία και θα επιδιώξουμε τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών με τα οποία αυτή κάνει την εμφάνισή της στην χώρα μας κατά τα τελευταία έτη, δίνοντας έμφαση -κατά κύριο λόγο- στα κίνητρα των ανθρωποκτόνων δραστών, τα οποία και θα χρησιμοποιήσουμε ως πρώτη ύλη και κεντρικό άξονα για τη δόμηση μιας προτεινόμενης από εμάς τυπολογίας της ανθρωποκτονίας.

Αναλυτικότερα, στο πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας, θα μελετήσουμε την ανθρωποκτονία τόσο ως κοινωνικό φαινόμενο, επιχειρώντας μια -θα λέγαμε-

---

³ Χρονολογικά, η μετανεωτερικότητα κάνει έντονη την παρουσία της προς το τέλος του 20ου και στις αρχές του 21ου αιώνα- βλ. Α. Ασημάκη, Γ. Κουστουράκης, Ι.Καμαριανός, «Οι έννοιες της νεωτερικότητας και της μετανεωτερικότητας και η σχέση τους με τη γνώση: Μια κοινωνιολογική προσέγγιση», στο *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τομ. 15, τεύχ. 60/2011, σ. 103.

συνοπτική και ενδεικτική ιστορική αναδρομή στρεφόμενη γύρω από τον πυρήνα της απαξίας της, όσο και ως αξιόποινη πράξη, διακρίνοντας μεταξύ διαφόρων μορφών της και εστιάζοντας, εν συνεχεία, στην - κατά την ελληνική έννομη τάξη- ανάλυση της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας. Το πέρασμα στο επόμενο κεφάλαιο θα σηματοδοτήσει το εγχείρημά μας για μια θεωρητική προσέγγιση του περάσματος στην πράξη της ανθρωποκτονίας, εξ επόψεως μικροκοινωνιολογικής αλλά και μακροκοινωνιολογικής. Θα κλείσουμε δε το πρώτο μέρος με μια ακροθιγή μελέτη της φαινομενολογίας της ανθρωποκτονίας. Οι ποσοτικές διαστάσεις του εν λόγω εγκλήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, η συνδέουσα τους πρωταγωνιστές του σχέση, τα χαρακτηριστικά αυτών και οι συνθήκες και το μέσο τέλεσής του θα μας δώσουν μια πληρέστερη και αναγκαία -κρίνουμε- εικόνα για την καλύτερη κατανόηση του αντικειμένου της εργασίας, αλλά και την ομαλότερη μετάβαση στην έρευνά μας.

Στο δεύτερο μέρος, προλειπώντας το έδαφος για τη δόμηση μιας προσαρμοσμένης στα σύγχρονα ελληνικά δεδομένα τυπολογίας των ανθρωποκτονιών, θα ξεκινήσουμε με μια αναφορά στην έννοια του κινήτρου και τη θέση που του επιφυλάσσει ο Έλληνας νομοθέτης, συνεχίζοντας με την παράθεση κάποιων ταξινομήσεων των ανθρωποκτονιών που έχουν επιχειρηθεί σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο. Από αυτές, θα ξεχωρίσουμε την ταξινόμηση που υιοθετεί ο M.Cusson και θα την υιοθετήσουμε με τη σειρά μας, προβαίνοντας σε περαιτέρω ανάλυση των υπαγόμενων σε αυτήν κατηγοριών ανθρωποκτονίας. Στο επόμενο κεφάλαιο, θα προχωρήσουμε στη διεξαγωγή της έρευνάς μας για την εκ προθέσεως ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα βάσει της δημοσιευθείσας κατά τα έτη 2005-2015 και αναρτηθείσας στην Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών (στο εξής ΤΝΠ) «ΝΟΜΟΣ» ελληνικής νομολογίας. Ακολουθώντας τη μέθοδο της έμμεσης

παρατήρησης και ειδικότερα το μεθοδολογικό εργαλείο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου γραπτών τεκμηρίων, θα προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε την ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και με το βλέμμα στραμμένο στο κίνητρο του ανθρωποκτόνου, αφού παραθέσουμε τα ερευνητικά μας πορίσματα, θα καταρτίσουμε βάσει αυτών μια τυπολογία για την ανθρωποκτονία εδραζόμενη στο εκάστοτε κίνητρο του δράστη. Τέλος, θα παρουσιάσουμε τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε έπειτα από τη συνολική ανάλυση του φαινομένου της ανθρωποκτονίας και υπό το φως της έρευνάς μας, στο πλαίσιο της ανά χείρας εργασίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

I. Η ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΗ ΠΡΑΞΗ

A. Η ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ-Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΠΑΞΙΩΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑ

Η ένταξη της μελέτης της βίας στις προτεραιότητες της ανθρωπολογικής προσέγγισης μαρτυρά τη σύνδεσή της με το βαθύτερο νόημα της ανθρώπινης ύπαρξης.⁴ Η δε ενδοκοινοτική βία, χωρίς να συνιστά ένα φυσικό γεγονός *per se*, θα μπορούσε να ιδωθεί ως έκφανση της κοινωνίας που δίνει διαχρονικά και σταθερά το παρόν, ήτοι ένα διαχρονικό κοινωνικό φαινόμενο, άλλως ένα φυσιολογικό μέρος της

---

⁴ Σ. Δημητρίου, *Μορφές Βίας*, Αθήνα: Σαββάλας, 2003, σ. 38.

καθημερινής κοινωνικής ζωής.⁵ Η ανθρωποκτονία, κατεξοχήν πράξη βίας και μάλιστα σήμερα εντασσόμενη στο κατά τον Ο.Η.Ε. τετράπτυχο των εγκλημάτων βίας κατά προσώπων⁶, αποτελεί το πρώτο έγκλημα, το αρχικό ή φυσικό έγκλημα κατά τον P. Reiwald,⁷ το «απόλυτο» έγκλημα, όπως το χαρακτηρίζει το Γραφείο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα⁸. Και για τις πρωτόγονες ακόμα κοινωνίες ήταν ιδιαίτερα βαριά πράξη-συγκαταλεγόμενη με άλλες όπως η μαγεία, η ιεροσυλία και η αιμομιξία, στη λίστα των πράξεων που απαγορεύονταν γιατί προσέβαλλαν τις υπερφυσικές δυνάμεις- και είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμη και ο φόνος εχθρού από άλλη φυλή επέβαλλε στον νικητή πένθος και καθαρτικές τελετουργίες για να εξαγνιστεί ο νικητής και να μη μianθεί και η φυλή του.⁹ Αργότερα, οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν πως εκεί που μια μητέρα καταπιέστηκε ή δολοφονήθηκε εμφανίζονταν οι Ερινύες, που καταδίωκαν σαν γρήγορα σκυλιά όλους εκείνους που περιφρονούσαν την εξ αίματος συγγένεια και την κοινωνική τάξη που πηγάζει από αυτήν,¹⁰ ενώ στην κλασική Αθήνα, προκειμένου οι δικαστές να μην μαινόνται από τους δράστες, καθώς ο φόνος αποτελούσε παράβαση και του ιερού άγραφου δικαίου¹¹, οι δίκες ανθρωποκτονίας γίνονταν σε υπαίθριους χώρους.¹² Δίνει

---

⁵ Β. Καρύδης, «Προλεγόμενα» στο Σ. Δημητρίου, *Μορφές Βίας*, Σαββάλας, 2003, σ. 11 και Β. Βλάχου, *Η εξέλιξη των εγκληματολογικών θεωριών για τη βία και την επιθετικότητα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σσ. 1, 10.

⁶ Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες και παλαιότερες κατευθύνσεις*, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκουλας, 1985, σ. 121.

⁷ M. Wolfgang, F. Ferracuti, *Η υποκουλτούρα της βίας*, μτφρ.: Φ. Μηλιώνη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σ. 322.

⁸ UNODC, *The 2011 Global Study on Homicide*, ed. J. Gibbons, 2011, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime/global-study-on-homicide-2011.html>.

⁹ Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, *Εγχειρίδιο εγκληματολογίας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1984, σσ. 52-54.

¹⁰ Κ. Κερένγι, *Η μυθολογία των ελλήνων*, μτφρ.: Δ. Σταθόπουλος, Αθήνα: Εστία, 2012, σ. 58.

¹¹ Σ. Κεσανίδου, *Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας κατά το αττικό δίκαιο στους κλασικούς χρόνους*, (Ανέκδοτη μεταπτυχιακή εργασία), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2010, σ. 26.

¹² Γ. Τζεφεράκος, Α. Μ. Φανουράκη, Αθ. Δουζένης, «Ανθρωποκτονία και νόμος στην Αρχαία Ελλάδα», στο *Ατη*, τεύχ. 7/2014, σσ. 15-16

μάλιστα η ανθρωποκτονία διαχρονικά το παρόν, παρά το ότι η ιδέα της ιερότητας της ανθρώπινης ζωής και της αναγνώρισης της αυταξίας της ανεξαρτήτως της αξίας που μπορεί να αποδοθεί σε ένα άτομο λόγω ικανοτήτων, προσπαθειών, επιτευγμάτων και ταλέντων, είναι μια από τις σημαντικότερες αξίες τόσο ηθικής όσο και θρησκευτικής χροιάς. Ήδη από τα πρώτα εδάφια της Παλαιάς Διαθήκης συνάγεται ότι στα μάτια του Θεού ο φόνος είναι των χειροτέρων εγκλημάτων, διότι το να σκοτώσεις άνθρωπο σημαίνει να σκοτώνεις ένα ον το οποίο ομοιάζει στον Θεό (που έχει δημιουργηθεί «κατ' εικόνα Θεού»). Αλλά και το αναμφίβολο βάρος της αρχετυπικής εντολής «ου φονεύσεις» δεν αποτέλεσε ικανό εμπόδιο στη στρεφόμενη κατά των ομοειδών του φονική δράση του ανθρώπου.¹³ Ο χαρακτηρισμός της ανθρωποκτονίας -όπως και των λοιπών εκδηλώσεων του εγωισμού και της επιθετικότητας που ξεπερνούσαν τα κοινωνικά αναγκαία όρια- ως «ανήθικης πράξεως» από την ηθική και «αμαρτίας» από τη θρησκεία στάθηκε ανεπαρκής στιγματισμός για να πείσει σε αποτροπή από αυτή και έτσι υιοθετήθηκε η απειλή και επιβολή των διαφόρων κυρώσεων.¹⁴ Η ανθρωποκτονία ήταν το έγκλημα που θεσμοθετήθηκε στον βωμό της διατήρησης μιας κατάστασης ισορροπίας εντός του κάθε κοινωνικού συστήματος, αρχικά ως απαγόρευση του εντός των ομάδων φόνου¹⁵. Η σταδιακώς επιτευχθείσα συλλογική συνείδηση ενάντια στη βία και την ανθρωποκτονία -προϊόν της καταστολής της επιθετικότητας- είναι αυτή που φορτίζει τόσο έντονα τις κοινωνικές αντιδράσεις στη στέρηση της ανθρώπινης ζωής, ανάγοντας την ανθρωποκτονία στο σοβαρότερο όλων των εγκλημάτων.¹⁶ Το έγκλημα εδώ, απομακρυνόμενο από την -κατά τα

---

¹³ Ι. Καρεκλάς, «Περί της ποινής του θανάτου. Μια ανάλυση φιλοσοφίας του Δικαίου και Ηθικής», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 2/2012, σ. 36 και Α. Τρωϊάνου-Λουλά, *Έγκλημα και μεταφυσική: ερμηνείες και μεταφυσικές θεωρήσεις της εγκληματικής συμπεριφοράς*, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2004, σ. 47.

¹⁴ Στ. Αλεξιάδης, *Εγκληματολογία*, Αθήνα: Σάκκουλας Α.Ε., 2011, σ. 89.

¹⁵ M. Wolfgang, F. Ferracuti, *ό.π.*, σ. 322.

¹⁶ Στο ίδιο, σσ. 322-323.

προλεχθέντα- θρησκευτική καταβολή του, νοείται ως «κάθε τιμωρούμενη πράξη» κατά την έννοια που ο Durkheim του αποδίδει, πράξη δηλαδή τιμωρητέα ως απαγορευμένη από την κοινωνία και γι' αυτό υποκείμενη σε ποινική κύρωση.¹⁷ Εντούτοις, παρά το ότι πρόκειται για ένα έγκλημα-ταμπού, επιδέχεται ταυτόχρονα μεγάλης σχετικοποίησης με κοινωνικούς όρους.¹⁸ Η παράνομη δηλαδή ανθρωποκτονία δεν αποτελεί μια απόλυτη έννοια, κάτι το αναμενόμενο, εφόσον και αυτή όπως και τα λοιπά εγκλήματα δεν συνιστά παρά μια κοινωνική κατασκευή.¹⁹ Άλλωστε, ο νομοθέτης έχει ως έργο να επικυρώνει το κοινό αίσθημα της κοινωνίας του και της εποχής του για το τί είναι εγκληματική πράξη και τα εκάστοτε άξια προστασίας από τον ποινικό νόμο «αγαθά» (θεμελιώδεις αξίες της κοινωνίας) καθώς και η αξιολόγησή τους και η βαρύτητα των προσβλητικών των αγαθών αυτών πράξεων αλλάζουν από εποχή σε εποχή και από τόπο σε τόπο, ανάλογα με το πολιτισμικό στάδιο που διέρχεται κάθε κοινωνία.²⁰ Άλλως ειπείν, η έννομη βία υπήρξε και εξακολουθεί πάντα να είναι μία αναπόδραστη ανάγκη, σύμφωνη με την οργανωμένη κοινωνική διαβίωση. Εκείνο που διαφέρει κάθε φορά είναι η έκταση, η μορφή και ο βαθμός ανθρωπισμού ή απανθρωπιάς της αναγκαίας αυτής βίας, ανάλογα με τη βαθμίδα εξέλιξης της πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης των λαών και του εν γένει πολιτισμικού τους επιπέδου.²¹ Έτσι, είναι χαρακτηριστικό ότι στην αρχαία Σπάρτη, βάσει του νόμου της «κρυπτείας», οι Έφοροι έστελναν, κατά χρονικά

---

¹⁷ M. Cusson, Σύγχρονη εγκληματολογία, μτφρ.: Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2002, σ. 28.

¹⁸ Β. Καρύδης κ.α., Γυναίκες και Ανθρωποκτονία. Έρευνα στις Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού, Κ.Ε.Θ.Ι., 2005, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: http://kethi.gr/wp-content/uploads/2008/12/123_GYNAIKES_ANTHRWPOKTONIA_FYLAKES_KORYDALLOY.pdf, σ. 21

¹⁹ F. Brookman, Understanding Homicide, SAGE Publications, 2005, σ. 3.

²⁰ Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, ό.π., σ. 23-26 και Χ. Ν. Δημόπουλος, Εισηγήσεις εγκληματολογίας: ιστορική προσέγγιση, σύγχρονη θεωρία, κατευθύνσεις-εφαρμογές, παγκοσμιοποίηση και έγκλημα, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σ. 49.

²¹ Π. Παπαδάτος, Η επιθετικότητα, η βία και η καταστροφικότητα στην κοινωνική διαβίωση, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 1980, σ. 45.

διαστήματα, οπλισμένους νέους στην ύπαιθρο να σκοτώσουν δούλους ελεύθερα και χωρίς αιτία²² και στην Αρχαία Αθήνα, σύμφωνα με τους φονικούς νόμους του Δράκοντα- «δίκαιους» (και άρα ατιμώρητους) φόνους συνιστούσαν οι διαπραττόμενοι κατά συμπολεμιστή ή συναθλητή στη διάρκεια του πολέμου ή αγώνα αντίστοιχα εφόσον γίνονταν ακούσια, κατά ληστή που είχε στήσει ενέδρα ή κατά αδίκως και βιαίως επιτιθέμενου-επιβουλευόμενου τη ζωή ή περιουσία κάποιου, καθώς και κατά του επ' αυτοφώρω συλληφθέντος να συνουσιάζεται με τη σύζυγο, μητέρα, αδελφή ή θυγατέρα κάποιου ή με την παλλακίδα του, με την οποία έχει σκοπό να αποκτήσει ελεύθερα τέκνα.²³ Στην αρχαία Ρώμη, βάσει νόμου σταυρώνονταν οι δούλοι του δολοφονηθέντος αφέντη τους, χωρίς να έχει αποδειχθεί η ενοχή τους²⁴ και ο πατέρας είχε δικαίωμα ζωής και θανάτου πάνω στα παιδιά, δικαίωμα που κατά τις ιστορικές μαρτυρίες ασκείτο συχνά στα νεογέννητα.²⁵ Σύμφωνα δε με το έθιμο Σάτι, στην Ινδία, η χήρα συνόδευε τον νεκρό σύζυγό της στον τάφο.²⁶ Τέλος, αξιομνημόνευτο είναι και το λεγόμενο «κυνήγι των μαγισσών» από τους ιεροεξεταστές, που κατά τους 16^ο και 17^ο αιώνες και κυρίως στην ηπειρωτική Ευρώπη και τη Σκωτία, αλλά επίσης στην Αγγλία, είχε θεσμοθετηθεί ως έγκλημα που επέσυρε την ποινή του θανάτου, με τα καταδικασμένα θύματα να είναι στη συντριπτική πλειοψηφία τους (90%) γυναίκες.²⁷

Κατά τη μετάβαση στη νεωτερικότητα (18^ος - 19^ος αιώνας) και τον θεσμικό εξορθολογισμό του αρχικά απόλυτου και αυθαίρετου τρόπου άσκησης της κρατικής

---

²² Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, *Εγχειρίδιο εγκληματολογίας*, ό.π., σσ. 21-22.

²³ Μ. Γιούνη, *Νόμος πόλεως: δικαιοσύνη και νομοθεσία στην αρχαία ελληνική πόλιν*, Αθήνα: Βάνιας, 2006, σ. 341.

²⁴ Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, *Εγχειρίδιο εγκληματολογίας*, ό.π., σσ. 21-22.

²⁵ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, Θεσσαλονίκη: Σάκουλας, 2001, σ. 528.

²⁶ Σ. Δημητρίου, ό.π., σσ. 34, 122.

²⁷ J. Radford & D. E.H. Russell, *Femicide: the politics of woman killing*, New York: Twayne, 1992, σ. 27.

εξουσίας με τη διαδοχή στην εξουσία του ηγεμόνα από το κεφάλαιο, η κοινωνική αντίδραση απεκδυόμενη του ατομικού της χαρακτήρα, απέκτησε έναν χαρακτήρα πιο γενικό και απρόσωπο. Η σημασία στράφηκε από την ιερότητα της περιουσίας του ενός ή του άλλου γαιοκτήμονα σε αυτή της περιουσίας γενικώς.²⁸ Και δοθέντος ότι νευραλγική θέση στο εγχείρημα της μετάβασης από το μεσαιωνικό στο νεωτερικό σύστημα πολιτικής οργάνωσης κατέχει η έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι ιδέες που σχετίζονται με την προαγωγή της ανθρώπινης αξίας-κατ' αντίθεση με τα έως τότε θεμελιούντα την κρατική εξουσία μεταφυσικά ή ιδεαλιστικά/ηθικά πρότυπα, (όπως με την «απροσωποποίηση» της περιουσίας) συνέβη και με τη βία κατά προσώπων, που σταδιακά μειώθηκε καθώς αυξήθηκε ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.²⁹ Στα πλαίσια αυτά, εξάλλου, συντελέστηκαν σημαντικά βήματα για τον εξανθρωπισμό του ποινικού κολασμού, μέσω του ουσιώδους περιορισμού της θεσμικά κατοχυρωμένης ανταποδοτικής «φονικής» βίας του κράτους, με τη σταδιακή αντικατάσταση των σωματικών ποινών και αυτής του θανάτου από την εμφανισθείσα περί τα τέλη του 18^{ου} αιώνα ποινή της φυλάκισης.³⁰ Βέβαια, ο άνεμος ανθρωπισμού, όσον αφορά εν προκειμένω την αντιμετώπιση του «ανθρωποκτονείν», που έπνεε πλέον στις νεωτερικές κοινωνίες, δεν ήταν και τόσο φρέσκος. Οι ανθρωποκεντρικές βάσεις για τη στάθμιση της υποκειμενικής θέσης του δράστη σε σχέση με το έγκλημα είχαν τεθεί ήδη από τον χώρο του ποινικού δικαίου της κλασικής εποχής στην αρχαία Αθήνα ανοίγοντας έτσι το δρόμο για την εδραίωση παγκοσμίως της θεμελιώδους

---

²⁸ Β. Καρύδης, «Προλεγόμενα», ό.π., σ. 12.

²⁹ Στο ίδιο, σ. 12, Χ. Ν., Δημόπουλος, ό.π., σ. 28, Α. Χουλιάρας, «Ποινική δικαιοσύνη και ανθρώπινα δικαιώματα: η προβληματική μιας επαμφοτερίζουσας σχέσης», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 2/2012, σ. 59 επ. και Ν. Κουράκης, *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, τομ. Α': Θεωρία και πρακτική της ποινικής καταστολής, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1991, σ. 192.

³⁰ Α. Τρωιάνου-Λουλά, «Βιαιότητα. Σκέψεις-Προεκτάσεις-Ιδεατές λύσεις», στον Τιμητικό τόμο Καλλιόπης Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογικές Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις*, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2010, σσ. 370-371.

αρχής του σημερινού ποινικού δικαίου του “mens rea”.³¹ Με τους περίφημους «φονικούς» του νόμους, ο πρώτος νομοθέτης της Αθήνας Δράκοντας (κατά το τέλος του Ζ΄ αιώνα π.Χ.), όχι απλώς είχε αποσπάσει την τιμωρία του φονιά από τα χέρια του γένους αναθέτοντας την εκδίκασή της σε όργανα της πόλεως, αλλά είχε διχοτομήσει τον φόνο σε εκούσιο και ακούσιο.³² Ο δε Πλάτωνας, εκκινώντας από την εκλεπτυσμένη σκέψη του Δράκοντα, είχε προβεί στην τριχοτόμηση του φόνου. Ειδικότερα, κρατώντας τις προαναφερόμενες δύο κατηγορίες (του εκούσιου -«εκ προνοίας» και ακούσιου -«μη εκ προνοίας» φόνου) είχε προσθέσει μία περαιτέρω ευρισκόμενη στο μεταίχμιο των άλλων δύο, αυτή του ενδιάμεσου («εν θυμώ») φόνου και υποστήριξε ότι πρέπει ο εκούσιος φόνος να επισύρει τη βαρύτερη τιμωρία του θανάτου και την παρεπόμενη της δήμευσης και ο δράστης του ακούσιου να μην απαλλάσσεται της τιμωρίας, παρά για λόγους γενικής πρόληψης να τιμωρείται επίσης, όμως με σαφώς ηπιότερη ποινή, αυτή της εξορίας για ένα έτος (ποινή του «απενιαντισμού»). Για τον ενδιάμεσο, ως τελούμενο υπό το κράτος ψυχικού πάθους θυμού ή οργής, διέκρινε την περίπτωση της τέλεσής του «απροβουλεύτως και εξαίφνης» έναντι της περίπτωσης τέλεσής του «μετ’ επιβουλής και οργής», με την πρώτη να χρίζει κατ’ αυτόν ηπιότερης τιμωρίας, ένεκα της «γεινιάσής» της με τον ακούσιο φόνο.³³ Άλλωστε, στην κατά Πλάτωνα τριχοτόμηση βασίστηκε κατά τον 4^ο αιώνα μ.Χ. ο Μέγας Βασίλειος, η συμβολή του οποίου στη διαίρεση του φόνου με βάση το υποκειμενικό στοιχείο υπήρξε, επίσης, αδιαμφισβήτητα καθοριστική, καθώς στην προσπάθεια αυτού να διαλευκανθεί το «φονικό» βουλευτικό ποινικό τοπίο καθίσταται φανερό ότι ήδη γνώριζε όλους τους βαθμούς της υπαιτιότητας από την

³¹ Γ. Τζεφεράκος, Α. Μ. Φανουράκη, Αθ. Δουζένης, ό.π., σ. 16.

³² Μ. Γιώνη, ό.π., σσ. 336-337.

³³ Β. Νικόπουλος, «Η υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας», στο *Ποινικές επιστήμες θεωρία και πράξη: προσφορά Τιμής στην Άννα Μπενάκη – Ψαρούδα*, Αθήνα, Κομοτηνή: Αντ. Σάκκουλας, 2008, σσ. 436-437, 446.

αμέλεια μέχρι τον ενδεχόμενο δόλο, παρ' όλο που δεν όριζε ρητώς τις έννοιες αυτές. Μάλιστα, είναι αξιοσημείωτο ότι, μεταξύ άλλων, ο Μέγας Βασίλειος έκανε λόγο για διάγνωση του δόλου βάσει της προ, κατά ή μετά την τέλεση της πράξης συμπεριφοράς του δράστη, είτε της φύσης, του είδους και της βαρύτητας του οργάνου που χρησιμοποίησε ο δράστης.³⁴

Τερματίζοντας το ταξίδι της σύντομης ιστορικής μας αναδρομής, φτάνουμε στον 20^ο αιώνα, οπότε αναπτύχθηκε μια χωρίς προηγούμενο κρατικής προέλευσης ανθρωποκτόνος δραστηριότητα, δεδομένου ότι το κράτος παρήγαγε όχι μόνο τους φονικότερους πολέμους στην ανθρώπινη ιστορία αλλά και έναν εξωπολεμικό όλεθρο οργανωμένο στα πλαίσια ολοκληρωτικών καθεστώτων ποικίλης μορφής και πολιτικής αποχρώσεως. Ως εκ τούτου, παρέστη η ανάγκη της νομικής κατοχύρωσης του δικαιώματος της ζωής και τη στιγμή που τα «κλασικά» συντάγματα του 18ου και 19ου αιώνα δεν θεωρούσαν συνήθως αναγκαίο να εγγυηθούν την ανθρώπινη ζωή έναντι της κρατικής απειλής, από τον 20ο αιώνα, το δικαίωμα της ανθρώπινης ζωής κατοχυρώνεται όχι μόνο στα εθνικά συντάγματα, αλλά και σε διεθνείς διακηρύξεις και συμβάσεις.³⁵ Παρά ταύτα, και στη σύγχρονη κοινωνία, η αφαίρεση της ζωής του άλλου δεν αποκλείεται να επιτρέπεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες τίθενται τόσο από τον άτυπο όσο και από τον επίσημο κοινωνικό έλεγχο, με κριτήρια όχι πάντα ταυτόσημα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η ανθρωποκτονία -πολλές φορές πολλαπλή- με κίνητρο τέλεσης τη βαρέως προσβληθείσα τιμή του εγκληματούντος ή συγγενούς σε αυτόν τρίτου,³⁶ η οποία σε διάφορα μέρη της ελληνικής και όχι μόνο επικράτειας βαρύνει περισσότερο στη ζυγαριά της κοινωνίας έναντι της αξίας της

³⁴ Β. Νικόπουλος, *ό.π.*, σ. 439-440.

³⁵ Π. Δ. Δαγτόγλου, *Συνταγματικό δίκαιο, Ατομικά δικαιώματα*, Αθήνα - Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2005, σσ. 231-232.

³⁶ Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή: serial killers, mass murderers : το ελληνικό παράδειγμα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σ. 61.

ανθρώπινης ζωής.³⁷ Για την επιβεβαίωση της μάχης μεταξύ άτυπου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου σχετικά με τα όρια του σεβασμού της ανθρώπινης ζωής, θα μπορούσε να αναφερθεί ενδεικτικά και η έντονη προβληματική γύρω από το ζήτημα της νομιμοποίησης της ευθανασίας, ως επίσπευσης του θανάτου με –κατά το δυνατόν- ανώδυνο τρόπο. Με την προβληματική αυτή να έχει ως αφετηρία την αποδοχή ή μη της υπερίσχυσης ενός αγαθού της «άξιας να τη ζει κανείς ζωής» (ένεκα του συμφέροντος να ζει κανείς χωρίς να πονά ή να ευτελίζεται και απαξιώνεται) σε περίπτωση σύγκρουσης αυτού με το έννομο αγαθό της ζωής (το οποίο δεν υπόκειται σε διαβαθμίσεις, ούτε και επιτρέπει την άρση του αδίκου χαρακτήρα της δια της ανθρωποκτονίας προσβολής του συναινέσει του φορέα της ζωής).³⁸ Γίνεται κατανοητό ότι το ίδιο βίαιο συμβάν μπορεί να είναι αποδεκτό ή μη, νόμιμο ή παράνομο ανάλογα με τον χαρακτηρισμό του από τους θεσμοθετημένους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, αλλά και τις προσλήψεις των κοινωνικών υποκειμένων.³⁹ Βέβαια, το σύνηθες είναι η εν λόγω αποδοκιμασία των φορέων του άτυπου κοινωνικού ελέγχου να κινείται στο ίδιο μήκος κύματος με αυτή των φορέων του επίσημου. Η δημιουργία, άλλωστε, των διαφόρων κατηγοριών εγκλημάτων είναι ο καρπός της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και αντίδρασης σε συγκεκριμένες συμπεριφορές, που προσβάλλουν τις κοινές αξίες και διεγείρουν τη «συλλογική συνείδηση». ⁴⁰ Σπανίως, λοιπόν, έρχεται στο νου κάποιου ο όρος ανθρωποκτονία για μια εταιρεία που καταπατώντας την περιφρουρούσα την υγεία και την ασφάλεια νομοθεσία οδηγεί στον θάνατο τους εργαζομένους της, και αυτό συμβαίνει γιατί ο

³⁷ βλ. παρακάτω σε ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ, υπό στοιχεία Ι.Β.1 κατηγορία ανθρωποκτονίας.

³⁸ Ι. Μανωλεδάκης, «Ευθανασία: Υπαρξιακή Κατάσταση πέρα από τα όρια του θετικού δικαίου», στο Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι., Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Ευθανασία*, Αθήνα, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2007, σ. 166 και Α. Χαραλαμπίκης, *ό.π.*, σ. 890.

³⁹ Β. Καρύδης, «Προλεγόμενα», *ό.π.*, σ. 10.

⁴⁰ F. Brookman, *ό.π.*, σ. 57 και Η. Δασκαλάκης, *Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης*, Αθήνα: Σάκκουλας, 1985, σ. 12.

νόμος δεν συνηθίζει να ορίζει τέτοιες περιπτώσεις ως ανθρωποκτονίες. Επιπλέον, όπως ποικίλλουν οι περιστάσεις που περιβάλλουν μια ανθρωποκτονία, ποικίλλουν και οι αντιδράσεις του κοινού και των Μ.Μ.Ε.. Έτσι, αλλιώς θα αντιμετωπιστεί ο θάνατος ενός νεαρού στα χέρια ενός άλλου κατόπιν διαπληκτισμού σε νυκτερινό κέντρο διασκέδασης και αλλιώς ο φόνος μιας γυναίκας μετά τον βιασμό της από έναν άγνωστο. Επίσης, ο φόνος ενός παιδιού από έναν παιδόφιλο αναμένεται να θεωρηθεί ιδιαίτερα στυγερό έγκλημα, ενώ η θανάτωση ενός νεογέννητου από τη μητέρα του, να εξεγείρει ηπιότερες αντιδράσεις.⁴¹

B. Η ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΩΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗ ΠΡΑΞΗ

1. Το «υπέρτερο» έννομο αγαθό της ανθρώπινης ζωής σήμερα

Η προστασία της ανθρώπινης ζωής αναφέρεται τόσο στο άρθρο 5 παρ. 2 του ελληνικού Συντάγματος που εγγυάται ότι «Όλοι όσοι βρίσκονται στην ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής...τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων», όσο και σε διεθνή νομικά κείμενα, όπως στο άρθρο 3 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε. όπου ορίζεται ότι «Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια», στο άρθρο 2 της ΕΣΔΑ που προβλέπει ότι «Το δικαίωμα εκάστου προσώπου εις την ζωήν προστατεύεται υπό του νόμου», στο άρθρο 6 παρ. 1 του Διεθνούς Συμφώνου του Ο.Η.Ε. για τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα (κυρ. ν. 2462/1997), βάσει του οποίου «Το δικαίωμα στη ζωή είναι εγγενές στον άνθρωπο. Το δικαίωμα αυτό πρέπει

---

⁴¹ F. Brookman, *ό.π.*, σ. 57.

να προστατεύεται από τον νόμο. Από κανένα δεν μπορεί να αφαιρεθεί αυθαίρετα η ζωή». ⁴² Συνακολούθως των ανωτέρω, το έγκλημα της ανθρωποκτονίας είναι σήμερα, όχι τυχαία, το σοβαρότερο έγκλημα που προβλέπει κάθε ποινικός νόμος από άποψη βαρύτητας. ⁴³

Στα νομοθετικά μέτρα της χώρας μας για την προστασία της ζωής περιλαμβάνονται τα άρθρα 299-307 Π.Κ. που τιμωρούν τα εγκλήματα κατά της ζωής, αλλά και πολλές διατάξεις διοικητικού ή εργατικού δικαίου που αφορούν τη χορήγηση αδειών λειτουργίας σε εργοστάσια, εργαστήρια κ.λπ. ή την ασφάλεια του κοινού, των εργαζομένων ή περιοίκων από κινδύνους για τη ζωή τους προερχόμενους από μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, εργαστήρια κ.λπ. αντίστοιχα. ⁴⁴ Κατά τη συχνά διατυπούμενη στη νομική επιστήμη άποψη, το έννομο αγαθό της ανθρώπινης ζωής προστατεύεται απολύτως (ως το υπέρτατο πάντων των εννόμων αγαθών). ⁴⁵ Το απόλυτο της προστασίας της αυτής αντανακλάται στο ότι δεν επέρχεται διαφοροποίηση της ποινικής αντιμετώπισης των προσβολών της με κριτήριο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου ατόμου, καθώς και στο ότι δεν χωρούν ποσοτικά κριτήρια αξιολόγησης και συνακόλουθα, οι περισσότερες ζωές δεν κρίνονται σημαντικότερες της μίας ζωής. Ωστόσο, καθώς προκύπτει, η προστασία που προσφέρεται στη ζωή είναι σχετική. Προσβολές της ζωής δικαιολογούνται όταν γίνονται για την προάσπιση της κρατικής αυθεντίας ⁴⁶, την εθνική ασφάλεια ⁴⁷ ή την

---

⁴² Α. Χαραλαμπάκης, Ποινικός Κώδικας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμ. 2, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σσ. 890-891.

⁴³ Α. Τρωιάνου-Λουλά, Βιαιότητα. Σκέψεις..., ό.π., σ. 378.

⁴⁴ Π. Δ. Δαγτόγλου, ό.π., σσ. 239-240.

⁴⁵ «...δεν είναι νοητή η ύπαρξις συνθηκών, υφ' ας η θανάτωσις ετέρου τινός ανθρώπου παρίσταται ως δικαιολογημένη»-βλ. Ν. Ανδρουλάκης, Ποινικόν Δίκαιον Ειδικόν Μέρος, Αθήναι: Α. Σάκκουλας, 1974, σ. 19.

⁴⁶ Όπως η στα πλαίσια της αρχής αναλογικότητας άσκηση κρατικής βίας με χρήση όπλων από αστυνομικά όργανα, που καταλήγει σε συγκεκριμένη περίπτωση σε θανάτωση παρανομούντος ιδιώτη προπάντων όταν και ο ίδιος κάνει χρήση όπλων, π.χ. κατά την

ανάπτυξη ή εύρυθμη λειτουργία της κοινωνικής ζωής⁴⁸. Η προστασία της ζωής οριοθετείται ταυτόχρονα και από την προστασία των εννόμων αγαθών και των δικαιωμάτων άλλων προσώπων κι έτσι, λόγου χάρη, επιτρέπεται η προσβολή της ανθρώπινης ζωής όταν είναι επιβεβλημένη η προστασία του ανθρώπου από άδικες εις βάρος του πράξεις βίας όπως στην περίπτωση συνδρομής των προϋποθέσεων της προβλεπόμενης από το άρθρο 22 του Π.Κ. νόμιμης άμυνας ή όταν παραλείπεται η προβλεπόμενη από το άρθρο 307 του Π.Κ. υποχρέωση λύτρωσης άλλου από κίνδυνο ζωής αν αυτή θα έθετε σε κίνδυνο τη ζωή ή υγεία του βοηθούτος⁴⁹.

Συγχρόνως, σημαντικά βήματα έχουν γίνει διεθνώς για την κατάργηση της θανατικής ποινής, η οποία καταργήθηκε σε όλα τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης με το Πρωτόκολλο 6 της ΕΣΔΑ, για όλες τις περιπτώσεις του κοινού Π.Κ., και με το Πρωτόκολλο 13 της ΕΣΔΑ και για τις διατάξεις του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα (ακόμη και στην περίπτωση εσχάτης προδοσίας και εν καιρώ πολέμου).^{50 51}

πραγματοποίηση νόμιμης συλλήψεως ή πραγματοποίησης αποδράσεως – βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου, *ό.π.*, σσ. 244-245.

⁴⁷ Εξαίρεση από το δικαίωμα της ζωής συνιστά η κατ' άρθρο 4 παρ.6 Συντ. υποχρέωση κάθε Έλληνα που μπορεί να φέρει όπλα να συντελεί στην άμυνα της πατρίδος– βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου, *ό.π.*, σ. 243.

⁴⁸ Έτσι επιτρέπεται η λειτουργία πυρηνικών εργοστασίων, η κίνηση των οχημάτων και ο εξοπλισμός των κρατών με πυρηνικά όπλα καίτοι πρόκειται για δραστηριότητες που συνεπάγονται σοβαρότατους κινδύνους για την ανθρώπινη ζωή βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά προσωπικών αγαθών*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2006, σσ. 16-17.

⁴⁹ Π. Δ. Δαγτόγλου, *ό.π.*, σ. 244.

⁵⁰ Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, «Η διεθνοποίηση του εγκληματικού φαινομένου και του ελέγχου του», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 2/2009, σ. 54.

⁵¹ Στην Ελλάδα, η προσβολή της ανθρώπινης ζωής θεωρείτο επιτρεπτή, όταν γινόταν σε εκτέλεση θανατικής ποινής μέχρι την κατάργηση της τελευταίας από τον Δεκέμβριο του 1993 με το νόμο 2172/1993, άρθρο 33, παράγραφος 1, κάτι που επιβεβαιώθηκε και στη συνταγματική αναθεώρηση του 2001- βλ. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%AE. Επίσης, «με τη θέση σε ισχύ από 26-11-2004 του Ν. 3289/2004, εξοβελίζεται πλήρως από το ελληνικό δικαιοσύνη σύστημα η πρόβλεψη της ποινής του θανάτου, η οποία παρέμενε μόνο εντός του ΣΠΚ, απειλούμενη για στρατιωτικά κακουργήματα τελούμενα κατά τη διάρκεια πολεμικής περιόδου, των οποίων η φύση και η βαρύτητα είχε κριθεί ότι καθιστούσαν αναγκαία την in abstracto πρόβλεψη στο νόμο και της ποινής αυτής, πάντοτε διαζευκτικά με την ποινή της

Εντούτοις, το αξίωμα του Seneca «ο άνθρωπος είναι κάτι το ιερό για τον άνθρωπο» (homo res sacra homini) δεν έχει γίνει κτήμα όλων των κοινωνιών, ακόμα δε και των λεγόμενων προοδευτικών, όπου τα δικαιώματα του ανθρώπου θεωρούνται σεβαστά και απαραβίαστα και ο δρόμος φαίνεται ακόμα μακρύς για την πλήρη αναγνώριση του δικαιώματος της ζωής σε όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους, καθώς η εσχάτη των ποινών-ως αυταρχικό κατάλοιπο του παρελθόντος- συνεχίζει να εφαρμόζεται στις Η.Π.Α.⁵², την Κίνα και πολλά κράτη του μουσουλμανικού κόσμου.⁵³

2. Η έννοια της ανθρωποκτονίας-νομικοί ορισμοί της

Κατά το κοινώς νοούμενο, «ανθρωποκτονία» είναι η πρόκληση του θανάτου ενός ανθρώπου από άλλον άνθρωπο. Καίτοι η προλεχθείσα σημασία φαίνεται να αντιστοιχεί πλήρως στην ετυμολογική της προέλευση [*άνθρωπος+κτον-(<κτείνω)*], η κοινωνία συχνά χρησιμοποιεί τη λέξη για να την περιγράψει μόνο όταν αυτή είναι παράνομη, εξαιρώντας έτσι την τελούμενη από κρατικούς εκτελεστές, με άλλα λόγια την εκτέλεση της θανατικής ποινής⁵⁴. Ως συνώνυμο του όρου «ανθρωποκτονία»

ισόβιας κάθειρξης.»-βλ. Ε. Α. Γιαρένης, «Κύρωση του 13ου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας», στο *Ποινική Δικαιοσύνη*, τεύχ. 1/2015, σσ. 7-10.

⁵² «Η Αμερική συνέχισε να σημειώνει πρόοδο προς τον τερματισμό της χρήσης της θανατικής ποινής. Οι Η.Π.Α. πραγματοποίησαν 28 εκτελέσεις, τον χαμηλότερο αριθμό από το 1991. Ο αριθμός των θανατικών ποινών που επιβλήθηκαν (52) ήταν ο χαμηλότερος αριθμός που έχει καταγραφεί από το 1977. Η Πενσυλβανία των Η.Π.Α. επέβαλε απαγόρευση στις εκτελέσεις -συνολικά, 18 πολιτείες των Η.Π.Α. έχουν πλήρως καταργήσει τη θανατική ποινή.» -βλ. Amnesty org., *Death sentences and executions 2015*, Amnesty international global report, London: Amnesty International Ltd, 2016, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.amnesty.gr/sites/default/files/thanatiki_poini_ekthesi_2016.pdf

⁵³ Ν. Κουράκης, *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, τομ. Α', ό.π., σ. 192 και https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%AE.

⁵⁴ Μ. Τριανταφυλλίδης, *Λεξικό της κοινής νεοελληνικής*, λήμμα «ανθρωποκτονία», σε http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1&dq= και Α. Κονιδάρη, «Η ανθρωποκτονία στην Ελλάδα την

συχνά χρησιμοποιείται, κατά τις ανεπίσημες (δηλ. όχι από τους φορείς του συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης) αναφορές στην ανθρωποκτονία, ο όρος «δολοφονία», με τον οποίο αναφερόμαστε στη σκόπιμη και προμελετημένη αφαίρεση της ζωής του ανθρώπου.⁵⁵

Στο Κοινοδίκαιο (Common Law), ο όρος “homicide” (ανθρωποκτονία) καλύπτει τα εξής δύο εγκλήματα: “murder” και “manslaughter”, και επίσης, έχει θεσμοθετηθεί με Πράξεις του Κοινοβουλίου μια γκάμα άλλων αδικημάτων που συμπεριλαμβάνονται στην ανθρωποκτονία, όπως η προκληθείσα από αμελή οδήγηση ή η τελεσθείσα από δράστη με ελαττωμένη ικανότητα προς καταλογισμό ανθρωποκτονία, ενώ ξεχωριστό έγκλημα θεωρείται και η παιδοκτονία (“infanticide”). Η διαφορά μεταξύ των εγκλημάτων “murder” και “manslaughter” εντοπίζεται στον βαθμό υπαιτιότητας που προϋποθέτουν και στην τυχόν παρουσία ειδικών ελαφρυντικών περιστάσεων. Ειδικότερα, ο όρος “murder” χρησιμοποιείται για την περίπτωση όπου ο υπαίτιος όντας ικανός προς καταλογισμό αφαίρεσε παρανόμως τη ζωή άλλου ανθρώπου στην επικράτεια του Ηνωμένου Βασιλείου έχοντας πρόθεση να τον σκοτώσει ή να του προκαλέσει βαριά σωματική βλάβη. Η δε προσδιοριζόμενη με τον όρο “manslaughter” ανθρωποκτονία διακρίνεται σε “voluntary” και “involuntary”. Η πρώτη περίπτωση (“voluntary”) καλύπτει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες είτε ο δράστης προέβη στην εγκληματική πράξη δρώντας εν βρασμώ, δηλαδή διέπραξε την ανθρωποκτονία χωρίς να την έχει προσχεδιάσει, αλλά αφού προκλήθηκε από το θύμα σε τέτοιο βαθμό που θα καθίστατο αδύνατο στον μέσο συνετό άνθρωπο

τελευταία 20ετία: Η αναπαράσταση του δράστη και του θύματος από τον αθηναϊκό Τύπο», στο *Η σύγχρονη εγκληματικότητα, η αντιμετώπισή της και η επιστήμη της εγκληματολογίας: πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου που οργανώθηκε προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ιακώβου Φαρσεδάκη από 5 έως 7 Ιουνίου 2008 στην Αθήνα στις αίθουσες της Παλιάς Βουλής, του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και της Νομικής Βιβλιοθήκης*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σ. 341.

⁵⁵ Γ. Μπαμπινιώτης, *Λεξικό της ελληνικής γλώσσας*, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε., 1998, λήμμα «δολοφονία», σ. 526.

κατά τις περιστάσεις να ελέγξει τον εαυτό του, είτε ο δράστης είχε ελαττωμένη ικανότητα προς καταλογισμό λόγω διατάραξης των πνευματικών του λειτουργιών ή της συνείδησης είτε ο δράστης σκότωσε το θύμα του στα πλαίσια της εκτέλεσης προηγηθείσας συμφωνίας μεταξύ δράστη-θύματος για ταυτόχρονη αυτοκτονία τους (οπότε και η εν λόγω περίπτωση ενδιαφέρει εάν το ένα από τα δύο μέρη επιβιώσει). Τέλος, η “involuntary” αφορά τις περιπτώσεις της εξ αμελείας ανθρωποκτονίας ή εκείνες της θανατηφόρας σωματικής βλάβης, όπου ο υπαίτιος δεν επεδίωκε τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος.⁵⁶

Στις Η.Π.Α., ο όρος «ανθρωποκτονία» (“homicide”) αναλύεται σε τέσσερις κατηγορίες: “murder”, “manslaughter”, “excusable homicide”, “justifiable homicide”. Σε αδρές γραμμές, οι διαφορές τους έγκεινται στο ότι ο «φόνος πρώτου βαθμού» (“1st degree murder”) προϋποθέτει τόσο προμελέτη όσο και δόλο -εδώ κατά κανόνα υπάγεται και η ανθρωποκτονία στα πλαίσια άλλου κακούργηματος (felony murder), ο «φόνος δευτέρου βαθμού» (“2nd degree murder”) προϋποθέτει μόνο δόλο και όχι προμελέτη, ενώ για να έχουμε “manslaughter” πρέπει να λείπει τόσο η προμελέτη, όσο και ο δόλος (εξ αμελείας ανθρωποκτονία). Η “excusable homicide” αφορά τις περιπτώσεις ανθρωποκτονίας όπου ο θάνατος επέρχεται συνεπεία ατυχήματος - συνήθως κατά την ανταλλαγή βίαιων κτυπημάτων μεταξύ δράστη και θύματος ενόσω ο δράστης βρισκόταν σε βρασμό ψυχικής ορμής και η “justifiable homicide” αυτές που προκύπτουν σε περιπτώσεις «άμυνας» κατά αδίκως επιτιθέμενου εναντίον της ζωής ενός αθώου ή στη γραμμή του καθήκοντος, όπως για παράδειγμα από αστυνομικό ή στρατιώτη, υπό ορισμένες συνθήκες.⁵⁷

---

⁵⁶ T. Newburn, *Criminology*, Cullompton, Devon: Willan Publishing, 2007, σ. 438 και http://www.cps.gov.uk/legal/h_to_k/homicide_murder_and_manslaughter/#definition.

⁵⁷ Στο ίδιο, σ. 439, <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/excusable+homicide>, <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Justifiable+homicide> και <http://criminallawcourt.com/california-excusable-and-justifiable-homicide/>

Ο ελληνικός ποινικός κώδικας υπό τον τίτλο του ΙΕ΄ Κεφαλαίου του, αναφέρεται στα «Εγκλήματα κατά της ζωής», προτάσσοντάς τα –όχι τυχαία- όλων των άλλων εγκλημάτων κατά προσωπικών αγαθών⁵⁸. Στα εγκλήματα κατά της ζωής συγκαταλέγονται ως εγκλήματα βλάβης δύο κύρια/ βασικά εγκλήματα: αυτό της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως (άρθρο 299 Π.Κ.) και αυτό της ανθρωποκτονίας εξ αμελείας (άρθρο 302 Π.Κ.)⁵⁹. Περιλαμβάνει δε και τρεις παραλλαγές (προνομιούχα εγκλήματα) της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως: την ανθρωποκτονία με συναίνεση άρθρο 300 Π.Κ.)⁶⁰, τη συμμετοχή σε αυτοκτονία (άρθρο 301 Π.Κ.)⁶¹ και την παιδοκτονία (άρθρο 303 Π.Κ.)⁶².

3. Η εκ προθέσεως ανθρωποκτονία κατά το ελληνικό δίκαιο

Ακολουθεί η βάσει της ελληνικής νομοθεσίας περαιτέρω ανάλυση της έννοιας της ανθρωποκτονίας και ειδικότερα της βασικής μορφής της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας στην οποία και θα επικεντρωθεί η παρούσα εργασία, καταλείποντας εκτός του πεδίου ενδιαφέροντός μας τόσο τις προνομιούχες μορφές της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας -εκτός από την παιδοκτονία, για την οποία θα γίνει εκτενής αναφορά παρακάτω, στο πλαίσιο της ανάλυσης της κατηγορίας των ενδοοικογενειακών

---

⁵⁸ Α. Χαραλαμπίδης, *ό.π.*, σ. 890.

⁵⁹ που κατ' άρθρο 302 ΠΚ αφορά την αιτιώδη πρόκληση του θανάτου ενός προσώπου από ένα σφάλμα ή μια πλημμέλεια στην διεκπεραίωση ενός καθ' εαυτού νομίμου χειριστήματος (λ.χ. οδήγηση αυτοκινήτου, ιατροχειρουργική επέμβαση)- βλ. Ν. Κ. Ανδρουλάκης, *ό.π.*, σ. 64.

⁶⁰ ή αλλιώς, «ανθρωποκτονία κατ' απαίτηση» (άρ. 300 ΠΚ), που ορίζεται ως η ανθρωποκτονία που αποφασίζεται και τελείται ύστερα από σπουδαία και επίμονη απαίτηση του θύματος και από οίκτο γι' αυτόν, που έπασχε από ανίατη ασθένεια -βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, *ό.π.*, σ. 442.

⁶¹ που, κατ' άρθρο 301 ΠΚ, ορίζεται ως η με πρόθεση κατάπειση άλλου σε αυτοκτονία, εφόσον έγινε αυτοκτονία ή απόπειρά της και η παροχή βοήθειας στην τέλεση της πράξης και ειδικότερα ως προς την κατάπειση: όταν ο αυτόχειρας πείθεται εντελώς από τον δράστη, ο οποίος εκμεταλλευόμενος την έντονη επιρροή που του ασκεί και την κατάσταση του πρώτου, τον ωθεί στην αυτοκτονία, χωρίς να του αφήνει καν περιθώρια αμφιβολιών -βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, *ό.π.*, σσ. 486-487.

⁶² Ν.Κ. Ανδρουλάκης, *ό.π.*, σ. 18.

ανθρωποκτονιών⁶³, όσο και την εξ αμελείας. Κατά τη διάταξη του άρθρου 299 παρ. 1 του Π.Κ., ορίζεται ότι «όποιος με πρόθεση σκότωσε άλλον, τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη», κατά δε την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, ότι «αν η πράξη αποφασίστηκε και εκτελέστηκε σε βρασμό ψυχικής ορμής επιβάλλεται η ποινή της πρόσκαιρης κάθειρξης». Το προστατευόμενο από το εν λόγω άρθρο έννομο αγαθό είναι αυτό της ανθρώπινης ζωής. Για το αφετήριο χρονικό σημείο της ανθρώπινης ζωής, όχι βέβαια με τη βιολογική σημασία της, αλλά με τη σημασία που αυτή έχει στο άρθρο 299 Π.Κ., έχουν υποστηριχθεί πολλές απόψεις. Σύμφωνα με μία άποψη, αυτό (το αφετήριο χρονικό σημείο) τοποθετείται στη στιγμή που τερματίζεται η αναπνοή με τον πλακούντα και αρχίζει η αναπνοή από τους πνεύμονες, άποψη που έχει επικριθεί ως περιορίζουσα την έννοια της ανθρωποκτονίας σε πολύ στενά πλαίσια. Άλλη άποψη εντοπίζει το ουσιαστικό κριτήριο διαφοροποίησης του ανθρώπου από το έμβρυο στην εμφάνιση του ανθρώπου στον εξωτερικό κόσμο. Πρόκειται για τη «θεωρία της ολικής ή μερικής εξόδου του παιδιού από την κοιλιά της μητέρας», την εκδοχή της οποίας που συνίσταται στην έστω εν μέρει εμφάνιση του παιδιού έτσι ώστε να είναι δυνατές οι προσβολές του από έξω δέχεται πάγια και η νομολογία μας. Η δε άποψη η οποία για την κτήση της ανθρώπινης ιδιότητας αποβλέπει στον χρόνο έναρξης της διαδικασίας του τοκετού είναι η επικρατούσα στη γερμανική θεωρία και νομολογία, προσδιορίζοντας ως χρόνο έναρξης της διαδικασίας αυτής τον χρόνο έναρξης των πόνων διαστολής και όχι τον χρόνο έναρξης των ωδινών του τοκετού, εκδοχή που είχε αρχικά υποστηριχθεί, κρίθηκε όμως γενικόλογη λόγω του εύρους της σημασίας του όρου «ωδίνες» (που περιλαμβάνουν τόσο τις συσπάσεις διαστολής, όσο και τις συσπάσεις εξώθησης). Τέλος, η άποψη που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της

---

⁶³ βλ. παρακάτω, σε ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ, την υπό στοιχεία 2.α. «Ενδοοικογενειακή ανθρωποκτονία».

ελληνικής επιστήμης κάνει λόγο για έναρξη της ανθρώπινης ζωής από όταν τίθεται σε κίνηση η φυσική αλληλουχία φάσεων που κατά τα διδάγματα της μαιευτικής οδηγεί αδιαλείπτως σε ολοκλήρωση της γέννησης («θεωρία της αντικειμενικής έναρξης του τοκετού»)⁶⁴. Από την άλλη πλευρά, η ανθρώπινη ζωή και επομένως, η προστασία αυτής τελειώνει με τον θάνατο του ανθρώπου, με την έννοια του φυσικού τερματισμού της ζωής, του τερματισμού αυτού εντοπιζόμενου χρονικά είτε στην αμετάκλητη παύση της καρδιοαναπνευστικής λειτουργίας είτε στην αμετάκλητη, πλήρη, βιολογική απονέκρωση όλων των λειτουργικών κυττάρων του εγκεφάλου - που αποτελεί τη στον χώρο της ιατρικής, αλλά και της νομικής επιστήμης απόλυτα επικρατούσα σήμερα θεωρία του εγκεφαλικού θανάτου- είτε τέλος, στην υιοθετούμενη από τον Ν. Ανδρουλάκη ως ορθότερη λύση⁶⁵- μη αυτοδύναμη λειτουργία κανενός από τα δύο ζωτικά όργανα του ανθρώπου (καρδιάς-εγκεφάλου).⁶⁶

3α. Αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση

Για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας από πρόθεση απαιτείται αντικειμενικώς μεν η αφαίρεση της ζωής άλλου ανθρώπου, με θετική ενέργεια ή παράλειψη οφειλόμενης από το νόμο ενέργειας, υποκειμενικώς δε δόλος, που περιλαμβάνει τη γνώση των αντικειμενικών στοιχείων της πράξης και τη θέληση καταστροφής της ζωής του άλλου ανθρώπου.⁶⁷ Επιχειρώντας μια σύντομη αναφορά στα επιμέρους στοιχεία του υπό εξέταση εγκλήματος, κρίνεται σκόπιμο να ξεκινήσουμε από τον δράστη του, που μπορεί να είναι οποιοσδήποτε (έγκλημα κοινό)

⁶⁴ Ε. Συμεωνίδου- Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, ό.π., σσ. 71-77 και Ν.Κ. Ανδρουλάκης, ό.π., σ. 22.

⁶⁵ Ν.Κ. Ανδρουλάκης, ό.π., σ. 25.

⁶⁶ Α. Χαραλαμπίδης, ό.π., σ. 891, Α. Π. Κωστάρας, *Ποινικό δίκαιο: επιτομή ειδικού μέρους* (άρθρα 134-410 ΠΚ) ενημέρωση μέχρι και τον Ν 4205/2013, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σσ. 750-752 και Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, ό.π., σσ. 127-218.

⁶⁷ βλ. ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1471/2009, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

και από το υλικό αντικείμενο που εξατομικεύει το προσβαλλόμενο έννομο αγαθό, που είναι «ο άλλος άνθρωπος» που σκοτώνει ο δράστης, οποιοσδήποτε άλλος άνθρωπος δηλαδή, αφού στο άρθρο 299 Π.Κ. δεν τυποποιούνται οι αυτοπροσβολές του εννόμου αγαθού της ζωής.⁶⁸ Για να ολοκληρωθεί το έγκλημα της ανθρωποκτονίας, πρέπει ο δράστης να έχει σκοτώσει έναν άλλο άνθρωπο, πρέπει δηλαδή να έχει προκαλέσει το αποτέλεσμα του θανάτου (έγκλημα βλάβης και ουσιαστικό/αποτελέσματος).⁶⁹ Το έγκλημα αυτό μπορεί να τελεσθεί και από περισσότερους του ενός δράστες, κατά συναυτουργία, σύμφωνα με το άρθρο 45 του Π.Κ., κατά το οποίο, αν δυο ή περισσότεροι τέλεσαν από κοινού την αξιόποινη αυτή πράξη, καθένας τους τιμωρείται ως συναυτουργός. Με τον όρο "από κοινού" νοείται αντικειμενική σύμπραξη στην εκτέλεση της κυρίας πράξεως και υποκειμενικά κοινός δόλος, δηλαδή ότι ο κάθε συναυτουργός θέλει ή αποδέχεται την πραγμάτωση της αντικειμενικής υποστάσεως του διαπραττομένου- εγκλήματος, γνωρίζοντας ότι και οι λοιποί συμμετοχοί πράττουν με δόλο τελέσεως του ιδίου εγκλήματος. Η σύμπραξη στην εκτέλεση της κυρίας πράξεως μπορεί να συνίσταται ή στο ότι ο καθένας πραγματώνει την όλη αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος ή στο ότι το έγκλημα πραγματώνεται με συγκλίνουσες επί μέρους πράξεις συμμετοχών, ταυτόχρονες ή διαδοχικές.⁷⁰ Δεδομένου ότι η ανθρωποκτονία τυποποιείται ως απλότροπο έγκλημα, η πράξη της θανάτωσης του άλλου μπορεί να γίνει με οποιονδήποτε τρόπο, που τον αφήνει ο νόμος στη φαντασία του δράστη. Αρκεί οποιαδήποτε αυτοκυβερνούμενη μυϊκή ενέργεια ή και ψυχική επίδραση πάνω στο θύμα, εφόσον αυτή ως ενεργό αποτέλεσμα παράγει το αποτέλεσμα του θανάτου.⁷¹ Όσον αφορά τον τρόπο τέλεσης της ανθρωποκτονίας, αυτός μπορεί να συνίσταται είτε σε ενέργεια είτε σε παράλειψη

⁶⁸ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, ό.π., σ. 294.

⁶⁹ Στο ίδιο, σσ. 294-295.

⁷⁰ Βλ. ΜΟΔ ΤΡΙΠΟΛ 47, 48, 49, 50, 51/2011, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

⁷¹ Στο ίδιο, σ. 300.

οφειλόμενης από το νόμο ενέργειας (μη γνήσια παράλειψη). Εφόσον δε η ανθρωποκτονία είναι έγκλημα ουσιαστικό/αποτελέσματος, το αποτέλεσμα του θανάτου μπορεί να βρίσκεται είτε σε άμεση χρονική συνάφεια με τη μυσική ενέργεια του δράστη είτε και να απέχει χρονικά από αυτή.⁷² Σε κάθε περίπτωση, ανάμεσα στην πράξη της προσβολής (θανάτωση) και στο αποτέλεσμα (θάνατο του θύματος) πρέπει να υφίσταται αιτιώδης συνάφεια, όπως την προσδιορίζει η κρατούσα στην επιστήμη και τη νομολογία θεωρία του ισοδυνάμου των όρων, η οποία δέχεται ότι τότε μόνο ένας όρος είναι αιτία του αποτελέσματος, όταν το αποτέλεσμα δεν θα επερχόταν εάν έλειπε ο όρος αυτός.⁷³

Υποκειμενικά απαιτείται ρητά πρόθεση (άρθρο 27 Π.Κ.), δηλαδή τουλάχιστον ενδεχόμενος δόλος και άρα δόλος οποιουδήποτε βαθμού για όλα τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης.⁷⁴ Η έννοια του δόλου, όπως γίνεται δεκτή στο πεδίο του αστικού δικαίου, συμπίπτει με εκείνη του άρθρου 27 παρ. 1 Π.Κ. που ορίζει ότι "με δόλο (πρόθεση) πράττει όποιος θέλει την παραγωγή των περιστατικών που κατά το νόμο απαρτίζουν την έννοια κάποιας αξιόποινης πράξης. Επίσης, όποιος γνωρίζει ότι από την πράξη του ενδέχεται να παραχθούν αυτά τα περιστατικά και το αποδέχεται".⁷⁵ Πρέπει δηλαδή ο δράστης να γνωρίζει ως ενδεχόμενο έστω ότι με την πράξη ή την παράλειψή του θα επιφέρει τον θάνατο άλλου προσώπου και να αποδέχεται ή να επιδιώκει το αποτέλεσμα αυτό και όταν η ανθρωποκτονία τελείται με παράλειψη, ο δόλος του δράστη πρέπει να καλύπτει και την ύπαρξη της ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης του άρθρου 15 Π.Κ. (ιδιαίτερη νομική υποχρέωση

---

⁷² Στο ίδιο, σ. 306.

⁷³ Α. Κωστάρας, *ό.π.*, σσ. 750-756.

⁷⁴ Στο ίδιο, σ. 756.

⁷⁵ ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1471/2009, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

να παρεμποδίσει την επέλευση του αποτελέσματος).⁷⁶ Η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 Π.Κ. διακρίνει τον δόλο σε άμεσο και σε ενδεχόμενο. Ορίζει δε ότι με άμεσο δόλο πράττει αυτός που "θέλει" την παραγωγή του εγκληματικού αποτελέσματος, καθώς και εκείνος που δεν επιδιώκει μεν αυτό, προβλέπει όμως ότι τούτο αποτελεί αναγκαία συνέπεια της πράξεώς του και, παρά ταύτα, δεν αφίσταται αυτής. Αντίθετα, με ενδεχόμενο δόλο πράττει εκείνος που προβλέπει το εγκληματικό αποτέλεσμα ως δυνατή συνέπεια της πράξεώς του και το "αποδέχεται".⁷⁷ Πιο συγκεκριμένα, απαραίτητο στοιχείο του εγκλήματος του άρθρου 299 παρ. 1 ΠΚ αποτελεί η ύπαρξη ανθρωποκτόνου δόλου, δηλαδή τέτοιας βούλησης και σκοπού του δράστη, η οποία θεωρείται υφιστάμενη : α) είτε όταν ο δράστης θέλησε ευθέως και αποκλειστικώς τη θανάτωση (dolus directus), β) είτε όταν θελησε ή να σκοτώσει ή να τραυματίσει (dolus alternativus), γ) είτε τέλος, όταν σκοπούσε μεν στην επαγωγή σωματικών βλαβών, δεν απέκλεισε όμως το ενδεχόμενο της θανάτωσης (dolus eventualis).⁷⁸ Αξιίζει να παρατηρηθεί ότι η ανθρωποκτόνος πρόθεση του δράστη δεν είναι πάντοτε εμφανής και κατά το πλείστον προκύπτει από την καταγραφή και εκτίμηση διαφόρων αντικειμενικών στοιχείων ή άλλως ειπείν, από ενδείξεις εμπειρικά παρατηρήσιμες, όπως οι προηγούμενες σχέσεις δράστη - θύματος, το είδος του μέσου που χρησιμοποιήθηκε, η κατεύθυνση του πλήγματος ή της βολής, ο αριθμός των πληγμάτων, η απόσταση της βολής, το μέρος του σώματος που τυχόν επλήγη, οι συνθήκες υπό τις οποίες έλαβε χώρα η πράξη, η μεταγενέστερη συμπεριφορά του δράστη κ.ο.κ.⁷⁹

⁷⁶ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, ό.π., σ. 356 και Α. Χαραλαμπίκης, ό.π., σ. 893.

⁷⁷ βλ. ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1471/2009, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

⁷⁸ Βλ. ΜΟΔ ΤΡΙΠΟΛ 47, 48, 49, 50, 51/2011, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

⁷⁹ ΑΠ (ΠΟΙΝ) 285/2015, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ» και Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, ό.π., σσ. 361-362.

3β. Εν ψυχρώ και εν βρασμώ τέλεση

Από τη διατύπωση της δεύτερης παραγράφου του πιο πάνω άρθρου 299 του Π.Κ., προκύπτει ότι για τη ποινική μεταχείριση του δράστη της ανθρωποκτονίας από πρόθεση, γίνεται διάκριση σε δύο -κατά ορισμένους συγγραφείς και κατά τη νομολογία-⁸⁰ ιδιαίτερες μορφές δόλου, τον προμελετημένο και τον απρομελέτητο. Στην πρώτη περίπτωση (του προμελετημένου δόλου) κατά την έννοια της διατάξεως, απαιτείται ψυχική ηρεμία του δράστη είτε κατά την απόφαση είτε κατά την εκτέλεση της πράξεως. Στη δεύτερη περίπτωση, απαιτείται ο δράστης να βρίσκεται σε βρασμό ψυχικής ορμής και κατά τη λήψη της απόφασεως και κατά την εκτέλεση της πράξης, γιατί αν λείπει ο βρασμός ψυχικής ορμής σε ένα από τα στάδια αυτά, δεν συντρέχουν οι όροι εφαρμογής της παρ. 2 του άρθρου 299 Π.Κ. για την επιεικέστερη μεταχείριση του δράστη, δηλαδή για την επιβολή της πρόσκαιρης αντί της ισόβιας κάθειρξης.⁸¹ Και ενώ, εκ πρώτης όψεως, φαίνεται να γίνεται λόγος στο άρθρο αυτό για δύο εγκλήματα, η ιστορικοβουλευτική και λογικοσυστηματική ερμηνεία της διάταξης οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα δύο εγκλήματα αποτελούν ισότιμες μορφές ανθρωποκτονίας⁸², που συνθέτουν ένα ενιαίο, βασικό έγκλημα ανθρωποκτονίας με ευρύτατο πλαίσιο ποινής, εντός του οποίου ο νομοθέτης καθορίζει υποπλάισια ποινής.⁸³ Ειδικότερα, με την παράγραφο 2, χωρίς να μεταβάλλεται το είδος της πράξεως της παραγράφου 1, γίνεται απλώς διάκριση της μορφής του δόλου. Στη δε περίπτωση της παραγράφου 2, επισύρεται επιεικέστερη τιμωρία (ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης), καθόσον η πληρούσα τις προϋποθέσεις της εν λόγω παραγράφου

⁸⁰ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, ό.π., σ. 281.

⁸¹ ΑΠ (ΠΟΙΝ) 835/2014, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ» και Α. Χαραλαμπίδης, ό.π., σ. 893.

⁸² «Η ανθρωποκτονία εκ προθέσεως σε ήρεμη ψυχική κατάσταση δεν αποτελεί βαρύτερο έγκλημα απ' αυτό που τελέστηκε σε βρασμό ψυχικής ορμής. Γίνεται διάκριση μόνο της μορφής του δόλου.»-βλ. σχολιασμό της ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ» για την ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1061/2012.

⁸³ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, ό.π., σ. 245 επ.

εγκληματική πράξη ενέχει ελάσσονα εν σχέσει με αυτήν της προηγούμενης παραγράφου απαξία.^{84 85}

Ως βρασμός ψυχικής ορμής νοείται η ψυχική υπερδιέγερση που προκαλείται από την αιφνίδια υπερένταση κάποιου συναισθήματος ή πάθους, η οποία, χωρίς να φτάνει μέχρι τη διατάραξη της συνειδήσεως, ώστε να αποκλείει ή να μειώνει την ικανότητα προς καταλογισμό, αποκλείει τη δυνατότητα στον δράστη να σταθμίσει τα αίτια που τον ωθούν στην τέλεση του εγκλήματος και εκείνα που τον απωθούν από αυτή.^{86 87} Προϋποθέτοντας ο βρασμός ψυχικής ορμής αποκλεισμό της νηφάλιας σκέψης και όχι της σκέψης παντελώς, οδηγεί σε διατάραξη της συνείδησης, ήπιας όμως μορφής, έτσι ώστε ο βρασμός ψυχικής ορμής να καθίσταται κατ' ουσίαν κάτι λιγότερο από την έλλειψη καταλογισμού (άρθρο 34 Π.Κ.) που οδηγεί σε ατιμώρητο του δράστη ή από τον περιορισμένο καταλογισμό (άρθρο 36 Π.Κ.) που οδηγεί σε μειωμένη τιμωρία του.⁸⁸ Τοιουτοτρόπως, κάνοντας λόγο για ψυχική ηρεμία κατά την απόφαση εκτέλεσης της πράξης και για βρασμό ψυχικής ορμής κατά αμφοτέρες, αναφερόμαστε σε στοιχεία καθοριστικά του βαθμού συνειδησιακής διαύγειας του δράστη κατά την απόφαση και εκτέλεση του εγκλήματος, και επομένως, του βαθμού της ελευθερίας του κατά την επιλογή του αδίκου, άλλως σε στοιχεία της υποκειμενικής πλευράς, αλλά όχι της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος.⁸⁹

---

⁸⁴ Ν.Κ. Ανδρουλάκης, *ό.π.*, σσ. 36-37.

⁸⁵ ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1061/2012, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

⁸⁶ ΑΠ 861/2004, στο *Ποινικά Χρονικά*, τ. ΝΕ', σ. 408, ΑΠ 2292/2003, στο *Ποινικός Λόγος*, 2003, σ. 2466, ΑΠ 343/2000, στο *Ποινικά Χρονικά*, τ. Ν1', σ. 897, ΑΠ 1105/1998, στο *Ποινικά Χρονικά*, τ. ΜΘ', σ. 601, ΑΠ 455/1998, στο *Ποινικά Χρονικά*, τ. ΜΗ', σ. 1078, ΑΠ 809/1997, στο *Ποινικά Χρονικά*, τ. ΜΗ', σ. 248, ΑΠ 1454/1997, στο *Ποινικά Χρονικά*, τ. ΜΗ', σ. 483.

⁸⁷ Αλλά και αντιστρόφως ιδωμένο «η εκτέλεση της πράξης σε ήρεμη ψυχική κατάσταση που επιτρέπει τη ψύχραιμη και ήρεμη σκέψη, ουδόλως αποκλείεται από την μερική νοσηρή διαταραχή των πνευματικών του λειτουργιών»- βλ. ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1498/2007, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

⁸⁸ Α. Χαραλαμπίδης, *ό.π.*, σ. 904

⁸⁹ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά προσωπικών αγαθών*, *ό.π.*, σσ. 283-284.

Κατά την ανάλυση στην οποία προβαίνει ο Α. Κωστάρας σχετικώς, πρέπει, για να υπάρξει βρασμός ψυχικής ορμής, να συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: Πρώτον, πρέπει να δημιουργείται μια ψυχική υπερδιέγερση στον δράστη, δηλαδή μια ψυχική κατάσταση τέτοια, που να ανατρέπει την ψυχική του ηρεμία. Δεύτερον, η σχετική υπερδιέγερση του δράστη πρέπει να προκαλείται από την υπερένταση κάποιου συναισθήματος ή πάθους, όπως η οργή, ο θυμός, ο φθόνος, η ζήλια, με την αντίδρασή του στη βίωση αυτών των συναισθημάτων ή παθών να παίρνει τη μορφή όχι απλά αποκλίνουσας από το κανονικό υπερβολικής παρορμητικής συμπεριφοράς, αλλά μιας ηφαιστειακής έκρηξης. Τρίτον, πρέπει η υπερένταση του συναισθήματος ή του πάθους του δράστη να οφείλεται σε μια δικαιολογημένη αφορμή, δοθείσα από τον δράστη στο θύμα. Και τέταρτον, πρέπει η ψυχική υπερδιέγερση που προκαλείται από την υπερένταση κάποιου συναισθήματος ή πάθους και εξαιτίας μιας δικαιολογημένης αφορμής να έχει ως συνέπεια τον αποκλεισμό της ήρεμης σκέψης του δράστη.⁹⁰ Σημειωτέον ότι γίνεται δεκτό πως ο βρασμός ψυχικής ορμής μπορεί να διαρκέσει και ώρες, αν δεν μεσολαβεί ήρεμη-νηφάλια σκέψη μεταξύ της απόφασης και της εκτέλεσης. Πάντως, η μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ των δύο αυτών σημείων αποτελεί ένδειξη τέλεσης της πράξης σε ήρεμη ψυχική κατάσταση.⁹¹ Το ζήτημα πόσο χρόνο μπορεί να κρατήσει αυτός ο βρασμός της ψυχής δεν είναι δυνατόν να κριθεί εκ των προτέρων, αλλά είναι συνάρτηση της ψυχικής ιδιοσυγκρασίας του κάθε ατόμου. Άλλωστε, δεν αντιδρούν όλοι οι άνθρωποι με τον ίδιο τρόπο στα διαφορετικά ερεθίσματα.⁹² Στο σημείο δε αυτό και σε άμεση σύνδεση με τα παραπάνω, κρίνεται ενδιαφέρον να παρατεθεί το

---

⁹⁰ Α. Κωστάρας, *ό.π.*, σσ. 757-759.

⁹¹ Α. Χαραλαμπίκης, *ό.π.*, σσ. 902-903 και Μ. Καϊάφα- Γκμπάντι, Εμβάθυνση στην ποινική νομολογία: γενικό μέρος Π.Κ., ειδικό μέρος Π.Κ., ειδικοί ποινικοί νόμοι, Αθήνα: Σάκκουλας Α.Ε., 2009, σ. 498.

⁹² Α. Κωστάρας, *ό.π.*, σσ. 757-760.

ακόλουθο απόσπασμα δικαστικής απόφασης, ως χαρακτηριστικό παράδειγμα της - καθώς προκύπτει- αυστηρά προσαρμοσμένης στα ατομικά στοιχεία του δράστη κρίσης αναφορικά με τη συνδρομή του γνωστού και ως «ψυχολογικού κριτηρίου»⁹³ για την αξιολόγηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς ως κατατασσόμενη στην προμελετημένη ή απρομελέτητη ανθρωποκτονία: «Το όλο δηλαδή προηγηθέν περιστατικό της λεκτικής αντιπαράθεσης και συμπλοκής μεταξύ του θύματος και του κατηγορουμένου μπορεί να προκάλεσε στον τελευταίο κάποιο εκνευρισμό, ουδόλως όμως ήταν πρόσφορο να του δημιουργήσει, ούτε και αποδείχθηκε ότι του δημιούργησε κατάσταση βρασμού ψυχικής ορμής, με την προεκτεθείσα έννοια του όρου, η οποία να αποδυναμώνει τη σκέψη του και να μην είναι πλέον δυνατή η στάθμιση από αυτόν των αιτίων που τον κινούσαν στην τέλεση του εγκλήματός του και εκείνων που τον συγκρατούσαν από αυτήν, λαμβανομένου υπόψη ότι δεν αποδείχθηκε και κάποια ιδιαιτερότητα στην ιδιοσυγκρασία και ψυχοσύνθεσή του, ότι δηλαδή ήταν απίθυμος ή παρορμητικός.»⁹⁴

---

⁹³ Ν.Κ. Ανδρουλάκης, *ό.π.*, σσ. 37, 39.

⁹⁴ ΑΠ (ΠΟΙΝ) 780/2013, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

II.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ

Εισαγωγικές επισημάνσεις

Η διεπιστημονικότητα του εγκληματολογικού κλάδου επιβάλλει την πολυπρισματική προσέγγιση του υπό εξέταση εγκλήματος εξ επόψεως εγκληματολογικής θεώρησης, η οποία και θα επιχειρηθεί με τη σύντομη, αλλά σε καμία περίπτωση εξαντλητική, μνεία κάποιων βασικών θεωριών. Κριτήριο για την ομαδοποίηση αυτών θα αποτελέσει το αν η διατύπωσής τους βασίστηκε στο μικροκοινωνιολογικό ή το μακροκοινωνιολογικό επίπεδο.

A. Η ΜΙΚΡΟΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ

Επηρεασμένος από το θετικιστικό και αιτιοκρατικό επιστημονικό πνεύμα της εποχής του και στρέφοντας το επιστημονικό ενδιαφέρον σε άλλη κατεύθυνση από το υιοθετηθέν από την κλασική σχολή του ποινικού δικαίου δόγμα του “mens rea”, Ο C. Lombroso υιοθέτησε μια αιτιολογική προσέγγιση της εγκληματογένεσης. Στο βιβλίο του με τίτλο «Ο εγκληματίας άνθρωπος» (1876), χρησιμοποιώντας ανθρωπομετρικές μεθόδους πάνω σε κρατούμενους στις φυλακές της εποχής και αξιοποιώντας λαϊκές αντιλήψεις, παροιμίες και ήθη⁹⁵, οδηγήθηκε στο συμπέρασμα ότι ο «εκ γενετής» εγκληματίας (σε αντίθεση με τον «περιστασιακό») αποτελεί ένα είδος ανθρώπου που αντιπροσωπεύει την καθήλωση σε ένα προγενέστερο στάδιο εξέλιξης του ανθρώπινου είδους, σε μια παλαιότερη άγρια κατάσταση (αταβιστική εξήγηση) και ότι διακρίνεται

---

⁹⁵ Στ. Αλεξιάδης, *ό.π.*, σ. 48.

από τους «κανονικούς» ανθρώπους από ορισμένα «στίγματα» είτε βιολογικά είτε κοινωνιολογικά που φέρει.⁹⁶ Στους ανθρωποκτόνους, λοιπόν, το κρανίο παρουσιάζει μέτωπο στενό, μετωπικούς κόλπους, κόγχες, κάτω σαγόνη και ζυγωματικά υπέρμετρα, και πάντοτε ασυμμετρία του προσώπου, της μύτης και των κογχών των ματιών, ο εγκέφαλος παρουσιάζει πιο συχνά απ' ό,τι στους άλλους ανθρώπους χαρακτηριστικά έκφυλα και αντικανονικά και ανάλογες ανωμαλίες παρουσιάζονται σε αγγεία, μύς και σκελετό.⁹⁷ Παράλληλα, ο R. Garofalo, στο βιβλίο του με τίτλο «Εγκληματολογία» (1885), απομακρυνόμενος από την «παθολογικότητα» ως βασική εξήγηση του εγκληματικού φαινομένου, χαρακτήριζε τους πραγματικούς/φυσικούς εγκληματίες – σε αντιδιαστολή προς τους συμβατικούς εγκληματίες- ως όχι μόνο παραβάτες του νόμου αλλά και κοινωνικά κατώτερους, προσβάλλοντες τα στοιχειώδη ηθικά συναισθήματα μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, τα απαραίτητα για τη συμβίωση σε αυτήν.⁹⁸ Κατέτασσε δε αυτούς σε τέσσερις τάξεις: 1) δολοφόνους, 2) βίαιους, 3) κακοήθεις και 4) κυνικούς, τοποθετώντας πλάι από τις δύο πρώτες τάξεις την δολοφονική μανία, την πυρομανία, την επιληψία και την υστερία ως μορφές αλλοτρίωσης.⁹⁹ Τέλος, ο έτερος (μαζί με προαναφερόμενους) ιδρυτής της Ιταλικής Θετικιστικής Σχολής, E. Ferri όντας πιο ανθρωπιστής από τον R. Garofalo, ενώ ανέπτυξε περαιτέρω τη θεωρία του C. Lombroso σχετικά με την εγκληματογένεση, εστίασε τους πολυάριθμους εγκληματογόνους παράγοντες στις κοινωνικές και

---

⁹⁶ Α. Χάιδου, Θετικιστική εγκληματολογία: αιτιολογικές προσεγγίσεις του εγκληματικού φαινομένου, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σσ. 26-27, Br. Innes, Το προφίλ του εγκληματικού νου, μτφρ: Α. Βάσιλα, Αθήνα: Κοχλίας, 2004, σ. 12, Σ. Βιδάλη, Εισαγωγή στην εγκληματολογία: εγκληματολογική θεωρία και ιστορική συγκυρία, βασικές έννοιες και θεμελιώδη προβλήματα, εξέλιξη – κριτική, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σσ. 80-81 και Στ. Αλεξιάδης, ό.π., σσ. 48, 50.

⁹⁷ Στ. Αλεξιάδης, ό.π., σσ. 48-49.

⁹⁸ M. Wolfgang, F. Ferracuti, ό.π., σσ. 330-331.

⁹⁹ R. Garofalo, «Εγκληματολογία», σε Ι. Φαρσεδάκη, Η Εγκληματολογική σκέψη από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σ. 292 και Α. Τρωϊάνου-Λουλά, ό.π., σ. 21.

οικονομικές συνθήκες.¹⁰⁰ Αξίζει, όμως, να μνημονευθεί η αρχική άποψή του (του E. Ferri) ότι τα πρόσωπα που είναι «γεννημένα» να διαπράξουν ανθρωποκτονία χαρακτηρίζονται από ηθική αδιαφορία, αγριότητα, απάθεια, αδυναμία αντίστασης σε εγκληματικές επιθυμίες, υπερευαισθησία, αιματώδη ή νευρική ιδιοσυγκρασία και αξιοπρόσεκτες ανθρωπομορφικές διαφορές από το γενικό πληθυσμό των εγκληματιών.¹⁰¹

Η βιολογία συνέχισε, όμως, και αργότερα να ασκεί την επιρροή της στην εγκληματολογική σκέψη. Ο γερμανός ψυχίατρος Kretschmer (1925) έθεσε ως στόχο του την απόδειξη της σύνδεσης μεταξύ σωματικής κατασκευής και συγκεκριμένων μορφών ψυχικών ασθενειών. Στο έργο του βασίστηκαν και άλλοι ερευνητές όπως οι W. Sheldon, Sh. Glueck και E. Glueck και Houton, οι οποίοι αναζητούσαν την αιτιολογία του εγκλήματος σε συγκεκριμένους σωματότυπους. Λόγου χάρη, ο αμερικανός ανθρωπολόγος E. Houton (1939) ισχυρίστηκε ότι γενικά, οι ανθρωποκτόνοι ήταν μεγαλύτεροι ηλικιακά, παχύτεροι, με πλατύτερο στήθος, πιο μεγάλο σαγόνι και εντονότερους ώμους, συγκριτικά με άλλους εγκληματίες.¹⁰²

Πλάι στις προαναφερόμενες βιολογικές θεωρίες και εντός της μικροκοινωνιολογικής προσέγγισης των εξηγητικών της ανθρωποκτονίας θεωριών μπορούν να ενταχθούν και οι ψυχολογικές θεωρίες, που προσεγγίζουν τη βία και την επιθετικότητα του ατόμου ως εκφάνσεις της κατάστασης του ψυχικού του κόσμου.¹⁰³ Έτσι, στον χώρο της ψυχολογίας της συμπεριφοράς/ συμπεριφορικής ψυχολογίας, η θεωρητική ερμηνεία που δόθηκε για την επιθετικότητα βασίστηκε στο -διατυπωθέν από τον Dollard και άλλους συνεργάτες του στο πανεπιστήμιο Yale το 1939- σχήμα «απογοήτευση-επιθετικότητα» (frustration-aggression theory). Βάσει αυτής, η

¹⁰⁰ A. Χάιδου, ό.π., σ. 29 και A. Τρωϊάνου-Λουλά, ό.π., σ. 21.

¹⁰¹ A. Χάιδου, ό.π., σσ. 28-29.

¹⁰² F. Brookman, ό.π., σ. 57 και Σ. Βιδάλη, ό.π., σ. 103-104.

¹⁰³ B. Βλάχου, ό.π., σ. 37.

επιθετικότητα, ως συμπεριφορά που αποσκοπεί να βλάψει κάποιο πρόσωπο, είναι κατά κανόνα το αποτέλεσμα μιας απογοήτευσης, μιας διάψευσης προσδοκιών και ελπίδων, ενώ παράλληλα κάθε τέτοια απογοήτευση συνεπάγεται αναπόδραστα την επιθετικότητα.¹⁰⁴ Για τον Megargee, λοιπόν, η βίαιη συμπεριφορά μπορεί να προέλθει τόσο από τα «υποελεγχόμενα» άτομα, που αντιδρούν επιθετικά ακόμα και εκεί που μια τέτοια αντίδραση φαίνεται υπερβολική, όσο και από τα «υπερελεγχόμενα», που ελέγχουν και καταστέλλουν συστηματικά τις αντιδράσεις τους και οι τυχόν βίαιες αντιδράσεις τους κρίνονται εύλογες, όμως, ως αποτέλεσμα των συνεχών καταπιέσεων, παρουσιάζουν στο τέλος αντιδράσεις με οξύτατο εκρηκτικό χαρακτήρα, δυσανάλογο με την προκαλούσα αιτία.¹⁰⁵ Ο S. Freud, κύριος εμπνευστής της έτερης κατεύθυνσης της ψυχολογικής προσέγγισης, ήτοι της ψυχαναλυτικής προσέγγισης, υποστηρίζει ότι όταν το υποκείμενο δεν μπορεί να κρατήσει ισορροπία μεταξύ των ενορμήσεων του ασυνείδητου και των αποθητικών ή «εξαναγκαστικών» δυνάμεων του συνειδητού ή υποσυνείδητου τμήματος της προσωπικότητας (Εγώ, Υπερεγώ και Εκείνο/Αυτό¹⁰⁶), οι αντικοινωνικές ιδέες και τα ένστικτά του (ιδίως αυτό της επιθετικότητας) επικρατούν, με αποτέλεσμα την εκδήλωση ανώμαλης κοινωνικά συμπεριφοράς, συνιστάμενης, πολλές φορές, σε διάπραξη εγκλήματος.¹⁰⁷ Την επιθετικότητα θεωρεί ο S. Freud ως παράρτημα του γενετήσιου ενστίκτου, ως εκδήλωση της ανάγκης του ανθρώπινου όντος να υπερνικήσει και να καθυποτάξει την αντίσταση του γενετήσιου αντικειμένου με τρόπους διαφορετικούς από τη διαδικασία

¹⁰⁴ Ν. Κουράκης, *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, τομ. Β', ό.π., σσ. 46,49.

¹⁰⁵ Στο ίδιο, σ. 51.

¹⁰⁶ Το Εκείνο είναι το ασυνείδητο τμήμα της προσωπικότητας, που διέπεται από την «αρχή της ευχαρίστησης», το Υπερεγώ αντιπροσωπεύει τις ηθικές αξίες της κοινωνίας και μεταξύ του Εκείνο και του Υπερεγώ, στο συνειδητό επίπεδο βρίσκεται το Εγώ, που διαδραματίζει συντονιστικό και συμβιβαστικό ρόλο. –βλ. Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες και παλαιότερες κατευθύνσεις*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σ. 226.

¹⁰⁷ Στ. Αλεξιάδης, *Εγκληματολογία*, ό.π., σ. 60.

της ερωτικής πολιορκίας.¹⁰⁸ Επιπλέον, κάνει λόγο στο έργο του για δυο βασικά είδη ένστικτων: το ένστικτο της ζωής, το οποίο ονόμασε «έρωτα» και περιλαμβάνει τα ένστικτα της αυτοσυντήρησης και της διατήρησης του είδους και το εκδηλούμενο με την καταστροφικότητα ενάντια στη ζωή ένστικτο της καταστροφής, που ονόμασε «θάνατο».¹⁰⁹ Το ένστικτο-η ενόρμηση του θανάτου, κατά τη θεωρία του, αποστρέφεται από το ίδιο πρόσωπο λόγω της επένδυσης αυτού από την ναρκισσιστική λίμπιντο και στρέφεται προς τον έξω κόσμο (γίνεται ετεροκαταστρεπτικό) μέσω του μυϊκού συστήματος.¹¹⁰ Πρέπει, εξάλλου, να προσανατολιστεί εκτός του ατόμου, προκειμένου να αποτραπούν οι τάσεις αυτοκαταστροφής. Επομένως, η κατευθυνόμενη προς τον εξωτερικό κόσμο και τα άλλα ζωντανά όντα επιθετικότητα προβάλλει ως αναγκαία συνέπεια ώστε να μην καταστρέψει κανείς τον εαυτό του. Μπορεί βέβαια αυτή να μειωθεί από την αντίστοιχη επιρροή που ασκεί στο άτομο το ένστικτο της ζωής.¹¹¹ Από μία άλλη σκοπιά ερμηνεύει τη ροπή επιθετικότητας ο A. Adler, μαθητής του S. Freud, ο οποίος θεωρεί μείζονος σημασίας για το πέρασμα στην εγκληματική πράξη το δημιουργούμενο σε κάθε άτομο από την παιδική του ηλικία συναίσθημα της μειονεκτικότητας/σύμπλεγμα κατωτερότητας, το οποίο είτε θα αντιμετωπιστεί ορθώς από το άτομο, που θα προσπαθήσει να εξουδετερώσει ή να αναπληρώσει την αδυναμία του διοχετεύοντας τις επιθυμίες του για κτήση κύρους σε άλλους τομείς δραστηριότητας, είτε κατά τρόπο εσφαλμένο, με την εκδήλωση της επιβολής του στους άλλους -στα πλαίσια ενός μηχανισμού άμυνας του «εγώ» του- με τρόπο

---

¹⁰⁸ N. Κουράκης, *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, τομ. Β', ό.π., σσ. 46-47

¹⁰⁹ X. N. Δημόπουλος, *Εισηγήσεις εγκληματολογίας: ιστορική προσέγγιση, σύγχρονη θεωρία, κατευθύνσεις-εφαρμογές, παγκοσμιοποίηση και έγκλημα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σ. 227.

¹¹⁰ Δ. Καλογερόπουλος, *Η Ψυχαναλυτική προσέγγιση στην Εγκληματολογία*, στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 1-12/2013, σ. 6.

¹¹¹ B. Βλάχου, ό.π., σσ. 37-38.

αντικοινωνικό και με όχι σπάνια κατάληξη στο έγκλημα.¹¹² Αρκετοί είναι οι ερευνητές που εφάρμοσαν τις αρχές του S. Freud στη μελέτη της εγκληματικής συμπεριφοράς. Ο A. F. Guttmacher (1973) χρησιμοποίησε την ψυχαναλυτική θεωρία σε μια προσπάθειά του να ταξινομήσει τους ανθρωποκτόνους. Συμπέρανε ότι ο μέσος ανθρωποκτόνος δεν έχει κάποια εμφανή ψυχική πάθηση ή ψυχασθένεια, αλλά διακρίνεται για την ελαττωματική του συνείδηση. Η τελευταία, μπορεί να του προκαλέσει την αναστάτωση εκείνη που θα τον οδηγήσει στην ανθρωποκτονία. Παρομοίως, ο Wille (1974), ταξινομώντας τους ανθρωποκτόνους σε 10 κατηγορίες, αναγνώρισε την ψυχοπαθητική προσωπικότητα, ένα απαθές και σκληρό άτομο με ελαττωματική συνείδηση, που επαναλαμβάνει τα ίδια λάθη σε κρίση και έλεγχο. Ο E. Tanay (1976) πρότεινε τρεις τύπους ανθρωποκτόνων και ειδικότερα, τον «εγω-δυστονικό» που σκοτώνει ενάντια στις επιθυμίες της συνείδησής του, στη διάρκεια μιας μεταβολής της συνειδησιακής του κατάστασης-της προκαλούμενης από την απόσχιση μέρους της ψυχικής δομής του από την υπόλοιπη προσωπικότητά του, τον «εγω-συντονικό» που επιλέγει την ανθρωποκτονία ως μια μέθοδο χειρισμού των ψυχολογικών του συγκρούσεων και τον «ψυχωτικό» που σκοτώνει συμμορφούμενος προς τις παρανοϊκές ψευδαισθήσεις και παραισθήσεις του).¹¹³ Επιχειρώντας μια ψυχαναλυτική ερμηνεία, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως τα κίνητρα για την τέλεση μιας πράξης προέρχονται από το «αυτό», ενώ τα αντικίνητρα από το «εγώ» και το «υπερεγώ», οπότε και ο σχηματισμός της εγκληματικής απόφασης εξαρτάται από το ποιος θα βγει νικητής από την πάλη αυτή μεταξύ των κινήτρων και των αντικινήτρων. Με τον ρόλο που διαδραματίζουν τα κίνητρα-ως ωθητικές τάσεις και τα αντικίνητρα-ως αντιστάσεις για τη λήψη της εγκληματικής απόφασης,

¹¹² A. Χάιδου, ό.π., σσ. 102-103 και A. Κονιδάρη, «Η ανθρωποκτονία στην Ελλάδα την τελευταία 20ετία: Η αναπαράσταση του δράστη και του θύματος από τον αθηναϊκό Τύπο ...», ό.π., σσ.342-343.

¹¹³ F. Brookman, ό.π., σ. 77.

ασχολήθηκαν ιδιαίτερα οι D. Abrahamsen και O. Kinberg. Μάλιστα, ο δεύτερος είχε διατυπώσει πριν τη θεωρία του για τις «προεγκληματικές καταστάσεις», αυτές δηλαδή που διευκολύνουν το πέρασμα στην πράξη.¹¹⁴ Ο Αριστοτέλης είχε αποδώσει το πέρασμα στην εγκληματική πράξη στη φιλοδοξία και την πλεονεξία των ατόμων, προσδιορίζοντάς το ως προϊόν της θέλησης του δράστη, όπως αυτή καθοδηγείται από τις επιθυμίες και τις ορέξεις του.¹¹⁵ Θεμελιωτής, όμως, της Εγκληματολογίας του περάσματος στην πράξη θεωρείται ο Manoungier, που πρεσβεύει ότι τέσσερις είναι οι προϋποθέσεις του περάσματος στην εγκληματική πράξη: η ηθική προϋπόθεση (να μη συγκρατείται κανείς από την ηθική απαξία της πράξης), η ποινική προϋπόθεση (να μη συγκρατείται από τον φόβο της ποινής που προβλέπεται), η υλική προϋπόθεση (να μη συγκρατείται από τις δυσχέρειες που υπάρχουν για την διάπραξη του εγχειρήματος) και η συναισθηματική προϋπόθεση (να μη συγκρατείται από το άλγος και το κακό που προξενεί στο θύμα).¹¹⁶ Κατά δε τον E. de Greeff, η εγκληματική πράξη είναι το αποτέλεσμα μιας κρίσεως που διέρχεται από κάποιες φάσεις της ψυχικής διεργασίας, τις φάσεις της εγκληματογενετικής διαδικασίας (αλλιώς, διαδικασίας «κρимиνογέννησης») και ειδικότερα αυτές της αδιαμόρφωτης συναίνεσης, της διαμορφωμένης συναίνεσης, της κρίσης-απόφασης και της εκτέλεσης.¹¹⁷ Τέλος, βάσει της θεωρίας της εγκληματικής προσωπικότητας του J. Pinatel, ενώ δεν υπάρχει διαφορά φύσης μεταξύ εγκληματιών και μη εγκληματιών, υπάρχει διαφορά βαθμού ως προς ορισμένα χαρακτηριστικά που σχηματίζουν αυτό που ονομάζει «κεντρικό

---

¹¹⁴ Α. Χάιδου, *ό.π.*, σσ. 114-115 και Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, σ. 107.

¹¹⁵ Ι. Φαρσεδάκης, *Η Εγκληματολογική σκέψη από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σ. 27.

¹¹⁶ Ι. Φαρσεδάκης, «Η πρόληψη του εγκλήματος ως μέσον αντεγκληματικής πολιτικής», στον Τιμητικό Τόμο Νέστορα Κουράκη *Εγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 2016, σ. 174-175 και Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, *ό.π.*, σ. 92.

¹¹⁷ Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, *ό.π.*, σ. 34-35 και Α. Τρωιάνου-Λουλά, *Εγκλημα και Μεταφυσική...*, *ό.π.*, σ. 72.

πυρήνα της εγκληματικής προσωπικότητας», τα οποία συνίστανται στον εγωκεντρισμό, την αστάθεια, την επιθετικότητα και τη συναισθηματική αδιαφορία.¹¹⁸ Εξάλλου, στον κατάλογο όσων προσπάθησαν να εξηγήσουν το πέρασμα στην εγκληματική πράξη, συμπεριλαμβάνονται και ο W.C. Reckless, κατά τον οποίο υπάρχουν φραγμοί για το πέρασμα αυτό, εσωτερικοί (αυτό-εικόνα, προσανατολισμός σε νόμιμους και ρεαλιστικούς στόχους, ανοχή διάψευσης προσδοκιών, κανονιστική δέσμευση) και εξωτερικοί, που ανάλογα με την έντασή τους εξουδετερώνουν ή όχι τους ωθητικούς προς την πράξη παράγοντες, οι D. Matza και Sykes, των οποίων η θεωρία της ουδετεροποίησης συνίσταται στο ότι το πέρασμα στην πράξη διευκολύνεται από την ανάπτυξη τεχνικών εξουδετέρωσης της ηθικής ευθύνης για το έγκλημα (άρνηση της ευθύνης, άρνηση του θύματος, κατηγορία των κατηγορούντων, επίκληση ανώτερων αξιών) και ο A. Cohen, για τον οποίο η εγκληματική πράξη είναι η κατάληξη μιας αλληλόδρασης μεταξύ δράστη και προεγκληματικής κατάστασης, στο τέλος μιας διαδικασίας περάσματος στην πράξη.¹¹⁹

B. Η ΜΑΚΡΟΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ

Οι ιδρυτές της γαλλο-βελγικής χαρτογραφικής σχολής, ο Γάλλος A.M. Guerry, και ο Βέλγος A. Quételet, χρησιμοποιώντας τη γαλλική εγκληματολογική στατιστική ως πρώτη ύλη, εισήγαγαν για πρώτη φορά την κοινωνιολογική προσέγγιση του εγκλήματος σε συνδυασμό με τη γεωγραφική/περιβαλλοντική του

---

¹¹⁸ Ι. Φαρσεδάκης, Στοιχεία..., ό.π., σσ. 106, 108-109.

¹¹⁹ Ι. Φαρσεδάκης, Στοιχεία Εγκληματολογίας, ό.π., σσ. 109-110 και Σ. Βιδάλη, ό.π., σσ. 154, 157.

διάσταση.¹²⁰ Στα πλαίσια αυτά, ο A. Quételet, κινούμενος γύρω από την κεντρική ιδέα ότι μπορούμε να συναγάγουμε νόμους που να περιγράφουν «κανονικότητες» στα διάφορα κοινωνικά φαινόμενα -και στο έγκλημα, χωρίς ταυτόχρονα να αναιρείται η ανθρώπινη ελευθερία¹²¹, διατύπωσε τον «θερμικό νόμο» της εγκληματικότητας. Βάσει του τελευταίου, η επιρροή του φυσικού περιβάλλοντος ήταν καθοριστική και εξηγούσε τη διαφορά στην εγκληματικότητα μεταξύ βορρά και νότου. Έτσι, στον βορρά της Γαλλίας τον χειμώνα εμφανίζονταν περισσότερα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, ενώ το καλοκαίρι, τα εγκλήματα βίας ήταν αναλογικά περισσότερα στο νότο της χώρας, ανάγοντας σε εξηγητικό παράγοντα την αθλιότητα των συνθηκών ζωής και την αύξηση των αναγκών των ανθρώπων τον χειμώνα, σε αντίθεση με το καλοκαίρι, κατά τη διάρκεια του οποίου επικρατούν σαφώς τα πάθη. Ο δε A. M. Guerry, αφού αποτύπωσε την εγκληματικότητα -κατ' έκταση και είδος- κατά γεωγραφικές περιοχές (μέθοδος της γεωγραφικής χαρτογράφησης), αμφισβητώντας την ευρέως διαδεδομένη άποψη ότι το έγκλημα συνδέεται με έλλειψη εκπαίδευσης, απέδειξε ότι οι περιοχές με τα υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης εμφάνιζαν τα υψηλότερα ποσοστά βίαιων εγκλημάτων και αντιστοίχως, εκείνες με τα χαμηλότερα ποσοστά βίαιων εγκλημάτων εμφάνιζαν τα χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης.¹²²

---

¹²⁰ Χρ. Ζαραφονίτου, *Εμπειρική εγκληματολογία*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2004, σ. 48, Χρ. Ζαραφονίτου, παρουσίαση με τίτλο «Ο ρόλος της γαλλόφωνης εγκληματολογικής έρευνας στη μελέτη της αστεακής εγκληματικότητας», στην *7^η Συνεδρία: Η έρευνα της ψυχής στην Ελλάδα και στη Γαλλία, 2014*, σσ. 4-5, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <http://criminology.panteion.gr/attachments/article/396/%CE%A7.%20Z%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%AF%CF%84%CE%BF%CF%85.pdf>, ————A. Χάιδου, ό.π., σ. 120 και Β. Βλάχου, ό.π., σσ. 19-20.

¹²¹ Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, ό.π., σσ. 86-87.

¹²² Β. Βλάχου, *Ιστορική επισκόπηση των εγκληματολογικών θεωριών κατά τον 19ο αιώνα: η γένεση της εγκληματολογίας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σσ. 96-97 και Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, ό.π., σ. 87.

Άλλωστε, μπορεί να εντοπιστεί στις παρατηρήσεις αυτές του A.M. Guerry η απαρχή της μακράς ιστορίας των πολιτισμικών θεωριών της ανθρωποκτονίας.¹²³ Στις τελευταίες, αναμφίβολα σημαντικό ρόλο καταλαμβάνει η θεωρία που διατύπωσε το 1938 ο Th. Sellin για την πολιτισμική σύγκρουση. Σύμφωνα με αυτή, η πολιτισμική σύγκρουση αποτελεί έναν από τους αιτιακούς παράγοντες του εγκλήματος, οι δε κανόνες συμπεριφοράς-με την έννοια των στάσεων μιας κοινωνικής ομάδας απέναντι στους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους ένα άτομο μπορεί να ενεργεί κάτω από ορισμένες περιστάσεις- συνιστούν βασική μονάδα ανάλυσης και οι κανόνες ποινικού δικαίου, ειδικότερα, αποτελούν μόνο ένα τμήμα του συνόλου των υφιστάμενων κανόνων συμπεριφοράς. Όσο πιο πολυσύνθετη είναι μια κοινωνία, τόσο περισσότερες ομάδες επηρεάζουν την προσωπικότητα του ατόμου και τόσο διαφέρουν μεταξύ τους οι κανόνες τους οποίους υπαγορεύει η καθεμία στα μέλη της και έτσι, μπορεί για την αντιμετώπιση της ίδιας κατάστασης, η κάθε ομάδα να αξιώνει διαφορετική συμπεριφορά από το συγκεκριμένο άτομο, με αποτέλεσμα να υπάρξει σύγκρουση των κανόνων μεταξύ τους. Το έγκλημα, λοιπόν, μπορεί να γίνει αντιληπτό ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης που αναπτύσσεται μεταξύ των νομικών-ποινικών και μη νομικών κανόνων συμπεριφοράς, γεγονός που μπορεί να αναδειχθεί μόνο μέσω μιας ηθολογικής και όχι απλώς νομικής προσέγγισης. Η πολιτισμική σύγκρουση μπορεί είτε να αποτελεί υποπροϊόν της πολιτισμικής εξέλιξης, όπως αυτή τουλάχιστον αποτυπώνεται στη μετάβαση από απλές και ομοιογενείς σε σύνθετες και πολυπολιτισμικές κοινωνίες είτε να οφείλεται στη μετάβαση από ένα πολιτισμικό περιβάλλον σε άλλο, όπως συμβαίνει κυρίως σε περιπτώσεις εξωτερικής

---

¹²³ J. Corzine, I. Huff-Corzine, H. P. Whitt, “Cultural and Subcultural Theories of Homicide”, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σ. 42.

μετανάστευσης.¹²⁴ Κατ' αυτόν τον τρόπο, γίνεται κατανοητό πως η βίαιη επιβολή της πολιτισμικής δομής των λευκών στους ιθαγενείς των αποικιών τους και εισαγωγή δυτικών επινοήσεων στην Ανατολή επέσυραν και επισύρουν συγκρούσεις, καθώς μετατρέπονται σε εγκλήματα παλιές συνήθειες των πρώτων κατοίκων που τα έθιμά τους τους επέτρεπαν ή τους επέβαλλαν. Έτσι, λόγου χάρη, στους Kabyles της Αλγερίας ο φόνος των μοιχαλίδων συζύγων, ήταν φόνος καθιερωμένος που διέπραττε όχι απλώς ο σύζυγος, αλλά ο πατέρας ή ο αδελφός της μοιχαλίδας, για να ξεπλύνει στο αίμα της την προσβεβλημένη τιμή των γονιών της, τη στιγμή που για το γαλλικό δίκαιο συνιστούσε έγκλημα.¹²⁵

Παράλληλα, οι υποπολιτισμικές θεωρίες πρεσβεύουν ότι η εγκληματικότητα μπορεί να προβληθεί και ως το αποτέλεσμα μιας κοινωνικοποίησης που αποκλίνει από τους θεωρούμενους ως σωστούς από την κοινωνία κοινωνικούς κανόνες και αξίες, με την υποκουλτούρα να υποδηλώνει ένα κοινωνικό σύστημα αξιών και συμπεριφοράς που υπάρχει κάτω από ένα υπερκείμενο ανάλογο σύστημα και αποτελεί και μέρος αυτού.¹²⁶ Από αυτές, θα επικεντρωθούμε στη θεωρία που αργότερα αναπτύχθηκε βάσει της κλασικής έρευνας του M. Wolfgang. Μελετώντας ο προαναφερόμενος εγκληματολόγος τις εγκληματικές ανθρωποκτονίες που συνέβησαν στη Φιλαδέλφεια των Η.Π.Α. μεταξύ των ετών 1948-1952, με το δείγμα του να διαμορφώνεται σε 588 περιπτώσεις ανθρωποκτονίας και να εξάγεται από τα στατιστικά δεδομένα της αστυνομίας της εν λόγω Πολιτείας, συμπέρανε ότι όλες οι ανθρωποκτονίες είχαν διαπραχθεί από μέλη της εργατικής, χαμηλότερης κοινωνικά

---

124 Αθ. Χουλιάρης, «Η λειτουργία του ποινικού δικαίου υπό την έποψη της συγκρουσιακής θεωρίας για το έγκλημα (“conflict criminology”)», σ. 863 επ., διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.academia.edu/862112/_The_function_of_criminal_law_according_to_conflict_criminology_in_Greek_with_summary_in_French_ (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016) και Α. Χάιδου, ό.π., σ. 219-220.

125 Th. Sellin, Πολιτισμική σύγκρουση και έγκλημα, μτφρ.: Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σσ.75-77.

126 Α. Χάιδου, ό.π., σσ.160-161.

και οικονομικά τάξης.¹²⁷ Το κύριο συμπέρασμα που εξήχθη από την εν λόγω έρευνά του ήταν ότι υπάρχει σημαντική σχέση ανάμεσα στην ανθρωποκτονία και τη φυλή ή το φύλο δραστών – θυμάτων. Ειδικότερα, συμπέρανε ο M. Wolfgang ότι ήταν αξιοσημείωτη η υπεροχή των μαύρων έναντι των λευκών, τόσο στο πεδίο των δραστών όσο και των θυμάτων, καθώς κατά τη χρονική περίοδο 1948-1952, σε σύνολο 621 δραστών το 75% και σε σύνολο 588 θυμάτων το 73%, ήταν μαύροι. Εντάσσοντας και τις μεταβλητές «φύλο» και «ηλικία», ο δείκτης των ανθρωποκτόνων δραστών στη Φιλαδέλφεια ήταν για τον λευκό ανδρικό πληθυσμό 1,8/100.000 και για την ηλικία 20-24 ετών, 8,2/100.000, τη στιγμή που οι αντίστοιχοι δείκτες για τους μαύρους ανέρχονταν σε 24,6 και 92,5 αντίστοιχα, συναγομένου, σε κάθε περίπτωση, του ότι η φυλή του ανθρωποκτόνου δράστη συνεπαγόταν μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις στη συχνότητα της εγκληματικής ανθρωποκτονίας συγκριτικά με το φύλο αυτού.¹²⁸ Στηριζόμενοι στην παραπάνω έρευνα του M. Wolfgang για την ανθρωποκτονία, οι M. Wolfgang και F. Ferracuti κατέληξαν ν' αποδώσουν ευθύνες, γι' αυτήν την παρατηρούμενη εντυπωσιακή δυσαναλογία, στον ρόλο των κανόνων, αξιών και πεποιθήσεων που προσδιορίζουν τον υποπολιτισμό/ την υποκουλτούρα της βίας, που υφίσταται σε ορισμένη μερίδα των κατώτερων κοινωνικοοικονομικών ομάδων-ομάδες οι οποίες συντίθενται κατά κύριο λόγο από μαύρους.¹²⁹ Με άλλα λόγια, οι παραπάνω εγκληματολόγοι επέλεξαν την υποπολιτισμική προσέγγιση ώστε να εξηγήσουν το φαινόμενο της ανθρωποκτονίας και ειδικότερα, κατέφυγαν στη χρήση της θέσης που κατέχει η βία εντός του συστήματος αξιών κάποιων ατόμων

¹²⁷ Χρ. Ζαραφώνιτου, *Εμπειρική εγκληματολογία*, ό.π., σ. 25 και M. Wolfgang, F. Ferracuti, ό.π., σσ. 441-442.

¹²⁸ Χρ. Ζαραφώνιτου, *Εμπειρική εγκληματολογία*, ό.π., σ. 121 και M. E. Wolfgang, *Patterns in Criminal Homicide*, Montclair, N.J.: Patterson Smith, 1975, σσ. 31, 319, 330, 337.

¹²⁹ Χρ. Ζαραφώνιτου, *Εμπειρική εγκληματολογία*, ό.π., σ. 121 και M. E. Wolfgang, *Patterns in Criminal Homicide*, ό.π., σσ. 31, 330, 337.

(συνιστώντας η αξία «βία» αξεχώριστο μέρος της δομής της προσωπικότητάς τους¹³⁰) ως εξηγητικού της «γένεσης» της ανθρωποκτονίας εργαλείου. Έτσι, κατ' αυτούς, η αποστέρηση και η κοινωνική αποδυνάμωση συνδέονται δραματικά με την απογοήτευση και την εγκληματικότητα. Οι προσδοκίες της κοινωνικής αλλαγής και η απογοήτευση οδηγούν συχνά στην επίθεση. Ένα σύστημα αξιών που αντιμετωπίζει τη βία ως κάτι το ανεκτό, αναμενόμενο ή απαιτούμενο, ανάγει αυτή σε αναγκαία αντίδραση και εισάγει σε μια υποκουλτούρα όπου η σωματική επιθετική δράση μπορεί εύκολα και γρήγορα να εξελιχθεί σε επιθετικό έγκλημα. Το να συγκρατηθεί από τη ριζωμένη κοινωνικά χρήση βίας ένα άτομο τέτοιου πολιτισμικού υποβάθρου μπορεί να αποτελέσει μια απογοητευτική και μη κολακευτική για το εγώ του - φορτωμένη με ενοχές- εμπειρία. Συνδέουν μάλιστα οι παραπάνω την υποκουλτούρα της βίας με τα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα, αφ' ης στιγμής θεωρούν ως διόλου ευκαταφρόνητο παράγοντα αποτροπής του «μέσου» μεσοαστού από τη διάπραξη ανθρωποκτονίας την απειλή αυστηρής τιμωρίας με την συνεπαγόμενη απώλεια ενός σημαντικού μεριδίου από τη συμμετοχή και επένδυσή του στην κοινωνική ζωή σε περίπτωση αποκάλυψης της παράνομης πράξης του.¹³¹

Πέραν όμως από το πολιτισμικό επίπεδο, η κοινωνική οργάνωση συντίθεται και από ένα άλλο συστατικό, την κοινωνική δομή. Οι κοινωνικοί θεσμοί, οι οποίοι αναφέρονται στις σχετικά σταθερές παραμέτρους των κοινωνικών θέσεων, των ρόλων, των αξιών και των κανόνων που προκύπτουν ως αποτέλεσμα των βασικών λειτουργικών απαιτήσεων μιας κοινωνίας, ενσωματώνονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, έτσι ώστε, αντανακλώντας και ενισχύοντας τις πολιτισμικές αξίες, να οδηγούν σε συγκεκριμένες μορφές κοινωνικής οργάνωσης που διακρίνουν τις

¹³⁰ Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, ό.π., σ. 389.

¹³¹ M. Wolfgang, F. Ferracuti, ό.π., σσ. 446-447, 519 και Σ. Δημητρίου, ό.π., σσ. 19-20.

ομάδες και τις κοινωνίες τη μια από την άλλη. Τους δε κοινωνικούς θεσμούς χαρακτηρίζουν δύο βασικές όψεις: η ρύθμιση της συμπεριφοράς των ατόμων σε κανονιστικά πρότυπα της κοινωνίας και η διευκόλυνση της πρόσβασης των μελών σε επιθυμητά μέσα και στόχους. Με τις εν λόγω όψεις σχετίζονται ευθέως οι δομικές θεωρίες για την ανθρωποκτονία, από τη στιγμή που λαμβάνουν ως βάση αφενός τη διάβρωση του κοινωνικού ελέγχου και αφετέρου την αύξηση της κοινωνικής πίεσης.¹³² Οδεύοντας, λοιπόν, προς προσεγγίσεις ερειδόμενες στην κοινωνική αποδιοργάνωση, φτάνουμε στη σχολή της Lyon (γαλλική κοινωνιολογική σχολή) και τον κοινωνιολόγο E. Durkheim, σύμφωνα με τον οποίο, η σχέση μεταξύ ανάπτυξης του καταμερισμού εργασίας και της ρωγμής της κοινωνικής αλληλεγγύης είναι η καταλυτική συνθήκη για την εξάπλωση της εγκληματικότητας.¹³³ Κατά τη θεώρησή του, ως ανομία ορίζεται το αποτέλεσμα της αποσύνδεσης της ατομικότητας από τη συλλογική συνείδηση, η οποία δεν είναι πλέον σε θέση να ρυθμίζει τις ροπές των μελών της κοινωνίας.¹³⁴ Η δε συλλογική συνείδηση, όπως ο ίδιος την εννοεί, εμπεριέχει τις κοινέςπίστεις και τα αισθήματα που συμμαρτίζονται ο μέσος όρος των ατόμων μιας ιστορικής κοινωνίας και εγγράφεται στην ατομική συνείδηση ως κοινός κώδικας συμπεριφοράς, καθορίζοντας την αρμονική συμβίωση και επικοινωνία μεταξύ των ατόμων αλλά και την εύρυθμη λειτουργία και ηθική συνοχή της κοινωνίας μέσω της μορφοποίησης της λογικής και νοητικής ομοιογένειας.¹³⁵ Ο E. Durkheim εκλαμβάνει ότι στις μοντέρνες-νεωτερικές κοινωνίες, τη θέση της

---

¹³² S. Messner, R. Rosenfeld, "Social Structure and Homicide", στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σσ. 27-28.

¹³³ Σ. Βιδάλη, ό.π., σ. 93.

¹³⁴ Α. Χάιδου, ό.π., σ. 122.

¹³⁵ βλ. Δ. Βαγιανός, «Durkheim και Νεωτερικότητα», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.academia.edu/1493970/Durkheim_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%9D%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1, σ. 6.

υπερκαλύπτουσας το μεγαλύτερο μέρος των ατομικών συνειδήσεων συλλογικής συνείδησης λαμβάνει η ατομική βούληση που με τη σειρά της υπερκαλύπτει και ακυρώνει ηθικά το συλλογικό συμφέρον.¹³⁶ Όσον αφορά ειδικότερα τη θεωρία του για την ανθρωποκτονία, η οποία -κατά τον Br. Dicristina- υφίσταται σε αποσπασματικό και ατελές στάδιο στο διάσημο έργο του «Suicide», είναι τα υψηλά επίπεδα πάθους που τροφοδοτούνται από τη συλλογικότητα -η οποία ενθαρρύνει βίαιες αντιδράσεις κατά όποιων παρεκκλίνουν από τις αρχές της- και ο μειωμένος σεβασμός προς το άτομο, που οδηγούν στην από μέρους του ατόμου χρήση διαπροσωπικής βίας. Επομένως, όσο ο πολιτισμός προοδεύει, οι ανθρωποκτονίες μειώνονται.¹³⁷ Διευκρινίζεται ότι για τη θεωρία του E. Durkheim, η ανθρωποκτονία, όπως επισημαίνει ο Br. Dicristina, περιορίζεται ως έννοια – κατά κύριο λόγο- στην χωρίς προμελέτη εκ προθέσεως τελούμενη, θεωρώντας ότι η προμελετημένη ανθρωποκτονία είναι ένα έγκλημα μικτής φύσης που εξαρτάται και από έτερους (από αυτούς που καθορίζουν την ανθρωποκτονία) παράγοντες κι επομένως από σχετικά μικρό βαθμό πάθους.¹³⁸ Ωστόσο, για τον γάλλο κοινωνιολόγο, ενώ η επικράτηση του ατομικισμού- που επιτυγχάνεται σε μεγαλύτερο βαθμό μέσω της σταδιακής εξελικτικής αλλαγής της κατανομής της εργασίας-κλείνει μία από τις πηγές της ανθρωποκτονίας, η ανομία που συνοδεύει την οικονομική ανάπτυξη ανοίγει μια άλλη.¹³⁹ Η ανομία εδώ εντοπίζεται στις αιφνίδιες κοινωνικές μεταβολές, όπως σε περίπτωση αιφνίδιας μεταβολής του πολιτικού συστήματος, κατά τις οποίες τα άτομα

---

¹³⁶ Στο ίδιο, σ. 7.

¹³⁷ H. Thome, Explaining long terms in violent crimes, στο *Crime History and Societies*, τόμ.5, τεύχ.2/2001, σ. 75.

¹³⁸ Br. Dicristina, “Durkheim’s theory of homicide and the confusion of the empirical literature”, στο *Theoretical Criminology*, τομ. 8, τεύχ. 1, Sage Publications, 2004, σ. 68, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://tcr.sagepub.com/content/8/1/57.full.pdf+html>.

¹³⁹ Br. Dicristina, ό.π., σσ. 75-76 και M. J. Tetzlaff-Bemiller, *Child Murder: A re-examination of Durkheim’s theory of homicide*, (Ανέκδοτη διδακτορική διατριβή), University of Central Florida Orlando, Florida, 2013, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://etd.fcla.edu/CF/CFE0004945/TetzlaffBemiller_Melissa_J_201308_PhD.pdf, σ. 20 επ..

αργούν να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, που τους καθιστούν αδύνατη την ικανοποίηση των επιθυμιών λόγω της απομάκρυνσης των ευκαιριών. Έτσι, αυτοί που υπολείπονται σε ηθική ή που κατηγορούν τους άλλους για τα δεινά που υφίστανται είναι πιθανότερο να διαπράξουν μια «ανομική» ανθρωποκτονία. Παρατηρείται, κατά συνέπεια, ότι με την εξασθένηση της συλλογικής συνείδησης, οι αποκαλούμενες «αλτρουιστικές» ανθρωποκτονίες μειώνονται σταδιακά και επομένως μπορούν να εντοπιστούν πιο εύκολα στις αγροτικές περιοχές και από την άλλη πλευρά, με τις αιφνίδιες αλλαγές που οδηγούν σε ανομικές συνθήκες μπορούν να αυξηθούν οι «ανομικές» ανθρωποκτονίες, που σημειώνονται κυρίως στις αστικές περιοχές.^{140 141}

Η ανομία επαναπροσδιορίστηκε αργότερα από τον R. Merton, που όρισε αυτήν ως το αποτέλεσμα της απουσίας ισορροπίας/αντιστοίχισης μεταξύ των κοινωνικά διαμορφωμένων κυρίαρχων πολιτισμικών στόχων (υλική ευημερία και κοινωνική ανέλιξη και αναγνώριση στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες)¹⁴² και των διατιθέμενων στους ανθρώπους θεσμικών μέσων για την επίτευξή τους.¹⁴³ Αναγνώρισε δε ο R. Merton με τη θεωρία του, γνωστή και ως θεωρία της έντασης¹⁴⁴, ότι κάθε άτομο προσαρμόζεται στους στόχους και τα μέσα με διαφορετικούς τρόπους και περιέγραψε πέντε πρότυπα συμπεριφοράς (τρόπους προσαρμογής του ατόμου) που εξαρτώνται από τους προκαθορισμούς της κοινωνικής δομής και που συνίστανται

---

¹⁴⁰ Br. Dicristina, ό.π., σσ. 74-75 και M. J. Tetzlaff-Bemiller, ό.π., σ. 20 επ..

¹⁴¹ Σημειώνεται ότι η εν λόγω θεωρία του E. Durkheim έτυχε αρνητικής κριτικής, μεταξύ άλλων, για τον λόγο ότι παραβλέπει την πιθανότητα ο φόνος να διαπραχθεί όχι μόνο εν βρασμώ, αλλά επίσης εν ψυχρώ ή ακόμα και από πλήξη κι ότι η ανομία μπορεί να υποκινήσει πέρα από τον εγωιστικό ατομικισμό και μορφές αμυντικής, αντιδραστικής συλλογικότητας, όπως παραδείγματος χάριν συμβαίνει στις περιπτώσεις των ομάδων νέο-ναζί ή των θρησκευτικών φονταμεταλιστών – βλ. H. Thome, ό.π., σ. 83.

¹⁴² Β. Καρύδης, «Προλεγόμενα», ό.π., σ. 23.

¹⁴³ Σ. Βιδάλη, ό.π., σ. 144.

¹⁴⁴ Η θεωρία της έντασης/strain theory, βάσει της οποίας νόμιμα μέσα δεν παρέχει σε όλους η αμερικάνικη κοινωνία για την επίτευξη των στόχων για οικονομική επιτυχία που εμπνέει κι έτσι, σε αυτούς που υφίστανται την αδικία δημιουργείται μια ματαίωση, μια ψυχική ένταση, που μπορεί να ωθήσει προς το έγκλημα. -βλ. Κ. Δ. Σπινέλλη, Εγκληματολογία : σύγχρονες..., 2014, ό.π., σσ. 248-249.

είτε στον κομφορμισμό είτε, εναλλακτικά, στην υιοθέτηση από το ανομικό υποκείμενο μιας από τις τέσσερις ανομικές αντιδράσεις: α) «καινοτομία», β) «τυπολατρία», γ) «απόσυρση» και δ) «εξέγερση».¹⁴⁵ Με όρους ανθρωποκτονίας, οι μορφές της προσαρμογής αυτής στους στόχους και τα μέσα θα μπορούσε να εξηγήσει, σύμφωνα με τη F. Brookman, μια μικρή μερίδα φονικών αναμετρήσεων και ειδικότερα, αυτές όπου ο δράστης επεδίωκε από την ανθρωποκτονία οικονομικό όφελος.¹⁴⁶ Ενδιαφέρουσα είναι και η τοποθέτηση των T.D. Miethe, W. C. Regoeczi, για τους οποίους, η θεωρία της ανομίας θα μπορούσε να εξηγήσει τις ανθρωποκτονίες που προκύπτουν είτε ως αντίδραση στον αποκλεισμό των μέσων είτε ως ορθολογική απάντηση για την επίτευξη των αποκλεισμένων στόχων, καθώς και αυτές τις ανθρωποκτονίες όπου ο δράστης είναι αρσενικού γένους, δείχνοντας προς την κατεύθυνση της ανομικής κατάστασης που προκύπτει από τον αποκλεισμό των μέσων επίτευξης της ανδρικής τιμής.¹⁴⁷

Ανασκευάζοντας τη θεωρία της ανομίας του R. Merton και υπό την παράλληλη επιρροή του Th. Sellin, οι R. Cloward και L. Ohlin αναφέρονται στην από μέρους των νέων της κατώτερης τάξης επιδίωξη βελτίωσης του κοινωνικού status ή της οικονομικής τους κατάστασης ή και των δύο, είτε με νόμιμα είτε με παράνομα μέσα. Στο πλαίσιο αυτό, κάνουν λόγο για τρεις τύπους εγκληματικής υποκοουλτούρας:

---

¹⁴⁵ «κομφορμισμός»: επιδίωξη της επίτευξης των κοινωνικά καθορισμένων στόχων μέσω των κοινωνικά αποδεκτών κανόνων, με την αποδοχή τόσο των πολιτισμικών στόχων όσο και των θεσμικών μέσων, «καινοτομία»: τύπος προσαρμογής που περιλαμβάνει όλες εκείνες τις παράνομες μορφές συμπεριφοράς τις δυνάμενες να υιοθετηθούν για την επίτευξη των αποδεκτών πολιτισμικών στόχων εφόσον είναι περιορισμένη η πρόσβαση στα νόμιμα μέσα, «τυπολατρία»-απόρριψη των πολιτισμικών στόχων, αλλά αποδοχή και μάλιστα προσκόλληση σε υφιστάμενα στην κοινωνία θεσμικά μέσα- διαδικασίες προς ένα στόχο, «απόσυρση»: απόρριψη-εγκατάλειψη των κυρίαρχων πολιτισμικών στόχων, όσο και των καθιερωμένων διαθέσιμων μέσων-ευκαιριών προς επίτευξή τους και συντελεί στην περιθωριοποίηση του ατόμου, «εξέγερση»: απόρριψη των συμβατικών-παραδοσιακών πολιτισμικών στόχων και των μέσων και αντικατάσταση αυτών με άλλα, προς την εγκαθίδρυση μιας νέας κοινωνικής δομής.- βλ. Α. Χάιδου, ό.π., σσ.151-155, Σ. Βιδάλη, ό.π., σσ. 147-148.

¹⁴⁶ F. Brookman, ό.π, σ.103.

¹⁴⁷T. D. Miethe, W. C. Regoeczi, *Rethinking Homicide: Exploring the Structure and Process Underlying Deadly situations*, Cambridge University Press, 2004, σ. 266.

τον «εγκληματικό» (που μπορεί να υπάρξει μόνο εκεί που βρίσκονται ευκαιρίες για κλοπές και κλεπταποδοχές), τον «συγκρουσιακό» (που μπορεί να υπάρξει εκεί που υπάρχουν ευκαιρίες για βία) και τον «αποσυρόμενο» (που μπορεί να υπάρξει εκεί όπου μπορεί να προμηθευτεί κανείς ναρκωτικά).¹⁴⁸

Τέλος, με τη μαρξιστική ιστορικο-οικονομική ανάλυση, που εκκινεί από την έννοια της κοινωνικής σύγκρουσης, η προσπάθεια ανάλυσης του εγκλήματος μετατίθεται στο οικονομικό/κοινωνικό επίπεδο.¹⁴⁹ Η εν λόγω θεώρηση, έχοντας ως επίκεντρο την κοινωνική ανισότητα υπό όλες τις μορφές με τις οποίες μπορεί αυτή να εκδηλωθεί (είτε μεταξύ ανώτερης-μέσης/μέσης-κατώτερης τάξης είτε μεταξύ ανδρών-γυναικών, δικαστών-κατηγορουμένων κ.λπ.), ανάγει την ισχύ σε διαφοροποιητικό στοιχείο των ατόμων σε δύο κατηγορίες, όπου οι ισχυροί είναι πιθανότερο να διαπράξουν μια λιγότερο σοβαρή, πιο επικερδή και πιο εκλεπτυσμένη μορφή παρέκκλισης, κατ' αντίθεση προς τους ανίσχυρους. Έχει δε κριθεί η προκείμενη θεώρηση ως εξηγητική της παραγωγής εγκλημάτων όχι μόνο κατά της ιδιοκτησίας, αλλά και προσωπικών, όπως η ανθρωποκτονία.¹⁵⁰ Μια έτερη μαρξιστικής προέλευσης νεότερη θεωρία, η διατυπωθείσα από τους Greenberg, Summer, Quinney κ.ά. Θεωρία της Εξάρτησης (Dependency Theory), μπορεί να αποβεί χρήσιμη κατά την ερμηνεία των δυσμενών αποτελεσμάτων της παγκοσμιοποίησης. Σύμφωνα με αυτή, το έγκλημα στα αναπτυσσόμενα έθνη προκαλείται από τη φτώχεια, την ανισότητα την πολιτική καταπίεση, ως συνέπεια της ανάπτυξης που με τη σειρά της βασίζεται στην εκμετάλλευση και την εξάρτηση. Επίσης, στους τύπους των εγκλημάτων που γεννιούνται από τις ανισότητες συγκαταλέγονται τα εγκλήματα της διαπροσωπικής βίας -μεταξύ των οποίων η

¹⁴⁸ Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, ό.π., σσ. 101, 103 και Α. Χάιδου, ό.π., σσ. 175-176.

¹⁴⁹ Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, ό.π., σ. 231.

¹⁵⁰ Χ. Ν. Δημόπουλος, ό.π., σσ. 271-272.

ανθρωποκτονία- ως το αποτέλεσμα της απογοήτευσης και του θυμού που δημιουργούνται μέσω της αποστέρησης και της αποηθικοποίησης των όρων της ζωής.

151

III. Η ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το εγκληματολογικό ενδιαφέρον για την ανθρωποκτονία παραμένει αμείωτο, παρά τον μικρό πραγματικό αριθμό των ανθρωποκτονιών συγκριτικά με άλλα αδικήματα.¹⁵² Η σημασία των στατιστικών στοιχείων για μια τάξη μεγέθους του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας είναι αναμφίβολα μεγάλη, δεδομένου του χαμηλού «σκοτεινού αριθμού» της εν λόγω κατηγορίας εγκλημάτων. Η διάπραξη της είναι σπάνια ανεντόπιστη, ασχέτως του ότι παρατηρείται ένα μεγάλο ποσοστό ανεξιχνίαστων ανθρωποκτονιών.¹⁵³ Συγχρόνως, η μελέτη της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας θεωρείται ότι χρησιμεύει τόσο για την παρακολούθηση των τάσεων της βίαιης εγκληματικότητας, όσο και ως ένδειξη των επιπέδων ασφαλείας των χωρών.¹⁵⁴ Τόσο τα ποσοστά τέλεσης της ανθρωποκτονίας (ιδωμένα αφενός από την ευρύτερη σκοπιά του διεθνούς επιπέδου ανάλυσης και αφετέρου του στενότερου εθνικού επιπέδου), όσο και οι περιστάσεις τέλεσής της και τα χαρακτηριστικά των εμπλεκόμενων σε αυτήν προσώπων αποτελούν τα κομμάτια του παζλ της

¹⁵¹ X. N. Δημόπουλος, *ό.π.*, σσ. 1209-1211.

¹⁵² M. Wolfgang, F. Ferracuti, *ό.π.*, σ. 322.

¹⁵³ Κουράκης Ν., «Η ανθρωποκτονία χθες, σήμερα, αύριο. Βασικά πορίσματα ενός διεπιστημονικού Συμποσίου Ανθρωποκτονίας (18-19.5.1998)», 2006, σ. 10, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.niotho-asfalis.gr/na/meletes11.pdf>.

¹⁵⁴

https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/crime/ICCS/ICCS_Draft_for_consultation_August_2014.pdf, σ. 15.

ανθρωποκτονίας, που συνδυασμένα μπορούν να μας βοηθήσουν να σχηματίσουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του κοινωνικού της πλαισίου.

A. Ποσοτικές διαστάσεις της ανθρωποκτονίας

1. Σε διεθνές επίπεδο

Στην προσπάθειά μας για πρόσδοση μιας τάξης μεγέθους στο έγκλημα της ανθρωποκτονίας σε επίπεδο διεθνές, κρίνεται σκόπιμο να ξεκινήσουμε από τα διατιθέμενα από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών στοιχεία. Σημειώνεται ότι στα πλαίσια του εν λόγω Οργανισμού, ανθρωποκτονία είναι η «παράνομη εκ προθέσεως αφαίρεση της ζωής ενός προσώπου από άλλο πρόσωπο».¹⁵⁵ Στον ορισμό περιλαμβάνεται και η παιδοκτονία, ενώ οι χώρες καλούνται να αναφέρουν τόσο τις τετελεσμένες, όσο και τις απόπειρες ανθρωποκτονιών.¹⁵⁶ Ειδικότερα, λοιπόν, σύμφωνα με τα δημοσιευθέντα από το Γραφείο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC) στοιχεία, οι θάνατοι που προκλήθηκαν από τις παγκοσμίως διαπραχθείσες εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες το έτος 2004 κυμάνθηκαν σε 490.000, κάτι που συνεπάγεται ότι ο μέσος παγκόσμιος δείκτης κατ' αυτό το έτος ήταν της τάξης των 7,6 ανά 100.000 κατοίκους.¹⁵⁷ Αργότερα, η Παγκόσμια Μελέτη περί Ανθρωποκτονίας που διεξήχθη από το προαναφερόμενο Γραφείο του Ο.Η.Ε. αναφορικά με τις εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες που τελέστηκαν

---

¹⁵⁵ UNODC, *Global Study on Homicide 2013. Trends, contexts, data*, ed. J. Gibbons, 2013, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.org/gsh/>

¹⁵⁶ Paul R. Smit, Rinke R. de Jong, and Catrien C.J.H. Bijleveld, "Homicide Data in Europe: Definitions, Sources, and Statistics", σε *Handbook of European Homicide Research-Patterns, Explanations and Country Studies*, M. C.A. Liem, W. A. Pridemore (Eds.), 2012, σ. 14, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.hoplofobia.info/wp-content/uploads/2015/08/definition_of_homicide_in_national_statistics.pdf.

¹⁵⁷ HEUNI, *International Statistics on Crime and Justice*, Helsinki: HEUNI Publication Series No. 64, 2010, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Crime-statistics/International_Statistics_on_Crime_and_Justice.pdf.

το έτος 2010 έδειξε ότι αυτές ανήλθαν κατά το έτος αυτό, παγκοσμίως, στον συνολικό αριθμό των 468.000. Μάλιστα, ο καταμερισμός τους ανά ήπειρο είχε ως ακολούθως: το 36% εξ αυτών τελέστηκε στην Αφρική, το 31% στην Αμερική, το 27% στην Ασία, το 5% στην Ευρώπη και το 1% στην Ωκεανία. Ο δε παγκόσμιος μέσος δείκτης της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας για το έτος 2010 υπολογίστηκε σε 6,9 ανά 100.000 κατοίκους.¹⁵⁸

Σύμφωνα δε με τη σχετική παγκόσμια μελέτη του 2013 που διεξήγαγε το Γραφείο του Ο.Η.Ε. για το 2012, κατά το έτος αυτό καταγράφηκαν παγκοσμίως 437.000 εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες. Εξ αυτών, το 36% τελέστηκε στην Αμερική, το 31% στην Αφρική, το 28% στην Ασία, το 5% στην Ευρώπη και το 0,3% στην Ωκεανία. Αναλυτικότερα, ο παγκόσμιος μέσος δείκτης αυτών διαμορφώθηκε για το έτος 2012 στο 6,2 ανά 100.000 κατοίκους, με τη Νότια Αφρική και την Κεντρική Αμερική να πρωταγωνιστούν με έναν μέσο δείκτη τετραπλάσιο του παγκοσμίου (με 30 και 26 θύματα ανά 100.000 κατοίκους αντίστοιχα) και με την Ανατολική Ασία και τη Νότια και τη Δυτική Ευρώπη να υπολείπονται, με έναν αντίστοιχο μέσο δείκτη περί τις πέντε φορές χαμηλότερο από τον παγκόσμιο. Τέλος, ανησυχία προξενούν οι αυξητικές τάσεις που παρατηρήθηκαν στη Νότια Αφρική, την Ανατολική Αφρική και τη Νότια Ασία εν μέσω συνθηκών κοινωνικής και πολιτικής αστάθειας, ενώ στον αντίποδα, θεωρείται ενθαρρυντική η παρατηρούμενη στη Νότια Αφρική τάση, όπου παρά τον μονίμως υψηλό δείκτη ανθρωποκτονιών, αυτός, κατά το έτος 2012, ελαττώθηκε στο μισό, από 64,5 ανά 100.000 κατοίκους το 1995, σε 31,0 ανά 100.000 κατοίκους το 2012.¹⁵⁹

---

¹⁵⁸ UNODC, *The 2011 Global Study on Homicide*, ό.π..

¹⁵⁹ <http://www.unodc.org/unodc/en/press/releases/2014/April/some-437000-people-murdered-worldwide-in-2012-according-to-new-unodc-study.html> και <https://en.wikipedia.org/wiki/Homicide>.

Ενδιαφέρον, όμως, παρουσιάζουν και οι παρακάτω πίνακες της «Ευρωπαϊκής Πηγής Στατιστικών της Εγκληματικότητας και της Ποινικής Δικαιοσύνης» (“European Sourcebook on Crime and Criminal Justice Statistics”)¹⁶⁰. [βλ. Α.1 και Α.2 πίνακες]. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τη Στατιστική αυτή Πηγή, ο ορισμός που χρησιμοποιείται για την ανθρωποκτονία είναι η εκ προθέσεως αφαίρεση της ζωής ενός προσώπου. Δεν περιλαμβάνεται η συμμετοχή σε αυτοκτονία, περιλαμβάνεται όμως η θανατηφόρος σωματική βλάβη, η ευθανασία, η παιδοκτονία και οι απόπειρες ανθρωποκτονίας.¹⁶¹ Όπως φαίνεται στον Α.1 πίνακα, η Ελλάδα κατατάσσεται στην κατηγορία των χωρών εκείνων με σχετικά στάσιμους ανά έτος δείκτες της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας (συμπεριλαμβανομένων σε αυτές τόσο των τετελεσμένων όσο και των αποπειρών) κατά το χρονικό διάστημα 2007-2011, με δείκτες δηλαδή των οποίων η ποσοστιαία μείωση ή αύξηση από έτος σε έτος κατά το εν λόγω διάστημα δεν υπερβαίνει το 10%. Μάλιστα, στον Α.2 πίνακα, η ποσοστιαία αλλαγή στις ανά έτος διαπραχθείσες εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες για το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα (2007-2011) εξειδικεύεται σε -8% ανά 100.000 κατοίκους. Στον ίδιο (Α.2) πίνακα, εμφανίζονται οι φερόμενοι ως δράστες για το έγκλημα της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας ανά 100.000 κατοίκους σε χώρες της Ευρώπης για τα έτη 2007-2011. Εστιάζοντας στα αφορώντα τη χώρα μας στοιχεία, βλέπουμε πως επιβεβαιώνεται η αμέσως ανωτέρω διαπιστωθείσα σταθερότητα στους σχετικούς δείκτες στην Ελλάδα, καθώς, αναλυτικότερα, από 2,1 ανά 100.000 κατοίκους το 2007, οι συλληφθέντες ανήλθαν στους 2,2 το 2008 και διατηρήθηκαν στην ίδια τιμή τα επόμενα δύο έτη, μειούμενοι στους 1,9 κατά το έτος 2011. Αξιομνημόνευτη είναι η- κατά το αυτό χρονικό διάστημα (των ετών 2007-2011)-

¹⁶⁰ Στατιστική Πηγή που συνιστά καρπό της προσπάθειας συλλογής συγκρίσιμων, κατά το δυνατόν, και ποιοτικών στοιχείων από ομάδα εμπειρογνομόνων στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης. –βλ. Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, ό.π., σ. 190.

¹⁶¹ Paul R. Smit, Rinke R. de Jong, and Catrien C.J.H. Bijleveld, ό.π., σ. 14.

εντυπωσιακή αύξηση των εξεταζόμενων συλλήψεων στην Ολλανδία –όπου παρουσιάστηκε αύξηση 152%- και η σημαντική μείωσή τους στην Ιρλανδία- όπου παρουσιάστηκε πτώση 49%- κατά το αντίστοιχο χρονικό διάστημα.¹⁶²

	Homicide	
	Total	Completed
Albania	↔	↗
Armenia	↘	↘
Austria	↗	↗
Belgium	↗	↔
Bulgaria	↘	↘
Croatia	↘	↘
Cyprus	↔	↘
Czech Republic	↘	
Denmark	↘	↔
Estonia	↔	↘
Finland	↘	↘
France	↔	↘
Georgia	↘	↓
Germany	↔	↘
Greece	↔	↔
Hungary	↔	↔
Iceland	↗	↗
Ireland	↘	
Kosovo (UNR)	↗	↘
Lithuania	↘	↘
Malta	↘	↘
Netherlands	↑	
Norway	↗	↑
Poland	↘	↘
Portugal		↘
Russia	↘	
Serbia	↘	↘
Slovakia	↔	↗
Slovenia	↔	↘
Spain	↗	↔
Sweden		↘
Turkey	↔	↘
Ukraine	↘	
UK: E & W	↘	↘
UK: N. Ireland	↘	↘
UK: Scotland	↘	↘

A.1. Ποσοστιαία διαφορά δείκτη ανθρωποκτονίας 2007-2011

Επισήμανση: ↔ = μείωση/αύξηση μικρότερη του 10%

¹⁶² HEUNI, European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics 2014, Fifth edition, M. F. Aebi/ Galma Akdeniz/ Gordon Barclay et.al., Helsinki, 2014, σ. 30, 34, 37, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/qrMWOcVTF/HEUNI_report_80_European_Sourcebook.pdf.

A.2. Εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες ανά 100.000 κατοίκους

	2007	2008	2009	2010	2011	% change 2007-2011
Albania	11.5	10.3	9.8	11.1	11.9	4
Armenia	3.1	3.3	3.0	2.1	2.7	-11
Austria	1.5	1.4	1.8	2.1	2.2	47
Belgium	8.6	8.3	8.7	8.7	9.6	12
Bulgaria	3.3	3.0	2.9	2.8	2.6	-22
Croatia	5.1	4.9	4.6	4.2	4.1	-20
Cyprus	2.8	2.8	4.8	2.2	2.5	-11
Czech Republic	1.9	1.9	1.7	1.6	1.6	-14
Denmark	4.4	4.6	4.9	3.7	3.7	-18
Estonia	8.2	7.8	7.1	6.3	7.5	-9
Finland	10.1	9.9	9.5	8.3	8.2	-19
France	3.6	3.6	3.1	3.2	3.5	-1
Georgia	16.9	14.9	11.3	9.4	8.9	-47
Germany	3.0	2.9	2.9	2.8	2.8	-8
Greece	2.1	2.2	2.2	2.2	1.9	-8
Hungary	2.9	2.9	2.7	2.8	2.8	-6
Iceland	1.6	1.0	1.6	1.9	1.9	16
Ireland	1.8	1.1	1.3	1.2	0.9	-49
Italy	3.9	3.9	3.3	3.1	...	...
Kosovo (UNR)	10.5	12.8	11.8	11.8	14.5	38
Lithuania	8.3	8.9	7.7	6.5	6.9	-16
Malta	2.5	2.7	2.4	1.9	2.2	-12
Netherlands	9.8	10.1	19.4	24.0	24.6	152
Norway	2.3	2.7	2.3	2.2	3.6	61
Poland	2.8	2.6	2.5	2.3	2.2	-22
Portugal	...	...	...	...	...	...
Russia	1.6	1.4	1.2	1.1	1.0	-36
Serbia	5.2	4.5	4.8	4.4	4.1	-20
Slovakia	1.7	1.7	1.6	1.6	1.8	8
Slovenia	2.3	1.5	2.6	2.0	2.5	6
Spain	2.3	2.3	2.1	2.0	2.6	15
Sweden	...	...	...	...	...	...
Switzerland	...	...	3.1	3.1	2.9	...
Turkey	2.2	2.0	...	2.2	2.0	-9
Ukraine	6.3	5.9	5.4	5.1	5.5	-12
UK: England & Wales	2.5	2.2	2.2	2.1	1.8	-27
UK: Northern Ireland	9.3	8.5	7.6	7.7	7.6	-19
UK: Scotland	16.6	15.4	13.5	11.9	12.1	-27
Mean	5.2	5.0	5.1	4.8	5.1	
Median	3.1	3.0	3.1	2.8	2.8	
Minimum	1.5	1.0	1.2	1.1	0.9	
Maximum	16.9	15.4	19.4	24.0	24.6	

Εν συνεχεία, και αφού διευκρινισθεί ότι για τη Eurostat, ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως “homicide” εννοείται η εκ προθέσεως αφαίρεση της ζωής ενός προσώπου, όπου συμπεριλαμβάνονται η δολοφονία, η ανθρωποκτονία εξ

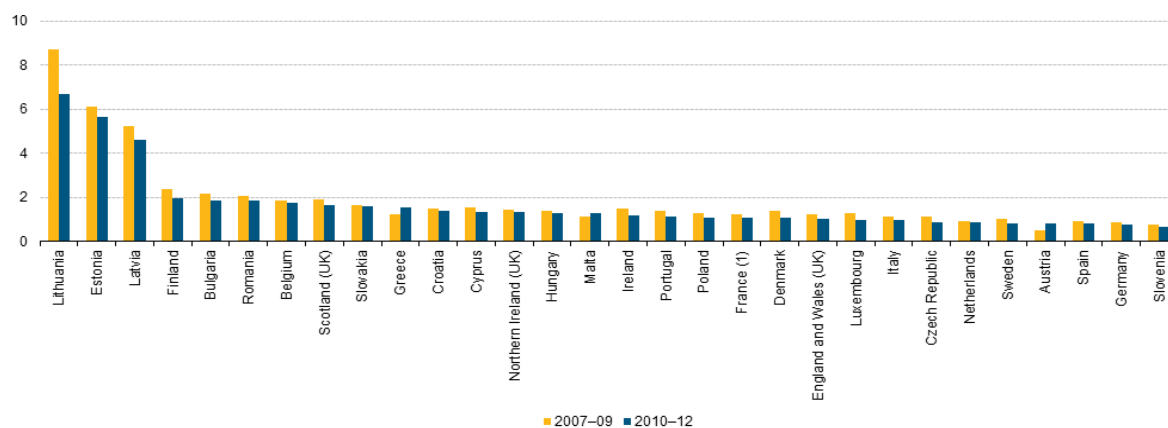
αμελείας, η ευθανασία και η παιδοκτονία, αποκλεισμένου όμως του θανάτου λόγω επικίνδυνης οδήγησης, της άμβλωσης και της υποβοηθούμενης αυτοκτονίας¹⁶³, παρατίθεται το γράφημα της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας Eurostat - σχετικά με τον μέσο όρο των τετελεσμένων (όσον αφορά την Λετονία, και των αποπειρών) ανθρωποκτονιών ανά έτος για τα έτη 2007-2009 και 2010-2012 (όσον αφορά τη Γαλλία, για το διάστημα 2009-2011 αντί του 2010-2012) σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ανά 100.000 κατοίκους). Παρατηρείται, βάσει αυτού, ότι οι υψηλότερες τάσεις ανθρωποκτονιών καταγράφονται στη Λιθουανία και την Εσθονία και οι χαμηλότερες στην Αυστρία, τη Σλοβενία, τη Γερμανία και την Ισπανία. Επιπλέον, κατ' αντίθεση με το συμβαίνον για όλες τις λοιπές από τις περιλαμβανόμενες στο γράφημα χώρες της Ε.Ε., η Ελλάδα είναι μεταξύ των τριών (οι άλλες δύο είναι η Μάλτα και η Αυστρία) που κατά τη διετία 2010-2012 παρουσίασαν αύξηση των τετελεσμένων σε αυτές ανθρωποκτονιών εν σχέσει με τη διετία 2007-2009.¹⁶⁴

---

¹⁶³ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics και Paul R. Smit, Rinke R. de Jong, and Catrien C.J.H. Bijleveld, ό.π., σ. 14.

¹⁶⁴ [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Homicides,_average_per_year,_2007%E2%80%932009_and_2010%E2%80%932012_\(per_100_000_inhabitants\)_YB14.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Homicides,_average_per_year,_2007%E2%80%932009_and_2010%E2%80%932012_(per_100_000_inhabitants)_YB14.png).

Α.3. Μέσος Όρος ανθρωποκτονιών ανά έτος, 2007-09 και 2010-12 ανά 1000.000 κατοίκους

(1) 2009-11 instead of 2010-12.
Source: Eurostat (online data codes: crim_gen, demo_pjan and demo_r_d2jan)

2. Σε εθνικό επίπεδο

Σε εθνικό επίπεδο, θα βασιστούμε στη στατιστική της ΕΛ.ΑΣ., που, κατά την άποψη της Κ.Δ. Σπινέλλη, αποδίδει κάπως πιστότερα σε σύγκριση με άλλα είδη εγκληματολογικών στατιστικών την εικόνα της εγκληματικότητας μιας χώρας και που, δημοσιευόμενη για πρώτη φορά το έτος 1970¹⁶⁵ -με τη διευκρίνιση ότι από το 1970 συλλέγονταν στοιχεία από τα Αρχηγεία Αστυνομίας Πόλεων και Χωροφυλακής, ενώ από το 1985 από την Ελληνική Αστυνομία¹⁶⁶- μας επιτρέπει μια διαχρονική, σε βάθος δεκαετιών, παρακολούθηση της πορείας του υπό εξέταση εγκλήματος στη χώρα μας.

¹⁶⁵ Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 1985, ό.π., σσ. 133-135.

¹⁶⁶ Στο ίδιο, σ. 60.

Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία τα προερχόμενα από τις εγκληματολογικές στατιστικές της ΕΛ.ΑΣ.¹⁶⁷ όπου παρουσιάζονται οι διαπραχθείσες ανά έτος εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες για το χρονικό διάστημα 1991-2015, διαμορφώσαμε το παρακάτω γράφημα (Α.4). Σε αυτό, απεικονίζεται η κατανομή των ανθρωποκτονιών - τόσο των τετελεσμένων, όσο και των αποπειρών- ανά έτος. Σημειώνεται ότι στις προαναφερόμενες στατιστικές που αποτέλεσαν την πηγή μας δεν διευκρινίζεται εάν στον όρο «ανθρωποκτονία» περιλαμβάνονται τυχόν προνομιούχες μορφές της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας. Παρατηρείται ότι ο υψηλότερος δείκτης τετελεσμένων ανθρωποκτονιών σημειώθηκε το έτος 1997 (203) και ο χαμηλότερος, το έτος 2015 (86). Όσον δε αφορά τις απόπειρες ανθρωποκτονίας, ο υψηλότερος σημειώθηκε το έτος 2010 (193) και ο χαμηλότερος το έτος 1991 (93). Αν δε ληφθεί υπ' όψιν ότι ο μέσος όρος των ανά έτος τετελεσμένων ανθρωποκτονιών για το εν λόγω διάστημα διαμορφώνεται σε 139,88, πρέπει να επισημανθεί η αξιοσημείωτη πτώση αυτών κάτω από τον μέσο όρο ιδίως κατά τα έτη 2014 (105), 2004 (111), 2003 (116) και 2002 (94). Ενθαρρυντική, βέβαια, φαίνεται να είναι η διαγραφόμενη συνεχής πτωτική πορεία τους από το έτος 2011 και εξής.

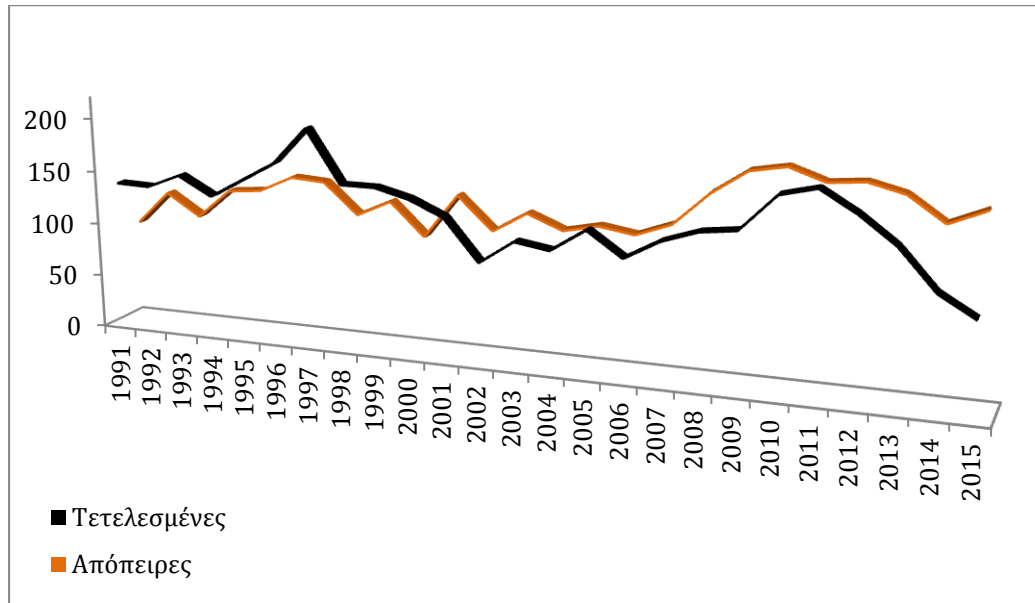
Αντίστοιχα, λαμβάνοντας υπ' όψιν τον ανερχόμενο σε 142,12 μέσο όρο των ανά έτος αποπειρών ανθρωποκτονίας για την εξεταζόμενη εικοσιπενταετία, αξιοσημείωτη κρίνεται η πτώση αυτών κάτω από τον μέσο όρο ιδίως κατά τα έτη 2002 (115), 2000 (104), 1993 (104) και 1991 (93). Εμφανής όμως είναι η ανοδική τάση που οι απόπειρες παρουσιάζουν κυρίως από το 2008 και εξής.

---

¹⁶⁷http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=81&Itemid=73&lang=

ΓΡΑΦΗΜΑ Α.4

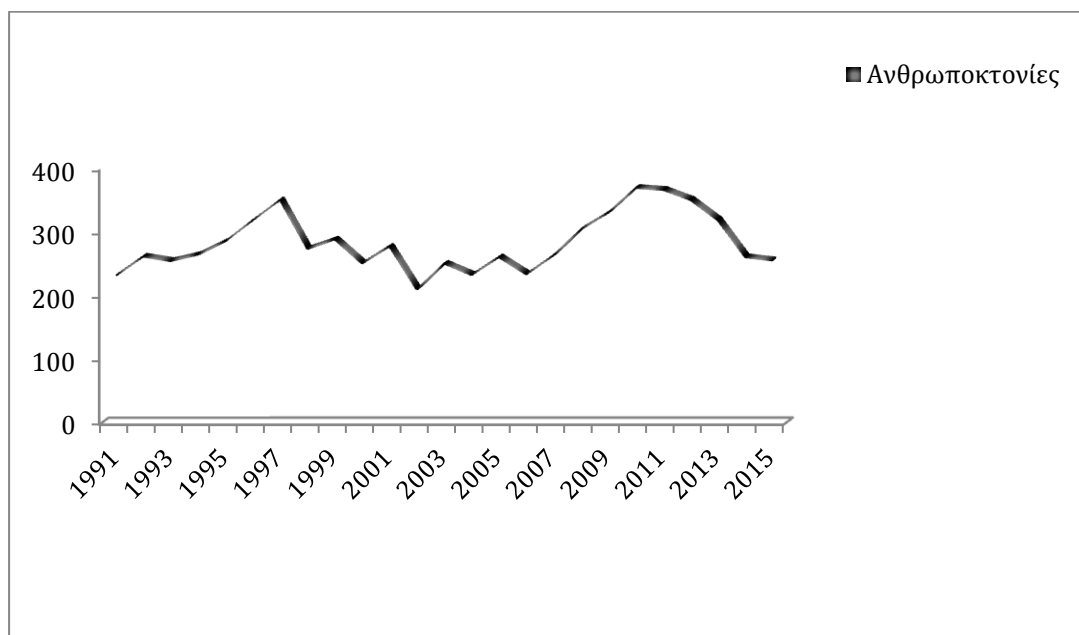
Ανθρωποκτονίες βάσει βαθμού ολοκλήρωσης 1991-2015 (αριθμός ανά έτος)

Επιπλέον, διαμορφώσαμε το παρακάτω γράφημα (Α.5) βάσει του συνόλου των ανά έτος ανθρωποκτονιών (τετελεσμένων και σε απόπειρα). Σε αυτό, αποτυπώνεται ανάγλυφα η από το έτος 2010 [οπότε και σημειώθηκε ο μεγαλύτερος δείκτης ανθρωποκτονιών (369) στη διάρκεια της εικοσιπενταετίας] και εξής καθοδική πορεία του εξεταζόμενου εγκλήματος και η κατά τα τελευταία δύο έτη (2014, 2015) στασιμότητά του στα αυτά περίπου επίπεδα.

ΓΡΑΦΗΜΑ Α.5

Ανθρωποκτονίες 1991-2015 (αριθμός ανά έτος)

Αναφορικά με την προηγούμενη πενταετία, ήτοι το χρονικό διάστημα 1986-1990, όπως καταδεικνύουν οι στατιστικές της Ελληνικής Δικαιοσύνης (Πίνακας Α.6), ο μέσος όρος των ανά έτος καταγραφεισών ανθρωποκτονιών ήταν αυτός των 90,8 για τις τετελεσμένες και των 83,8 για τις απόπειρες, με μια μικρή από έτος σε έτος διακύμανση, αλλά μια πορεία συνεχώς και ανησυχητικά ανοδική μεταξύ των ετών 1987 έως 1990. Είναι χαρακτηριστικό ότι από 84 το έτος 1987, οι τετελεσμένες ανθρωποκτονίες έφτασαν τις 104 το έτος 1990, οι δε απόπειρες αντίστοιχα, από 72, τις 100.

Πρέπει, ωστόσο, να έχει κανείς κατά νου τη σχετική επισήμανση της Κ. Δ. Σπινέλλη ότι οι εγκληματολογικές στατιστικές γενικά αποκαλύπτουν ένα μέρος μόνο της αλήθειας, αφού, ακόμα και αν λάβουμε ως δεδομένο το -κατά τα προεκτεθέντα

χαμηλό- σκοτεινό αριθμό τους εγκλήματος της ανθρωποκτονίας, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τον μειωτικό της αξιοπιστίας τους γεγονός ότι απλώς καταγράφουν την δραστηριότητα της ΕΛ.ΑΣ. ή των δικαστηρίων και όχι την έκταση της εγκληματικότητας (λ.χ. η απεργία των δικηγόρων επιδρά μειωτικά στις στατιστικές των δικαστηρίων ή των καταδικασθέντων και δεν υποδηλώνει μείωση της εγκληματικότητας).¹⁶⁸

Πίνακας Α.6

Καταγραφέντες φόνοι 1986-1995¹⁶⁹

Έτος	Σύνολο		Τετελεσμένοι		Απόπειρες	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
1986	153	7.1	87	7.5	66	6.5
1987	156	7.2	84	7.3	72	7.2
1988	176	8.2	86	7.4	90	8.9
1989	184	8.4	93	7.9	91	9.1
1990	204	9.4	104	8.9	100	9.9
1991	231	10.6	138	11.9	93	9.3
1992	261	12.0	137	11.8	124	12.4
1993	254	11.7	150	12.9	104	10.3
1994	264	12.2	133	11.5	131	13.1
1995	285	13.2	151	12.9	134	13.3
Σύνολο	2168	100.0	1163	100.0	1005	100.0

Πηγή: Στατιστικές Δικαιοσύνης ΕΣΥΕ, 1986-95.

Στο σημείο αυτό, παρατίθεται σχετικώς και το ακόλουθο ενδεικτικό απόσπασμα από τα βασικά πορίσματα εκ του διεπιστημονικού συμποσίου ανθρωποκτονίας που διεξήχθη το 1998 στο Πάντειο Πανεπιστήμιο: «[...]υπάρχει τα

¹⁶⁸ Κ. Δ. Σπινέλλη, «Οικονομική κρίση και εγκληματικότητα: Τρεις αφηγήσεις», στον Τιμητικό Τόμο Νέστορα Κουράκη *Εγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 2016, σ. 12.

¹⁶⁹ Χρ. Τσουραμάνης, *Ο Φόνος στην Ελλάδα -Εγκληματολογική Θεώρηση*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 1998, σ. 18.

τελευταία χρόνια στην Ελλάδα μία σαφέστατα ανοδική πορεία των ανθρωποκτονιών, τουλάχιστον σύμφωνα με τα αστυνομικά στοιχεία. Έτσι, ενώ το 1980 είχαμε 117 περιπτώσεις ανθρωποκτονίας από πρόθεση (τετελεσμένες και σε απόπειρα), το 1990 καταγράφηκαν 204, άρα σχεδόν διπλάσιες, το 1997 φθάσαμε τις 350, δηλ. περίπου άλλο τόσο, αλλά το 2003 τις 248. Επομένως, σε ορισμένες εποχές παρατηρείται σχεδόν διπλασιασμός ανά δεκαετία...»¹⁷⁰

Παράλληλα, βάσει των στοιχείων της στατιστικής της Ελληνικής Αστυνομίας για το χρονικό διάστημα 1991-2015, διαμορφώσαμε το παρακάτω γράφημα (Α.7) για την απεικόνιση της εκπροσώπησης των ημεδαπών και των αλλοδαπών δραστών στο σύνολο των διαπραχθεισών ανά έτος -τόσο των τετελεσμένων, όσο και των αποπειρών- ανθρωποκτονιών. Παρατηρούμε, σε αυτό, ότι οι αλλοδαποί ανθρωποκτόνοι, έχοντας ξεκινήσει με ένα χαμηλό ποσοστό του ύψους των 11% κατά το έτος 1991, με την πάροδο των ετών καταλάμβαναν ολοένα και σημαντικότερο ποσοστό, ανοδική πορεία που συνεχίστηκε μέχρι το έτος 2012, οπότε και έφτασαν στο μεγαλύτερο ποσοστό όλων των ετών (53%). Έκτοτε δε τα ποσοστά τους ακολούθησαν μία σχετικώς καθοδική πορεία (το 2013 ποσοστό 42%, το 2014 ποσοστό 37% και το 2015 ποσοστό 26%). Βέβαια, παρά τις διαπιστούμενες αυξομειώσεις, δεν μπορεί κανείς να παραβλέψει το γεγονός της αυξημένης εκπροσώπησης των αλλοδαπών στην πρώτη –τουλάχιστον- μορφή του κατασταλτικού μηχανισμού ως προς τη διάπραξη του εξεταζόμενου εγκλήματος. Γεγονός που, ωστόσο, επιβάλλεται να μην τύχει βιαστικών και αβασάνιστων συμπερασμάτων, παρά να ερμηνευθεί προσεκτικά μετά από συνεκτίμηση σημαντικών παραμέτρων, όπως η συμπερίληψη στους «αλλοδαπούς» όχι μόνο των μεταναστών

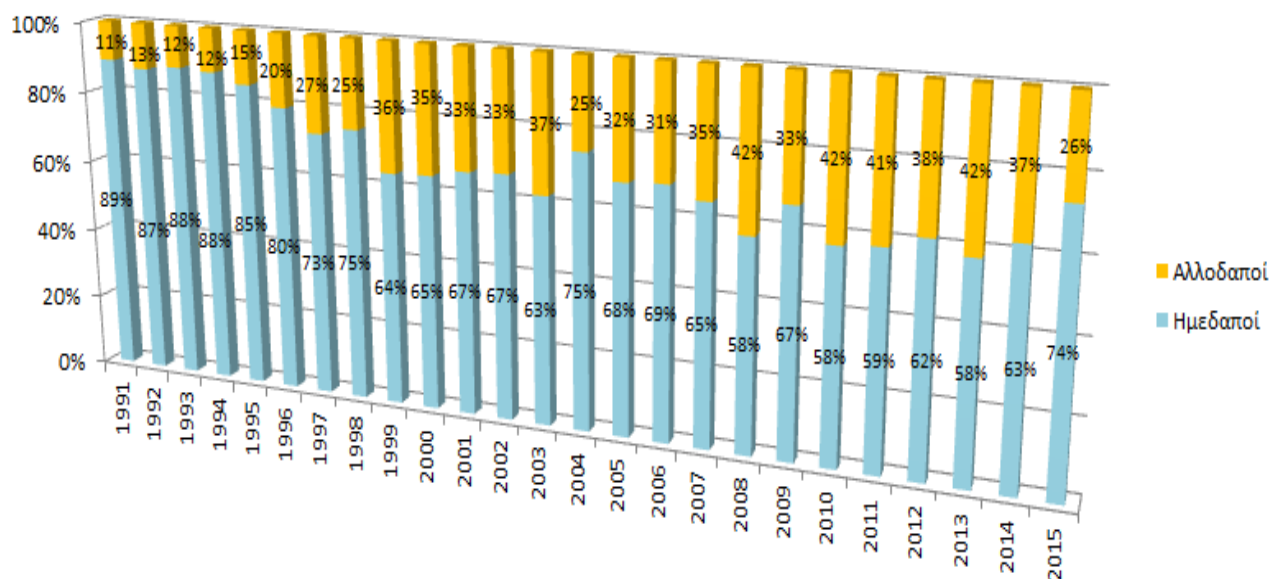
---

¹⁷⁰ Ν. Κουράκης, «Η ανθρωποκτονία χθες, σήμερα, αύριο...», ό.π., σ. 10.

(νόμιμων ή και παράνομων) αλλά και των ευρισκομένων σε ελληνικό έδαφος με χώρα προέλευσης απανταχού γης, όπως των νομίμων πολιτών κρατών-μελών της Ε.Ε.¹⁷¹, το ενδεχόμενο εμφιλοχώρησης στη διαδικασία σύλληψης κάποιας φυλετικής διάκρισης -στοιχείο καθοριστικό απ' τη στιγμή που οι παρατιθέμενοι αριθμοί αφορούν φερόμενους ως δράστες¹⁷², η αυστηρότερη αστυνόμευση της μεταναστευτικής κοινότητας, η ιδιαίτερη θυματοποίηση που υφίστανται οι μετανάστες από τους ομοεθνείς τους και η συντελούσα στην αυστηρότερη μεταχείρισή τους από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης «ευάλωτη» θέση τους εξαιτίας της διαφορετικής γλώσσας και πολιτισμικής τους ιδιαιτερότητας.¹⁷³

ΓΡΑΦΗΜΑ Α.7

Ποσοστιαία κατανομή ανθρωποκτόνων βάσει εθνικότητας 1991-2015

¹⁷¹ Ι. Τσίγκανου, Ι. Λαμπράκη, Ι. Φατούρου, Ε. Χαϊνάς, Μετανάστευση και εγκληματικότητα. Μύθοι και πραγματικότητα, Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε., 2010, σσ.75-76.

¹⁷² Κ. Δ. Σπινέλλη, Εγκληματολογία: σύγχρονες ..., 2014, ό.π., σ. 119.

¹⁷³ Ν. Κουράκης, Έμφυλη εγκληματικότητα: ποινική και εγκληματολογική προσέγγιση του φύλου, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2006, σσ. 454-456.

Εστιάζοντας έτι περαιτέρω τον φακό εξέτασης της ανθρωποκτονίας στον τόπο τέλεσής της, οδηγούμαστε στα ενδιαφέροντα πορίσματα ερευνών σχετικά με τη συχνότητα τέλεσής της σε αστικές ή αγροτικές περιοχές, τα οποία θα παρατεθούν κατόπιν των ακόλουθων σύντομων εισαγωγικών επισημάνσεων. Ο Quinney, σε σχετική μελέτη του σε διεθνές επίπεδο κατά το έτος 1965, οδηγήθηκε στη διατύπωση αρνητικής σχέσης μεταξύ του αδικήματος της ανθρωποκτονίας και των πόλεων με κατοίκους άνω των 100.000 ή των πόλεων όπου ο ανδρικός πληθυσμός απασχολείται σε μη αγροτικές εργασίες. Σήμερα, ναι μεν η σύνδεση των εγκλημάτων κατά των προσώπων με το περιβάλλον των αγροτικών περιοχών παραμένει ισχυρή, όμως η αντιστροφή της σχέσης αυτής εις βάρος των αστικών περιοχών είναι πλέον γεγονός.¹⁷⁴ Δεν είναι τυχαία η παρατήρηση του J. Léauté ότι ένα από τα αξιοπερίεργα της σύγχρονης βίας είναι η μείωση που παρατηρείται στις πόλεις της τάσης για βία εναντίον του εαυτού μας (η αποτροπή των αστών να καταφύγουν στην αυτοκτονία σε μεγάλο βαθμό αποδίδεται στις ανεπτυγμένες στα αστικά κέντρα δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες συνδρομής των απελπισμένων). Με άλλα λόγια, οι κάτοικοι της πόλης βάζουν τέλος στη ζωή τους λιγότερο συχνά απ' ό,τι οι κάτοικοι της υπαίθρου, ενώ παράλληλα, παρατηρείται ότι κατευθύνουν περισσότερο τη βία εναντίον των άλλων απ' ό,τι συμβαίνει στην ύπαιθρο.¹⁷⁵ Έτσι, σε εγχώριο επίπεδο, έρευνα στην ελληνική πρωτεύουσα βασισμένη στις στατιστικές και τα αδικημάτων της αστυνομίας για το χρονικό διάστημα 1974-1985 κατέληξε στη θεμελίωση ενός θετικού συσχετισμού μεταξύ της αστικοποίησης και των εγκλημάτων βίας – συγκαταλεγμένων σε αυτά των εγκλημάτων βίας κατά προσώπων. Ειδικότερα,

¹⁷⁴ Χρ. Ζαραφώνιτου, *Εμπειρική Εγκληματολογία*, ό.π., σ. 47 και 61.

¹⁷⁵ J. Léauté, *Η ανθρώπινη βία*, μτφρ. Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, χ.χ., σ. 135.

διαπιστώθηκε ότι το εν λόγω χρονικό διάστημα τα εγκλήματα βίας κατά προσώπων, κατά ιδιοκτησίας και κατά δημόσιας τάξης αυξήθηκαν στην ελληνική πρωτεύουσα κατά ποσοστό 211,5%, ήτοι κατά ποσοστό δυσανάλογο με αυτό της αύξησης της εγκληματικότητας στην ίδια περιοχή, το οποίο, στο ίδιο διάστημα, ανήλθε στο 28,9%. Μάλιστα, τα μεγαλύτερα ποσοστά των αδικημάτων καταγράφηκαν στη μικρή περιοχή του κέντρου, με την ιδιαιτερότητα των περισσότερων από παντού εγκλημάτων βίας κατά προσώπων.¹⁷⁶ Αλλά και η πιο πρόσφατη έρευνα του Χ. Τσουραμάνη (1998) αναφορικά με τις δημοσιευθείσες στον Τύπο 171 περιπτώσεις ανθρωποκτονιών κατά την περίοδο 1990-1994 στην Ελλάδα, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι περισσότερες ανθρωποκτονίες (79 ή ποσοστό 46,2%) έγιναν στις αστικές περιοχές (οικισμούς με άνω των 10.001 κατοίκους) και οι λιγότερες (17 ή ποσοστό 9,9%) έξω από κατοικημένες περιοχές (εθνικές ή επαρχιακές οδούς). Συγκριτικά δε, οι τελεσθείσες σε αστικές περιοχές ανθρωποκτονίες ήταν υπερδιπλάσιες (79 έναντι 34) από αυτές των αγροτικών περιοχών (οικισμών με μέχρι 2.000 κατοίκους) και σχεδόν διπλάσιες (79 έναντι 41) από όσες τελέστηκαν σε ημιαστικές περιοχές (οικισμούς 2.001-10.000 κατοίκων).¹⁷⁷ Ανάλογο ήταν και το συμπέρασμα του Α. Τσιγκρή (2002), στην έρευνά του επί του συνόλου των υποθέσεων εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας που εκδικάστηκαν από το ΜΟΔ Αθηνών κατά τη δεκαετία 1986-1995, ότι οι περισσότερες ανθρωποκτονίες τελέστηκαν σε οικισμό με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων (σε ποσοστό 44,4%).¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ Χρ. Ζαραφώνιου, *Εμπειρική Εγκληματολογία*, ό.π., σ. 148.

¹⁷⁷ Χρ. Τσουραμάνης, ό.π., σ. 86.

¹⁷⁸ Α. Α. Τσιγκρή, *Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, 2002, σ. 90.

B. Η ΣΧΕΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΟΥ ΔΡΑΣΤΗ-ΘΥΜΑΤΟΣ

Στην κλασική έρευνά του για την ανθρωποκτονία στη Φιλαδέλφεια, ο M. Wolfgang κατέληξε ότι οι συνδέουσες τους πρωταγωνιστές των ανθρωποκτονιών σχέσεις υψηλότερης συχνότητας (που συναντιούνταν σε περισσότερες από τις μισές των 550 περιπτώσεων του δείγματος όπου υπήρχαν στοιχεία για τη σχέση δράστη-θύματος) ήταν αυτές της «σχετικά στενής φιλίας» με αποδιδόμενο σε αυτές ποσοστό 28% και αυτές των «οικογενειακών δεσμών και συγγενείας» (με την έννοια τόσο της εξ αίματος όσο και της νομικής συγγένειας) με ποσοστό 25%. Από την άλλη πλευρά, οι «γνωστοί» με ένα ποσοστό ανερχόμενο στο 14%, οι «ξένοι» με ένα 12% και οι «εραστές» με ένα 10% διαμόρφωναν το ένα τρίτο όλων των σχέσεων.¹⁷⁹ Δηλαδή το 25% των ανθρωποκτονιών συνέβαινε μεταξύ μελών οικογενειών, με ένα πρόσθετο 10% να αφορά σεξουαλικούς συντρόφους που δεν ήταν μέλη της οικογενείας και 42% μεταξύ γνωστών και/ή στενών φίλων και με την κατηγορία των ξένων μεταξύ τους εμπλεκόμενων προσώπων να καταλαμβάνει μόνο ένα 12%.¹⁸⁰ Μελέτη των τάσεων των ανθρωποκτονιών στις Η.Π.Α. εκτεινόμενη στο μεγαλύτερο μέρος του 20^{ου} αιώνα δείχνει ότι τα παραπάνω συμπεράσματα του M. Wolfgang αναφορικά με την κυριαρχία των δύο ευρύτερων κατηγοριών ανθρωποκτονιών, ήτοι αυτής των οικογενειακών μελών (συνήθως συζύγων ή εραστών) και των μεταξύ τους γνωστών (είτε λόγω γνωριμίας είτε λόγω στενής φιλίας) ανδρών σε φιλονεικία, συνιστούσαν μια σταθερή τάση κατά τις δεκαετίες των '40 και '50. Με το πέρασμα των χρόνων, όμως, όπως δείχνουν τα επίσημα στοιχεία, οι εν λόγω μορφές ανθρωποκτονίας

¹⁷⁹ M. E. Wolfgang, *ό.π.*, σσ. 5, 205-206.

¹⁸⁰ M. A. Zahn and P. L. McCall, "Trends and Patterns of Homicide in the 20th-Century United States", στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σσ. 16-17.

τείνουν να επισκιαστούν από τις υπόλοιπες. Οι σχετικές στατιστικές του FBI (UCRS) για τις καταγεγραμμένες στις Η.Π.Α. ανθρωποκτονίες της περιόδου των δεκαετιών '60 -'90 αποκάλυπταν ήδη την σταδιακή εξασθένηση των ανωτέρω συμπερασμάτων του M. Wolfgang. Αναλυτικότερα, ταξινομώντας τις ανθρωποκτονίες βάσει της σχέσης δράστη-θύματος σε τέσσερις ευρείες κατηγορίες: «μεταξύ μελών οικογενείας», «μεταξύ γνωστών», «μεταξύ αγνώστων» και «χωρίς στοιχεία σχέσης», στη διάρκεια 30 ετών, οι «μεταξύ γνωστών» ανθρωποκτονίες, από 51% επί του συνόλου των ανθρωποκτονιών κατά το έτος 1963, έπεσαν στο 32% κατά το έτος 1995. Επιπροσθέτως στην προαναφερόμενη, σημειώθηκε μια κατακόρυφη πτώση και στις «μεταξύ μελών οικογενείας» ανθρωποκτονίες, που ενώ το 1963 καταλάμβαναν ποσοστό 31%, το 1995 έφτασαν στο 11%. Γίνεται κατανοητό, συνδυαστικά και με την παράλληλη αύξηση των «χωρίς στοιχεία σχέσης» ανθρωποκτονιών που το έτος 1995 ανέρχονταν σε ποσοστό 39% επί του συνόλου, συγκριτικά με το 6% που καταλάμβαναν κατά το έτος 1963, ότι η φιλική, οικογενειακή ή απλής γνωριμίας σχέση που πριν το 1965 προσδιόριζε τους πρωταγωνιστές της πλειοψηφίας των ανθρωποκτονιών, από το 1965 και εξής ακολουθεί φθίνουσα πορεία.¹⁸¹ Πάντως, αναφορικά με τις αντίστοιχες τάσεις στην ελληνική επικράτεια, τα ερευνητικά δεδομένα στα οποία οδηγήθηκε ο Χ. Τσουραμάνης (1998) για την ανθρωποκτονία στην περίοδο 1990-1994 έδειξαν ότι η σχέση -με την έννοια της προηγούμενης γνωριμίας- ανάμεσα σε δράστη και θύμα υπήρχε στην πλειονότητα των εξετασθεισών περιπτώσεων και μάλιστα σε ποσοστό 78,3% (με το εναπομείναν ποσοστό του 21,7% να αφορά αγνώστους μεταξύ τους). Δράστες και θύματα ήταν κυρίως γνώριμοι (ποσοστό 56,7%), κατηγορία όπου η σχέση «απλών γνωστών» υπερεπέρσε με ποσοστό 49,5%, ενώ όταν ήταν συγγενείς (ποσοστό 43,3%) η συγγένειά τους, κατά

---

¹⁸¹ Στο ίδιο, σσ. 17-18.

κύριο λόγο, δεν ήταν στενή (άλλη συγγενική σχέση: ποσοστό 27,6%).¹⁸² Παρομοίως, ο Α. Τσιγκρής (2002) με την έρευνά του για την ανθρωποκτονία κατά το χρονικό διάστημα 1986-1995, κατέληξε ότι στο 68,4% των περιπτώσεων του δείγματός του οι δράστες και τα θύματα ήταν μεταξύ τους γνωστοί, φίλοι ή συγγενείς, στο 31,6% ήταν απολύτως άγνωστοι μεταξύ τους ή είχαν γνωριστεί λίγο πριν το έγκλημα, στο 14,5% ήταν συγγενείς και στο 14% φίλοι.¹⁸³

Γ. ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ, Ο ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΣΟ ΤΕΛΕΣΗΣ

Κατά τον Ε. Hickey, η βία είναι, ως γνωστόν, μία κατά κόρον ανδρική υπόθεση. Οι άνδρες, αριθμώντας 9 στους 10 δράστες, πρωτοπορούν στο έγκλημα της ανθρωποκτονίας. Επίσης, παρά τον φόβο και τα στερεότυπα, η ανθρωποκτονία είναι συνήθως ενδοφυλετική, με την έννοια ότι οι αφροαμερικανοί σκοτώνουν τους αφροαμερικανούς, οι λευκοί τους λευκούς και οι ασιάτες τους ασιάτες. Όσον αφορά την κοινωνική τάξη των δραστών, οι 9 στους 10 «τυπικούς» ανθρωποκτόνους, στις σύγχρονες κοινωνίες, προέρχονται από τα λιγότερο ευνοημένα κοινωνικά στρώματα: τους φτωχούς, τους περιθωριοποιημένους, τους μακροχρόνια υποαπασχολούμενους ή ανέργους, τους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και τους στερούμενους επαγγελματικών δεξιοτήτων, τους έχοντες περιορισμένες κοινωνικές δεξιότητες και τους χρόνια εξαρτημένους από ναρκωτικές και οιοπνευματώδεις ουσίες. Οι ανήκοντες στα ανώτερα και μεσαία στρώματα σπάνια συγκαταλέγονται στους

¹⁸² Χρ. Τσουραμάνης, *ό.π.*, σσ. 47-49, 88.

¹⁸³ Α. Α. Τσιγκρής, *Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας...*, *ό.π.*, σσ. 68-69, 73.

ανθρωποκτόνους και είναι πιθανότερο να αντιμετωπίσουν τους εχθρούς τους δια της νομικής οδού, παρά με όπλα.¹⁸⁴

Σε εθνικό επίπεδο, συμπεράσματα για τα ατομικά χαρακτηριστικά των ανθρωποκτόνων στη χώρα μας, μπορούν να εξαχθούν από το ότι βάσει έρευνας ερειδόμενης στη χρήση δευτερογενών ποσοτικών στοιχείων της Στατιστικής Αδικημάτων και της Δικαστικής Στατιστικής, κατά μέσο όρο, οι καταδικασθέντες και των δύο φύλων για αδικήματα κατά της ζωής ήταν, κατά τη χρονική περίοδο 1960-1996, ηλικίας 25-29 ετών και κυρίως έγγαμοι με τέκνα.¹⁸⁵ Περαιτέρω, μια ικανοποιητική εικόνα μας δίνεται σχετικά, από τα συμπεράσματα των προαναφερόμενων ερευνών του Χρ. Τσουραμάνη και του Α. Τσιγκρή. Ο πρώτος παρατήρησε ότι ο μέσος τύπος του θύματος ανθρωποκτονίας ήταν άνδρας, 25-34 ετών, άνεργος, έγγαμος με παιδιά και με ελληνική υπηκοότητα, πορτρέτο που συνέπιπτε με αυτό του δράστη σε όλα τα σημεία εκτός της οικογενειακής κατάστασης που για την πλειονότητα των δραστών ήταν «άγαμος». Επίσης, ότι η αναλογία γυναικών-ανδρών στην κατηγορία «θύμα» ήταν 1,63 προς 2. Ότι στην ηλικιακή ομάδα 25-34 ανήκαν οι περισσότεροι δράστες και θύματα, με την ηλικιακή ομάδα 45-59 ετών να έπεται «σε απόσταση αναπνοής» ως προς τα θύματα. Ότι όσον αφορά την επαγγελματική κατάσταση των πρωταγωνιστών του εγκλήματος, από τις περιπτώσεις που υπήρχαν στοιχεία, ως προς τους δράστες υπερείχαν σε αριθμό οι άνεργοι και ακολουθούσαν οι «εργάτες/τεχνίτες», ως προς δε τα θύματα τα περισσότερα ήταν άνεργα και η επόμενη κατηγορία ήταν οι «υπάλληλοι (δημόσιοι/ιδιωτικοί)». Ότι η ελληνική ήταν η εθνικότητα των περισσότερων θυμάτων (κατά ποσοστό 80,7%),

---

¹⁸⁴ E. Hickey, *Encyclopedia of Murder and Violent Crime*, SAGE Publications, Inc., 2003, σ. 10.

¹⁸⁵ Μ. Θεοδοροπούλου, «Η γυναίκα ως δράστης και η αντιμετώπισή της από το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης», στο *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 129 Β' 2009, σ. 147.

αλλά και δραστών (κατά ποσοστό 81,3%).¹⁸⁶ Βάσει των συμπερασμάτων του Α. Τσιγκρή, στο 94,3% των περιπτώσεων ο δράστης και το θύμα ανήκαν στην ίδια φυλή, στο 80,5% των περιπτώσεων είχαν την ίδια εθνικότητα, στο 56,4% ο δράστης ήταν ηλικιακά μικρότερος από το θύμα, ενώ στο 10,7% των ανθρωποκτονιών δράστης και θύμα ήταν μέλη της ίδιας οικογενείας και μάλιστα κατοικούσαν κάτω από την ίδια στέγη.¹⁸⁷

Προσέτι, σε αμφότερες τις έρευνες, ο Ιανουάριος συγκέντρωσε τον μεγαλύτερο αριθμό ανθρωποκτονιών, ενώ όπως σημειώνει ο Χρ. Τσουραμάνης, από άποψη εποχών πρωτοπόρο σε συχνότητα του εξεταζόμενου εγκλήματος ήταν το καλοκαίρι (με 51 περιπτώσεις), ακολούθησε ο χειμώνας (με 47), η άνοιξη (με 44) και τέλος το φθινόπωρο (με 29).¹⁸⁸ Τέλος, αναφορικά με το μέσο τέλεσης, η έρευνα του Χρ. Τσουραμάνη κατέληξε ότι τα συνηθέστερα μέσα ήταν το πυροβόλο όπλο και το μαχαίρι, που έκαναν την εμφάνισή τους στο 1/3 περίπου του συνολικού αριθμού των ανθρωποκτονιών του δείγματός του. Η δε έρευνα του Α. Τσιγκρή ανέδειξε τα περίστροφο, τουφέκι ή κάποιου τύπου μαχαίρι στα προτιμότερα μέσα για τη συντριπτική πλειοψηφία των δραστών του δικού του δείγματος (67,4%).¹⁸⁹

---

¹⁸⁶ Χρ. Τσουραμάνης, *ό.π.*, σσ. 52, 56-57.

¹⁸⁷ Α. Α. Τσιγκρή, *Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας...*, *ό.π.*, σ. 73.

¹⁸⁸ Χρ. Τσουραμάνης, *ό.π.*, σ. 84 και Α. Α. Τσιγκρή, *Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας...*, *ό.π.*, σ. 90.

¹⁸⁹ Χρ. Τσουραμάνης, *ό.π.*, σ. 87 και Α. Α. Τσιγκρή, *Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας...*, *ό.π.*, σ. 86.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

I. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ ΤΟΥΣ

Εισαγωγικές επισημάνσεις

Όπως διατείνονται οι M. Wolfgang και F. Ferracuti, η ανθρωποκτονία παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία περιπτώσεων, κινήτρων και τρόπου εκτέλεσης (modus operandi) που ξεκινά από την άγρια δολοφονία στα πλαίσια μιας ασήμαντης φιλονεικίας για να καταλήξει στο επιδέξια σχεδιασμένο, σχεδόν «τέλειο», ανεξιχνίαστο και προμελετημένο έγκλημα, για καθαρά οικονομικούς λόγους.¹⁹⁰ Είναι δε αξιοσημείωτες οι προοπτικές που διανοίγονται για την ανθρωποκτονία στον 21^ο αιώνα, με έξαρση, προπάντων, της διασυνοριακής εγκληματικότητας, του οργανωμένου εγκλήματος σε συνδυασμό με την πολιτική διαφθορά, των εγκλημάτων μίσους, των εγκλημάτων κατά συρροή ή κατ' εξακολούθηση (mass and serial murders) και των τελετουργικών εγκλημάτων.¹⁹¹ Έχει σημασία να τονιστεί ότι δεδομένης της συνθετότητάς του ως φαινομένου και του αριθμού των μεταβλητών που πρέπει να λάβει κανείς υπ' όψιν, το έγκλημα της ανθρωποκτονίας αναδεικνύεται στο μοναδικό έγκλημα βίας χωρίς συμπαγές κίνητρο και συνακόλουθα χωρίς κάποια κοινά αποδεκτή κατηγοριοποίηση.¹⁹²

---

¹⁹⁰ M. Wolfgang, F. Ferracuti., ό.π., σ. 324.

¹⁹¹ Ν. Κουράκης, «Η ανθρωποκτονία χθες, σήμερα, αύριο ...», ό.π., σ. 7.

¹⁹² Α. Α. Τσιγκρής, Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας... ό.π., σ. 125 και R. L. Flewelling, K. R. Williams, "Categorizing Homicides", στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σ. 97.

A. ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΩΝ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΘΕΙΣΕΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΩΝ

Κίνητρα είναι οι λόγοι, άλλως οι παρορμήσεις που ωθούν το άτομο στη λήψη ορισμένης απόφασης, προκειμένου να προχωρήσει τούτο σε συγκεκριμένη βουλητική (σκόπιμη) δραστηριότητα, και συντίθενται από δύο στοιχεία: ένα δυναμισμό και μία κατεύθυνση.¹⁹³ Όλα τα κίνητρα στηρίζονται στην τάση του ανθρώπου να κερδίζει (ηθικά, υλικά, κοινωνικά, πολιτικά, βιολογικά, ψυχολογικά κ.λπ.) και να βελτιώνει τη θέση του σε κάθε επίπεδο, με αποτέλεσμα κεντρικός άξονας κάθε εγκλήματος, άρα και της ανθρωποκτονίας να είναι το κέρδος είτε με την έννοια του υλικού οφέλους είτε με αυτή της απόκτησης ισχύος/εξουσίας είτε και της εκτόνωσης ψυχικής ενέργειας. Κάθε κίνητρο, λοιπόν, είναι με την ευρεία έννοια ένα είδος συμφέροντος, το οποίο μπορεί να κριθεί «ευγενές» ή «ταπεινό» σε συνάρτηση με το πολιτιστικό επίπεδο, τις πιθανολογούμενες ή καταγεγραμμένες αξιολογήσεις της κοινωνίας και τις πολιτικές παραμέτρους του συστήματος.¹⁹⁴ Εντούτοις, ο πυρήνας ενός κινήτρου δεν ταυτίζεται απαραίτητα με το υπόλοιπο περιεχόμενο του κινήτρου, δηλαδή με το μέρος που αναζητείται και διαγιγνώσκεται στην ποινική διαδικασία. Και καθώς η αναλογία μεταξύ σκοπού και επιδιωκόμενου αποτελέσματος δεν είναι αρκετή για να άρει το άδικο¹⁹⁵, δεν είναι τυχαίο πώς ο Έλληνας νομοθέτης δεν ενδιαφέρεται για τα κίνητρα. Έτσι, στο γενικό μέρος του ελληνικού Ποινικού

---

¹⁹³ Στ. Αλεξιάδης, *Εγκληματολογία*, Αθήνα, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2011, σ. 96 και Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, ό.π., σ.144.

¹⁹⁴ Θρ. Θ. Κονταξής, *Ο Εκ Πεποιθήσεως Εγκληματίας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2001, σσ.120-130.

¹⁹⁵ Στο ίδιο, σσ. 120-130.

Κώδικα, ο νομοθέτης περιορίζεται στην πρόβλεψη περί εξέτασης των κινήτρων κατά τις επιταγές του άρθρου 79 ΠΚ¹⁹⁶ για τη δικαστική επιμέτρηση της ποινής. Ειδικότερα, βάσει του εν λόγω άρθρου, προκειμένου το δικαστήριο να εκτιμήσει την προσωπικότητα του εγκληματία, σταθμίζει τον «βαθμό της εγκληματικής διάθεσης που εκδήλωσε ο υπαίτιος κατά την πράξη» και προς τούτο εξετάζονται, μεταξύ άλλων, τα αίτια που ώθησαν τον δράστη στην εκτέλεση του εγκλήματος, η αφορμή που του δόθηκε και ο σκοπός που αυτός επεδίωξε. Περαιτέρω, στην πρόβλεψη ότι κατ' άρθρο 81 ΠΚ, κατά την επιμέτρηση της ποινής, το δικαστήριο, μαζί με την ποινή της ελευθερίας, μπορεί να επιβάλει και χρηματική ποινή ή πρόστιμο, αν κρίνει ότι το έγκλημα πήγασε από αίτια απόκτησης κέρδους. Τέλος, στην πρόβλεψη ότι κατ' άρθρο 84 παρ. 2, εδ. β' ΠΚ, αν ο υπαίτιος δράστης του εγκλήματος προχώρησε στην πράξη από «όχι ταπεινά αίτια» (ή από μεγάλη ένδεια), επιβάλλεται σε αυτόν ελαττωμένη ποινή.¹⁹⁷ Την από τον νομοθέτη παραμέληση της σημασίας του κινήτρου κατακρίνει ο Tarde στην «Ποινική Φιλοσοφία» του, όπου συχνά εναντιώνεται στο νομοθετικό σφάλμα της υπερβολικής εστίασης στην ύπαρξη ή μη προμελέτης έναντι των κινήτρων που καταδεικνύουν μια σημαντική διασύνδεση μεταξύ θύματος και δράστη.¹⁹⁸

Ο Jean-Étienne Dominique Esquirol θεωρεί ότι ο εγκληματίας έχει πάντα κάποιο κίνητρο- ο φόνος δεν αποτελεί γι' αυτόν παρά ένα μέσον για να ικανοποιήσει ένα πάθος εγκληματικό και σχεδόν πάντα, ο φόνος του εγκληματία συνδέεται και με κάποια άλλη παράνομη πράξη, ενώ σε αντίθετη περίπτωση μιλάμε για μονομανή

---

¹⁹⁶ Βλ. άρθρ. 79 παρ. 3 περ. α' ΠΚ.

¹⁹⁷ Στ. Αλεξιάδης, *ό.π.*, σσ. 96-99.

¹⁹⁸ M. Wolfgang, "Victim Precipitated Criminal Homicide", σε *The Journal of Criminal law, Criminology and Police Science*, τόμ. 48, τεύχ. 1/1957, σ. 1.

δολοφονία.¹⁹⁹ Κατευθυντήρια για τη διαμόρφωση μιας τυπολογίας των ανθρωποκτονιών βασιζόμενης στο κίνητρο του δράστη θα μπορούσε να θεωρηθεί η κατά τον Pinatel ταξινόμηση του εξεταζόμενου εγκλήματος στις εξής κατηγορίες εγκλήματος: α) του πρωτόγονου εγκλήματος, που απορρέει από μια αιφνίδια απελευθέρωση της εγκληματικής δραστηριότητας και όπου μπορεί να ενταχθεί η ανθρωποκτονία από ξαφνική έκρηξη θυμού και η ανθρωποκτονία μέσα στην οικογένεια ως αποτέλεσμα συναισθηματικής συσσώρευσης οργής που οδηγεί με την παραμικρή ευκαιρία σε δυσανάλογη αντίδραση, β) του κερδοσκοπικού εγκλήματος, που τελείται για να απελευθερωθεί το άτομο από μία κατάσταση και όπου μπορούν να ενταχθούν οι ανθρωποκτονίες για να ιδιοποιηθεί κανείς μια περιουσία ή για να απελευθερωθεί από ενοχλητικό πρόσωπο, όπως τον σύζυγο, προκειμένου να ζήσει με τον εραστή, γ) του ψευδο-δικαιοδοτικού εγκλήματος, μέσω του οποίου ο δράστης προσπαθεί να αποκαταστήσει ό,τι θεωρεί δίκαιο, όπου μπορούν να ενταχθούν οι ανθρωποκτονίες από ερωτικό πάθος.²⁰⁰

Όπως είναι φυσικό, ανάλογη της ποικιλίας των κινήτρων των ανθρωποκτόνων δραστών είναι η επί τη βάση αυτών τυπολογία των ανθρωποκτονιών, η οποία διαφέρει από ερευνητή σε ερευνητή και καθορίζεται από πολλούς παράγοντες μεταξύ των οποίων η σκοπιά εξέτασης του αδικήματος. Έτσι, ο Hans von Hetig (1940) ταξινομώντας τις ανθρωποκτονίες με βάση τα κίνητρα, καθόρισε τα τελευταία σε: «χρηματικό όφελος, διαμάχη, συγκάλυψη της αλήθειας, σεξ και το παράλογο».²⁰¹ Ο M. Wolfgang προέβη στη δική του ταξινόμηση στηριζόμενος στα καταγεγραμμένα από την αστυνομία κίνητρα που περιελάμβαναν φιλονεικία για ασήμαντη αφορμή, φιλονεικία εντός της οικίας, ζήλια, φιλονεικία για

¹⁹⁹ J.-E.-D. Esquirol, «Η μονομανία της δολοφονίας», στο Ι. Φαρσεδάκης, *Η Εγκληματολογική σκέψη από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σ. 145.

²⁰⁰ Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, ό.π., σσ. 33-35.

²⁰¹ Wolfgang M.E. & Ferracuti F., ό.π., σσ. 333-334

οικονομικές διαφορές, ληστεία και εκδίκηση.²⁰² Διάσημη είναι και η ερειδόμενη στο Chicago Homicide Project²⁰³ τυπολογία των ανθρωποκτόνων «συνδρόμων» επί τη βάσει των κρυμμένων πίσω από τις ανθρωποκτονίες κινήτρων. Σε αυτήν την τυπολογία, οι ανθρωποκτονίες ταξινομούνται σύμφωνα με το αν το υποβόσκον κίνητρο προσδιορίζεται ως «εκφραστικό» (λ.χ. στην ανθρωποκτονία που αποτελεί την κατάληξη ενός διαπληκτισμού μεταξύ συνδεδεμένων με διαπροσωπική σχέση προσώπων) ή ως «οργανικό» (λ.χ. στην ανθρωποκτονία που αποτελεί την κατάληξη μιας «κτητικής» επίθεσης).²⁰⁴ Ο M. Cusson θεωρώντας ότι η ανθρωποκτονία στην Αμερική αποτελεί ένα φαινόμενο ιδιάζον εξαιτίας της συχνότητάς του (με ρυθμό τέλεσης τετραπλάσιο απ' ό,τι στη Δύση) και γι' αυτό όχι και τόσο ομοιάζον με το αντίστοιχο της Δύσης, υιοθετεί την -επί τη βάσει των καταγεγραμμένων στο Quebec ανθρωποκτονιών μεταξύ του 1977 και του 1989- τυπολογία του Grenier (1993), ο οποίος διακρίνει τις ανθρωποκτονίες στις τελούμενες λόγω φιλονεικίας και αντεκδίκησης, στις οικογενειακές και πάθους, στις συνδεδεμένες με άλλο έγκλημα και στις «άλλες» όπου εντάσσει αυτές τις ανθρωποκτονίες που δεν μπορούν να υπαχθούν στις προηγούμενες τρεις κατηγορίες (λ.χ. τις τελούμενες κατά πολιτικών προσώπων, στα πλαίσια συμφώνων αυτοκτονίας, από ψυχοπαθή δράστη κ.λπ.).²⁰⁵ Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει μια πρόσφατη κατηγοριοποίηση βάσει των «κινήτρων ερεθισμάτων» (Revitch & Schlesinger) που ερειδόμενη σε μελέτες περιπτώσεων

---

²⁰² M. A. Zahn and P. L. McCall, "Trends and Patterns of Homicide in the 20th-Century United States", στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, ό.π., σ. 16-17.

²⁰³ που βασίστηκε στις συνεντεύξεις περισσότερων από 18.000 ανθρωποκτονιών του χρονικού διαστήματος 1965-1989- βλ. R. L. Flewelling και K. R. Williams, ό.π., σ. 101.

²⁰⁴ R. L. Flewelling και K. R. Williams, ό.π., σ. 101.

²⁰⁵ M. Cusson, "Les homicides d' hier et d' aujourd' hui"-Un article publié dans l'ouvrage sous la direction de Jean Baechler, François Chazel et Ramine Kamrane, L'acteur et ses raisons. Mélanges en l'honneur de Raymond Boudon, p. 43-58. Paris: Les Presses universitaires de France, 2000, σ. 376 επ., διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://classiques.uqac.ca/contemporains/cusson_maurice/homicides_hier_a_aujourd'hui/homicides_hier_a_aujourd'hui.pdf.

αναλύεται ως ακολούθως: ανθρωποκτονίες κοινωνικογενείς/διεγερμένες από το περιβάλλον (δηλ. από την αποδυνάμωση του άτυπου ελέγχου, των αξιών και των εξωτερικών περιορισμών), περιστασιακές ανθρωποκτονίες (από υπερβολική ένταση ή πάθος), παρορμητικές ανθρωποκτονίες (με δράστη που διήγε μια αντικοινωνική ζωή), καταθυμικές ανθρωποκτονίες (από άτομα με εμμονές και συμπλέγματα κατωτερότητας), ανθρωποκτονίες χωρίς προφανές κίνητρο, παθολογικές ανθρωποκτονίες (με δράστη ψυχοπαθή).²⁰⁶

Σε εγχώριο επίπεδο, ο Χρ. Τσουραμάνης, στην έρευνά του για την ανθρωποκτονία, αναφέρει τις ακόλουθες δεκατρείς κατηγορίες λόγων διάπραξης: εκδίκηση, προσβολή της τιμής, ξεκαθάρισμα λογαριασμών αντίπαλων συμμοριών, χωρίς προφανή λόγο ή για ασήμαντη αφορμή, πολιτική αντιπαράθεση, κτηματικές διαφορές, οικονομικές διαφορές, εξαιτίας άλλου εγκλήματος, έντονη φιλονεικία/συμπλοκή, κατ' απαίτηση του θύματος, άμυνα, ερωτική αντιζηλία, εξαφάνιση εξώγαμου παιδιού.²⁰⁷ Από την άλλη πλευρά, ο Α. Τσιγκρής, με την έρευνά του, καταλήγει στην ένταξη των περιπτώσεων ανθρωποκτονίας που μελέτησε -και για τις οποίες υπήρχαν επαρκή στοιχεία σχετικά με το κίνητρο του δράστη- στις εξής κατηγορίες: σεξουαλική ικανοποίηση, ερωτικό πάθος, προσβολή της τιμής, λύτρωση, έκρηξη, περιουσιακές διαφορές, ξεκαθάρισμα λογαριασμών, αντεκδίκηση, ιδεολογία, άμυνα και ψυχοπαθολογία του δράστη.²⁰⁸

---

²⁰⁶ H. V. Hall, *Lethal Violence – A Sourcebook on Fatal Domestic, Acquaintance and Stranger Violence*, Boca Raton, Fla.: CRC Press, 1999, σσ. 11, 12, 384.

²⁰⁷ Χρ. Τσουραμάνης, *ό.π.*, σσ. 73-74.

²⁰⁸ Α. Α. Τσιγκρής, *Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας...*, *ό.π.*, σσ. 25, 125, 135, 140.

B. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΩΝ

Έχοντας κατά νου τα προαναλυθέντα και τις ακολουθούμενες από τη βιβλιογραφία ταξινομήσεις, θα επιχειρήσουμε και εν προκειμένω μία, με τη φιλοδοξία της συμπερίληψης του μεγαλύτερου όγκου των συχνότερα απαντώμενων σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο εκ προθέσεως ανθρωποκτονιών. Το εγχείρημά μας θα βασιστεί, κατά κύριο λόγο, στην τυπολογία που, κατά τα ανωτέρω υιοθέτησε ο M. Cusson για τη σύγχρονη ανθρωποκτονία και θα έχει ως κύριο κριτήριο το κίνητρο του δράστη, συνεκτιμωμένων, παράλληλα, των φαινομενικών χαρακτηριστικών της συμπεριφοράς του, των περιστάσεων της τέλεσης και της σχέσης δράστη-θύματος.

1. Ανθρωποκτονία για λόγους φιλονεικίας²⁰⁹

Όπως παρατηρεί ο M. Cusson, κατά τη Μεσαιωνική περίοδο του 15^{ου} – 18^{ου} αιώνα, η δυναμική που ωθούσε τη βία στα άκρα με συχνή κατάληξη την ανθρωποκτονία τροφοδοτείτο από ένα σύνθετο μείγμα τιμής, αμυντικής αντίδρασης, αλληλεγγύης και αντεκδίκησης.²¹⁰ Το μείγμα αυτό δίνει το παρόν και στην ανάλυση του M. Cusson για τις αιτίες της ανθρωποκτονίας στη σύγχρονη κοινωνία. Έτσι, στις μεταξύ τους συγκρούσεις, οι δράστες -άνδρες κατά κανόνα, φθάνουν στο σημείο να τραυματίσουν ή να σκοτώσουν το έτερο εμπλεκόμενο πρόσωπο, παρακινούμενοι - πέρα από κάποια ιδιαίτερα κίνητρα (λ.χ. ζήλια, απλήρωτο χρέος κ.λπ.)- από μία από τις ακόλουθες αιτίες που συχνά μπλέκονται μεταξύ τους: α) για να δικαιωθούν, β) για

²⁰⁹ Για τον Εμπεδοκλή, οι δύο δημιουργικές δυνάμεις του κόσμου ήταν η Φιλότητα (αγάπη, φιλία) και το Νείκος (φιλονεικία, έριδα)- βλ. Ν. Κουράκης, *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, τομ. Β', ό.π., σ. 48.

²¹⁰ M. Cusson, "Les homicides d' hier et d' aujourd' hui", ό.π., σ. 376 επ.

να υπερασπίσουν την τιμή τους, γ) για να σώσουν τη ζωή τους, αιτίες που αποτυπώνονται αντίστοιχα στις διαδικασίες της απόδοσης δικαιοσύνης, της ταπείνωσης και του πανικού. Το άλμα από τις βιαιοπραγίες στην ανθρωποκτονία χαρακτηρίζεται από την παράσυρση σε μια ελικοειδή αντίδραση ακραίας βιαιότητας, όπου απουσιάζει ένας ειρηνευτής και καταλυτική για το αποτέλεσμα είναι ή η προίκιση του ενός από τους εμπλεκόμενους με μεγαλύτερη σωματική ρώμη ή η διάθεση όπλου.²¹¹

Ο M. Cusson εξειδικεύει την πρώτη από τις παραπάνω αιτίες κάνοντας μνεία στη φιλοσοφία της οικουμενικής αδικίας, όπως την έθεσε πρώτος ο De Greeff, η οποία αποτρέπει τον δράστη από τη συνθηκολόγηση, παρά τον πείθει σε μία αντίδραση με γεύση καθαρά ανταποδοτική για την αδικία που υπέστη στα θεμελιώδη δικαιώματά του. Σύμφωνα με μια αυστηρή αρνητική αμοιβαιότητα, η συμπεριφορά ενός αντιπάλου καθορίζει συμμετρικά τη συμπεριφορά του άλλου (στις βρισιές απαντά κανείς με βρισιές, στις απειλές με απειλές, στη σωματική βία με σωματική βία). Ο δε προσβάλλον (ή οι συγγενείς του) που τιμωρήθηκε, αντιδρά με τη σειρά του. Στη χειρότερη των περιπτώσεων, ο προσβάλλον δεν αποδέχεται την τιμωρία ως αξία της προσβολής στην οποία προέβη, αλλά κρίνοντάς τη υπέρμετρη, χρησιμοποιεί αντίποινα στα αντίποινα.²¹² Σημειώνεται ότι στις υποβαθμισμένες κοινότητες, πολλές διενέξεις λύνονται ανεπίσημα και με τη χρήση βίας, επειδή οι κάτοικοί τους είναι δυσαρεστημένοι από την προστασία που τους παρέχει η αστυνομία, οι πρακτικές της οποίας, επομένως, φαίνεται να διαμορφώνουν τις αξίες και τις συμπεριφορές των εν λόγω κατοίκων.²¹³ Μια ιδιαίζουσα περίπτωση ανθρωποκτονίας που παρουσιάζει

---

²¹¹ M. Cusson, *Σύγχρονη εγκληματολογία ό.π.*, σσ. 32, 57-62.

²¹² M. Cusson, *Σύγχρονη εγκληματολογία ό.π.*, σσ. 33-34.

²¹³ Ch. E. Kubrin, R. Weitzer, "Retaliatory Homicide: Concentrated Disadvantage and Neighborhood Culture", σε *Social Problems*, 50 (2), University of California Press, May 2003, σ. 159.

ομοιότητες με την προκείμενη κατηγορία ως προς την υποκρυπτόμενη σε αυτήν αιτία συνιστά η αντεκδικητική ανθρωποκτονία, άλλως βεντέτα, η οποία μπορεί να οριστεί ως η ιδιωτική αντεκδίκηση η οποία δεν υποπίπτει ποτέ σε παραγραφή²¹⁴ και η οποία εντάσσεται σε μια τελετουργία δράσης - αντίδρασης, επίθεσης - άμυνας των εμπλεκόμενων ομάδων, μεταξύ των οποίων λαμβάνουν χώρα αλληπάλληλες ανταποδοτικές ενέργειες, εκκινώντας από την απαντητική στην αρχική βλάβη δράση της ομάδας του θύματος, υπό τον περιορισμό ενός κανόνα απόλυτα ίσης ανταπόδοσης που απαιτεί τον υπολογισμό των απωλειών.²¹⁵ Δεν μπορεί να παραλειφθεί, στο σημείο αυτό, μια ακροθιγής μνεία στην κρητική βεντέτα²¹⁶ άλλως γδικιωμό, όπου ο κώδικας της κρητικής βεντέτας, αποκλίνοντας από τα αρχικά δεδομένα του αρχαίου αντιπεπονηθότος, επιτάσσει με αυστηρότητα το χρέος των οικείων του θύματος να εκδικούνται με θάνατο τον φόνο του συγγενούς τους, με κατευθυντήρια γραμμή αυτή της συλλογικής-οικογενειακής ευθύνης, η οποία νομιμοποιεί και τη θανάτωση ενός αθώου για το μοναδικό λόγο ότι είναι συγγενής του φταίχτη.²¹⁷

Στη δεύτερη αιτία, ο M. Cusson κατατάσσει τις περιπτώσεις ανθρωποκτονίας όπου η προσβολή του θύματος θίγει την υπόληψη και τη φιλαυτία του δράστη, κυρίως όταν αυτή γίνεται δημόσια, οπότε οι θεατές ενθαρρύνουν το ξέπλυμα της τιμής του προσβεβλημένου, ο οποίος αν δεν λάβει τη συγγνώμη και αναίρεση που θα απαιτήσει, θα περάσει σε λόγια προσβλητικά και ίσως σε σωματικές βλάβες που

---

²¹⁴ Σ. Δημητρίου, *ό.π.*, σ. 137.

²¹⁵ Μ. Αρχιμανδρίτου, *Ιδιωτική εκδίκηση και δίκαιο ή ανομία: βεντέτα και νόμος: εγκληματολογική προσέγγιση*, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2007, σ. 27.

²¹⁶ Η λέξη βεντέτα έχει ετυμολογική προέλευση από το ιταλικό ρήμα *vendicare* που σημαίνει εκδικούμαι, όπως σχετικώς αναφέρεται σε Δ. Ξυριτάκης, *Λόγω τιμής – Ιστορίες Κρητικής Βεντέτας*, Αθήνα: Μελάι, 2011, σ. 11.

²¹⁷ Δ. Ξυριτάκης, *ό.π.*, σσ. 24-25.

μπορεί να καταλήξουν στον θάνατο του ενός από τους δύο.²¹⁸ Όπως επισημαίνει η R. Horowitz, ο σεβασμός και η τιμή τοποθετούνται πολύ ψηλά από άνδρες που έχοντας καταφέρει λίγα στη ζωή τους, δεν μπορούν να καταφύγουν σε κοινωνικούς ρόλους κύρους για να προστατεύσουν την αυτοεκτίμησή τους, όταν έρχονται αντιμέτωποι με μια προσβλητική ενέργεια.²¹⁹ Η δε τιμή έχει την έννοια του status που αποδίδεται από την κοινωνία σε ένα άτομο, περιέχοντας -ως έννοια- τον πλούτο, την καταγωγή, το φυσικό σθένος και την ανδρεία, την ευσέβεια και την αρμόζουσα και κοινωνικά αποδεκτή έκφραση της σεξουαλικότητας.²²⁰ Εντάσσονται σε αυτήν την κατηγορία οι ανθρωποκτονίες με δικαιολογητική βάση την ατίμωση του ίδιου του δράστη ή/ και της οικογένειάς του, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την ανθρωποκτονία του εραστή ή βιαστή που ατίμασε την ανήλικη κόρη.²²¹ Τα κοινωνικά στερεότυπα παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό. Ενισχυτικός, άλλωστε, είναι ο ρόλος της συχνά ιδιαίτερης ψυχοσύνθεσης των κατοίκων της υπαίθρου –που είναι και η πλειοψηφία των εδώ εξεταζόμενων δραστών- και της καθοριστικής αλληλεπίδρασης μεταξύ αυτής και των μακραίωνων παραδόσεων που θέλουν την αξία της ανδρικής τιμής να υπερτερεί ακόμα και της ίδιας της αξίας της ανθρώπινης ζωής. Αξιοσημείωτη είναι η βασισμένη στην έρευνα του Wolfgang για τις εγκληματικές ανθρωποκτονίες στη Φιλαδέλφεια των Η.Π.Α., παρατήρησή του ότι ο άνδρας, συνήθως αναμένεται να υπερασπιστεί το όνομα και την τιμή της μητέρας του, την αρετή της γυναικειάς φύσης (ακόμα και αν η σύντροφός του για μια βραδιά είναι μια παντελώς καινούργια γνωριμία ή μια πόρνη) και να μην δέχεται καμία ύβρη –μεταξύ άλλων- για το ανδρισμό του ή τη φυλή του. Η καταφυγή σε σωματική αναμέτρηση ως μέτρο της

---

²¹⁸ M. Cusson, *Σύγχρονη εγκληματολογία* ό.π., σ. 35.

²¹⁹ Ch. E. Kubrin, R. Weitzer, ό.π., σ. 159.

²²⁰ Α. Τσαντηρόπουλος, *Η βεντέτα στη σύγχρονη ορεινή κεντρική Κρήτη*, Αθήνα: Πλέθρον, 2004, σσ. 48-49 και Μ. Αρχιμανδρίτου, ό.π., σ. 406.

²²¹ Α. Α. Τσιγκρής, *Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας...*, ό.π., σ. 128.

τόλμης, του θάρρους ή της «άμυνας» του status φαίνεται να συνιστά κάτι το αναμενόμενο ειδικά για τους ανήκοντες στις χαμηλότερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις άνδρες αμφοτέρων των φυλών (λευκής και μαύρης).²²²

Τέλος, ο M. Cusson αποδίδει τη συνδεδεμένη με την τρίτη αιτία περίπτωση ανθρωποκτονίας με τον όρο «αμυντική ανθρωποκτονία» -χωρίς βέβαια να προκαθορίζει το νόμιμο ή μη αυτής και εστιάζει στον πανικό στον οποίο εξελίσσεται μια λογομαχία ή συμπλοκή που αρχίζει πάνω σε ένα ζήτημα δικαιοσύνης ή τιμής. Ο πανικός αυτός τροφοδοτείται από την απειλή που εισπράττει ο μελλοντικός ανθρωποκτόνος-δράστης, την οποία ενδυναμώνει η επιδεικνυόμενη αποφασιστικότητα του μέλλοντος θύματος. Καθένας φαίνεται ολοένα και περισσότερο επικίνδυνος στα μάτια του άλλου. Για να σώσει τη ζωή του, πρέπει να κτυπήσει πρώτος -«Η αυτός ή εγώ». Η αποφασιστικότητα του ενός τροφοδοτεί τον φόβο και την αποφασιστικότητα του άλλου.²²³ Το σκηνικό μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, αυτό ενός μπαρ ή ενός άλλου σημείου συνάντησης των μέχρι πρότινος φίλων ή γνωστών, ενώ ένα συχνά επαναλαμβανόμενο μοτίβο είναι η υπερβολική μέθη.²²⁴

Αξίζει να σημειωθεί ότι στα πλαίσια της ταξινόμησης που ο M. Wolfgang επιχείρησε στην κλασική έρευνά του, αναφερόταν κυρίως στην εν λόγω κατηγορία όταν με τον όρο “victim-precipitated homicide” έκανε λόγο για τις περιπτώσεις που στα πλαίσια μιας έντονης διαπροσωπικής αλληλεπίδρασης η συμπεριφορά του θύματος συνετέλεσε σημαντικά στη δια της ανθρωποκτονίας κατάληξη αυτής. Δηλαδή για εκείνες τις περιπτώσεις που το θύμα ήταν αυτό που «βοήθησε» στις διεργασίες που οδήγησαν στην ανθρωποκτονία του, είτε ξεκινώντας πρώτο την

---

²²² M. E. Wolfgang, *Patterns in Criminal Homicide*, ό.π., σσ. 188-189.

²²³ M. Cusson, *Σύγχρονη εγκληματολογία* ό.π., σσ. 33-36.

²²⁴ K. Polk, *When men kill: scenarios of masculine violence*, Cambridge, U.K.: Cambridge University Press, 1994, σσ. 81-82.

ανταλλαγή βίαιων κτυπημάτων είτε κάνοντας μια απειλητική χειρονομία είτε προτείνοντας πρώτο όπλο είτε απλώς χρησιμοποιώντας υβριστικά λόγια.²²⁵

1.α. Μεταξύ συνδεδεμένων με διαπροσωπική σχέση

Κατά τον M. Cusson, στη διαπροσωπική βία, ο επιτιθέμενος δεν παραμονεύει ένα θύμα, φιλονικεί μάλλον με κάποιον τον οποίο συναναστρέφεται ή βλέπει καθημερινά. Η σωματική ή κοινωνική γειννίαση των πρωταγωνιστών της γενικά προηγείται.²²⁶ Εδώ, η ανθρωποκτονία αποδίδεται σε έναν παρορμητικό δράστη-γνωστό του θύματος, στα πλαίσια μιας μεταξύ τους διαφωνίας για μια συνήθως ασήμαντη αφορμή (λ.χ. ένα στοίχημα, την άρνηση του θύματος να δανείσει χρήματα στον φίλο του-δράστη κ.λπ). Θα λέγαμε μάλιστα ότι «ξεπηδά» από μια αυθόρμητα εξελισσόμενη κλιμακούμενη και συναισθηματικά φορτισμένη λογομαχία, της οποίας το αποτέλεσμα είναι σαφώς δυσανάλογο του κινήτρου.²²⁷

Σε αυτήν την υποκατηγορία ανήκουν και οι περιπτώσεις ανθρωποκτονιών για λόγους «ξεκαθαρίσματος λογαριασμών» από μέλη εγκληματικών ομάδων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα περιπτώσεων όπου επιχειρείται το δια της ανθρωποκτονίας κλείσιμο παρελθόντων λογαριασμών είναι η μη απόδοση εισπράξεων από παροχή παράνομων υπηρεσιών και το «άδικο» μοίρασμα της προερχόμενης από εγκληματικές δράσεις λείας, όπως λόγου χάρη από την «πώληση προστασίας» ή από το εμπόριο ναρκωτικών, και η κατάδοση εγκληματιών ανηκόντων

---

²²⁵ M. E. Wolfgang, *Patterns in Criminal Homicide*, ό.π., σσ. 252 και 264.

²²⁶ M. Cusson, *Σύγχρονη εγκληματολογία* ό.π., σσ. 28-29.

²²⁷ Ch.H. McCaghy, *Deviant behavior: crime, conflict, and interest groups*, New York: Macmillan, 1976, σ. 115 και R. L. Flewelling και K. R. Williams, ό.π., σ. 97.

στην οργάνωση κακοποιών από ένα από τα μέλη της -συνήθως στην προσπάθειά του να αποφύγει μια ποινή υπερβολικά μεγάλης διάρκειας.²²⁸

Στις απορρέουσες από φιλονεικία ανθρωποκτονίες μεταξύ συνδεομένων με διαπροσωπική σχέση θα εντάξουμε ως ειδική υποκατηγορία και τις συζυγοκτονίες για λόγους αυτοάμυνας, των οποίων η συχνότητα συνδέεται άρρηκτα με αυτή των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας. Θα προτιμηθεί η συμπερίληψή τους στην εν λόγω υποκατηγορία έναντι της ακόλουθης των ενδοοικογενειακών, γιατί κρίνουμε εντονότερη την απαντητική-αμυντική φύση του τελικού θανατηφόρου πλήγματος στη βία που πρώτο το θύμα της ανθρωποκτονίας ξεκίνησε να ασκεί. Το ανθρωποκτόνο κίνητρο διαμορφώνεται στον ψυχικό κόσμο της γυναίκας-δράστη κατά τρόπο δραματικά συγκρουσιακό, αγωνιώδη, και εκφράζεται προς το περιβάλλον σαν πράξη λύτρωσης, με σημασία «ζωτική», με πάθος «επιβίωσης».²²⁹ Βάσει των στατιστικών δικαιοσύνης του Καναδά, στο χρονικό διάστημα 1974-1986, στο σύνολο των συζυγοκτονιών, οι τελεσθείσες από γυναίκες καταλάμβαναν ποσοστό 14%. Σύμφωνα δε με έρευνες, ενώ πίσω από τις συζυγοκτονίες με δράστη άνδρα βρίσκεται μια στρατηγική κτητικότητας, οι συζυγοκτονίες με δράστη γυναίκα διακρίνονται για τη στρατηγική της προστασίας και της αυτοσυντήρησης.²³⁰ Στην τελευταία δηλαδή περίπτωση έχουμε να κάνουμε με μια πράξη «αντιποίνων» για τη βία που η γυναίκα έχει υποστεί, περίπτωση που ο Browne (1987) ταξινομεί στις «ανθρωποκτονίες αυτοάμυνας».²³¹ Επιπροσθέτως, έρευνα του 1977 στο Σικάγο αποκάλυψε ότι το 40% των καταδικασμένων για ανθρωποκτονία γυναικών που είχαν σκοτώσει τον σύζυγο ή

²²⁸ M. Cusson, “Les homicides d’ hier et d’ aujourd’ hui”, ό.π., σ. 376 επ. και M. Cusson, Σύγχρονη εγκληματολογία ό.π., σ. 168.

²²⁹ Π. Γ. Παπαϊωάννου, Εγκλήματα Ζηλοτυπίας, ό.π., σσ. 75-76.

²³⁰ S. Frigon et L. Viau, “Les femmes condamnées pour homicide et l’ Examen de la légitime défense (Rapport Ratushny): portée juridique et sociale”, σε Criminologie, τόμ. 33, τεύχ. 1, 2000, σ. 103.

²³¹ H.V. Hall, ό.π., σσ. 297-298.

εραστή τους, είχαν πέσει θύματα επανειλημμένων κακοποιήσεων, ενώ βάσει ανασκόπησης των αρχείων της αστυνομίας στον Καναδά, σχεδόν όλες οι ανθρωποκτόνοι σύζυγοι είχαν προηγουμένως κακοποιηθεί από τα μετέπειτα θύματά τους.²³² Τα παραπάνω, μάλιστα φαίνεται να αφορούν και τις ανθρωποκτονίες με πρωταγωνιστές ζεύγη εκτός γάμου. Παρομοίως, μπορεί τα στοιχεία της SHR (Supplementary Homicide Report) του FBI να μην παρέχουν πληροφορίες για τις προηγηθείσες της ανθρωποκτονίας αλληλεπιδράσεις δύο πρώην ή νυν συντρόφων εγγάμων ή μη, αλλά μελέτες περιπτώσεων ανθρωποκτονιών καταδεικνύουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία των τελουμένων από τις γυναίκες ανθρωποκτονιών συμβαίνει ως απάντηση στην επιθετικότητα ή τις απειλές του άνδρα.²³³ Είναι χαρακτηριστικό ότι ο M. Wolfgang, με την προαναφερόμενη έρευνά του, κατέληξε ότι οι 150 περιπτώσεις (δηλαδή το 26% του συνόλου των περιπτώσεων) συνιστούσαν την προεκτιθέμενη περίπτωση της “victim precipitated homicide”²³⁴ και περαιτέρω, ότι το 86% των περιπτώσεων αυτής της ομάδας (των VPH) αφορούσαν τον φόνο συζύγου, τη στιγμή που στην έτερη ομάδα των NVPH το αντίστοιχο ποσοστό ανερχόταν στο 65%. Από δε τους συζύγους-θύματα στις περιπτώσεις των VPH, το 85% ήταν άνδρες, κάτι που ίσως υποδηλώνει ότι οι άνδρες-σύζυγοι «προκαλούν» πιο συχνά τις συζύγους τους να τους επιτεθούν. Αντίθετα, στην ομάδα των NVPH (“non victim precipitated homicide”), την πλειοψηφία των θυμάτων καταλάμβαναν οι γυναίκες με ποσοστό 72%.²³⁵ Βέβαια, παρατίθεται στο σημείο αυτό η άποψη των Luckenbill, Polk και Shoham, μεταξύ άλλων, που υποστηρίζουν ότι το να αναγνωρίσουμε ποιος ξεκίνησε την καταφυγή στην φονική βία είναι θεωρητικά λιγότερο ουσιώδες από το

²³² A. Browne, *When battered women kill*, New York: The Free Press, 1987, σσ. 10-11.

²³³ A. Browne, K. R. Williams & D. G. Dutton, “Homicide between intimate partners. A 20-Year Review”, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σσ. 150-151.

²³⁴ H.V. Hall, *ό.π.*, σ. 176.

²³⁵ Στο ίδιο, σ. 180 και M. E. Wolfgang, *Patterns in Criminal Homicide*, *ό.π.*, σσ. 258-260.

να αναλύσουμε το περιεχόμενο και τη δυναμική των σεναρίων που οδηγούν σε αυτή. Άρα, κατ' αυτούς, η victim-precipitation μπορεί να εξηγεί εν μέρει μόνο την εν λόγω δυναμική και πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν και άλλοι σημαντικότεροι παράγοντες ώστε μια συγκεκριμένη περίπτωση να συνδεθεί με το κοινωνικό πλαίσιο του εγκλήματος.²³⁶

1.β. Μεταξύ αγνώστων

Στην υποκατηγορία αυτή δεν υφίσταται προηγούμενη γνωριμία των πρωταγωνιστών του εγκλήματος, της «μη γνωριμίας» νοουμένης εδώ ως μη συνάντησής τους στο παρελθόν έστω και αν γνώριζαν ο ένας την ύπαρξη του άλλου, σύμφωνα με τη διευκρίνιση που δίνει σχετικά ο Χρ. Τσουραμάνης.²³⁷ Οι λόγοι προκύπτουν κατά το διάστημα που προηγείται χρονικά της τέλεσης του εγκλήματος, χωρίς να ανάγονται στο παρελθόν συνιστώντας «προηγούμενες διαφορές».²³⁸ Η ανθρωποκτονία και εδώ συμβαίνει από τον αντεπιτιθέμενο στο αρχικό πλήγμα που δέχεται. Σκοτώνεται έτσι συνήθως αυτός που πρώτος ξεκινά τον κύκλο των βιαιοπραγιών ή που πρώτος προτείνει το όπλο ή εκστομίζει απειλές, οπότε ο άλλος-μελλοντικός δράστης αισθανόμενος τον κίνδυνο δεν αργεί να περάσει στην αντεπίθεση με ένα θανατηφόρο κτύπημα.²³⁹ Μπορεί όμως το έναυσμα για τη -με θανατηφόρα κατάληξη- μάχη μεταξύ των ανδρών να δώσει και μια μόνο ματιά.²⁴⁰ Συνήθως, η ανθρωποκτονία της περί ης ο λόγος υποκατηγορίας τελείται από «υπερβάλλοντα ανδρισμό» (μαγκιά) μεταξύ ανδρών, προς υπεράσπιση της ανδρικής

---

²³⁶ F. Brookman, *ό.π.*, σ. 116.

²³⁷ Χρ. Τσουραμάνης, *ό.π.*, σ. 76.

²³⁸ Α. Α. Τσιγκρής, *Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας...*, *ό.π.*, σ. 131.

²³⁹ M. Cusson, *Σύγχρονη εγκληματολογία* *ό.π.*, σ. 36.

²⁴⁰ K. Polk, *ό.π.*, σ. 63.

τιμής που προσβάλλεται ενώπιον ενός σημαντικού γι' αυτούς ακροατηρίου²⁴¹, κατά τη διάρκεια της νύκτας, σε νυκτερινό κέντρο διασκέδασης ή έξω από αυτό, ενώ η χρήση αλκοόλ ή τοξικών ουσιών από τον δράστη ή και αμφότερους τους πρωταγωνιστές συνιστά επιβαρυντικό παράγοντα.²⁴² Σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις, ο τελούμενος στον δρόμο διαπληκτισμός που θα οδηγήσει στην ανθρωποκτονία αποτελεί συνέχεια μιας διαμάχης που είχε ήδη ξεκινήσει μέσα στο νυκτερινό κέντρο διασκέδασης, ενώ δεν λείπουν και οι φορές που στα βίαια επεισόδια εμπλέκεται και ο πορτιέρης του κέντρου.²⁴³

2. Ανθρωποκτονία ενδοοικογενειακή και εξ ερωτικής ζηλοτυπίας

2.α. Ενδοοικογενειακή ανθρωποκτονία²⁴⁴

ι. Τεκνοκτονία

Η θανάτωση ενός παιδιού από γονέα του είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο με ποικίλες αιτίες και χαρακτηριστικά. Στην ξένη βιβλιογραφία συναντούμε τους όρους “neonaticide”, “infanticide” και “filicide” για τη χρονολογική ταυτοποίηση του εγκλήματος σε σχέση με την ηλικία του θύματος. Ο πρώτος όρος αναφέρεται στον από τον γονέα φόνο νεογνού μέσα στην πρώτη μέρα της ζωής του, ο δεύτερος

---

²⁴¹ Στο ίδιο, σ. 81.

²⁴² Α. Α. Τσιγκρής, Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας..., ό.π., σ. 130.

²⁴³ Κ. Polk, ό.π., σ. 65-66.

²⁴⁴ Για την «Οικογενειοκτονία», βλ. παρακάτω στην υπό Δ.2.2 κατηγορία των Μαζικών Ανθρωποκτονιών, σ. 93.

βρέφους μεγαλύτερου της μίας ημέρας και μικρότερου του ενός έτους και ο τρίτος μεγαλύτερου του ενός έτους.²⁴⁵

Στην ελληνική έννομη τάξη, το έγκλημα της «παιδοκτονίας» που προβλέπεται από το άρθρο 303 ΠΚ, ορίζεται ως η με πρόθεση ανθρωποκτονία του παιδιού από τη μητέρα κατά τον τοκετό ή μετά, αλλά ενώ εξακολουθεί η διατάραξη του οργανισμού της από τον τοκετό. Ειδικότερα, η μυϊκή ενέργεια ή η παράλειψη της μητέρας πρέπει να γίνεται είτε κατά τον τοκετό, από τη στιγμή που έχει εμφανιστεί το παιδί στον εξωτερικό κόσμο, είτε μετά τον τοκετό, όσο διαρκεί η διατάραξη του οργανισμού από αυτόν. Ως τέτοια δε διατάραξη γίνεται δεκτό ότι εννοείται η ιδιαίζουσα σωματική, διανοητική και ψυχική κατάσταση της μητέρας η οποία προκαλείται από τη φυσιολογική οργανική εξάντληση λόγω του τοκετού, από τον έντονο ερεθισμό του νευρικού συστήματος και γενικά από την οποιαδήποτε διαταραχή που εμφανίζεται στον τοκετό ή εξαιτίας αυτού.²⁴⁶ Ο παλιός ποινικός νόμος μας όριζε ότι η επιεικής μεταχείριση της μητέρας δικαιολογείτο μόνο όταν η πράξη γινόταν μέσα σε 24 ώρες από τον τοκετό. Πλέον, ο Ποινικός μας Κώδικας δεν ορίζει χρονικά όρια για την τέλεση του εγκλήματος, ακολουθώντας τις περισσότερες σύγχρονες ποινικές νομοθεσίες, με την έννοια ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί η εφαρμογή του άρθρου αν η ιατρική επιστήμη βεβαιώνει την ύπαρξη της εν λόγω διατάραξης και σε αρκετά μεταγενέστερο από τον τοκετό σημείο. Σημειώνεται ότι στο αγγλικό δίκαιο, το αντίστοιχο έγκλημα ορίζεται ότι μπορεί να τελεστεί σε παιδί κάτω των 12 μηνών.²⁴⁷

Προς αποφυγή σύγχυσης με το πεδίο που κατά τα ανωτέρω καταλαμβάνει η «παιδοκτονία» ως προνομιούχος μορφή ανθρωποκτονίας στην έννομη τάξη μας, θα

---

²⁴⁵ Γ. Τζεφεράκος, «Παιδοκτονία, ζητήματα ταξινόμησης και πρόληψης», σε *Ψυχοτροδικαστική*, τεύχ. 2, Εξαμηνιαίο newsletter του κλάδου ψυχοτροδικαστικής της ΕΨΕ, σ. 17.

²⁴⁶ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Εγκλήματα κατά της ζωής*, ό.π., σ. 612.

²⁴⁷ Στο ίδιο, σ. 613.

χρησιμοποιούμε στο εξής τον όρο «τεκνοκτονία» για την αναφορά στην θανάτωση ενός παιδιού από γονέα του ανεξαρτήτως της ηλικίας του θύματος.

Αν και κάποιοι πατέρες επίσης σκοτώνουν τους άμεσους κατιόντες τους, οι μητέρες είναι κυρίως υπεύθυνες για τη θανάτωση των βρεφών τους. Σύμφωνα με τον D.T. Lunde, οι γυναίκες παιδοκτόνοι υποφέρουν από κατάθλιψη και μπορεί να έχουν αυταπάτες. Πριν μια μητέρα τελέσει το εν λόγω έγκλημα, είναι πιθανό να περάσει μια προκαταρκτική περίοδο κατά την οποία μελετά τον τρόπο τέλεσής του, οπτικοποιεί το νεκρό παιδί της και σκέφτεται την αυτοκτονία της. Σύμφωνα με μια σχετική μελέτη, η συνήθης παιδοκτόνος είναι νέα, ανύπανδρη και χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, ενώ η φτώχεια, η κατάθλιψη και η βίωση συναισθημάτων ανομίας από τις γυναίκες επίσης συνδέονται με την παιδοκτονία.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, περίπου 9/100.000 νεογέννητα σκοτώθηκαν από γονείς τους στις ΗΠΑ και πολλές φορές οι θανατώσεις τους αυτές αποδόθηκαν σε εξ αμελείας θανάσιμο τραυματισμό, κακοποίηση ή παραμέληση. Πρόσφατα στοιχεία καταδεικνύουν ότι ο αριθμός των θανατώσεων βρεφών κάτω του 1 έτους ακολουθεί πτωτική πορεία, ενώ ο συνολικός δείκτης των θανατώσεων βρεφών παραμένει σχετικά σταθερός μεταξύ των ετών 1976 και 2011.²⁴⁸

Ακολουθεί η τυπολογία που έχει καθιερωθεί για τις μητέρες-παιδοκτόνους από τον ψυχολόγο R. Butterworth: ψυχικά ασθενείς (που μπορεί να είναι έντονα ψυχωσικές ή να έχουν δυσκολίες χειρισμού του θυμού τους), εκδικητικές (που ζηλεύουν τα νεογέννητά τους για την προσοχή που έχουν και την οποία δεν είχαν και οι ίδιες στη δική τους παιδική ηλικία), θυμωμένες (που ξεσπούν τον θυμό τους στα βρέφη τους- κυρίως αρσενικού γένους, όπου στρέφουν τον θυμό που τρέφουν για τον πατέρα τους), ανεπιθύμητες (που έφεραν στον κόσμο ανεπιθύμητα παιδιά και είναι

---

²⁴⁸ R. Barri Flowers, *The Dynamics of Murder: Kill or Be Killed*, CRC Press, 2012, σ. 63.

πιθανότερο να τα σκοτώσουν ή να τα εγκαταλείψουν), φιλεύσπλαχνες (που σκοτώνουν τα παιδιά τους για να τα προστατεύσουν από τον πόνο και τις κακουχίες της ζωής) και βιαιοπραγούσες (που κακοποιούν τα παιδιά τους μέχρι θανάτου συνήθως πάνω σε έναν παροξυσμό θυμού για το ακατάπαυστο κλάμα του παιδιού).²⁴⁹ Αναζητώντας τις αιτίες που ωθούν μια μητέρα στην παιδοκτονία, οι ειδικοί επικεντρώνουν κυρίως στην επιλόχεια κατάθλιψη, το σύνδρομο Μινχάουζεν δι' αντιπροσώπου και την αίσθηση απελπισίας και εγκατάλειψης της μητέρας.²⁵⁰

Στην Αυστραλία, ποσοστό ανερχόμενο σε 4-5% των ετησίως τελούμενων ανθρωποκτονιών ταξινομούνται ως θανατώσεις παιδιού από γονέα του, ποσοστό που μεταφράζεται σε περίπου 20 περιπτώσεις ανά έτος. Ως προς τα χαρακτηριστικά της εν λόγω κατηγορίας ανθρωποκτονίας, έρευνα αποκαλύπτει ότι οι μητέρες-δράστες είναι πιθανότερο να έχουν θύματα μικρότερα σε ηλικία παιδιά απ' ό,τι οι πατέρες-δράστες. Τα πορίσματα κάποιων μελετών, αν και αμφισβητούμενα από κάποιες έρευνες, κάνουν επίσης λόγο για το μεγαλύτερο ρίσκο που διατρέχουν τα θετά τέκνα να συμπεριληφθούν στα θύματα εν σχέσει με τα βιολογικά τέκνα. Γενικά, ενώ οι μητέρες είναι πιθανότερο να σκοτώσουν τα βιολογικά τους παιδιά, οι πατέρες υπερεκπροσωπούνται στις θανατώσεις των θετών. Όσο για τη μέθοδο θανάτωσης, η βίαιη επίθεση είναι πιο διαδεδομένη για τους δράστες-πατέρες, συγκριτικά με τις μητέρες που είναι πιο πιθανό να καταφύγουν σε λιγότερο βίαιες μεθόδους, όπως η ασφυξία. Αρκετές είναι οι ταξινομήσεις που έχουν αναπτυχθεί, οι οποίες στην πλειοψηφία τους έχουν ως κριτήριο το κίνητρο του δράστη. Ο Wilczynski (1997), κατά τη μελέτη του για την τεκνοκτονία παιδιού μεγαλύτερου του ενός έτους (filicide), χρησιμοποίησε εννέα κατηγορίες: εκδικητική, ζήλιας ή απόρριψης από το

---

²⁴⁹ Στο ίδιο, σ. 64.

²⁵⁰ Στο ίδιο, σ. 67.

τέκνο, ανεπιθύμητου τέκνου, πειθαρχίας, αλτρουισμού, ψυχωτική, συνδρόμου Μινχάουζεν δι' αντιπροσώπου, θανάτωση έπειτα από σεξουαλική ή τελετουργική κακοποίηση και εξ αμελείας θανάτωση. Διακρίνοντας τα κίνητρα ανάλογα με το γένος του δράστη, οι μελέτες, σε γενικές γραμμές, ταξινομούν τις αντίστοιχες τεκνοκτονίες που διαπράττουν οι μητέρες σε: νεογέννητων, παθολογικές, ψύχωσης, αλτρουιστικές και ανεπιθύμητου τέκνου, κατ' αντίθεση με τις διαπραττόμενες από πατέρες, που συνήθως κατηγοριοποιούνται ως: εξ ατυχήματος, εκδικητικές, ζήλιας και απόρριψης από το θύμα.²⁵¹

ii. Πατροκτονία-Μητροκτονία

Η εδώ εξεταζόμενη κατηγορία έχει ως θύμα γονέα (φυσικό ή θετό) και ως δράστη γιο ή θυγατέρα αυτού. Καίτοι φόνος-ταμπού, δεν είναι καινοφανής, αφού συναντάται ήδη στην ελληνική μυθολογία.²⁵² Σε αυτήν, ωστόσο, τείνει να τελείται άνευ προθέσεως, κάτι που ενισχύει την ιδέα ενός ασυνείδητου κινήτρου γύρω από το οποίο περιστρέφεται η ψυχανάλυση του Freud, επικεντρωθείσα στην πατροκτονία ως εκδήλωση του συμπλέγματος του Οιδίποδα, όπου το αρσενικό παιδί επιθυμεί να αντικαταστήσει τον πατέρα του. Έτσι, ο Οιδίποδας αν και στέλνεται μακριά, δεν αποφεύγει τη μοίρα του και σκοτώνει τον πατέρα του Λάιο, σύμφωνα με τον χρησμό που είχε δοθεί στον τελευταίο, ο Θησέας προκαλεί τον θάνατο του πατέρα του Αιγέα γιατί ξεχνά να αλλάξει πανιά στο πλοίο του κατά την επιστροφή του μετά τη

---

²⁵¹ L. Eriksson, P. Mazerolle, R. Wortley, H. Johnson, "Maternal and Paternal Filicide: Case Studies from the Australian Homicide Project", στο *Child Abuse Review* Vol. 25: 17–30 (2016) Published online 10 December 2014 in Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com), σ. 18 επ..

²⁵² R. Barri Flowers, ό.π., σ. 73.

θανάτωση του Μινώταυρου και οι θυγατέρες του Πελία εξαπατημένες από τη Μήδεια κατασφάζουν τον πατέρα τους προσδοκώντας τη μετατροπή του σε νέο.²⁵³

Ο φόνος γονέα από τέκνο του μπορεί να απαντάται σπανίως, αλλά η κατά τα τελευταία χρόνια δημοσιοποίηση κάποιων υπαγομένων σε αυτό το είδος φόνου υποθέσεων έχει στρέψει την προσοχή στη δυναμική αυτού και τα χαρακτηριστικά των εν δυνάμει δραστών και θυμάτων τους, με σκοπό την πρόληψη. Η εν λόγω ανθρωποκτονία είναι πιθανότερο να έχει ως δράστη ενήλικο, ως μέρος ενός σεναρίου που θα ολοκληρωθεί με την αυτοκτονία του δράστη ή που θα περιλαμβάνει περαιτέρω ανθρωποκτόνο δράση στρεφόμενη εκτός οικογενείας. Ο ενήλικος πατρο/μητρο-κτόνος κατά κανόνα έχει ιστορικό ψυχικής ασθένειας ή ψυχοπάθειας. Ο έφηβος αντίστοιχος δράστης, αν και πιο σπάνιος, κατά κανόνα είναι θύμα σοβαρής κακοποίησης, κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών ή οιοπνευματωδών ή είναι επικίνδυνα αντικοινωνικός. Η πατρο/μητρο-κτονία καθαυτή αποτελεί συχνά ένδειξη προηγούμενης βίας, δυσλειτουργίας ή προβλημάτων στην οικογένεια, ενώ επιβαρυντικός παράγοντας είναι η χρήση και διαθεσιμότητα πυροβόλων όπλων. Πολλές φορές, μάλιστα, η εν λόγω ανθρωποκτονία είναι το αποτέλεσμα του συνωμοτικού σχεδίου αδελφών να σκοτώσουν τον ένα ή και τους δύο γονείς τους,²⁵⁴ το οποίο μπορεί να έχει ως έναυσμα την επιθυμία παύσης της κακοποίησης μελών της οικογένειας από τον γονέα/τους γονείς.²⁵⁵ Η πλειοψηφία των συγγραφέων καταφεύγουν στην επίκληση συνειδητών κινήτρων αναζητώντας τις αιτίες της πατρο/μητρο-κτονίας. Έτσι, σύμφωνα με τον Green, στο 47% των περιπτώσεων το

---

²⁵³ E. M. Griffiths, "Parricide", στο *The Encyclopedia of Greek Tragedy*, Published Online: 1 NOV 2012 in Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com), σ. 1.

²⁵⁴ R. Barri Flowers, ό.π., σσ. 73-74.

²⁵⁵ S. Léveillé, J. Lefebvre et J. Vaillancourt, "Parricide commis par des hommes adultes: variables descriptives et motivations sous-jacentes au passage à l'acte", στο *L'Évolution Psychiatrique*, τόμ. 75, τεύχ. 1/2010, σ. 77επ.

κίνητρο είναι οι ψυχικές διαταραχές (παρανοϊκό παραλήρημα), στο 24% αυτών είναι ο αλτρουισμός και στο 29% κάποιο άλλο. Το παρανοϊκό παραλήρημα περιλαμβάνει παρανοϊκές ιδέες που αφορούν τον γονέα ή άλλο μέλος της οικογένειας, και συνήθως εμφανίζεται στη σχιζοφρένεια. Από την άλλη πλευρά, το άτομο που διαπράττει την εν λόγω ανθρωποκτονία από αλτρουισμό το κάνει για να ανακουφίσει από τον πόνο έναν άρρωστο γονέα του- κίνητρο που συνδέεται πιο συχνά με μια διαταραχή της διάθεσης (συναισθηματική διαταραχή). Στην κατηγορία κάποιου άλλου κινήτρου συγκαταλέγεται η τάση του δράστη να γλιτώσει από έναν γονέα-δυνάστη, η ζήλια, ο παρορμητισμός και η οργή. Μάλιστα, σε μια πιο πρόσφατη μελέτη, οι Heide και Petee επισημαίνουν ότι σε ποσοστό 52% του αφορώντος πατρο/μητρο-κτονίες δείγματός τους, πριν το έγκλημα είχε λάβει χώρα φιλονεικία με αντικείμενο αίτημα για χρήματα ή για άλλο λόγο (που οι συγγραφείς δεν συγκεκριμενοποιούν).²⁵⁶

iii. Αδελφοκτονία

Στις ΗΠΑ, περισσότεροι από 100 άνθρωποι σκοτώνονται από αδέρφια τους. Βάσει πρόσφατων (1997) στοιχείων της στατιστικής δικαιοσύνης, στις ΗΠΑ, οι εν λόγω ανθρωποκτονίες καταλάμβαναν ποσοστό 1,5% επί του συνόλου των ανθρωποκτονιών. Στον Καναδά, το αντίστοιχο ποσοστό ανερχόταν σε 2,1% στο σύνολο των τελεσθεισών κατά το έτος 1998 ανθρωποκτονιών.

Τόσο τα θύματα όσο και οι δράστες είναι πιθανότερο να είναι αρσενικού γένους. Μάλιστα, κατά τους Daly et al., ο συνδυασμός «αδελφή-αδελφή» στις θέσεις «δράστης-θύμα» σπανίζει και κυμαίνεται μεταξύ των 4 και 12% έχοντας ως βάση το σύνολο των αδελφοκτονιών. Στις ΗΠΑ, σε ποσοστό κυμαινόμενο μεταξύ 73 και 88% επί των ανθρωποκτονιών αυτής της κατηγορίας, το θύμα είναι αδελφός. Παρόμοια

---

²⁵⁶ Στο ίδιο.

ποσοστά αποκαλύπτουν και οι αντίστοιχες στατιστικές του Καναδά και της Αυστραλίας. Ως προς τη μέση ηλικία των δραστών, στις ΗΠΑ είναι τα 34,4 έτη και η πλειοψηφία μετρά τουλάχιστον 18 έτη ζωής κατά το πέρασμα στην πράξη, σε αντίθεση με τους καναδούς αντίστοιχους δράστες που σε ποσοστό 56% είναι τουλάχιστον 20 ετών.

Οι μεταξύ αδελφών ανθρωποκτονίες συχνά συνιστούν αντανάκλαση της βίας μεταξύ αδελφών και έτερης οικογενειακής βίας και αστάθειας. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι στατιστικές δικαιοσύνης των ΗΠΑ για το 2008 καταδεικνύουν ότι κατ' αυτό το έτος καταγράφηκαν 83.934 εγκλήματα βίας κατά αδελφών (αρσενικού και θηλυκού γένους) με ένα δράστη ανά περίπτωση. Βοηθητικό για την εξήγηση της κατηγορίας αυτής, όσον αφορά τις τελούμενες στην ύπαιθρο περιπτώσεις, είναι και το συμπέρασμα των Daly και Wilson (1988) ότι οι αγροτικές κοινωνίες (όπου το ποσοστό των εν λόγω αδελφοκτονιών εκπροσωπούσε το 7-10% των ανθρωποκτονιών) υπερέχουν σε αριθμό αδελφοκτονιών (με θύμα αρσενικού γένους) εν σχέσει με τις κοινωνίες που βασίζουν την επιβίωσή τους στο κυνήγι, καθώς στον πρώτο τύπο κοινωνιών η ιδιοκτησία συνήθως μεταβιβάζεται στο μεγαλύτερο παιδί, γεγονός που υποθάλλει τις φιλονικίες με τους άλλους αδελφούς.²⁵⁷

Στις περιπτώσεις που οι δράστες είναι παιδιά, το σύνηθες σενάριο είναι το μεγαλύτερο να έχει αναλάβει την ευθύνη των αδελφών του και οι τελευταίοι να μην τον/την υπακούουν, οπότε και θα ακολουθήσει φιλονεικία με ανταλλαγή βίαιων κτυπημάτων και κατάληξη τον εξ ατυχήματος θάνατο του ενός (συνήθως του νεότερου). Οι σωματικές και/ή σεξουαλικές κακοποιήσεις που λαμβάνουν χώρα στο σπίτι κάποιων δραστών ευνοούν το πέρασμα στο δράστη. Το τελευταίο ισχύει και για

---

²⁵⁷ R. Barri Flowers, *ό.π.*, σσ. 88-89 και J. D. Marleau, "Fratricide et sororicide : synthèse de la littérature", στο *Criminologie*, τόμ. 36, τεύχ. 1, 2003, σσ. 161-163 και M. Daly, M. Wilson *Homicide*, New York: A. de Gruyter, 1988, σσ. 30-31.

τους δράστες που διανύουν την εφηβεία τους κατά την τέλεση της αδελφοκτονίας. Οι περισσότεροι ανήκοντες στην ηλικιακή αυτή κατηγορία πάσχουν από διαταραχές συμπεριφοράς, το δε πέρασμα γίνεται σε ένα πλαίσιο έντονου ανταγωνισμού που προστίθεται στην στρεφόμενη προς το μελλοντικό θύμα ή τον γονέα που ευνοεί αυτό εκδικητικότητα. Εδώ συναντούμε πιο συχνά τις εκ προθέσεως τελούμενες αδελφοκτονίες, καθώς και τις περισσότερες θανατώσεις ετεροθαλών αδελφών. Οι ενήλικοι δράστες χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη, υπάγονται οι δράστες που περνούν στην εγκληματική πράξη κατά τη διάρκεια μιας φιλονεικίας πάνω σε θέματα χρημάτων και ναρκωτικών ουσιών. Συχνά, η ανθρωποκτονία είναι αυθόρμητη, καθώς απουσιάζει η προμελέτη και οι πρωταγωνιστές σπάνια ζουν στο ίδιο σπίτι. Στην περίπτωση που κατοικούν μαζί, ο δράστης είναι μεγαλύτερος ηλικιακά (άνω των 40 ετών) και αυτός/ή όπως και ο αδελφός/η αδελφή του/της είναι άγαμοι με περιορισμένες κοινωνικές εμπειρίες, το δε πέρασμα στην πράξη προκύπτει στη διάρκεια μιας φιλονεικίας για φαινομενικά ασήμαντο λόγο. Η δεύτερη κατηγορία ενήλικων δραστών πάσχει από σοβαρές διανοητικές διαταραχές-σε πολλές περιπτώσεις κάνουν την εμφάνισή τους στοιχεία ψύχωσης, όπως παραληρηματικές ιδέες καταδίωξης ή ακουστικές παραισθήσεις. Συχνά έχουν ιστορικό σχιζοφρένειας, οπότε και μερικές φορές τα θύματα είναι περισσότερα του ενός.²⁵⁸

iv. Συζυγοκτονία

Δεν μπορεί να παραλειφθεί η αναφορά της τελούμενης μεταξύ συζύγων ανθρωποκτονίας ως προς τις περιπτώσεις εκείνες που δεν καλύπτονται ούτε από την κατηγορία της εξ ερωτικής ζηλοτυπίας ανθρωποκτονίας, που έπεται, αλλά ούτε και αυτή της λόγω φιλονεικίας τελούμενης (με προεξάρχουσα την ανθρωποκτονία με

---

²⁵⁸ J. D. Marleau, *ό.π.*, σσ. 169-170.

δράστη την ευρισκόμενη σε κατάσταση αυτοάμυνας κακοποιηθείσα σύζυγο). Πρόκειται για τις λεγόμενες ανθρωποκτονίες αφανισμού, που έχουν ως γενεσιουργό αιτία τον ωφελιμισμό. Ήτοι, ο δράστης διεξέρχεται ένα είδος στάθμισης «κόστους και οφέλους» πριν αφαιρέσει την ανθρώπινη ζωή. Διακρίνονται μάλιστα για τον λεπτομερή προσχεδιασμό και τον μικρό βαθμό συναισθηματικής εμπλοκής του δράστη. Ο τελευταίος, αποσκοπεί στην εξάλειψη, τον «αφανισμό» του συζύγου-θύματος, που συνιστά το εμπόδιο σε κάποιο βιοτικό του πρόβλημα, που εκτιμά ως αξεπέραστο στο άμεσο μέλλον αν το θύμα παραμείνει στη ζωή. Είναι δε δυνατό η εν λόγω ανθρωποκτονία να εμφανίζεται και χωρίς να υπάρχει « τρίτο πρόσωπο » που θα αποτελέσει τη «σκανδάλη» του αφανισμού.²⁵⁹

2.β. Ανθρωποκτονία εξ ερωτικής ζηλοτυπίας

Ανήκουσα στον σκληρό πυρήνα του υπό νομική - τυπική έννοια καλουμένου εγκλήματος, η ανθρωποκτονία με κίνητρο την ερωτική ζηλοτυπία έχοντας, κατά κύριο λόγο, ως πρωταγωνιστές άτομα συνδεδεμένα με μια διαπροσωπική και συγκεκριμένα ερωτικού περιεχομένου σχέση, υπάγεται στην κατηγορία της διαπροσωπικής, άλλως αποκαλούμενης συγκρουσιακής βίας και θεωρείται η καλύτερα τεκμηριωμένη εκδήλωσή της. Η σύγκρουση που προετοιμάζει το σκηνικό για τη στην πορεία λαμβάνουσα χώρα ανθρωποκτονία έχει κατά βάση ως δράστη ένα και μόνο πρόσωπο και βρίσκει ευνοϊκό έδαφος στην καθημερινή αλληλεπίδραση, τη σωματική και κοινωνική γειτνίαση δύο προσώπων.²⁶⁰

Δράστης και θύμα συνδέονται κατά το παρόν της τέλεσης της ανθρωποκτονίας ή το άμεσο αυτής παρελθόν με δεσμό ερωτικής ή γαμικής υφής. Ως

---

²⁵⁹ Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Εγκλήματα Ζηλοτυπίας*, ό.π., σσ. 60-66.

²⁶⁰ M. Cusson, *Σύγχρονη εγκληματολογία* ό.π., σσ. 28-29 και Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Εγκλήματα Ζηλοτυπίας*, ό.π., σ. 46.

προς τη διανομή ρόλων με βάση τη μεταβλητή του φύλου, παρατηρείται η μονοπωλιακή διεκδίκηση του ρόλου του «δράστη» από τον άνδρα, με την εναλλαγή των ρόλων δράστη-θύματος, ανάμεσα σε άνδρα και γυναίκα αντίστοιχα, να σπανίζει, περιοριζόμενη σε ένα αμελητέο ποσοστό.²⁶¹

Η συντριπτική πλειοψηφία των δραστών (81,8%) αφορά τον ενεργό ανδρικό πληθυσμό της χώρας (ηλικίες μεταξύ 26 - 45 ετών) που κατά κύριο λόγο ανήκουν στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις ή ασκούν επάγγελμα χαμηλού κοινωνικού κύρους, ενώ οι περιπτώσεις των ψυχικά ασθενών ή με μειωμένο καταλογισμό δεν εκπροσωπούν αξιόλογο ποσοστό (13%).²⁶² Από την άλλη πλευρά, το θύμα σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις δεν εντάσσεται στον κύκλο των γνωστών-φίλων-συγγενών του δράστη και κατά κανόνα τελεί ή τελούσε σε ελεύθερη ένωση με τον μέλλοντα θύτη ή έχει διαζευχθεί από αυτόν. Αξίζει να επισημανθεί, στο σημείο αυτό, ότι η αβεβαιότητα της ελεύθερης ένωσης είναι που πυροδοτεί ακόμα περισσότερο την εκρηκτική συμπεριφορά του μέλλοντος ανθρωποκτόνου. Και αυτό γιατί σε έναν δεσμό μη προστατευόμενο από το νόμο, τα μόνα δεσμά τίθενται από συναίνεση και ίσως από ορισμένα στοιχεία που τείνουν να τον σταθεροποιήσουν, όπως τα παιδιά, κοινές συνήθειες, κοινά πράγματα και κοινότητα χρηματικών επενδύσεων ή κερδών.²⁶³ Παράλληλα, δεν παρουσιάζονται παρά χαμηλά ποσοστά ηλικιακής

---

²⁶¹ Σύμφωνα με την έρευνα του Α. Τσιγκρή για την ανθρωποκτονία κατά τα έτη 1986-1995, το ποσοστό των με κίνητρο το ερωτικό πάθος ανθρωποκτόνων – γυναικών περιορίζεται στο 4,3%, όπως αναφέρεται στο Α. Α. Τσιγκρή, *Εγκλήματα από έρωτα*, Αθήνα: Σάκουλα, 2004, σ. 33. Σημειωτέον ότι η περίπτωση της γυναίκας συζυγοκτόνου που εγκληματεί αυτοαμυνόμενη για να λυτρωθεί από τον κατ' ήθος «τυραννικό» της σύζυγο που της ασκούσε χρόνια φυσική και ψυχολογική κακοποίηση δεν μπορεί να υπαχθεί στην εξ ερωτικής ζηλοτυπίας ανθρωποκτονία - βλ. σχετικά Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Εγκλήματα Ζηλοτυπίας*, ό.π., σ. 76, καθώς και ανωτέρω την υπό Α.1.α. κατηγορία της Ανθρωποκτονίας για λόγους φιλονεικίας μεταξύ συνδεομένων με διαπροσωπική σχέση.

²⁶² Α. Α. Τσιγκρή, *Εγκλήματα από έρωτα*, ό.π., σσ. 36- 37.

²⁶³ Ε. de Greeff, *Έρωτας και εγκλήματα από έρωτα*, μτφρ.: Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, χ.χ., σσ. 129-130 και Α. Α. Τσιγκρή, *Εγκλήματα από έρωτα*, ό.π., σσ. 31-32, 57-58.

συγγένειας μεταξύ του ζεύγους δράστη – θύματος.²⁶⁴ Τέλος, οι καταγεγραμμένες περιπτώσεις εκ ζηλοτυπίας ανθρωποκτονιών με θύμα τον θεωρούμενο «ερωτικό αντίζηλο» προσθέτουν περαιτέρω ενδιαφέρουσες πτυχές στην ιδιαίτερη φύση της εξεταζόμενης μορφής.²⁶⁵ Η ερωτική σχέση μεταξύ δράστη-θύματος τις περισσότερες φορές απέχει χρονικά από την τέλεση της ανθρωποκτονίας, χωρίς τούτο να μας αιφνιδιάζει, καθώς το κινητήριο ερωτικό πάθος δεν σβήνει και για τα δύο μέρη άμα τη λήξει μιας σχέσεως. Τη στιγμή, λοιπόν, που η μεταβλητή της οικογενειακής κατάστασης ελάχιστο ενδιαφέρον φαίνεται να παρουσιάζει αναφορικά με τη στατιστική κατανομή των εγγάμων και των αγάμων στη συγκρότηση του πορτρέτου του υπό εξέταση εγκλήματος, αυξημένες πιθανότητες συμμετοχής σε αυτό σημειώνονται στις κατηγορίες των χωρισμένων, διαζευγμένων και εν διαστάσει συντρόφων.²⁶⁶

Η προσπάθεια για εννοιολογική οριοθέτηση της εξεταζόμενης μορφής ανθρωποκτονίας εστιάζει στην κατόπιν της αποδόμησης της έννοιάς της απόπειρα ορισμού του συνιστώμενου στην «ερωτική ζηλοτυπία» κινήτρου του ανθρωποκτόνου δράστη. Το εγχείρημα, ωστόσο, της σκιαγράφησης της ερωτικής ζηλοτυπίας δεν είναι όσο απλό φαντάζει. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να εξαντληθεί στο περιεχόμενο της κοινώς νοούμενης «ζήλιας»-που για πολλούς ψυχολόγους και ψυχιάτρους δεν είναι παρά μια μορφή ενστίκτου οικειοποίησης²⁶⁷-παρά δέον να αποκαλυφθεί η σε αυτήν υποκρυπτόμενη αλλά θεμελιώδους σημασίας έννοια των επαναξιοποιήσεων. Τις περισσότερες φορές, οι επαναξιοποιήσεις του μέλλοντος ανθρωποκτόνου, οι οποίες κάνουν την εμφάνισή τους σε περίπτωση απόρριψής του από την απομακρυνόμενη και ως εκ τούτου επανεμφανιζόμενη ως «ανεξάρτητο όν» γυναίκα-

²⁶⁴ Α. Α. Τσιγκρής, *Εγκλήματα από έρωτα*, ό.π., σ. 61.

²⁶⁵ Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Εγκλήματα Ζηλοτυπίας*, ό.π., σ. 46.

²⁶⁶ Α. Α. Τσιγκρής, *Εγκλήματα από έρωτα*, ό.π., σ. 31.

²⁶⁷ E. de Greeff, ό.π., σ. 137.

μελλοντικό θύμα, δεν έχουν σαν αντικείμενο την ίδια, αλλά είναι συνδεδεμένες στη φύση των διαδικασιών με τις οποίες αυτός την είχε εν πρώτοις αξιολογήσει. Αυτές οι διαδικασίες εντοπίζονται στα ίδια τα στοιχεία της προσωπικότητας του μελλοντικού ενόχου (τιμή, προσωπική ελευθερία και αξιοπρέπεια κ.λπ.), που καίτοι παραμένουν αυτούσια, εκδηλώνονται ποικιλοτρόπως μέσα από τα πιο εγωιστικά ένστικτα του «εγώ» του και κυριεύουν και καθοδηγούν τον ψυχισμό του μέλλοντος δράστη καταλήγοντας στην ανθρωποκτόνο δράση ως αποκορύφωμα της επιθετικότητας που σιγοβράζει και κυριεύει τον ψυχισμό του. Μια άξια μνείας προϋπόθεση για να καταλήξει η απότομα εξωτερικευμένη προειρημένη επιθετικότητα να φθάσει μέχρι το σημείο να θέσει τέρμα στη ζωή του αντικειμένου της ερωτικής ζηλοτυπίας, είναι το εγκληματικό έδαφος να έχει προλειανθεί από τη διανοητική ή/και την ηθική δομή του μέλλοντος δράστη.²⁶⁸

Σημειώνεται ότι η ανθρωποκτονία από ερωτικό πάθος, κατά τον De Greeff, συνιστά το αποτέλεσμα μιας κρίσεως που διέρχεται από τις φάσεις εγκληματογενετικής διαδικασίας, όπως αυτές ανωτέρω μνημονεύθηκαν, στις οποίες όμως προστίθενται και δύο επιπλέον ενδιάμεσα στάδια που διευκολύνουν το πέρασμα στην πράξη, αυτά της διαδικασίας μείωσης του άλλου-του μελλοντικού θύματος και της διαδικασίας αυτοκτονίας, με άλλα λόγια, αυτά της απόσπασης του δράστη από κάθε δεσμό και ενδιαφέρον και της πρόσδεσής του σε μια αυτοκαταστροφική πορεία.²⁶⁹

Θα λέγαμε πως κανείς μπορεί να διακρίνει τόσες υποδιαίρεσεις της εξ ερωτικής ζηλοτυπίας ανθρωποκτονίας, όσες οι διαφορετικές εμπλακείσες στο έγκλημα ψυχές δραστών, δοθέντος του διαφορετικού τρόπου με τον οποίο η ζήλια

---

²⁶⁸ E. de Greeff, *ό.π.*, σσ. 105, 130, 135 και Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Εγκλήματα Ζηλοτυπίας*, *ό.π.*, σ. 49.

²⁶⁹ Ι. Φαρσεδάκης, *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, *ό.π.*, σσ. 34-35.

φωλιάζει στον κάθε ψυχισμό και ανακινείται αναλόγως των προσλαμβανόμενων ερεθισμάτων, προς την κατεύθυνση της δρομολόγησης του αιματηρού τέλους. Ίσως, εντούτοις, η εως τώρα παρατήρηση αυτού του διόλου καινοφανούς εγκλήματος να διευκολύνει μια διάκριση μέσα από ορισμένες ιδιαίτερες αιτιακές αποχρώσεις του κινήτρου γύρω από το οποίο αυτό περιστρέφεται. Έτσι, μπορεί να γίνει λόγος για τις ακόλουθες υποκατηγορίες της περί ης ο λόγος μορφής ανθρωποκτονίας.

Ερωτική ζηλοτυπία με χροιά «κτητικότητα» και «εκδικητικότητα»:

Της εκάστοτε εξ ερωτικής ζηλοτυπίας ανθρωποκτονίας προηγείται, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, μια κατά πανηγυρικό τρόπο κλωνισμένη σχέση. Η «εκδικητικότητα» προσδίδει μια ιδιάζουσα απόχρωση στο κίνητρο της ζηλοτυπίας και ωθεί τον -τυφλωμένο από το ερωτικό πάθος- δράστη να γράψει αυτός τον «επίλογο» έστω και με αίμα, προλαβαίνοντας τη σύντροφο από την υλοποίηση της πρόθεσής της να θέσει οριστικό τέλος στη σχέση τους. Ο μέλλον ανθρωποκτόνος, χαρακτηριζόμενος από νοσηρό εγωισμό, συναισθηματική ένδεια, αισθηματική και ηθική ζωή μειωμένη στο ελάχιστο, αντικρίζει την «αγαπημένη» του ως ένα αντικείμενο, που οφείλει να παραμείνει στην ιδιοκτησία του. Εμφορούμενος από ακραία ενστικτώδη ερωτική ζήλια και μια ακατανίκητη επιθυμία να αποκτήσει τον απόλυτο και αποκλειστικό έλεγχο στη σύντροφό του, επιχειρεί να υλοποιήσει τα σχέδιά του, μέσα από την εγκληματική του δράση, τη νοούμενη στο μυαλό του ως πράξη απόδοσης δικαιοσύνης. Η υποκατηγορία αυτή αφορά όμως συχνά ως θύμα, άλλοτε αποκλειστικό, άλλοτε μαζί με το κοινό αντικείμενο ερωτικού πάθους, τον ερωτικό αντίζηλο, το τρίτο δηλαδή πρόσωπο εξ αιτίας του οποίου ο μέλλον δράστης «έχει χάσει το παιχνίδι».²⁷⁰

---

²⁷⁰ Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Εγκλήματα Ζηλοτυπίας*, ό.π., σ. 53-54 και E. de Greeff, ό.π., σσ. 159-163.

Ερωτική ζηλοτυπία με χροιά «τιμωρητική»: Στην εξεταζόμενη υποκατηγορία, η εξ ερωτικής ζηλοτυπίας ανθρωποκτονία περιστρέφεται γύρω από τον άξονα της επιδιωκόμενης «τιμώρησης». Εδώ, ο δράστης, που συνήθως υποφέρει από σύμπλεγμα κατωτερότητας, παρουσιάζεται να επιδιώκει κάτι πλέον μιας αιματηρής ανταπόδοσης, την εξόντωση του προσώπου που δια της απορρίψεώς του συνέτριψε ολοσχερώς τον ψυχισμό και το «είναι» του. Οι αφύσικες ζώνες ερεθισιμότητας που διακρίνουν τον εν λόγω δράστη εκδηλώνονται με τρόπο βίαιο και άγριο κατά την τέλεση της υπό μελέτη ανθρωποκτονίας.²⁷¹ Η επελθούσα «εκμηδένιση» του παραπάνω ανθρωποκτόνου – τιμωρού, βιώνεται ως μια οικουμενική αδικία, της οποίας η αποκατάσταση δεν εξασφαλίζεται, κατά κανόνα, από μόνη την εγκληματική του δράση, οπότε και η αυτοκτονία θα αποτελέσει μονόδρομο στην ενστικτοσυναισθηματική σκέψη του, στην πράξη άλλοτε τελεσφορώντας κι άλλοτε φθάνοντας ως το στάδιο της απόπειρας.²⁷²

Ερωτική ζηλοτυπία με χροιά «παύσης» της εξέλιξης του νεότερου συντρόφου: Σε αυτή την υποκατηγορία, η ηλικία του δράστη, συνδυαστικά με την ηλικιακή διαφορά του με το θύμα, αποτελεί την καθοριστική μεταβλητή για να αντιληφθούμε τη διαδικασία του περάσματός του στην πράξη.²⁷³ Το δράμα που βιώνει ο γηραιότερος βλέποντας την εξέλιξη της αισθητά νεότερης συντρόφου του να αντιπαρατίθεται εμφατικά προς τη δική του κατάρρευση, τη σταδιακή παραίτησή του από τη ζωή και τον φόβο της εγκατάλειψης βρίσκεται στα θεμέλια του προκείμενου ανθρωποκτόνου κινήτρου. Είναι αυτό το δράμα που «μπορεί κυρίως να γίνει εγκληματογενές όταν μεσολαβεί ο έρωτας», πολλώ δε μάλλον όταν η επιλογή της συντρόφου έχει λάβει χώρα με βάση τα σεξουαλικά της προσόντα. Η εγκληματική

²⁷¹ E. de Greeff, *ό.π.*, σσ. 144-158 και Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Εγκλήματα Ζηλοτυπίας*, *ό.π.*, σ. 58.

²⁷² E. de Greeff, *ό.π.* σσ. 232-233.

²⁷³ Α. Α. Τσιγκρής, *Εγκλήματα από έρωτα*, *ό.π.*, σ. 62.

ωστόσο υποδομή λογίζεται προϋπάρχουσα και όχι αποδιδόμενη στο «γεροντικό πάθος». Τα χνάρια δε του επικείμενου αιματηρού και τελειωτικού δράματος αχνοφαίνονται μέσα από την τυραννική προσπάθεια για «ακινητοποίηση» της συντρόφου-μελλοντικού θύματος, ώστε να εμποδισθεί από αυτήν την απομάκρυνση, η οποία συμβαίνει τόσο ταχέως, που χάνεται από το οπτικό πεδίο του στερούμενου πλέον τα «αντανακλαστικά» να την αντιληφθεί μέλλοντος ανθρωποκτόνου.²⁷⁴

3. Ανθρωποκτονία στα πλαίσια άλλου εγκλήματος (κυρίως για χρηματικό όφελος/σεξουαλική ικανοποίηση)

Η ανθρωποκτονία σε ένα μεγάλο ποσοστό περιπτώσεων (ανερχόμενο στο ποσοστό του ¼ βάσει της έρευνας του Α. Τσιγκρή για τις ανθρωποκτονίες) τελείται παρεμπιπτόντως, χωρίς προμελέτη, κατ' αιφνιδιασμό ακόμη και του ίδιου του δράστη, ως παρακολούθημα άλλου εγκλήματος που συνιστά τον κύριο στόχο του (δράστη) και κατά κύριο λόγο της ληστείας ή του βιασμού.²⁷⁵ Μεγάλο ποσοστό της εν λόγω κατηγορίας παρατηρήθηκε και στις Η.Π.Α. ήδη από τη δεκαετία του '90. Πιο συγκεκριμένα, με βάση τα συμπεράσματα του Μ. Wolfgang, στη Φιλαδέλφεια των Η.Π.Α., κατά τα έτη 1948-1952, οι στο πλαίσιο ληστείας ανθρωποκτονίες ανέρχονταν μόλις σε ένα ποσοστό 6,8%. Εντούτοις, οι αναλογίες μεταξύ των διαφόρων τύπων ανθρωποκτονίας διαφοροποιούνταν πλέον ριζικά όσο πλησίαζε η δεκαετία του '90, χωρίς να ρίχνουν ακόμη από την κορυφή τις ανθρωποκτονίες στα πλαίσια διαπληκτισμών. Είναι όμως χαρακτηριστικό ότι στη δεύτερη θέση κατατάσσονταν πια οι συνδεόμενες με άλλο κακούργημα ανθρωποκτονίες, και κυρίως με αυτό της

²⁷⁴ E. de Greeff, ό.π. σσ. 163-171.

²⁷⁵ Α. Α. Τσιγκρής, Το Έγκλημα της Ανθρωποκτονίας..., ό.π., σσ. 95-96.

ληστείας.²⁷⁶ Μια άλλη έρευνα διεξαχθείσα στην Πολιτεία Βικτώρια της Αυστραλίας για τις ανθρωποκτονίες της χρονικής περιόδου 1985-1989, επιβεβαιώνει τα προλεχθέντα, κάνοντας λόγο για την από μέρους της κατηγορίας της τελούμενης στα πλαίσια άλλου εγκλήματος ανθρωποκτονίας κατάληψη ποσοστού ανερχομένου στο 16% (61 ανθρωποκτονίες αυτής της κατηγορίας) επί του συνόλου των ανθρωποκτονιών.²⁷⁷

Καίρια είναι και η επισήμανση του G. Tarde, κατά την παρατήρηση της εγκληματικότητας του τελευταίου μισού του 19^{ου} αιώνα, ότι φαίνεται πως ο κυνισμός και η κατεργαριά προόδευσαν σε υπερβολικό βαθμό, η ιδιοκτησία και η εξουσία γίνονται σεβαστές ολοένα και λιγότερο και προπάντων η φιλοχρηματία αυξήθηκε. Έτσι, από το 1826 μέχρι το 1830 η φιλοχρηματία υπήρξε δεκατρείς φορές στις 100 το καθοριστικό κίνητρο κακουργημάτων, μεταξύ των οποίων η ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, ποσοστό που σημείωσε βαθμιαία αύξηση, για να φτάσει το 22% κατά το χρονικό διάστημα 1871-1875.²⁷⁸ Τα ίχνη της ίδιας αυτής τάσης αποτυπώνονται σε μια σχετική επισήμανση του Léauté, ότι στο Παρίσι, μέσα σε 13 χρόνια (στο διάστημα 1963-1975), ενώ η καταγραφή των βίαιων ενεργειών που δεν σχετίζονται με κλοπή (δηλ. των ανθρωποκτονιών που δεν είχαν κίνητρο την κλοπή και των ηθελημένων τραυματισμών, αλλά και των καταγεγραμμένων βιασμών) ήταν μικρότερη από τον γενικό μέσο όρο, αντίθετα, παρατηρήθηκε καλπάζουσα άνοδος των ληστειών (δηλ. κλοπών με χρήση βίας) έως και 20 φορές περισσότερο από το σύνολο των κακουργημάτων και πλημμελημάτων. Έτσι, καταλήγει ο συγγραφέας «συμπεραίνει

---

²⁷⁶ M. A. Zahn and P. L. McCall, “Trends and Patterns of Homicide in the 20th-Century United States”, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *ό.π.*, σσ. 16-18.

²⁷⁷ K. Polk, *ό.π.*, σσ. 1, 93, 111.

²⁷⁸ G. Tarde, *Συγκριτική Εγκληματολογία*, μτφρ: Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σσ. 70-71.

κανείς πως είναι πιο πιθανό κάποιος να πέσει θύμα ανθρωποκτονίας στη διάρκεια ληστείας παρά για κάποιον άλλο λόγο».²⁷⁹

Μια πιο εξειδικευμένη ανάλυση των υπαγόμενων στην κατηγορία «ανθρωποκτονία με δράστη-θύμα άγνωστους μεταξύ τους (stranger homicides)» υποκατηγοριών, στον Καναδά, βάσει της σε εθνικό επίπεδο έρευνας των Langevin και Handy (1987), αποδίδει το επί της παραπάνω ευρύτερης κατηγορίας μεγαλύτερο ποσοστό (44,4 %) στην υποκατηγορία των τελούμενων στα πλαίσια ληστείας ανθρωποκτονιών, ένα μικρότερο ποσοστό (21,1%) στις σε συνέχεια κάποιας σεξουαλικής προσβολής ανθρωποκτονίες και το εναπομέναν 10,3% στην υποκατηγορία «στη διάρκεια άλλου εγκλήματος».²⁸⁰ Η αντιπροσωπευτικότερη, λοιπόν, έκφραση της υπό μελέτη κατηγορίας ανθρωποκτονίας φαίνεται να είναι αυτή της διπλής θυματοποίησης στη διάρκεια ένοπλης ληστείας. Ιδίως σε περιπτώσεις μη σύλληψης του δράστη, οι διαθέσιμες λεπτομέρειες είναι ανεπαρκείς ώστε να γνωρίζουμε τί προηγήθηκε μεταξύ αφενός δράστη και αφετέρου θύματος (αρχικά της ένοπλης ληστείας/διάρρηξης και εν συνεχεία ανθρωποκτονίας) προκαλώντας την ανθρωποκτονία του τελευταίου.^{281 282}

Βασιζόμενη σε στοιχεία των παγκόσμιων εγκληματολογικών αποτιμήσεων των Ηνωμένων Εθνών (United Nations World Crime Surveys), η έρευνα

---

²⁷⁹ J. Léauté, ό.π., σσ. 38 επ..

²⁸⁰ K. Polk, ό.π., σ. 112.

²⁸¹ K. Polk, ό.π., σσ. 94-95.

²⁸² Επισημαίνεται ότι στην υπό εξέταση κατηγορία εννοούμε ως συμπεριλαμβανόμενες και τις περιπτώσεις της αληθούς κατ' ιδέαν συρροής εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας και ληστείας (όχι μόνο αν η αφαίρεση του πράγματος έγινε κατά τη διάρκεια της θανάτωσης, αλλά και όταν τελεί σε άμεσο σύνδεσμο με αυτή), αλλά και της αληθούς πραγματικής συρροής ληστείας και ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως- η οποία τελέσθηκε με σκοπό αφαίρεσης (όταν η χρονική απόσταση είναι τόσο μικρή ώστε η κατάληψη του πράγματος να μπορεί να θεωρηθεί κατά τις κοινωνικές αντιλήψεις ως μέρος του αυτού ιστορικού γεγονότος, χωρίς να ειρηνεύσει το έννομο αγαθό της ιδιοκτησίας)-βλ. Χρ. Χ. Μυλωνόπουλος, Ποινικό δίκαιο: ειδικό μέρος: τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας (άρθρα 372 - 406 Π.Κ.), Αθήνα: "Δίκαιο & Οικονομία" Π. Σάκκουλας, 2001, σσ. 294-296.

των Fajnzylber, Lederman & Loayza (2002) για τα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως σε 45 χώρες και της ληστείας σε 34 χώρες ως προς την περίοδο 1970-1994, έδειξε τη σημαντικότερη επίδραση που έχει η μείωση στο ποσοστό ανάπτυξης ή η αύξηση της οικονομικής ανισότητας στην αύξηση των βίαιων εγκλημάτων και ειδικότερα σε αύξηση των ληστειών. Ενδιαφέρουσα είναι η από τη Στ. Μπουγάδη «μετάφραση» του εν λόγω συμπεράσματος των ερευνητών στην πιθανή απόδοση μεγάλου ποσοστού ανθρωποκτονιών σε οικονομικώς υποκινούμενα εγκλήματα, τα οποία εξελίχθησαν σε βίαια εγκλήματα. Παρομοίως, σε πρόσφατη έρευνα των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Office on Drugs and Crime, 2011), που διερεύνησε τις επιπτώσεις την οικονομικής κρίσης 2008/2009 σε 15 χώρες και αφορούσε εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και ανθρωποκτονίες, σε σχέση με διάφορους οικονομικούς δείκτες, διαπιστώθηκε ότι σε 11 από τις 15 χώρες οι οικονομικοί δείκτες έδειξαν σημαντικές αλλαγές στην εγκληματικότητα οφειλόμενες στην πρόσφατη οικονομική κρίση, ενώ, αναφορικά με τα βίαια εγκλήματα, παρατηρήθηκε διπλασιασμός της ληστείας την περίοδο της κρίσης και αυξήσεις στις ανθρωποκτονίες.²⁸³ Δεν φαίνεται τυχαίο, λοιπόν, το γεγονός ότι ενώ, σύμφωνα με την τελευταία ευρωπαϊκή εγκληματολογική στατιστική (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics), οι ληστείες μειώθηκαν συνολικά στην Ευρώπη κατά 4% μεταξύ 2007-2012, σε λίγες χώρες μεταξύ των οποίων η Ελλάδα, υπερδιπλασιάστηκε ο καταγραφείς αριθμός ληστειών

---

²⁸³ Στ. Μπουγάδη, «Οικονομική κρίση και εγκλήματα κατά της περιουσίας», στον Τιμητικό Τόμο Νέστορα Κουράκη *Έγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 2016, σσ. 103-104.

από το 2007 έως το 2012, ενώ αντίστοιχα αυξήθηκε και ο δείκτης των ληστειών στους 100.000 κατοίκους από 117 (2007) στους 212 (2012).²⁸⁴

Στο σημείο αυτό, θα ήταν χρήσιμη η περαιτέρω αναφορά σε χαρακτηριστικά και στοιχεία συχνότητας τέλεσης του εγκλήματος της ληστείας, ως του συχνότερα συρρέοντος με αυτό της ανθρωποκτονίας εγκλήματος. Ενδεικτική είναι η παρατήρηση του Newburn κατά τη διεξαγόμενη στη Μ. Βρετανία έρευνά του ότι αν και η βίαιη εγκληματικότητα έχει γενικά μειωθεί από τα μέσα της δεκαετίας του '90, οι ληστείες του δρόμου ακολουθούν ανοδική πορεία. Στην άνοδο αυτή, βέβαια, δεν είναι καθόλου αμελητέα η συμβολή της αύξησης της διαθεσιμότητας ηλεκτρονικών φορητών καταναλωτικών αγαθών (κινητών, mp3 players, i-pods κ.λπ.).²⁸⁵ Και ο εθισμός στα ναρκωτικά βρίσκεται πίσω από πολλές ληστείες κατά ιδιωτών, που λαμβάνουν χώρα σε συνθήκες απελπισίας του δράστη με αποκλειστικό σκοπό την εξασφάλιση της δόσης του, ενώ μια σημαντική μερίδα ληστών δρα ευκαιριακά αναλόγως της προσφορότητας των συνθηκών, συμπεριλαμβανομένων του αθέατου της περιοχής και της ευθραυστότητας του θύματος.²⁸⁶ Όσον αφορά τις ένοπλες ληστείες, που ακολουθούν πτωτική πορεία δεδομένων των αυξημένων μέτρων ασφαλείας τραπεζών και εμπορικών καταστημάτων, μιλά κανείς πλέον για μια διαδοχή των επαγγελματιών δραστών τους από νεότερους, παρορμητικούς και ερασιτέχνες.²⁸⁷ Είναι χαρακτηριστικό ότι βάσει στατιστικών απολογιστικών στοιχείων της ΕΛ.ΑΣ. για το έτος 2012, στις οργανωμένες περιπτώσεις βίαιης αφαίρεσης χρημάτων, αξιών και πραγμάτων (όπως ληστείες σε καταστήματα, χρηματοποστολές, τράπεζες, ΕΛ.ΤΑ., κ.λπ.) παρουσιάζεται αξιοσημείωτη μείωση

²⁸⁴ Χρ. Ζαραφώνιτου, «Βίαιη εγκληματικότητα και φόβος του εγκλήματος σε εποχές κρίσης», στον Τιμητικό Τόμο Νέστορα Κουράκη *Έγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 2016, σσ. 39-40.

²⁸⁵ T. Newburn, *ό.π.*, σσ. 448-449.

²⁸⁶ Charles H. McCaghy, *ό.π.*, σσ. 146-151.

²⁸⁷ T. Newburn, *ό.π.*, σ. 447.

που υπερβαίνει το 16% σε σχέση με το 2011.²⁸⁸ Κατ' αυτόν τον τρόπο, εντούτοις, όπως τονίζει η Χρ. Ζαραφώνιου, παρατηρήθηκε τα τελευταία χρόνια αύξηση των περιστατικών ληστείας σε οικίες και καταστήματα, μετατόπιση που συνοδεύεται από ταυτόχρονη αύξηση και πιο επιβλαβείς συνέπειες σε ευάλωτα άτομα και κυρίως ηλικιωμένους, που υφίστανται βαρύτερους και εξευτελιστικούς βασανισμούς.²⁸⁹ Σκόπιμη κρίνεται και η αναφορά της μεθοδολογικής αποσαφήνισης στην οποία προέβη η Β. Θεολόγη ως προς τη στατιστική περιγραφή της αστυνομικά καταγεγραμμένης εγκληματικότητας του έτους 2009 στη χώρα μας, σύμφωνα με την οποία, οι κλοπές, διαρρήξεις και ληστείες κατ' αυτό το έτος παρουσίαζαν ανοδική πορεία, ενώ η καταγραφείσα αύξηση αφορούσε όχι μόνο τη συχνότητα των περιστατικών –13 ληστείες την ημέρα, κατά μέσο όρο– αλλά και τη σκληρότητά τους, καθώς συνιστούσε καθημερινό φαινόμενο η τέλεση διαρρήξεων, κλοπών, επιθέσεων και δολοφονιών για τη διασφάλιση μικροποσών.²⁹⁰

Στον «τυπικό» δράστη, λοιπόν, της τελούμενης στα πλαίσια ληστείας ανθρωποκτονίας, ο ανθρωποκτόνος σκοπός δεν συνοδεύει το κίνητρο που αφορά το έτερο έγκλημα (συνήθως το κίνητρο χρηματισμού του/ σεξουαλικό κίνητρο), αλλά προκύπτει παρεμπιπτόντως. Έτσι, κατά το συνήθως συμβαίνον, ο δράστης απειλεί τη ζωή του θύματος πριν τη διάπραξη του εγκλήματος και προβαίνει στην ανθρωποκτονία στα πλαίσια πάλης με το θύμα ένεκα της αντίστασης του τελευταίου. Θα μπορούσε να γίνει λόγος και για ένα σκέλος της εν λόγω κατηγορίας, βάσει του προσχεδιασμού ή μη της ανθρωποκτονίας πριν την τέλεση του εγκλήματος-κύριου στόχου. Εδώ εντάσσεται η περίπτωση κατά την οποία η ανθρωποκτονία ακολουθεί

²⁸⁸ Ε. Χαϊνάς, Α. Χαλκιά, Δημοσίευση στατιστικών στοιχείων συνολικής δραστηριότητας της Ελληνικής Αστυνομίας για το έτος 2012, σε *Εγκληματολογία*, τ. 2/2012, σσ. 106.

²⁸⁹ Χρ. Ζαραφώνιου, «Βίαιη εγκληματικότητα και φόβος του εγκλήματος σε εποχές κρίσης», ό.π., σσ. 39-40.

²⁹⁰ Β. Θεολόγη, «Μερικές σκέψεις πάνω στις εγκληματολογικές στατιστικές: Η επιστημονική προσέγγιση της δήλης εγκληματικότητας», σε *Εγκληματολογία*, τεύχ. 1/ 2011, σ. 146 επ..

την τέλεση ληστείας/βιασμού για την αποφυγή της αποκάλυψης και σύλληψης του δράστη.²⁹¹ Πολλές φορές μάλιστα, η ανθρωποκτόνος δράση στρέφεται όχι μόνο κατά του αρχικού θύματος αλλά και τυχόν παρευρισκομένων που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως μάρτυρες. Έτσι, δεν λείπουν οι περιπτώσεις που ο ληστής έχει προσχεδιάσει τον φόνο του θύματός του ώστε να τον «αφανίσει» προς διευκόλυνση και ικανοποίηση του οικονομικού/ ωφελιμιστικού κινήτρου του. Το σκέλος, όμως, αυτό φαίνεται να βρίσκει εφαρμογή, κατά κύριο λόγο, στον ανθρωποκτόνο-βιαστή. Πρόκειται για την περίπτωση που ο ανθρωποκτόνος σκοπός είναι κυρίαρχος στη δράση και συνοδεύει απαρέγκλιτα διεστραμμένες σεξουαλικές συμπεριφορές. Αφορά κυρίως τον «λάγνο ανθρωποκτόνο»²⁹², δηλαδή τον βιαστή ή παιδεραστή που φέρει την πρόσθετη ετικέτα του νεκρόφιλου, του κανίβαλου ή και του πυρομανούς, αυτού που βρίσκει σεξουαλική ικανοποίηση από τον φόνο ή που αρέσκεται να πραγματοποιεί μεταθανάτιες σεξουαλικές πράξεις προς ικανοποίηση των σαδιστικών του φαντασιώσεων. Συνήθως, αυτή η περίπτωση εγκληματικής δράσης (το δίδυμο βιασμού-ανθρωποκτονίας) επαναλαμβάνεται, με αμφοτέρωτα τα εγκλήματα να εμφανίζονται ως αναγκαία συστατικά της εγκληματικής δράσης.²⁹³ Αξίζει, στο σημείο αυτό, η μνεία του Σαδιστή Παιδόφιλου-Ανθρωποκτόνου, ως μιας ενδεικτικής κατηγορίας ανθρωποκτόνου, του οποίου οι ανθρωποκτονίες δεν μπορούν να ιδωθούν αποκομμένες από το σεξουαλικό του κίνητρο. Ο Σαδιστής Παιδόφιλος-Ανθρωποκτόνος συνδέει τη σεξουαλική ικανοποίηση των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της θανατηφόρας σωματικής βλάβης, με σεξουαλική ικανοποίηση. Μάλιστα, όσο μεγαλύτερος ο πόνος που προκαλεί, τόσο μεγαλύτερη η

²⁹¹ Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή: serial killers, mass murderers: το ελληνικό παράδειγμα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σ. 74.

²⁹² Β. Γ. Ι. Μπουρλιάσκος, Α. Κουτζόγλου, *Οι κατ' εξακολούθηση δολοφόνοι (serial killers) και τα θύματά τους*, Αθήνα: [χ.ό.], 2009, σ. 18.

²⁹³ Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι...*, ό.π., σ. 74 και R. M. Holmes, *St.T. Holmes, Murder in America*, 1994, ό.π., σ. 162 επ..

ευχαρίστηση που αντλεί. Όταν η ανθρωποκτόνος δράση του στέφεται με επιτυχία, ο εν λόγω ανθρωποκτόνος μεταπηδά στην κατηγορία του ηδονιστή - κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνου, μεταπήδηση που συνιστά θα λέγαμε τον κανόνα. Το παιδί-θύμα απάγεται, βασανίζεται και συχνά ακρωτηριάζεται πριν φονευθεί.²⁹⁴

4. Άλλα είδη ανθρωποκτονίας

4.α. Ανθρωποκτονία κοινωνικών προκαταλήψεων²⁹⁵-ως έγκλημα μίσους/μισαλλοδοξίας

Ερειδόμενα σε κοσμοθεωρίες που διαχωρίζουν τους ανθρώπους σε «εκλεκτούς» και «ανεπιθύμητους»/ «εχθρούς», με κριτήρια κυρίως πραγματικά ή αποδιδόμενα φυλετικά, εθνικά/εθνοτικά, θρησκευτικά, έμφυλα χαρακτηριστικά ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό του θύματος, τα εγκλήματα μίσους ή εγκλήματα με κίνητρο προκατάληψης (hate crime/bias motivated crime/prejudice crime) είναι ποινικά αδικήματα υποκινούμενα από έχθρα ή προκατάληψη και διαπραττόμενα εναντίον της παρουσίας του ατόμου ή και του ίδιου του ατόμου –φθάνοντας μέχρι και στην ανθρωποκτονία. Σκοπό έχουν να εκφοβίσουν όχι μόνο το θύμα, αλλά και την ομάδα στην οποία αυτό ανήκει. Στέλνουν το μήνυμα ότι το θύμα και η ομάδα του δεν είναι ευπρόσδεκτοι και ως εκ τούτου δεν πρέπει να είναι μέλη της κοινωνίας των ανθρώπων. Πληρούν δε την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του εκάστοτε προβλεπόμενου από το ποινικό δίκαιο αδικήματος και δεν εγκληματοποιούν καμία νέα συμπεριφορά, ωστόσο, με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι τελούνται από

---

²⁹⁴ Στο ίδιο, σσ. 39-41.

²⁹⁵ Unodc.org., The many faces of homicide, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.unodc.org/documents/gsh/pdfs/Chapter_2-1.pdf.

μισαλλοδοξία, αυξάνουν την ήδη επισυρόμενη για το εν λόγω αδίκημα ποινή.²⁹⁶ Για τη θέση που τα hate crimes καταλαμβάνουν στην εγκληματικότητα της χώρας μας, δεν μπορεί να γίνει λόγος. Τούτο καθίσταται κατανοητό από μόνο το γεγονός ότι η έκθεση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατατάσσει την Ελλάδα στην κατώτατη ποιοτικά κατηγορία σε ό,τι αφορά τους κρατικούς μηχανισμούς καταγραφής και δημοσιοποίησης δεδομένων σχετικών με τα εγκλήματα μίσους.²⁹⁷ Σε κάθε περίπτωση, αποθαρρυντικές είναι οι τάσεις που αποτυπώνονται ανάγλυφα στην πρώτη Ετήσια Έκθεση 2012 του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, βάσει της οποίας κατεγράφησαν, μέσω συνεντεύξεων, 154 περιστατικά στο κέντρο της Αθήνας (Άγιος Παντελεήμονας, πλατεία Αμερικής, Αττική, Ομόνοια) και σε δημόσιους χώρους (πλατείες, στάσεις λεωφορείων), με την πλειονότητά τους να αφορούν πρόσφυγες και μετανάστες από ασιατικές χώρες.²⁹⁸

Όσον αφορά το διεθνές επίπεδο, είναι ενδεικτικό ότι από τις στατιστικές του FBI για τα εγκλήματα μίσους στις Η.Π.Α. κατά το έτος 2012, προκύπτει η διάπραξη 10 ανθρωποκτονιών υποκινούμενων από μίσος, μεταξύ των οποίων, η 1 από μίσος φυλετικό (με θύμα λευκό), οι 8 από μίσος θρησκευτικό (οι 2 με θύματα ισλαμιστές και οι 6 με θύματα πιστούς άλλης θρησκείας) και η εναπομείνασα από μίσος τροφοδοτούμενου από τον σεξουαλικό προσανατολισμό του θύματος (ομοφυλόφιλου

---

²⁹⁶ Α. Χαλκιά, «Εγκλήματα ρατσιστικού μίσους στην Ελλάδα της κρίσης: από τη θυματοποίηση στην προσβολή της δημοκρατίας», σε *Εγκληματολογία*, τ. 1/2013, σ. 80, R. M. Holmes, St.T. Holmes, *Murder in America*, Thousand Oaks: Sage, 1994, σσ. 53-54, Γ. Χ. Βούλγαρης, «Τα εγκλήματα μίσους και η ποινική αντιμετώπισή τους στην Ελλάδα», στο *Ποινική Δικαιοσύνη*, τεύχ. 3/2015, σ. 276 και Α. Λαμπροπούλου, «Εγκλήματα μισαλλοδοξίας στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον: Μια τυπολογική ανάλυση μέσα από τον ημερήσιο τύπο», (Ανέκδοτη μεταπτυχιακή εργασία), Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα, 2013, σ. 36.

²⁹⁷ UNHCR, Δίκτυο καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας, Ετήσια έκθεση 2013, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <http://archive.efsyn.gr/wp-content/uploads/2014/04/ratsismos-report2013-final.pdf>.

²⁹⁸ Α. Χαλκιά, *ό.π.*, σ. 80.

άνδρα).²⁹⁹ Εκ πρώτης όψεως, θα μπορούσαν να θεωρηθούν ενδεικτικά και τα στοιχεία πρόσφατων ερευνών στη Μεγάλη Βρετανία, βάσει των οποίων, αναφορικά με το έγκλημα της ανθρωποκτονίας, οι ανήκοντες σε εθνικές μειονότητες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο. Συγκεκριμένα, όπως καταδεικνύει έρευνα του Brookman (2005) μόνο ένα ποσοστό ύψους 75,5% των θυμάτων ανθρωποκτονίας ήταν λευκά, τη στιγμή που οι λευκοί καταλάμβαναν ποσοστό 90% στο σύνολο του βρετανικού πληθυσμού.³⁰⁰ Εντούτοις, η εξαγωγή συμπερασμάτων απαιτεί προσοχή, δεδομένης της απουσίας λοιπών στοιχείων αναφορικά με τον δράστη και τη σχέση του με το θύμα και του ενδεχομένου της υποκίνησης του ανθρωποκτόνου δράστη όχι από μίσος, αλλά από μεροληψία, όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, στην περίπτωση που ο δράστης επιλέγει να επιτεθεί σε μετανάστη, πιστεύοντας ότι ο τελευταίος είναι απίθανο να το καταγγείλει στις αρχές.³⁰¹

4.β. Πολιτική ανθρωποκτονία (στα πλαίσια της σύγχρονης διεθνούς τρομοκρατίας)

Αρχικά, σκόπιμη θα ήταν μια απόπειρα απόδοσης ορισμού στην «τρομοκρατία». Παρόλο που δεν υπάρχει συναίνεση, θα λέγαμε ότι η τρομοκρατία συνιστά μια εγκληματική δραστηριότητα-αντιληπτή ως μια προμελετημένη προσπάθεια δημιουργίας φόβου και αγωνίας με πολιτικά κίνητρα και στόχο πολύ ευρύτερο από τα άμεσα θύματα της βίας που επιλέγονται είτε στην τύχη είτε ως

---

²⁹⁹ FBI, Uniform crime reports, Hate crime statistics, 2012, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.fbi.gov/about-us/cjis/ucr/hate-crime/2012/tables-and-data-declarations/4tabledatadecpdf/table_4_offenses_offense_type_by_bias_motivation_2012.xls.

³⁰⁰ T. Newburn, ό.π., σ. 442.

³⁰¹ Γ. Χ. Βούλγαρης, ό.π., σσ. 278-9.

συμβολικοί στόχοι, συμπεριλαμβανομένων πολιτών.³⁰² Μια από τις πιο γνωστές για τη δράση της τρομοκρατική οργάνωση είναι η Hamas («Κίνημα Ισλαμιστικής Αντίστασης») που θεμελιώνοντας τη νομιμοποίησή της τόσο στη θρησκεία όσο και στην κοινωνική αποδοχή (την οποία έχει κερδίσει με τα εκτεταμένα κοινωνικά της προγράμματα), ξεκίνησε τη δράση της επιδιόδομη σε βίαια εγκλήματα του δρόμου και δολοφονίες. Τη δεκαετία του '90, ήταν η κύρια τρομοκρατική οργάνωση στην Παλαιστίνη και το Ισραήλ, απάγοντας και εκτελώντας αρχικά παλαιστίνιους που αποσκοπούσαν στην επίτευξη της ειρήνης με το Ισραήλ και απειλώντας και τον ίδιο τον Arafat. Αργότερα, άλλαξε το *modus operandi* της στρεφόμενη κατά ισραηλινών αμάχων και ενόπλων δυνάμεων.³⁰³ Ήδη από τον προηγούμενο αιώνα, η απειλή της τρομοκρατίας για την ανθρωπότητα αποκτά όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις.³⁰⁴ Το εντασσόμενο σε κομβική θέση του ιστορικού corpus της τρομοκρατίας τρομοκρατικό γεγονός της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 σηματοδότησε την αρχή της «ένοπλης παγκοσμιοποίησης». Η κήρυξη ενός τρομοκρατικού πολέμου με τρομοκρατία οριζόντια τυφλή και μαζική αποτελεί γεγονός. Οι τρομοκράτες, λοιπόν, με απώτερο πάντα στόχο να «σπάσουν το ηθικό» του εχθρού³⁰⁵, πλέον στρέφονται εναντίον της κοινωνίας και των καθημερινών ανθρώπων και όχι εναντίον υλικών ή ανθρώπινων κρατικών στόχων. Επιλέγουν έτσι ως στόχους των τρομοκρατικών επιχειρήσεών τους όχι μόνο δομές στρατιωτικής διοίκησης, αλλά αεροδρόμια, σταθμούς μαζικής μεταφοράς και εμπορικά κέντρα και εν γένει κομβικά και πολυσύχναστα σημεία της

---

³⁰² J. Shamir, K. Shikaki, «Αυτοεξυπηρετούμενες Προσλήψεις της Τρομοκρατίας μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστίνιων», στο *Περί τρομοκρατίας Ψυχο-λόγος*, επιστημονική επιμέλεια Σ. Παπαστάμου, Γ. Προδρομίτης; μτφρ αγγλικών κειμένων: Χ. Σταυρινάδη, Αθήνα: Πεδίο, 2009, σσ. 141-144.

³⁰³ M. Bloom, *Dying to kill: the allure of suicide terror*, New York: Columbia University Press:2007, σσ. 29-31, 93.

³⁰⁴ R. M. Holmes, St.T. Holmes, *Murder in America*, 1994, ό.π., σ. 129.

³⁰⁵ Στο ίδιο, σ. 130.

σύγχρονης πόλης που προσφέρονται για τις θεαματικές αναμετρήσεις του τρομοκρατικού τους αγώνα³⁰⁶.

Στα αυτά πλαίσια, δεν μπορεί να παρασιωπηθεί το φαινόμενο του “Suicide Bombing”.³⁰⁷ Η αυτοκτονική βομβιστική επίθεση, όπως θα μπορούσε να αποδοθεί στην ελληνική, ορίζεται ως μια βίαιη επίθεση με κίνητρα πολιτικά, όπου ο δράστης με τη θέλησή του ανατινάζεται μαζί με τον επιλεγμένο στόχο του. Συνιστά κομμάτι της στρατηγικής που υιοθετούν κατά κόρον ακραίες ισλαμιστικές οργανώσεις, όπως η προαναφερθείσα Hamas και η Jihad. Οι εν λόγω επιθέσεις των παλαιστινίων αυξήθηκαν από το 2000, με τη γκάμα των στόχων να κυμαίνεται από επίσημους κυβερνητικούς φορείς μέχρι στρατιωτικούς ή οικονομικούς στόχους. Εντούτοις, η αυτοκτονική βομβιστική επίθεση δεν αποτελεί μόνο προϊόν υποκουλτούρας και εκπαίδευσης της αντίστοιχης τρομοκρατικής οργάνωσης, αλλά πολλές φορές έχει εθελούσιο χαρακτήρα τροφοδοτούμενο από προσωπικά κίνητρα. Εδώ, ενδεικτικά, κατατάσσονται οι Μαύρες Χήρες της Τσετσενίας, γυναίκες που επιλέγοντας τον δρόμο της αυτοκτονικής βομβιστικής επίθεσης εκδικούνται για τον χαμό του αγαπημένου τους προσώπου. Αλλά και οι “Birds of Paradise” της τρομοκρατικής οργάνωσης al-Qaeda, στη γυναικεία μονάδα της οποίας, καθώς λέγεται, συστρατεύονται γυναίκες που έχουν βιαστεί από Σινχαλέζους στρατιώτες³⁰⁸.

---

³⁰⁶ Χ. Δημόπουλος, *Παγκοσμιοποίηση & Τρομοκρατία*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2006, σσ. 58-60.

³⁰⁷ M. Bloom, *Dying to kill..*, ό.π., σσ. 19-20.

³⁰⁸ Στο ίδιο, σσ. 85-88.

4.γ. Πολλαπλές ανθρωποκτονίες

i. Κατ' εξακολούθηση/ διαδοχικές³⁰⁹ ανθρωποκτονίες

Ως κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνος μπορεί να οριστεί ο δράστης που σκοτώνει τουλάχιστον 3 ανθρώπους, με παρεμβαλλόμενο χρονικό διάστημα τουλάχιστον 30 ημερών μεταξύ της μίας και της άλλης ανθρωποκτονίας και με ένα συνήθως θύμα ανά επεισόδιο.³¹⁰ Το έγκλημά του δεν έχει εμφανές κίνητρο, κατά κύριο όμως λόγο, ενέχεται για τη διάπραξή του η διεστραμμένη σεξουαλική ικανοποίησή του. Ξεχωρίζει δε για τον ιδιαίχοντα τρόπο δράσης του (*modus operandi*), καταλήγοντας σε αξεπέραστη βιαιότητα ανθρωποκτονία.³¹¹

Ο κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνος, παρομοιαζόμενος στερεοτυπικά με «κυνηγό»³¹² επιλέγει ως θύματα πρόσωπα παντελώς άγνωστα σε αυτόν. Ο κανόνας είναι η απουσία οποιασδήποτε σχέσης μεταξύ δράστη και θύματος. Το θύμα εμπίπτει στην κατηγορία του ατυχούς ατόμου που απλά «βρισκόταν στο λάθος μέρος τη λάθος στιγμή».³¹³ Μάλιστα, συνήθως ανήκει σε κάποια περιθωριακή ομάδα (ναρκομανής, πόρνη, άστεγος κ.λπ.) χωρίς οικογένεια και φίλους, γεγονός που συνδυαστικά με την ιδιαίτερη επιμέλεια που ο δράστης επιδεικνύει για την εξαφάνιση κάθε ίχνους που θα τον πρόδιδε (συμπεριλαμβανομένου φυσικά και του πτώματος), αλλά και με τη «μάσκα» του ατόμου της διπλανής πόρτας που με επιτυχία φορά ο δράστης, εξηγεί

---

³⁰⁹ Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, ό.π., σ. 101.

³¹⁰ Στο ίδιο, σ. 92.

³¹¹ Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι...*, ό.π., σ. 28 και L. Negrier-Dormont, *Criminologie de l'acte-Etude sur les tueurs en série*, Paris: Librairie de la Cour de cassation, 1995, σ. 95.

³¹² Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι...*, ό.π., σ. 29.

³¹³ Χρ. Τσουραμάνης, ό.π., σ. 119.

γιατί πολλοί φάκελοι εξαφανίσεων μένουν ανοικτοί.³¹⁴ Οι περισσότερες ανθρωποκτονίες αυτής της κατηγορίας διαπράττονται σε περιοχές υψηλής πληθυσμιακής πυκνότητας που χαρακτηρίζονται από μεγάλη κινητικότητα³¹⁵. Από την άλλη πλευρά, οι περισσότεροι δράστες δεν πάσχουν από κάποια ψύχωση, παρά το κοινώς νομιζόμενο, και έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν την ανθρωποκτόνο επιθυμία τους. Αντίθετα, αυτό που χαρακτηρίζει πολλούς από αυτούς είναι η κοινωνιοπάθειά τους (αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας), που εκδηλώνεται στη σκληρότητα, τον αυτοθαυμασμό, την υπερεκτίμηση του εαυτού τους και την περιφρόνηση για τη ζωή των άλλων, στοιχεία που τους κατευθύνουν προς την επιλογή του δρόμου της ικανοποίησης της διεστραμμένης επιθυμίας τους.³¹⁶

Θα χαρακτηρίζαμε τον κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνο ως ένα -κατά κανόνα- ανθρωποκτόνο-νομά, που διανύει ένα εγκληματικό ταξίδι πολλών χιλιομέτρων σε αναζήτηση του εκάστοτε θύματός του, όχι γιατί δεν μπορεί να βρει το κατάλληλο θύμα στη γειτονιά του, αλλά γιατί αποσκοπεί στο να μπερδέψει την αστυνομία. Το ταξίδι του μπορεί να χωριστεί σε πέντε φάσεις: όραμα/φαντασίωση- παρακολούθηση-απαγωγή-φόνος-εξαφάνιση του πτώματος.³¹⁷ Ο προσδιορισμός της θέσης που η εν λόγω ανθρωποκτονία καταλαμβάνει στο σύνολο των τελεσθεισών ανθρωποκτονιών δεν μπορεί παρά να βασίζεται σε εικασίες σχετικά με τις άλυτες υποθέσεις. Έτσι, κατά τον Jenkins, μεταξύ των ετών 1940-1985 στην Αγγλία και την Ουαλία, υπήρχαν περίπου 12 περιπτώσεις στις οποίες κάποιος ήταν ύποπτος ή καταδικάστηκε για κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτονία (με περισσότερα από 3

---

³¹⁴ J. A. Fox and J. Levin, "Serial Murder. Popular Myths and Empirical Realities", στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σ. 166.

³¹⁵ Β. Γ.Ι. Μπουρλιάσκος, Α. Κουτζόγλου, *ό.π.*, σ. 26.

³¹⁶ J. A. Fox, J. Levin, "Serial Murder. Popular Myths and Empirical Realities", στο M. D. Smith, M. A. Zahn, *ό.π.*, σ. 168 και L. Negrier-Dormont, *ό.π.*, σ. 62.

³¹⁷ R. M. Holmes, St.T. Holmes, *Murder in America*, 1994, *ό.π.*, σ. 108.

θύματα), κάτι που μεταφράζεται σε ποσοστό 2% επί του συνόλου των ανθρωποκτονιών αυτής της περιόδου.³¹⁸

Επιχειρώντας δε μια κατηγοριοποίηση/τυπολογία των κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνων, οι Holmes και De Burger κατέληξαν στην κατάταξή τους σε τέσσερις τύπους:

Ο ανθρωποκτόνος που έχει ως κίνητρο οπτικές/ακουστικές παραισθήσεις:

Είναι ψυχωτικός και υποφέρει από συναισθήματα απόσχισης από την πραγματικότητα.³¹⁹ Ισχυρίζεται ότι ακούει φωνές ή βλέπει οράματα (που αποδίδει σε δαίμονα ή στον Θεό) που του υπαγορεύουν να σκοτώσει έναν συγκεκριμένο πρόσωπο ή οποιοδήποτε πρόσωπο με ορισμένα χαρακτηριστικά.³²⁰ Διαπράττει ανθρωποκτονίες ακατανόητες. Η δε εκάστοτε σκηνή του εγκλήματος είναι χαοτική.³²¹ Διακρίνεται από τους υπόλοιπους τύπους κυρίως κατά το ότι στα πρωταρχικά κίνητρά του δεν φαίνεται να υπάγεται η σεξουαλική ικανοποίηση, τουλάχιστον υπό την κλασική της εκδοχή.³²² Παράλληλα, στην περίπτωση του δεν μπορεί να γίνει λόγος για έναν ιδανικό τύπο θύματος, αφού το τελευταίο επιλέγεται τυχαία. Τέλος, ο εν λόγω κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνος δεν απομακρύνεται από το μέρος όπου αισθάνεται άνετα και οικεία, ήτοι αυτό της κατοικίας, της αναψυχής ή εργασίας του.³²³

Ο προσανατολισμένος σε μία αποστολή ανθρωποκτόνος: Έχει συνειδητό σκοπό της ζωής του, που έχει αναγάγει σε αυτό-επιβαλλόμενο καθήκον, να «απαλείψει» μια συγκεκριμένη κατηγορία ανθρώπων (π.χ. τις εκδιδόμενες γυναίκες,

³¹⁸ T. Newburn, *ό.π.*, σ. 445.

³¹⁹ R. M. Holmes, St. T. Holmes, *Serial Murder in the United States*, Thousand Oaks: Sage, 1994, σ. 43.

³²⁰ Β. Γ.Ι. Μπουρλιάσκος, Α. Κουτζόγλου, *ό.π.*, σ.18.

³²¹ R. M. Holmes, St. T. Holmes, *Serial Murder...*, *ό.π.*, σ. 110

³²² Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι...*, *ό.π.*, σ. 34.

³²³ R. M. Holmes, St. T. Holmes, *Murder in America*, 1994, *ό.π.*, σσ. 66-67 και Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, σ.101.

ομοφυλόφιλους, πρόσωπα ορισμένης φυλετικής προέλευσης). Την κατηγορία αυτή ατόμων αντιμετωπίζει ως «ανεπιθύμητη» ή «ανάξια να ζει», ενώ με την εξολόθρευση των θυμάτων του όχι μόνο αισθάνεται καλά, αλλά πιστεύει ότι λυτρώνει την κοινωνία. Η ανθρωποκτόνος δράση του δεν κατευθύνεται από φωνές ή οράματα, μπορεί όμως να αποδοθεί στην «κοσμοθεωρία» και τα βιώματά του, το αξιακό του σύστημα με τον τρόπο που αυτό του υπαγορεύει τί είναι σωστό και τί όχι. Κατά τα άλλα, ζει φυσιολογικά, εργάζεται οργανώνει καλά τα εγκλήματά του και έχει επίγνωση του ότι εγκληματεί.³²⁴

Ο ηδονιστικός ανθρωποκτόνος: Σκοτώνει για την ευχαρίστηση που αντλεί από την εγκληματική του πράξη και δρα είτε αυθόρμητα και απρογραμματίστα όποιον τύχει είτε προμελετημένα και σε συνδυασμό με σεξουαλική και σαδιστική ευχαρίστηση³²⁵. Ο λάγνος δολοφόνος, ο οποίος δρέπει σεξουαλική ικανοποίηση από την ανθρωποκτόνο πράξη, την οποία συνδυάζει με βιασμό και άλλες σεξουαλικές διαστροφές-³²⁶όπως ήδη έχει ανωτέρω αναφερθεί, συχνά μεταπηδά στην εν λόγω κατηγορία, συνιστώντας βασική υποκατηγορία της. Η ανθρωποφαγία, ο διαμελισμός, η νεκροφιλία και άλλες μορφές σεξουαλικής εκτροπής κυριαρχούν στον τύπο αυτό.³²⁷

Ο εξουσιαστικά προσανατολισμένος ανθρωποκτόνος: Επιζητά την επίδειξη δύναμης ή ελέγχου και αντλεί ικανοποίηση από τον ολοκληρωτικό έλεγχο του θύματος. Τον συνεπαίρνει η αίσθηση ότι κρατά στα χέρια του τη μοίρα του θύματός του.³²⁸ Με άλλα λόγια, αντλεί αυτοεπιβεβαίωση από την άσκηση απολύτου ελέγχου

---

³²⁴ Β. Γ. Ι. Μπουρλιάσκος, Α. Κουτζόγλου, ό.π., σ. 18, Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι...ό.π.*, σσ. 35 - 36, R. M. Holmes, St. T. Holmes, *Serial Murder...*, ό.π., σ. 82 και Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, σ. 101.

³²⁵ Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, ό.π., σ. 101.

³²⁶ Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι...ό.π.*, σ. 37.

³²⁷ Β. Γ. Ι. Μπουρλιάσκος, Α. Κουτζόγλου, ό.π., σ. 18.

³²⁸ R. M. Holmes, St.T. Holmes, *Murder in America*, 1994, ό.π., σ. 110 και Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι ...ό.π.*, σσ. 33-43 και Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, σ. 101.

επί της φυσικής και ψυχικής υπόστασης αυτού. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εν λόγω κατηγορίας κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνου αποδίδει ανάγλυφα η φράση του διαβόητου Ted Bundy: «...Αισθάνεσαι την τελευταία πνοή που φεύγει από τα κορμιά τους. Βλέπεις μέσα στα μάτια τους. Ένα άτομο που βρίσκεται σε μια τέτοια θέση είναι Θεός!...». ³²⁹ Η μέθοδος της εδώ εξεταζόμενης ανθρωποκτονίας είναι απλή και οργανωμένη. Η ανθρωποκτονία είναι προμελετημένη, ενώ πριν την επέλευσή της, συνήθως έχει λάβει χώρα σεξουαλική κακοποίηση του θύματος. Κρίνοντας από τις υποθέσεις των Doug Clark και Ted Bundy, ο δράστης μεταφέρει το θύμα σε μια απομακρυσμένη περιοχή όπου το σκοτώνει και κατόπιν μεταφέρει το σώμα του ή ένα μέρος αυτού, στο διαμέρισμά του, για να πειραματιστεί σεξουαλικά με αυτό. Συνήθως, ο εν λόγω κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνος διακρίνεται για την εξυπνάδα του, χάρη στην οποία καταφέρνει να συγχύσει τις αρχές και να αποφύγει τη σύλληψη. ³³⁰

ii. Κατά συρροή/ μαζικές³³¹ ανθρωποκτονίες

Ο μαζικός ανθρωποκτόνος, γνωστός και ως ανθρώπινη «ωρολογιακή βόμβα», σκοτώνει ύστερα από ξαφνική αλλαγή διάθεσης. Μέχρι να ολοκληρώσει τον συνολικό αριθμό των ανθρωποκτονιών (κατά κανόνα, τουλάχιστον 3) τυχαία επιλεγμένων θυμάτων που τελικώς θα τελέσει και έως ότου συλληφθεί, φονευθεί από τους αστυνομικούς κατά τη διάρκεια ένοπλης αναμέτρησης ή αυτοκτονήσει, δεν επανέρχεται καθόλου. Δεν παρεμβάλλεται δηλαδή κάποια περίοδος αποφόρτισης μεταξύ των ανθρωποκτονιών που τελεί στην ίδια γεωγραφική περιοχή, άλλοτε με μία πράξη και άλλοτε με περισσότερες αλλά σε σύντομο χρονικό διάστημα, με το

---

³²⁹ Β. Γ. Ι. Μπουρλιάσκος, Α. Κουτζόγλου, *ό.π.*, φράση στην αρχή του βιβλίου.

³³⁰ R. M. Holmes, St. T. Holmes, *Serial Murder...*, *ό.π.*, σ. 133.

³³¹ Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, *ό.π.*, σ. 101.

τελευταίο να μην ξεπερνά τις 30 ημέρες³³² -αντίθετα με το συμβαίνον στην περίπτωση του serial killer, όπου οι ανθρωποκτονίες χωρίζονται η μία από την άλλη από ένα μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (βδομάδων, μηνών, χρόνων).³³³

Στο σημείο αυτό, εν είδει παρένθεσης και προς αποφυγή της σύγχυσης με αυτή του εδώ εξεταζόμενου μαζικού ανθρωποκτόνου, αναφέρεται και η κατηγορία του λεγόμενου “spree killer” ο οποίος σκοτώνει 3 τουλάχιστον ανθρώπους στη διάρκεια ενός χρονικού διαστήματος μη υπερβαίνοντος συνήθως τις 30 ημέρες και σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, διαπράττει ανθρωποκτονίες που συνήθως εντάσσονται στο πλαίσιο άλλων κακουργημάτων (π.χ. ληστειών), ενώ στα μεσοδιαστήματα μεταξύ της μίας και της άλλης ανθρωποκτονίας δεν επανέρχεται στην «κανονική» του ταυτότητα.³³⁴

Επιστρέφοντας στην ανάλυση των μαζικών ανθρωποκτόνων, σκόπιμη είναι η αναφορά στον αριθμό των θυμάτων τους, που οι Holmes de Burger και Hickey θεωρούν ότι δεν μπορεί να είναι κατώτερος των τριών, ενώ άλλοι ερευνητές όπως ο Hazelwood και Douglas θέτουν ως κατώτατο όριο τα τέσσερα. Κατά τον ορισμό που δίνει ο Dietz για τη μαζική ανθρωποκτονία, αυτή νοείται ως ο -σε ένα και μόνο περιστατικό και από έναν μόνο δράστη- εκ προθέσεως τραυματισμός πέντε ή περισσότερων ανθρώπων, από τους οποίους, οι τρεις ή περισσότεροι σκοτώνονται.³³⁵ Πάντως, οι μαζικοί ανθρωποκτόνοι αναδύονται στην εγκληματική πραγματικότητα

---

³³² R. M. Holmes, St.T. Holmes, *Murder in America*, 1994, ό.π., σ. 73, L. Negrier-Dormont, ό.π., σ. 86, 95 και Κ. Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία: σύγχρονες ...*, 2014, ό.π., σ. 101.

³³³ Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι...*, ό.π., σ. 29, 33-43 και L. Negrier-Dormont, ό.π., σ. 86.

³³⁴ R. M. Holmes, St.T. Holmes, *Murder in America*, Thousand Oaks: Sage, 2001, σ. 55 και L. J. Siegel, *Criminology Theories, Patterns and Typologies*, Canada: Thomson Learning, 2007, σ. 338

³³⁵ R. M. Holmes, St. T. Holmes, *Murder in America*, 1994, ό.π., σ. 72.

σε ένα και μοναδικό επεισόδιο και χωρίς να έχουν απασχολήσει άλλοτε το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης.³³⁶

Η τυπολογία των μαζικών ανθρωποκτόνων βασίζεται σε στοιχεία όπως τα χαρακτηριστικά του θύματος, τα κίνητρα, το προσδοκώμενο όφελος και η κινητικότητα στον χώρο. Σύμφωνα με τη L. N. Dormont, η περίπτωση ενός μαζικού ανθρωποκτόνου μπορεί να είναι παθολογική, συναισθηματική ή να χαρακτηρίζεται από το κίνητρο της επιθυμίας βίωσης μιας αίσθησης κυριαρχίας επί των θυμάτων, ενώ κάποιες φορές ο δράστης επικαλείται ως λόγο την επιθυμία του για «διασκέδαση».³³⁷ Ακολουθεί η τυπολογία που υιοθέτησαν οι Holmes R και Holmes S.:

Ο ακόλουθος: Ακολουθεί τις διαταγές ενός χαρισματικού ηγέτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα συνιστά η «οικογένεια Manson», με αρχηγό τον Charles Manson και ακόλουθους-μέλη πολλούς «ωραίους και κανονικούς» νέους. Η επιλογή των θυμάτων επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια του αρχηγού. Το κέρδος που ο ακόλουθος- μαζικός ανθρωποκτόνος προσδοκά είναι ψυχολογικής και όχι υλικής υφής και αφορά την αποδοχή του από τον αρχηγό. Κατά κανόνα δρα κοντά στην τοποθεσία που βρίσκεται ο αρχηγός του και σπάνια ταξιδεύει, όπως θα έκανε ένας κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνος, στα πλαίσια του εγκληματικού του πλάνου. Χρησιμοποιεί συνήθως περίστροφο ή μαχαίρι. Σε αντίθεση με τις άλλες υποκατηγορίες, δεν φαίνεται να μισεί τον κόσμο, ούτε να πιστεύει ότι η μόνη σωτηρία του έγκειται στις δολοφονίες που σκοπεύει να διαπράξει. Σκοτώνει σαν στρατιώτης που αφοσιωμένος ακολουθεί τις προσταγές του αρχηγού, χωρίς να τις

---

³³⁶ Γ. Π. Παπαϊωάννου, *Ανθρωποκτόνοι ...*, ό.π., σ. 107.

³³⁷ L. Negrier-Dormont, ό.π., σ. 86.

κρίνει, νιώθοντας έτσι ενδεχομένως ότι αποποιείται μέρος της προσωπικής ευθύνης του.³³⁸

Ο οικογενειοκτόνος: Σκοτώνει όλη την οικογένεια μέσα σε μια χρονική στιγμή, συμπεριλαμβανομένου ακόμα και του κατοικιδίου. Κατά τον Dietz, ο δράστης είναι το μεγαλύτερο ηλικιακά μέλος της οικογένειας. Συχνά έχει ιστορικό αλκοολισμού και κατάθλιψης. Το κίνητρό του εντοπίζεται στον ψυχισμό του. Συχνά νιώθει μόνος και αβοήθητος και ξεσπά σε βίαια επεισόδια κατά των ευρισκομένων στην ίδια με αυτόν στέγη, ενώ όντας απελπισμένος από τη ζωή του έχει ακραία ξεσπάσματα. Τείνει δε να εκδηλώνει την ανθρωποκτόνο δράση του στην περιοχή όπου ζει, δράση που ερείδεται σε λόγους ασαφείς, όχι μόνο για τους ερευνητές, αλλά και για τον ίδιο.³³⁹

Ο ψευδοκομμάντο: Συχνά έχει στην κατοχή του ένα απόθεμα πυροβόλων και άλλων όπλων και συνήθως η δράση του είναι αποτέλεσμα σκέψης και προσεκτικού σχεδιασμού. Η αιτιολογία της δράσης του σχετίζεται με την αντίληψή του ότι «κάτι δεν πάει καλά με αυτόν τον κόσμο», οπότε και αποφασίζει να δώσει σε αυτόν «ένα μάθημα». Τα χαρακτηριστικά των θυμάτων είναι άνευ σημασίας. Τα τελευταία απλώς έχουν την τύχη να βρίσκονται στον λάθος τόπο, τον λάθος χρόνο. Το κίνητρό του εδράζεται στον ψυχισμό του, σε μια εκ των έσω ώθηση να δράσει. Τα οφέλη που προσδοκά αφορούν τόσο το να τραβήξει τον προσοχή στο θέμα που θεωρεί σημαντικό (π.χ. για τον Huberty, η οικονομική κρίση εξαιτίας της οποίας έχασε τη δουλειά του και μετακόμισε), όσο και την επιθυμία του να μείνει το όνομά του στην ιστορία. Ο ψευδοκομμάντο, τέλος, κατά κανόνα διαπράττει τη μαζική ανθρωποκτονία κοντά στη γειτονιά του.³⁴⁰

---

³³⁸ R. M. Holmes, St. T. Holmes, *Murder in America*, 2001, ό.π., σσ. 70, 74.

³³⁹ Στο ίδιο, σσ. 74-75.

³⁴⁰ Στο ίδιο, σσ. 75-76.

Ο οργισμένος εργαζόμενος: Εδώ, συχνά συναντούμε την περίπτωση εργαζομένων που έχουν απολυθεί από τη δουλειά τους ή έχουν τεθεί σε καθεστώς υποχρεωτικής άδειας λόγω ανικανότητας για εργασία. Πολύ συχνά, λαμβάνουν κάποια ιατρική αγωγή και κάνουν ψυχοθεραπεία. Πρόκειται για άτομα που στην πλειοψηφία τους νιώθουν πως υφίστανται πολλές προσωπικές αδικίες που εκφεύγουν του ελέγχου τους. Παίρνουν την εκδίκησή τους γι' αυτές, μεταβαίνοντας στον χώρο της πρώην εργασίας τους και αναζητώντας εκεί και σκοτώνοντας αυτούς που πιστεύουν ότι τους αδίκησαν. Η διαδικασία της αρχικής επιλογής των θυμάτων δεν θα χαρακτηριζόταν τυχαία, αφού αφορά άτομα του πρώην εργασιακού τους χώρου-συνήθως στους προϊσταμένους τους, παρότι στην πράξη, ο μαζικός ανθρωποκτόνος αυτής της υποκατηγορίας εισέρχεται σε δωμάτια του πρώην εργασιακού του χώρου και ανοίγει πυρ κατά όσων τύχει να βρίσκονται εντός. Σκοτώνει δε για να τραβήξει την προσοχή στα «λάθη» που πιστεύει ότι υπέστη.³⁴¹

Ο μαζικός ανθρωποκτόνος που «δρα και εγκαταλείπει»: Ποιοτικά διαφορετική από τις προηγούμενες, η υπό εξέταση υποκατηγορία αφορά τον μαζικό ανθρωποκτόνο που κάποιες φορές ωθείται από εκδικητικά κίνητρα, άλλες φορές επιδιώκει μια ανώνυμη κακοφημία και άλλες αποβλέπει σε κέρδος. Σε αντίθεση με τον κοινό δράστη μαζικών ανθρωποκτονιών που αμέσως μετά το τέλος της δράσης του είτε θα αυτοκτονήσει είτε θα αναγκάσει τις ένοπλες δυνάμεις να τον σκοτώσουν, ο εδώ εξεταζόμενος μαζικός ανθρωποκτόνος φροντίζει να εφαρμόζει το πλάνο του κατά τέτοιο τρόπο που να του επιτρέπει την απόδραση πριν καν επέλθουν οι αιτιωδώς συνδεόμενοι με τη δράση του θάνατοι. Είναι σίγουρο, λοιπόν, ότι δεν θα βρεθεί αυτόπτης μάρτυρας. Ένα παράδειγμα δράσης του με κίνητρο κερδοσκοπίας συναντούμε στην περίπτωση που καίει ένα κτίριο με τους εντός αυτού εργαζομένους,

---

³⁴¹ Στο ίδιο, σσ. 76-77.

ώστε να λάβει την ασφαλιστική αποζημίωση, ενώ ένα άλλο που αποτυπώνει ανάγλυφα το κίνητρό του για εκδίκησης έχουμε όταν ο εν λόγω μαζικός ανθρωποκτόνος δηλητηριάζει τρόφιμα μιας εταιρείας ώστε η τελευταία να υποχρεωθεί σε καταβολές υπέρογκων ποσών εν είδει αποζημιώσεων ένεκα των θανάτων καταναλωτών από τροφική δηλητηρίαση.³⁴²

---

³⁴² Στο ίδιο, σσ. 77-78.

II.

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ

A. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Με την παρούσα ερευνητική εργασία θα επιχειρηθεί η ποιοτική ανάλυση υποθέσεων εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας στη σύγχρονη Ελλάδα, με έμφαση στα εκάστοτε αίτια που ώθησαν τον δράστη να περάσει στην εγκληματική πράξη (κίνητρα), όπως αυτά προκύπτουν από τα παρατιθέμενα στις δικαστικές αποφάσεις του δείγματος πραγματικά περιστατικά και με παράλληλη αναφορά έτερων προσδιοριστικών της κάθε υπόθεσης και πλαισιωτικών του κινήτρου στοιχείων.

Το θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνάς μας θα αποτελέσει η θεωρία της ανομίας του E.Durkheim, όπως αυτή συνοπτικά παρατέθηκε ανωτέρω,³⁴³ που κρίνουμε ότι ανταποκρίνεται καλύτερα στο πεδίο αναφοράς της εργασίας μας, το οποίο, εντοπιζόμενο στη σύγχρονη Ελλάδα, αδιαμφισβήτητα χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από κρίσιμες οικονομικές μεταπτώσεις, κοινωνικούς ανταγωνισμούς, διαταραχή της συνοχής των μελών της κοινωνίας και -σε ατομικό επίπεδο- αδυναμία κάποιων μελών της κοινωνίας για πειθάρχηση των παθών τους προς εύρεση μας ισορροπίας ανάμεσα

---

³⁴³ βλ. παραπάνω σε σσ. 34-35.

στις ανάγκες τους και στα υπάρχοντα περιορισμένα μέσα για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών.³⁴⁴

Στόχος μας είναι η διερεύνηση των υποκρυπτόμενων στο εξεταζόμενο έγκλημα κινήτρων ώστε να καταστεί δυνατή η από μέρους μας πρόταση μιας εδραζόμενης στο κίνητρο του ανθρωποκτόνου ταξινόμησης που θα ανταποκρίνεται στα δεδομένα της σύγχρονης Ελλάδας -στο βαθμό που αυτά θα προσεγγιστούν μέσω της έρευνάς μας- καθώς και η απόκτηση μιας σφαιρικότερης εικόνας του πλαισίου όπου τα μελετώμενα κίνητρα εντάσσονται (ο τόπος, ο χρόνος και το μέσο τέλεσης, η μεταξύ των πρωταγωνιστών του σχέση και τα δημογραφικά στοιχεία αυτών).

Η έρευνά μας θα είναι περιγραφική, η δε μέθοδός μας, αυτή της έμμεσης παρατήρησης. Πιο συγκεκριμένα, θα καταφύγουμε στο μεθοδολογικό εργαλείο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου γραπτών τεκμηρίων (δικαστικών αποφάσεων) και ειδικότερα της περιγραφικής ανάλυσης περιεχομένου. Πηγή προέλευσης των γραπτών τεκμηρίων του δείματός μας θα αποτελέσει η τράπεζα νομικών πληροφοριών «ΝΟΜΟΣ», από όπου θα συλλέξουμε τις αναρτημένες καταδικαστικές (και όχι τις αθωωτικές ή παραπεμπτικές ή αυτές που διατάσσουν την παύση της ποινικής δίωξης) αποφάσεις για την υπό μελέτη βασική μορφή της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας, την τετελεσμένη ή την απόπειρα αυτής³⁴⁵ (άρθρο 299 παρ. 1 και 2 ΠΚ), εκ του συνόλου των σχετικά δημοσιευμένων αποφάσεων στις οποίες ήταν δυνατή η ηλεκτρονική πρόσβαση μέσω της εν λόγω ΤΝΠ μέχρι την 9-06-2016 και σε βάθος δεκαετίας - από το 2005 έως το 2015 (αναζήτηση: ΝΟΜΟΣ< ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ<ΕΡΕΥΝΑ με βάση ΑΡΘΡΟ ΚΩΔΙΚΑ<ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ <299,

³⁴⁴ Ν. Κουράκης, *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, том. Β': *Ειδικά εγκληματολογικά θέματα*, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκουλας, 1991, σ. 55.

³⁴⁵ Περιπτώσεις απρόσφορης απόπειρας [«όπου η απόλυτη αδυναμία τέλεσης της πράξης οφείλεται σε άλλον, πλην της φύσης του μέσου ή του αντικειμένου, λόγο»(βλ. ΜΟΔ Ναυπλίου 60-62, 68-74 /2013)] δεν συμπεριελήφθησαν, ως μη αξιόποινες.

από το 2015 έως το 2005).³⁴⁶ Οι εν λόγω αποφάσεις θα αποτελέσουν το δείγμα της έρευνάς μας. Επισημαίνεται ότι, καθώς προκύπτει από τα προλεγόμενα, δεν θα συμπεριληφθούν τα βουλεύματα των δικαστικών συμβουλίων, δεδομένου ότι με αυτά απλώς αποδίδεται κατηγορία ή κρίνεται η συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων για την έκδοση και παράδοση του εκζητούμενου σε αλλοδαπές αρχές ή λαμβάνεται η απόφαση για τη μη απόδοση κατηγορίας λόγω ακαταλόγιστου (συνήθως, για τον λόγο ότι ο κατηγορούμενος πάσχει από ψυχωτική συνδρομή), ούτε δε κατ' επέκταση και οι αποφάσεις οι κρίνουν επί προσβληθέντων με ένδικα μέσα βουλευμάτων. Τέλος, υπάρχουν και κάποιες περιπτώσεις αποφάσεων που κρίνουν σε διαφορετικό βαθμό επί των ιδίων πραγματικών περιστατικών. Σε αυτές, θα γίνεται μεία της περιγραφόμενης ανθρωποκτονίας βάσει της μίας εξ αυτών, και κατά προτίμηση αυτής του ανήκοντος σε ανώτερο δικαιοδοτικό βαθμό δικαστηρίου.

Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί πως η νομολογία, χωρίς να αποδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στο ποιά υπήρξε το *in concreto* κίνητρο τέλεσης, αντιμετωπίζει το στρεφόμενο κατά της ζωής έγκλημα ως έγκλημα του οποίου ο πυρήνας, μια συγκεκριμένη τιμωρητή ανθρώπινη συμπεριφορά φορτισμένη με αφόρητη-πόλλω μάλλον όταν τελέστηκε εν ψυχρώ-ηθικοκοινωνική απαξία, αποτελεί αποκύημα της συνειδητής επιδοκιμασίας του εγκληματικού αποτελέσματος εκ μέρους του δράστη.³⁴⁷ Άλλωστε, η μη παράθεση κινήτρου δεν καθιστά ελλιπή την αιτιολογία απόφασης, αφού η ύπαρξη κινήτρου περιλαμβάνεται στο αποδεικτικό μέσο των ενδείξεων, που συνιστούν έμμεση απόδειξη, ενώ το δικαστήριο αρκεί να έχει λάβει υπ' όψιν του και να έχει εκτιμήσει τα αποδεικτικά μέσα τα οποία συνιστούν άμεση

---

³⁴⁶ Δεν συμπεριλάβαμε στο δείγμα μας αφορώσες την παιδοκτονία του άρθρου 303 ΠΚ δικαστικές αποφάσεις, δοθέντος ότι ουδεμία τέτοια ανευρέθη δημοσιευμένη κατά την αναζήτησή μας στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

³⁴⁷ Π. Γ. Παπαϊωάννου, *Εγκλήματα ζηλοτυπίας: εγκληματολογική θεώρηση και νομολογία*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2001, σ. 65.

απόδειξη των στοιχείων του εγκλήματος.³⁴⁸ Καίρια είναι η υπόδειξη του M. Wolfgang ότι για να προσδιορίσει κανείς το αληθινό κίνητρο ενός υπόπτου απαιτείται να γνωρίζει ακριβώς τι σκεπτόταν αυτός (συνειδητά και υποσυνείδητα) τη στιγμή της ανθρωποκτονίας. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί, περαιτέρω, ότι ο ερευνητής χρειάζεται να καταλάβει το σκεπτικό του υπόπτου που προηγήθηκε του αδικήματος που φέρεται να τέλεσε, ώστε να αναγνωριστούν τυχόν παράγοντες που οδήγησαν στην ανθρωποκτονία. Συνάγεται ότι η αξιοπιστία και εγκυρότητα τυχόν κρίσεων σε αυτόν τον τομέα, είναι αναπόφευκτο να τίθενται εν αμφιβόλω. Όπως δε παραδέχεται ο Gibson, η απόδοση ενός κινήτρου εμπεριέχει πάντα κάποιον βαθμό υποκειμενικότητας, καθώς μπορεί οι πληροφορίες να είναι ανεπαρκείς ή να εμφανίζονται περισσότερο από ένα κίνητρα κατά τη δράση του υπόπτου.³⁴⁹

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα προαναφερόμενα, θα εξάγουμε το κίνητρο του ανθρωποκτόνου κάθε εξεταζόμενης υπόθεσης από το -εντοπιζόμενο στο σκεπτικό- ιστορικό της αντίστοιχης δικαστικής απόφασης. Θα προσδιορίζουμε δε αυτό σύμφωνα με τη διαμορφωμένη επί τη βάσει της βιβλιογραφίας μας αρχική υπόθεση της έρευνάς μας, τη συνιστάμενη στην εξής τυπολογία κινήτρων τέλεσης της ανθρωποκτονίας: α) Φιλονεικία μεταξύ συνδεδεμένων με διαπροσωπική σχέση, β) Φιλονεικία μεταξύ αγνώστων³⁵⁰, γ) Ερωτική ζηλοτυπία, δ) Αφανισμός, ε) Ψυχική διαταραχή, στ) Χρηματικό όφελος, ζ) Σεξουαλική ικανοποίηση, η) Μίσος/μισαλλοδοξία, θ) Πολιτική ιδεολογία, ι) Επικυριαρχία, ια) Αντεκδίκηση. Ενδέχεται βέβαια, σε κάποιες περιπτώσεις του δείγματός μας, να υπάρχει μια μερική επικάλυψη μεταξύ κάποιων κατηγοριών, οπότε και η προσέγγισή μας θα βασιστεί στην επιλογή των εκάστοτε κυρίαρχων και πιο έντονων κινήτριων διαστάσεων.

³⁴⁸ ΑΠ (ΠΟΙΝ) 362/2013, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

³⁴⁹ F. Brookman, *ό.π.*, σσ. 47-48.

³⁵⁰ Σημειώνεται η περαιτέρω διάκριση του κινήτρου της φιλονεικίας σε: για λόγους δικαίωσης/υπεράσπισης της τιμής/άμυνας- βλ. παραπάνω σε σσ. 62-66.

Εφόσον το προκύπτον από τα μελετώμενα πραγματικά περιστατικά κίνητρο δεν καλύπτεται από καμία από τις ανωτέρω κατηγορίες ανθρωποκτονίας της αρχικής υπόθεσής μας, θα δημιουργήσουμε επιπλέον κατηγορίες, ενώ στις περιπτώσεις (υποθέσεις) όπου δύο κατηγορίες κινήτρων έχουν εξίσου αισθητή παρουσία, θα γίνεται ένταξη σε αμφοτέρες τις αντίστοιχες κατηγορίες.

Προς διευκόλυνση της κατάταξης, σειροθέτησης και οργάνωσης των δεδομένων συλλογής της έρευνάς μας, θα καταρτιστεί πίνακας, όπου θα καταχωρίζονται στοιχεία (προσδιοριστικά ή πλαισιωτικά του κινήτρου) εκάστης δικαστικής απόφασης του δείγματός μας και ειδικότερα, ο βαθμός ολοκλήρωσης (τετελεσμένη ή απόπειρα) – η μορφή συμμετοχής (όπου επιλέγουμε να μας απασχολήσουν μόνο η άμεση/φυσική αυτουργία, η συναυτουργία και η ηθική αυτουργία) – η εν βρασμό/εν ψυχρώ τέλεση, το φύλο και η εθνικότητα δράστη/δραστών-θύματος/θυμάτων, το κίνητρο δράστη/ών – η σχέση δράστη/ών-θύματος/ων – η περιληπτική παράθεση των πραγματικών περιστατικών, ο τόπος και ο χρόνος τέλεσης – το μέσο τέλεσης – η πηγή (αριθμός απόφασης και προσδιορισμός εκδώσαντος την απόφαση δικαστηρίου)].

Θα πραγματοποιηθεί δε η συμπερίληψη όλων των δικαστικών αποφάσεων του δείγματός μας εφόσον κάνουν μνεία των πραγματικών περιστατικών και δεν πραγματεύονται μόνο κάποιο δικονομικό ζήτημα και δεν θα αποκλειστούν ούτε όσες και αν δεν παραθέτουν στοιχεία από τα οποία να μπορεί να συναχθεί το κίνητρο του ανθρωποκτόνου, ωστόσο μπορούν να χρησιμεύσουν για την εξαγωγή έτερων συμπερασμάτων, όπως το φύλο/η σχέση των πρωταγωνιστών του εγκλήματος και η εθνικότητά τους. Σημειώνεται ότι, καθώς παρατηρήθηκε, όπου εμπλέκεται (είτε ως δράστης είτε ως θύμα) αλλοδαπός, η εκάστοτε δικαστική απόφαση κάνει ειδική μνεία περί τούτου. Συνεπώς, στις περιπτώσεις μη μνείας, δεν θα συμπληρώνουμε το

αντίστοιχο κουτί εθνικότητας, ωστόσο θα συνάγεται σχεδόν με βεβαιότητα η ελληνική εθνικότητα. Προς την κατεύθυνση της τοπικής κατανομής των εξεταζόμενων περιπτώσεων, συναντήθηκαν δυσκολίες, καθώς δεν παρατίθενται πάντα χαρακτηριστικά προσδιοριστικά του τόπου τέλεσης. Βέβαια, κάποιες φορές, όταν δεν αναφέρεται ονομαστικά ο τόπος τέλεσης, διευκολύνει η αναφορά άλλων προσδιοριστικών λέξεων/φράσεων όπως «χωριό», «συγχωριανό», «ποιμνιοστάσιο» ή του νοσοκομείου όπου διακομίστηκε το θύμα. Θα αποφεύγεται, πάντως, σε περίπτωση απουσίας οποιουδήποτε ή επαρκών σχετικών προσδιοριστικών στοιχείων, ο –στην παρούσα– προσδιορισμός του τόπου βάσει της έδρας του πρωτόδικου δικαστηρίου εκδίκασης, δεδομένης της συνήθους πρακτικής να παραπέμπεται η εκδίκαση υποθέσεων σε άλλο ΜΟΔ αντί του αρμοδίου με αίτηση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για λόγους δημόσιας ασφάλειας και τάξης.

Β.ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Πίνακας 1.1.:

α/α	ΕΝΨΥΧΡΩ/ΕΝΒΡΑΣΜΩ/ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟΥ ΒΑΘΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	ΦΥΛΟ ΔΡΑΣΤΗ	ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΤΗ	ΦΥΛΟ ΘΥΜΑΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΘΥΜΑΤΟΣ	ΚΙΝΗΤΡΟ (επιπλέον, είδος σχέσης/συρροή με άλλο έγκλημα) [ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ]	ΠΗΓΗ ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΤΕΛΕΣΗΣ ΜΕΣΟ ΤΕΛΕΣΗΣ
1	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΔΟΣΗΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ [Υπό επήρεια ναρκωτικών σκότωσε ναρκομανή φίλο του για να του κλέψει 3 χάπια ναρκωτικών ουσιών - Δράστης: άτομο μειωμένου καταλογισμού]	ΜΟΔ ΚΙΛΚΙΣ 36/2005 Θεσσαλονίκη, 29-08-2004 Με κομμάτι τσιμεντόλιθου
2	Εν Ψυχρώ Απόπειρα κατά συρροή Φυσικός	Άνδρας		2 Γυναίκες		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Επειδή δεν του αποκάλυπταν τον τόπο διαμονής αυτής -θυγατέρας του ενός θύματος	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 6/2005 Ηράκλειο Κρήτης, 16-1-1996

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	αυτουρ γός					και αδελφής του άλλου- που ο έγγαμος δράστης είχε ερωτευτεί]	Με μαχαίρι
3	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός Αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Λόγω διαφωνίας του δράστη ως προς τον γάμο των παιδιών τους]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 74/2005 Είσοδος του χωριού Αχλάδι, 31- 10-1999 Με πιστόλι
4	Εν Ψυχρώ 1 Τετελε σμένη και 1 Απόπει ρα	Άνδρας		1 Άνδρας και 1 Γυναίκα		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (συγχωριανών- γνωστών) ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ [Το ζεύγος (θύματα) ξερίζωναν τα δημητριακά που είχε φυτέψει σε τμήμα του δικού τους αγρού ο δράστης- ιδιοκτήτητος όμορου αγρού]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 91/2005 Σπόα Καρπάθου, 8-5-2000 Με ποιμενικό ραβδί
5	Εν Ψυχρώ Τετελεσμέ νη Φυσικοί συναυ τουργοί	Άνδρες	Αλλοδα ποί Μολδα βός και Ουκρανός	Γυναίκα	Αλλοδα πή	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΒΙΑΣΜΟΥ [Διότι «φοβήθηκαν ότι θα εγίνοντο αντιληπτοί από διερχόμενους οδηγούς» ... και «προκειμένου να μην αποκαλυφθεί η πράξη τους από το θύμα, που διέθετε ικανά στοιχεία για τον εντοπισμό και την σύλληψή τους»]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 141/2005 Επαρχ. οδός Ρόδου- Καλλιθέας, 12.9.2000 Με κτυπήματα στο κεφάλι
6	Εν Ψυχρώ Τετελεσμέ νη	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Θύμα: η ερωτική σύντροφος του δράστη, επειδή με	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 245/2005 Πόλη Ξάνθης,

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Φυσικός αυτουρ γός					πρωτοβουλία της διέκοψε τη σχέση τους]	10-12-99 Με μονόκανη κυνηγετική καραμπίνα
7	Εν Ψυχρώ Τετελεσμ ένη Φυσικός Αυτουρ γός	Άνδρας		Γυναίκα		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ και ΑΦΑΝΙΣΜΟΣ [Θύμα: ερωτική σύντροφος-Ωστε ν' απαλλαγεί από την ερωμένη του, χωρίς αυτή να του αξιώσει όσα της όφειλε]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 301/2005 Ανάβυσσος Αττικής, (Απρίλιος του 2001) Με ξύλινη παλέτα και αυτοσχέδιο βρόγχο
8	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός Αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Λόγος διαπληκτισμού: το μεταξύ τους αυτοκινητικό ατύχημα]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 425/2005 Χωριό Κρήτης Με πιστόλι
9	Εν Ψυχρώ Τετελεσμ ένη Φυσικός Αυτουρ γός	Άνδρες		Άνδρας		ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΙΝΗΤΡΟ	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 496/2005 Αθήνα, έτος 1990 Με πιστόλι
10	Εν Ψυχρώ Τετελεσμ ένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ ΣΥΖΥΓΟΚΤΟ ΝΙΑ [Λόγω άρνησης του θύματος-εν διαστάσει συζύγου του δράστη- να επανασυνδεθούν]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 639/2005 Αιγάλεω, 15-11-2000 Με μονόκανη καραμπίνα
11	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικοί συναυτ οι	Άνδρες		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ και οικογενειακές ΔΙΑΦΟΡΕΣ Δράστες: αδελφοί μεταξύ τους]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 736/2005 Χωριό- Κοινότητα Ζαρού, 6- 10-2002 Με τεμάχια ξύλου

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

1 2	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Αφορμή: παρέμβαση δράστη σε καβγά άλλων, σε κέντρο διασκέδασης]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 749/2005 Αιγάλεω Αττικής, 31-12-1995 Με πιστόλι
1 3	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (ερωτικών συντρόφων) [Μετά από διαφωνία, «μεταξύ σοβαρού και αστείου», για άγνωστο λόγο]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 799/2005 Ηράκλειο Αττικής, 24-08-1990 Με περίστροφο
1 4	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας	Αλλοδαπός Αλβανός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Αφορμή: απόπειρα ζωοκλοπής (αλόγου του θύματος)]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 820/2005 Χωριό- Γαλάτιστας Χαλκιδικής 19-11-1998 Με επαναληπτικό κυνηγετικό όπλο
1 5	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Λόγω εξωσυζυγικών σχέσεων του θύματος (του πρώτου εξαδέλφου του) με τη σύζυγό του δράστη]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 940/2005 Χωριό- Ισαία- Εάνθης, 9- 06-2000 Με δίκανο κυνηγετικό όπλο
1 6	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1118/2005 Χωριό- Κρεμαστή Εάνθης, 15-10-2000 Με κυνηγετική

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

							καραμπίνα
1 7	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Γυναίκα		ΣΥΓΚΑΛΥΨΗ ΑΛΗΘΕΙΑΣ [Θύμα: ερωτική σύντροφος. Για να μην αποκαλύψει στις αρχές που τον αναζητούσαν την παρουσία του, δοθέντος ότι αυτή γνώριζε το γεγονός αυτό, καθώς και τον λόγο (ποινική δίωξη για ανθρωποκτονία της συζύγου του)]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1239/2005 Πόλη, 23- 08-1998 Με 2 μαξιλάρια (ασφυξία)
1 8	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Για ασήμαντη αφορμή- Έξω από κέντρο διασκεδάσεως]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1261/2005 Κυψέλη- Αθήνα, 19- 05-2000 Με πιστόλι
1 9	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας	Άλλο δαπός Ολλαν δός	Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (εργοδότη- εργαζομένου) [Γιατί το θύμα- σερβιτόρος συνήψε ερωτική σχέση με χορεύτρια του κέντρου του δράστη παρά την απαγόρευση του τελευταίου]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1313/2005 Πάτρα, 27- 02-1997 Με πυροβόλο όπλο
2 0	Εν Ψυχρώ Απόπειρα κατά συρροή Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		2 Άνδρες		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Έξω από καφέ. Στη διάρκεια συμπλοκής που ξεκίνησε από ράπισμα ξαδέλφης φίλου του δράστη, όταν την είδε στην καφετέρια με τον τοξικομανή φίλο της]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 2183/2005 (Ασαφής ο τόπος), 26- 11-1999 Με πιστόλι

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

2 1	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΑΝΤΕΚΔΙΚΗΣΗ [Μετά από προσβολή της μητέρας του δράστη από το θύμα, κατόπιν απόπειρας του πρώτου να κλέψει αντικείμενο από το παντοπωλείο του δεύτερου]	ΜΟΔΒΕΡ 4-5/2006 (Ασαφής ο τόπος), 10-01-2005 Με σιδερό βεργα
2 2	Εν Βρασμό Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) (αμυντική ανθρ/νία) [Που εξελίχθηκε σε ανταλλαγή γρονθοκοπημάτων και μετά πυροβολισμών, η οποία ξεκίνησε από το θύμα. Αφορμή: η αιτίαση του δράστη και του αδελφού του ότι το θύμα παρενοχλούσε σεξουαλικά τη σύζυγο του δράστη]	ΜΟΕ ΛΑΜ 27-29/2006 Πλησίον/εντός Ελευσίνας, 9-06-1998 Με πυροβόλο όπλο
2 3	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρες		Άνδρας		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ απόπειρα ΛΗΣΤΕΙΑΣ από κοινού [Σε ανθοπωλείο-κατόπιν αντίστασης του θύματος-ιδιοκτήτη του]	ΜΟΕΑΘ 509/2006 Πατήσια-Αθήνα, 5-04-1999 Με πιστόλι
2 4	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικοί συναυτουργοί	2 Άνδρες		1 Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) (υπεράσπιση τιμής+εκδίκηση) [Λόγω του ότι το θύμα τους κατηγορούσε ότι του είχαν διαρρήξει το σπίτι και λόγω ΚΤΗΜΑΤΙΚΩΝ διαφορών μεταξύ του ενός δράστη	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 110/2006 Ξηροκάμπι στο Συνοικισμό Κουμουστά 1-11-1997 Με μονόκανες κυνηγετικές καραμπίνες

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

						και του θύματος]	
2 5	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικοί συναυ- τουρ- γοί	Άνδρες	Αλλοδα- ποί Πακιστα- νοί	Άνδρας	Αλλοδα- πός Πακιστα- νός	ΣΥΓΚΑΛΥΨΗ ΑΛΗΘΕΙΑΣ [Λόγω του ότι πληροφορήθηκαν ότι το θύμα τους είχε καταγγείλει για εισαγωγή ναρκωτικών και λαθρομεταναστών]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 251/2006 Άγιοι Ανάργυροι Αττικής, 4- 11-2001 Με χέρια, μαχαίρι, χονδρό ξύλο
2 6	Εν Ψυχρώ Τετελεσμέ- νη Φυσικός αυτουρ- γός	Άνδρας	Αλλοδα- πός Αλβανός	Άνδρας	Αλλοδα- πός Αλβανός	ΑΝΤΕΚΔΙΚΗΣΗ (γνωστοί) [Για φόνο 7χρονου υιού του φυσικού αυτουρ- γού από το ήδη θύμα]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 561/2006 Πόλη, 18- 07-2002 Με τέμνον όργανο- πιθανότατα κατσαβίδι
2 7	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουρ- γός	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Λόγω επιθυμίας θύματος-μνηστής του να χωρίσουν] Ο δράστης έπασχε από παρανοϊκή ψύχωση, που όμως δεν του ελάττωσε την ικανότητα για καταλογισμό]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 623/2006 Αθήνα, 31- 03-2003 Με μαχαίρι
2 8	Εν Βρασμό Τετελε- σμένη Φυσικός αυτουρ- γός	Άνδρας		Άνδρας		ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΝΟΜΙΜΗΣ ΑΜΥΝΑΣ προς επιτιθέμενο (άγνωστο) για σεξουαλικά αίτια [Θύμα: ο επιτιθέμενος – ηλικιωμένος, Δράστης: ο αποδέκτης της επίθεσης- μεθυσμένος στρατιωτικός]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 754/2006 (Ασαφής ο τόπος), 25- 09-1999 Με γροθιές και κλωτσιές
2 9	Εν Ψυχρώ Τετελε- σμένη	Άνδρες	Αλλοδα- ποί Αλβανοί	Άνδρας	Αλλοδα- πός Αλβανός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ [Είχε προηγηθεί κατ' άλλη ημέρα	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 810/2006 Χωριό, 19-

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Φυσικοί συναυτουργοί					διαπληκτισμός για ασήμαντη αφορμή]	04-2002 Με ξύλα και μαχαίρια
30	Εν Ψυχρώ Απόπειρες Στην 1 ^η περίπτωση: φυσικός αυτουργός Στην 2 ^η περ/ση: φυσικοί συναυτουργοί	Άνδρες	Αλλοδαποί	Άνδρας	Αλλοδαπός	ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΙΝΗΤΡΟ	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 823/2006 Αθήνα, 1-03-2003 και 6-03-2003 Με μαχαίρια
31	Εν Ψυχρώ Απόπειρα κατά συρροή Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		2 Άνδρες		ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΚΑΤΑΔΙΩΞΗΣ/ ΣΥΛΛΗΨΗΣ Θύματα: αστυνομικοί [Στη διάρκεια καταδίωξης μαζί με άλλους που είχαν από κοινού διαπράξει ληστεία]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 894/2006 Μεταμόρφωση Αττικής, 18-01-2002 Με κυνηγετική καρμπίνα
32	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Αλλοδαπός Κούρδος	Άνδρας	Αλλοδαπός Κούρδος	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών)- ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ [Μεταξύ μελών αντίπαλων εγκληματικών ομάδων, για οικονομικούς λόγους]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 996/2006 Αθήνα, 15-08-2002 Με πιστόλι
33	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικοί συναυτουργοί	Άνδρας και Γυναίκα	άνευ στοιχείων και Αλλοδαπή Ουκρανή	Γυναίκα	Αλλοδαπή Ουκρανή	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Θύμα: φίλη της μιας δράστη]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1197/2006 Αθήνα/Πειραιάς, 31-03-1999 Με μαχαίρι
34	Εν Ψυχρώ	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ -ΣΥΖΥΓΟΚΤΟ	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1241/2006

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Απόπειρα Φυσικός αυτουρ γός					NIA [Λόγω έμμονης ιδέας ότι το θύμα τον απατούσε. Ο δράστης, καθώς έπασχε από παρανοϊκή ψύχωση, είχε μειωμένη ικανότητα προς καταλογοισμό]	(Ασαφής ο τόπος), 14- 07-2001 Με δρεπάνι
3 5	Εν Ψυχρώ Τετελεσμ ένη Φυσικός αυτουρ γός	Άρρεν τέκνο 15 ετών		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) - (υπεράσπιση τιμής) [Επειδή το θύμα συκοφαντούσε τον άμεσο συνεργό-πατέρα του ότι ήταν κακός φανοποιός]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1471/2006 Χωριό, 29- 07-1999 Με γροθιές και κλωτσιές
3 6	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας	(αθίγ γανος)	Άνδρας	(αθίγ γανος)	ΑΝΤΕΚΔΙΚΗΣΗ [Εναντίον του θύματος, η οικογένεια του δράστη έτρεφε μίσος και έχθρα]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1536/2006 Περιοχή Μεσσήνης, 29-07-1999 Με πιστόλι
3 7	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΙΝΗΤΡΟ [Αμέσως πριν: Ερώτηση δράστη: "Εσύ θα τρως και εμείς θα πεινάμε" και απόκριση θύματος: "γιατί πράγμα;"]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 205/2007 Χωριό, 11- 11-2001 Μονόκανο κυνηγετικό όπλο
3 8	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνώριμων) (υπεράσπιση τιμής) [Σε μπαρ. Αφορμή: η άρνηση του θύματος προς το κέραςμα του δράστη (ο δράστης, περνώντας με το αυτοκίνητό του, είχε βρέξει με τα νερά της βροχής]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 842/2007 Περιοχή της Κρήτης, 23-3-1999 Με στιλέτο

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

						το θύμα)]	
3 9	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός Αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (πεθερού- γαμβρού) [Έντονος διαπληκτισμός και λογομαχία για ασήμαντη αφορμή]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 857/2007 Αθήνα, 26- 08-2002 Με μαχαίρι
4 0	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Θύμα: η πρώην σύζυγός του. Επειδή πίστευε ότι αυτή με τον εραστή της «ερχόταν σε ερωτικές συνευρέσεις και περιπτύξεις, κατά τρόπο αντιληπτό από τα ανήλικα τέκνα τους.»]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 953/2007 Πάτρα, 27- 10-2001 Με κυνηγετική καραμπίνα
4 1	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Μετά την αποφυλάκισή του, με αλόγιστη επιθετικότητα, εμπλεκόταν άνευ δικαιώματος στις προσωπικές σχέσεις του θύματος που διατηρούσε σχέση με πρώην φίλη του.]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 954/2007 Χωριό Σερρών, 14-5-2000 Με ξύλινο ρόπαλο
4 2	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) (υπεράσπιση τιμής) [Εξαιτίας αναληθών -κατά το θύμα- ισχυρισμών του δράστη προς τρίτους, ότι το θύμα του όφειλε χρήματα]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1244/2007 Ακράτα, 14-05-2003 Με στιλέτο
4 3	Εν Ψυχρώ	Άνδρες		Άνδρας		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1405/2007

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Τετελεσμένη Φυσιικοί συναυτουργοί					[Θύμα: εραστής της συζύγου του ενός δράστη]	Πόλη, 15-07-1997 Με πυροβόλο όπλο
4 4	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσιικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ <ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙΑ [Ο δράστης έπασχε από παραληρητική ζηλοτυπική διαταραχή, εξαιτίας της οποίας είχε ελαττωμένη ικανότητα προς καταλογοισμό]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1498/2007 Περιοχή Αττικής, 1-04-2003 Με ξύλινο ρόπαλο και κρητική μαχαίρα
4 5	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσιικός Αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Λόγω επιθυμίας του θύματος να διακόψουν την ερωτική τους σχέση]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1537/2007 (Ασαφής ο τόπος), 29-07-1998 Με ρίψη στη θάλασσα του θύματος (εν γνώσει του ότι δεν ήξερε να κολυμπά)
4 6	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσιικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (ερωτικών συντρόφων) -ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ [Λόγω άρνησης του θύματος να δώσει 150 ευρώ στον άνεργο δράστη]	ΜΟΔΧΙΟΥ 31/2008 Μυτιλήνη, 15-02-2007 Με μαχαίρι
4 7	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσιικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (συγχωριανών) [Διότι το θύμα τον εμπόδιζε βιαίως να εισέλθει στην κατοικία αυτού (του θύματος), όπου	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 295/2008 Χωριό Χαλκιδικής, 5-01-2002 Με

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

						είχε προσφύγει μία αλλοδαπή γυναίκα, στην οποία ο δράστης επεδίωκε να επιτεθεί (με άδηλους σκοπούς)]	κυνηγετική καραμπίνα
4 8	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ <ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙΑ [Λόγω μη επιθυμίας του θύματος να επανασυνδεθεί με τον σύζυγό της με τον οποίο τελούσε σε διάσταση]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 302/2008 Σε νησί του Αιγαίου, 19-12-2003 Με κυνηγετικό όπλο
4 9	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας	(αθίγγανος)	ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΣΥΛΛΗΨΗΣ (μη συμμόρφωση σε αστυνομική εντολή) [Θύμα: μεθυσμένος οδηγός μη συμμορφωθείς στο σήμα στάσης, Δράστης: αστυνομικός της ομάδας «ΖΗΤΑ»]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 378/2008 Αχαρνές Αττικής (μη διαθέσιμη ημ/μηνία) Με πυροβόλο όπλο
5 0	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Κατά συρροή Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρες		ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΚΑΤΑΔΙΩΞΗΣ /ΣΥΛΛΗΨΗΣ [Θύματα: αστυνομικοί]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1077/2008 (Ασαφής ο τόπος), 14-4-1996 Με κοντόκανη καραμπίνα
5 1	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικοί συναυτουργοί	1 Άνδρας και 1 Γυναίκα		Άνδρας		ΑΦΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙΑ για τη 1 φυσικό αυτουργό [Η μία δράστης: σύζυγος του θύματος, ο έτερος δράστης: γνωστός του θύματος, εραστής της συζύγου του]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1358/2008 (Ασαφής ο τόπος), 8-12-2001 Με συρματό σχοινο (ασφυξία)

5 2	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Λόγω αδυναμίας του θύματος να εξοφλήσει οφειλόμενες συναλλαγματικές]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1411/2008 Θεσσαλονί κη (σε ερμητική τοποθεσία), 21-01- 2001 Με μονόκανο κυνηγετικό όπλο
5 3	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Θήλυ τέκνο		ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΙΝΗΤΡΟ [«Είναι αλήθεια ότι δεν αποκαλύφθηκε το κίνητρο (ο ψυχίατρος Δ1 αναφέρεται σε ενδεχόμενη "σεξουαλική παιδοφιλική εκδραμάτιση απαγορευμένης επιθυμίας και βίαιη καταστολή της" που όμως δεν επιβεβαιώθηκε). Αυτό όμως, γνωστό ίσως μόνο στο δράστη, που έχει κάθε λόγο να το συγκαλύπτει, δεν είναι απαραίτητο για το σχηματισμό δικανικής πεποίθησης...»] 351	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1514/2008 (Ασαφής ο τόπος), 14- 05-2002 (Ασαφές το μέσο)
5 4	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) (υπεράσπιση τιμής) [Σε συμπλοκή εν	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1735/2008 (Ασαφής ο τόπος), 17-

³⁵¹ Είναι αλήθεια ότι δεν αποκαλύφθηκε το κίνητρο (ο ψυχίατρος Δ1 αναφέρεται σε ενδεχόμενη "σεξουαλική παιδοφιλική εκδραμάτιση απαγορευμένης επιθυμίας και βίαιη καταστολή της" που όμως δεν επιβεβαιώθηκε). Αυτό όμως, γνωστό ίσως μόνο στο δράστη, που έχει κάθε λόγο να το συγκαλύπτει, δεν είναι απαραίτητο για το σχηματισμό δικανικής πεποίθησης... – βλ.

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Φυσικός αυτουργός					μέσω γεύματος, επειδή το θύμα εξύβρισε τον δράστη]	10-2002 Με πιστόλι
5 5	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ < ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΑΚΟΥΣΙΑ ΑΠΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΒΙΑΣΜΟ ΚΑΤ' ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ [Δράστης: ερωτ. σύντροφος]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1775/2008 Πειραιάς, 31-3-2004 Βασανιστήρια επί ένα μήνα (γροθιές, κάψιμο με τσιγάρα κ.α.)
5 6	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικοί συναυτουργοί	Άνδρας και Γυναίκα		Άνδρας		ΑΦΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗ 1 ΔΡΑΣΤΗ [Δράστες: η σύζυγος του θύματος και ο εραστής της]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1897/2008 Χωριό Σκύδρας, 22-9-2001 Με σιδηρο λαστό
5 7	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (αδελφών) ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ [Μεταξύ αδελφών για τα κληρευτικά τους]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1920/2008 Χωριό Νομού Λασιθίου, 2-8-2002 Με κυνηγετική καραμπίνα
5 8	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικοί συναυτουργοί	2 Άνδρες	Έλληνες	2 Άνδρες	Αλλοδαποί Αλβανοί	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Κατά τη μεταφορά τους στα σύνορα από τους δράστες, που μετά προσποιήθηκαν τους αστυνομικούς]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1955/2008 Σε χωματόδρομο και επ. οδό, 20-12-1995 Με κυνηγετική καραμπίνα, μονόκανο κυνηγετικό

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

							όπλο και πρόκληση ασφυξίας
59	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός Αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΑΦΑΝΙΣΜΟΣ (Δράστης: ερωτικός σύντροφος του θύματος, που ήθελε να απαλλαγεί από αυτήν)	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1998/2008 Θεσσαλονίκη, αρχές Νοέμβρη 2003 Με ξυλοδαρμό και κάψιμο
60	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ [Κίνητρό του: η έχθρα που έτρεφε προς την οικογένεια του θύματος και η επιθυμία του να εκδικηθεί, για τις μειώσεις, που όπως πίστευε, είχε υποστεί εξ αιτίας κάποιων από τα μέλη της. Αφορμή: η λογομαχία που λίγο πριν είχε με το θύμα]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 2364/2008 Χωριό, 18-05-2005 Με καραμπίνα
61	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γειτόνων) [Μεταξύ τους δικαστικές διενέξεις]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 2495/2008 Αθήνα, 22-05-2002 Με καραμπίνα
62	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Αλλοδαπός Λιβανέζος	Γυναίκα	Ελληνίδα	ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ (ερωτικών συντρόφων) [Λόγος: «καταλαμβάνεται από την ιδέα ότι η τελευταία τον εγκαταλείπει οριστικά». Διακοπή κήσεως άνευ συναιρέσεως εγκύου]	ΜΟΔΑΘ 620/2009 Αθήνα, 17-03-1997 Με πιστόλι

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

6 3	Εν Βρασμώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας	Αλλοδαπός Ρωσοπόντιος	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) (αμυντική ανθρ/νία) και ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΝΟΜΙΜΗΣ ΑΜΥΝΑΣ [Μετά από επίθεση με ρόπαλο που δέχθηκε από άλλο τοξικομανή που ήθελε να ναρκωτικά χάπια του δράστη. Άμυνα τελεσθείσα, καθ' υπέρβασιν των ορίων της]	ΜΟΕ ΘΕΣΣΑΛ 119-122/2009 Πόλη, 28-06-2004 Με μαχαίρι
6 4	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ <ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ κατά συναυτουργία [Σε super-market. Θύμα: πελάτης που επιχειρήσει να τους εμποδίσει]	ΜΟΕ ΑΘ 219/2009 Άγιοι Ανάργυροι Αττικής, 6-12-2005 Με πυροβόλο όπλο
6 5	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Έλληνας	Γυναίκα	Ελληνίδα	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ <ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Σε ενεχυροδανειστήριο- επειδή είχε δει το πρόσωπό του και θα ήταν δυνατό να τον αναγνωρίσει]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 335/2009 Πόλη, 22-02-2001 Με μαχαίρι
6 6	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	(αθίγγανος)	Άνδρας	(αθίγγανος)	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Εκδίκηση λόγω προηγούμενης επίθεσης κατά του ανιμιού του δράστη για προσωπικές διαφορές]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 347/2009 Σε οικισμό Αθιγγάνων, 19-03-95 Με καραμπίνα
6 7	Εν Ψυχρώ	2 Άνδρες	Έλληνες	Άνδρες και Γυναίκες	Αλλοδαποί	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ< ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 680/2009

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Τετελεσμένη κατά συρροή Φυσικοί συναυτουργοί			(6 άνδρες, 1 γυναίκα και 3 παιδιά)		ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΝΑΥΑΓΙΟΥ (σε πλοίο προσαράξεως με ημιβύθιση) [Δράστες: συγκυβερνήτες Θύματα: λαθρομετανάστες Κατά την παράνομη επιχείρηση μεταφοράς λαθρομεταναστών στην Ελλάδα-Κακές καιρικές συνθήκες-Μικρή χωρητικότητα πλωτού μέσου-Ανεπαρκή σωσίβια- Άγνοια κολύμβησης]	Στο Αιγαίο, πλησίον Μυκόνου, 12-06-01 Με πνιγμό
68	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΣΥΓΚΑΛΥΨΗ ΑΛΗΘΕΙΑΣ-ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙΑ [Λόγω απειλών του θύματος ότι θα αποκάλυπτε στις διωκτικές αρχές την παράνομη δραστηριότητά του σχετικά με την αναζήτηση και την ανεύρεση αντικειμένων αρχαιολογικής αξίας]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 746/2009 Σε δάσος, 31-07-1989 Με ώθηση σε γκρεμό
69	Εν Βρασμώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΝΟΜΙΜΗΣ ΑΜΥΝΑΣ [Δράστης: Αστυνομικός Αμέσως μετά την επίθεση του καταζητούμενου θύματος κατά του αστυνομικού-δράστη. Άμυνα τελεσθείσα, καθ' υπέρβαση των ορίων της]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 996/2009 Γλυφάδα, 24-10-2002 Με πιστόλι
70	Εν Ψυχρώ	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ <ΣΥΖΥΓΟΚΤΟ	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1316/2009

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Τετελεσμένη Φυσικός Αυτουργός					ΝΙΑ [Λόγω της επιθυμίας του θύματος να διαζευχθούν. Ιστορικό ενδοοικογενειακής βίας]	Αθήνα, 13-08-2005 Με γκλοπ και μαχαίρι
7 1	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΑΦΑΝΙΣΜΟΣ και ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Ο δράστης ήθελε να απαλλαγεί από την ερωτική του σύντροφο και να αφαιρέσει από αυτή το ποσό που είχε μαζί της, με σκοπό να το ιδιοποιηθεί παρανόμως]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1395/2009 (Ασαφής ο τόπος), 27-10-2000 Με γρόνθο ή με άλλο αμβλύ όργανο
7 2	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικοί συναυτουργοί	Άνδρες	Αλλοδαποί Ινδοί	Άνδρας	Αλλοδαπός Ινδός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (συγκατοίκων) [Λόγω φασαριών/ενοχλήσεων από το θύμα]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1397/2009 (Ασαφής ο τόπος), 11/12-03-2001 Με μαχαίρι
7 3	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικοί συναυτουργοί	2 Άνδρες		Γυναίκα		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Σε οικία]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1399/2009 (Ασαφής ο τόπος), Δεκέμβριος του 2002 Με στραγγαλισμό
7 4	Εν Βρασμό Απόπειρα κατά συρροή	Άνδρας		Άνδρες		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ (αμυντική ανθρ/νία) [Λόγω του φόβου του δράστη ότι οι εργάτες της οικοδομής με τους οποίους αντάλλαζε ύβρεις (γιατί του	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1543/2009 (Ασαφής ο τόπος), 24-06-1999 Με ημιαυτόμα

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

						έκλειναν την είσοδο του χώρου στάθμευσής του) θα του επιτίθεντο με τα εργαλεία που κρατούσαν]	το πιστόλι
7 5	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ<ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Σε super-market-Θύμα: πελάτης]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 152/2010 (Ασαφής ο τόπος και ο χρόνος) Με πυροβόλο όπλο
7 6	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Αλλοδαπός Αραβο Σουδανική καταγωγής	Άνδρας	Έλληνας	ΑΠΟΦΥΓΗ ΣΥΛΛΗΨΗΣ [Θύμα: αστυνομικός που επιχείρησε να τερματίσει συμπλοκή αλλοδαπών]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 167/2010 Πλησίον ή εντός Αθήνας, 29-08-08 Με σπαθί τύπου σαμουράι
7 7	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Αλλοδαπός Αλβανός	Άνδρας	Έλληνας	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ <ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Μετά από στήσιμο ενέδρας σε θύμα-ιδιοκτήτη ΠΡΟΠΟ]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 284/2010 Πολίχνη Θεσσαλονίκης, 23-11-2003 Με πιστόλι
7 8	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (συγγενών) [Μετά από φιλονεικία με κόρη και γαμβρό δράστη, για το αν θα συγκατοικούν μαζί στην ίδια οικία Θύμα: ο γαμβρός]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 657/2010 Χωριό, 2-10-2005 Με κυνηγετικό όπλο
7 9	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουρ	Άνδρας		Άνδρας		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ <ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ κατά συναντουργία σε τράπεζα	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 776/2010 (Μη διαθέσιμος τόπος και

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	γός					[Θύμα: παρευρισκόμενος τεχνικός υπάλληλος της τράπεζας που επιχείρησε να τους εμποδίσει]	ημ/νία) Με πιστόλι
80	Εν Ψυχρώ Απόπειρα 1 Φυσικός αυτουργός και 1 Ηθικός αυτουργός	Άνδρες		2 Άνδρες		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ< ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ με απόπειρα κακουργηματικής ΕΚΒΙΑΣΕΩΣ [Εξαιτίας της δηλωμένης προθέσεως του ενός θύματος να εμφανίσει προς πληρωμή επιταγές που του είχε μεταβιβάσει ο ηθικός αυτουργός. Έτερο θύμα: ευρισκόμενος τυχαία στο κατάστημα]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 779/2010 Σε κατάστημα εντός ή πλησίον Αθήνας, 18-03-2003 Με πυροβόλο όπλο
81	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Ηθικός Αυτουργός & Φυσικοί συναυτουργοί	Άνδρας	Έλληνας: Ηθ.Αυτ ουργός & Αλλοδαποί (Αλβανοί) : Φυσ.Αυτ ουργοί	Άνδρας	Έλληνας	ΑΝΤΕΚΔΙΚΗΣΗ (για τον ηθικό αυτουργό) ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ (για τους φυσικούς συναυτουργούς) [Για τον εξ αμελείας θάνατο του υιού του ηθικού αυτουργού σε τροχαίο ατύχημα προκληθέν από το θύμα. Οι φυσικοί συναυτουργοί έδρασαν επ' αμοιβή]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 842/2010 (Ασαφής ο τόπος-σε ερημική τοποθεσία), 2-01-2002 Με πυροβόλο όπλο
82	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Ο δράστης θεωρούσε την κοκαΐνη που τον προμήθευε το θύμα νοθευμένη]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 909/2010 (Ασαφής ο τόπος), 17-12-2004 Με ξιφίδιο

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

8 3	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ <ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙΑ [Λόγω εξωσυζυγικής σχέσης της συζύγου, μετά από διαπληκτισμό]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1294/2010 Χωριό, 12-11-2005 Με γροθιές στο πρόσωπο
8 4	Εν Ψυχρώ 1 Τετελεσμένη και Απόπειρα κατά συρροή Φυσικοί αυτουργοί	Άνδρες		1 Άνδρας (τετελεσμένη) 1 Γυναίκα (απόπειρα) 2 Άνδρες (απόπειρα)		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ [ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ και ΒΕΝΤΕΤΑ μεταξύ των οικογενειών] Οι 2 δράστες: συγγενείς μεταξύ τους Από τα 4 θύματα: οι 3 συγγενείς μεταξύ τους και ο 1 φίλος των έτερων 3 θυμάτων]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1406/2010 Χωριό Κρήτης, 14-03-09 Με πιστόλι
8 5	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός Αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ αδελφών) [ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1432/2010 Χωριό Κρήτης, 2-08-02 Με δίκανο κυνηγετικό όπλο
8 6	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός Αυτουργός	Γυναίκα		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) (υπεράσπιση τιμής) [Για λόγους τιμής της δράστη, επειδή το θύμα διέδιδε ότι είχε συννευρεθεί ερωτικά με τη δράστη]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1471/2010 (Ασαφής ο τόπος), 1-05-09 Με μαχαίρι
8 7	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη	Άνδρας	Έλληνας	Άνδρας	Αλλοδαπός Αλβανός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Κατόπιν ενός φραστικού και βίαιου	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1792/2010 Πόλη

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Φυσικός Αυτουρ γός					επεισοδίου μεταξύ Ελλήνων και Αλβανών έξω από νυχτερινό κέντρο]	Ρεθύμνου, 1-01-06 Με μαχαίρι
8 8	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικοί συναυ τουρ γοί	Άνδρες	Αλλοδα ποί (Πακιστα νοί)	Άνδρας	Αλλοδα πός (Πακιστα νός)	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (συγκατοίκων) [Λόγω διαπληκτισμού τους τις προηγούμενες ημέρες ένεκα οικονομικών διαφορών και άνισης κατανομής οικιακών εργασιών]	ΜΟΔ ΤΡΙΠΟΛΕ ΩΣ47,48,49 ,50,51/2011 «Βάλτος» της Νέας Κίου Ν. Αργολίδος, 6-08-2010 Με τσεκούρια
8 9	Εν Ψυχρώ Τετελεσμ ένη και Απόπειρα Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρες	Αλλοδα ποί	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Σε καφέ-μπαρ μεταξύ υπευθύνου ασφαλείας (δράστη) και θαμώνων]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 18/2011 Πλησίον/εν τός πόλης Κέρκυρας, 15-08-2009 Με πιστόλι
9 0	Εν Ψυχρώ Απόπει ρα κατά συρροή Φυσικοί αυτουρ γοί & Ηθικός αυτουρ γός	Γυναίκα (Ηθ. αυτουρ γός) και Άνδρες (Φ.αυτουρ γοί)	Αλλοδα ποί Αλβανοί	Άνδρες	Αλλοδα ποί Μολδα βοί	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ (υπεράσπιση τιμής) [Ως απάντηση σε ερωτικό πείραγμα προς γυναίκα- Αλβανή]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 338/2011 Πλησίον/ εντός Αθήνας, 20-08-2007 Με μαχαίρι

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

9 1	Εν Βρασμό Τετελεσμένη Φυσικός Αυτουργός	Ανδρας		Γυναίκα		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (ερωτικών συντρόφων) (αμυντική ανθρ/νία) [Εν μέσω διαπληκτισμού προκληθέντος από παροξυσμό και παραλήρημα του αντιμετωπίζοντος ψυχ.προβλήματα, θύματος μετά από κατανάλωση υπερβολικών φαρμακευτικών ουσιών]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 552/2011 (Ασαφής ο τόπος), 11-08-2002 Με πρόκληση ασφυξίας
9 2	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός Αυτουργός	Ανδρας		Γυναίκα		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ (υπεράσπιση τιμής) [Λόγω μη ανταπόκρισης σε φλερτ. Θύμα: θαμώνας καφετέριας Δράστης: στρατιώτης σε άδεια]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 573/2011 Κόρινθος, 17-10-2005 Με γρονθοκοπήματα
9 3	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός Αυτουργός	Ανδρας		Ανδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (συγγενών) [Λόγω οικονομικών διαφορών (αστόχημα βολής)]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 720/2011 Σε Επ. Οδό, 7-02-2008 Με κνηγετική καραμπίνα
9 4	Εν Βρασμό Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Ανδρας		Ανδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) (αμυντική ανθρ/νία) [Λόγω έντονων διενέξεων που είχαν αναφορικά με την εισβολή των κοπαδιών εκάστου σε όμορα χειμαδιά]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 767/2011 Ορεινή αγροτική τοποθεσία Κρήτης, 25-10-2006 Με κνηγετική καραμπίνα
9 5	Εν Ψυχρώ	Ανδρας		Γυναίκα		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ	ΑΠ (ΠΟΙΝ)

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Τετελεσμένη Φυσικός Αυτουργός					- ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙΑ [Κατόπιν διένεξής τους. Το θύμα είχε δεχθεί και παλαιότερα ενδοοικογενειακή βία]	842/2011 Χωριό, 16-01-2005 Με μαχαίρι
96	Εν Ψυχρώ Απόπειρα κατά συρροή Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		3 Άνδρες		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Κατά εργολάβου του ΟΤΕ και 2 αστυνομικών, που επαναποθετούσαν στύλους καλωδίων, που ο δράστης είχε κόψει]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 942/2011 Πλησίον ή εντός Βόλου Με δίκαννο κυνηγετικό όπλο
97	Εν Βρασμό Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (αμυντική ανθρ/νία) [Θύμα: ο σύζυγος της ερωμένης του δράστη. Από φόβο, λόγω προηγούμενων απειλών]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1214/2011 Πετροχώρι Ν. Ξάνθης, 19-02-2007 Με καραμπίνα
98	Εν Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Αλλοδαπός	Γυναίκα		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Θύμα: σερβιτόρα σε μπαρ. Δράστης: θαμώνας Γιατί του ζήτησε να καταβάλει το τίμημα του ποτού του]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1255/2011 Αιγάλεω Αττικής, 23-12-2006 Με πυροβόλο όπλο
99	Εν Ψυχρώ Απόπειρα κατά συρροή Φυσικοί συναυτουργοί	3 Άνδρες	Αλλοδαποί Ρουμάνοι	Άνδρας	Έλληνας και Αλλοδαπός-Αλβανός	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ< ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Σε πρατήριο υγρών καυσίμων, κατά ιδιοκτήτη και υπαλλήλου του, ώστε να μη ματαιωθεί το σχέδιό τους]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1541/2011 (Ασαφής ο τύπος), 6-07-2007 Με πιστόλι, αγνώστου τύπου και προελεύσεως
1	Εν	Άνδρας	Αλλοδα	Άνδρας	Έλληνας	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ	ΑΠ

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

00	Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός		πός Αλβανός			ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Σε κατάσταση εμπορίας αλουμινίου, ώστε να μη ματαιωθεί το σχέδιό του]	(ΠΟΙΝ) 1685/2011 Αχαρνές, 28-11-2003 Με περίστρο φο
101	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΣΥΓΚΑΛΥΨΗ ΑΛΗΘΕΙΑΣ [Ωστε να μην αποκαλυφθούν πλαστογραφίες και απάτες του δράστη εις βάρος του θείου του. Θύμα: ο θείος του]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1767/2011 Θεσσαλονί κη, 2-07- 2006 Με μαχαίρι
102	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικοί συναυ τουργοί	2 Άνδρες		Άνδρας		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ (Ο ένας δράστης ήταν γνωστός τους θύματος, οδηγός του Ι.Χ.Φ. του θύματος- εισαγωγέα αμνοεπιφίων, ο έτερος, φίλος του πρώτου δράστη)	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1776/2011 Επ. οδός Αντίκυρας- Δεσφίνας Ν. Φωκίδας, 24-05-2005 Με κατακρή μνιση του οχήματος
103	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Αλλοδα πός Αλβανός	Άνδρας	Αλλοδα πός Αλβανός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ [Μεταξύ παλιών φίλων, των οποίων οι σχέσεις οξύνθηκαν λόγω διεκδίκησης της ίδιας ερωτικής συντρόφου και μετά έτι περαιτέρω για λόγους ανταγωνισμού (στην εκμετάλλευση κέντρων)]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1792/2011 Πλησίον ή εντός Αθήνας), 20-03- 2006 Με πυροβόλο όπλο
104	Εν Ψυχρώ Τετελε	Άνδρας		Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Θύμα: ερωτική	ΜΟΔ ΚΟΖ 6/2012 Πόλη

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	σμένη Φυσικός αυτουρ γός					σύντροφος Λόγω του ότι έληξε την σχέση τους]	Καστοριάς, 16-12-2011 Με μαχαίρι και κατσαβίδι
1 0 5	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Αφορμή: δολιοφθορές και κλοπές στο ερειπωμένο κατάλυμα όπου ζούσε ο δράστης]	ΜΟΔ ΠΕΙΡΑΙΑ 159/2012 Πέραμα, 4- 03-2011 Με ξύλινο καδρόνι
1 0 6	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρες	Αλλοδα ποί Πακισταν ός και Αλβανοί	Άνδρας	Αλλοδα πός Πακιστα νός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ (ΞΕΚΑΘΑΡΙ ΣΜΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ) [Μη ισότιμη διανομή κερδών από πώληση ναρκωτικών]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 63/2012 Άνω Λουτρόπυρ γος Μεγάρων Αττικής, 27-12-2000 Με μαχαίρι
1 0 7	Εν ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικοί συναυτ ουργοί	Άνδρες & Γυναίκα	Αλλοδα ποί Ρουμάνοι	Γυναίκα	Αλλοδα πή Φιλιπιν νέζα	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Σε οικία κοσμηματοπώλη, όπου τόσο η γυναίκα δράστης όσο και το θύμα εργάζονταν ως οικιακές βοηθοί.]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 662/2012 Αθήνα, 18- 08- 2007 Με μαχαίρι
1 0 8	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας	Αλλοδα πός Αλβανός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Διαφωνία κατά την αγοραπωλησία ινδικής κάνναβης (που πωλούσε το θύμα)]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1317/2012 Περαία Θεσσαλονί κης, 20-1- 2005 Με πιστόλι
1 0 9	Εν Ψυχρώ	Άνδρας		Άνδρας		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1349/2012

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	Απόπειρα Φυσικός αυτουρ γός					[Θύμα: ο εραστής της εν διαστάσει συζύγου του δράστη]	Πόλη Χανίων, 17-10- 2004 Με μαχαίρι
1 1 0	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Γυναίκα (μουσουλ μάνα)		Άνδρας (μουσουλ μάνος)		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (αμυντική ανθρ/νία) ΣΥΖΥΓΟΚΤΟ ΝΙΑ [Κατόπιν μακροχρόνιας ενδοοικογενεια κής βίας κατά της δράστη. Το θύμα ήταν «δυνάστης της συζύγου και των τέκνων του ».]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1549/2012 Χωριό, 19- 09-2003 Με μονόκαννη कुνηγετική καραμπίνα (κατά τον ύπνο του)
1 1 1	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Για άγνωστο λόγο, μετά από κατανάλωση από αμφότερους ποσοτήτων αλκοόλ- μειωμέ νη ικανότητα καταλογισμού (λόγω μέθης)]	399- 408/2013 ΜΟΔ ΘΕΣΣΑΛ Θεσσαλονί κη, Παλαιά Λαχανα γορά, 27- 07-2012 Με μαχαίρι
1 1 2	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας	Αλλοδα πός Αλβανός	Άνδρας	Αλλοδα πός Ρουμά νος	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Έξω από μπαρ- κλαμπ, μετά από διαπληκτισμό επειδή το θύμα συνομιλούσε με τις γυναίκες που πρώτος ο δράστης είχε προσεγγίσει]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 173/2013 Αθήνα, 25- 2-2008 Με πιστόλι
1 1 3	Εν Ψυχρώ Τετελε Σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Άνδρας		ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΙΝΗΤΡΟ [Σε καφετέρια. Λόγια του δράστη τη στιγμή της ανθρωποκτονίας: "τόρα να δούμε αν είσαι μάγκας".]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 225/2013 (Ασαφής ο τόπος), 29- 8-2008 Με ξύλινη δοκό
1	Εν	Άνδρας		Άνδρας		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ	ΑΠ

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

1 4	Ψυχρώ Απόπειρα Φυσικός αυτουρ γός					ΟΦΕΛΟΣ< ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ Θύμα: τριταμυνομένος για την κακοποιούμενη σύζυγό του. Για την κακοποίηση αυτής είχε προσληφθεί επ' αμοιβή ο δράστης από ανταγωνιστή της επιχειρηματία.]	(ΠΟΙΝ) 361/2013 Ζάκυνθος, 20-8-2003 Με πιστόλι
1 1 5	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Γυναίκα		ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΙΝΗΤΡΟ [Γνωστοί μεταξύ τους από πρόγραμμα ΟΚΑΝΑ Λάρισας]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 362/2013 Π.Ε.Ο. Ελασσόνας - Λάρισας, 19-07-2007 Με παράσυρ ση με αυτοκίνητο
1 1 6	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας	Αλλοδα πός Αλβανός	Άνδρας	Έλληνας	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ («με ληστεία κατά συναυτουργία και με ιδιαίτερη σκληρότητα» ³⁵²) [Θύμα: ηλικιωμένος άνδρας-Κατόπιν εισόδου δράστη σε οικία]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 495/2013 Θεσσαλονί κη, 23/24- 6-05 Με σιδηροσω λήνα
1 1 7	Εν Ψυχρώ Απόπειρα	Γυναίκα		Άνδρας		ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙ Α ΑΦΑΝΙΣΜΟΥ [Τα τελευταία 2	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 589/2013

³⁵² «Η πράξη αυτή τελέστηκε με ιδιαίτερη σκληρότητα εναντίον του θύματος, αφού ο τρόπος που ενήργησε σε βάρος τούτου (Γ. Π.) με την πρόκληση σ' αυτόν σίγουρα ισχυρών σωματικών πόνων από τα χτυπήματα που επέφερε κατά τα άνω, καταδεικνύει άνθρωπο επικίνδυνο, με έλλειψη ηθικών αναστολών και με απουσία συναισθημάτων»-βλ. το σκεπτικό της ΑΠ (ΠΟΙΝ) 495/2013, σε ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

	Φυσικός αυτουργός					έτη, ο γάμος τους διερχόταν κρίση-τυπικές μεταξύ τους σχέσεις.]	Κερασοχώρι, 17-5-2007 Με κυνηγετικό (μονόκαννο) όπλο
118	Τετελεσμένη (δια παραλείψεως) Φυσικοί συναυτουργοί	Άνδρες		Γυναίκα		ΑΠΟΦΥΓΗ ΣΥΛΛΗΨΗΣ (για διάθεση σε τρίτο ναρκωτικών ουσιών) [Εγκατέλειψαν το θύμα αβοήθητο σε κοματώδη κατάσταση και σε συνθήκες έντονου ψύχους από προηγηθείσα χρήση ηρωίνης]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 768/2013 Σε παραποτάμινα περιοχή, πλησίον Τρικάλων, 2-03-2005 Με εγκατάλειψη του θύματος στο ψύχος, ενώ βρισκόταν σε κόμα
119	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) ³⁵³ [Για ασήμαντη αφορμή]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 780/2013 Χωριό Κρήτης, 3-03-2004 Με μαχαίρι
120	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένες Φυσικοί συναυτουργοί (οι τρεις) στη μία και Φυσικός αυτουργός (ο ένας)	Άνδρες (3)	Αλλοδαποί Αλβανοί	Άνδρας και Γυναίκα	Έλληνες	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) [Με αφορμή προγενέστερη λεκτική ρατσιστική επίθεση και για απαλλαγή από μαρτυρία γυναίκας]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 992/2013 Χωριό, 9-3-2007 Με γκλίτσα, τσεκούρι, ξύλινη ράβδος, παράσυρση με αυτοκίνητο

³⁵³ «διακατεχόμενος από πλήρη απαξία της ανθρώπινης ζωής, απεφάσισε να την αφαιρέσει από τον Α. Μ.»-βλ. το σκεπτικό της ΑΠ (ΠΟΙΝ) 780/2013, ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

	στην έτερη						
1 2 1	Εν Βρασμώ Τετελεσμένη και Απόπειρα Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα και Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (γνωστών) (αμυντική ανθρ/νία) [Κατόπιν συνεχών λεκτικών παρενοχλήσεων-επιθέσεων και απειλών από τους συζύγους- θύματα προς τον δράστη ένεκα διαφορών τους για αγροζημίες σε ιδιοκτησία του τελευταίου από τα ζώα των πρώτων]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1013/2013 Χωριό, 21-9-2009 Με καραμπίνα
1 2 2	Εν Βρασμώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ (υπεράσπιση τιμής) και ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Θύμα: κουμπάρος-εραστής συζύγου δράστη. Μετά από προσβλητική φράση του "πηδάω τη γυναίκα, μπορώ να πηδήσω και την κόρη σου"]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1042/2013 (Ασαφής ο τόπος), 21-06-2007 Με γροθιές και λακτίσματα
1 2 3	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα	Αλλοδαπή Νιγηριανή	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ (υπεράσπιση τιμής) [Θύμα: εκδιδόμενη. Λόγω προσβολής της σεξουαλικής απόδοσης του δράστη]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1339/2013 Αθήνα, 16-9-2010 Με ξιφολόγη
1 2 4	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Αλλοδαπός Αλβανός	Άνδρας	Αλλοδαπός Αλβανός	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΕ ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Κατόπιν επίθεσης στο ποιμνιστάσιο.	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 136/2014 Κορωνούδα Κιλκίς, 21-2-2001

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

						Το θύμα ήταν γνωστός του. Απειλήσε τους παρισταμένους ότι θα έχουν το ίδιο τέλος αν τον αποκαλύψουν.]	Με καραμπίνα
1 2 5	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ για άγνωστο λόγο <ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙΑ ΑΦΑΝΙΣΜΟΥ [Ιστορικό μακροχρόνιας ενδοοικογενειακής βίας]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 407/2014 Ασπρόπυργος Αττικής, 8-4-2006 Με λακτίσματα, γροθιές και καλώδιο
1 2 6	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Ηθικός αυτουργός & Φυσικός αυτουργός	Άνδρες		Άνδρας		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ [Ωστε να αποκτήσουν την περιουσία του θύματος με ψεύτικη διαθήκη]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 817/2014 Καλλονή Λέσβου, 20-5-2009 Με βαριοπούλα (κατά τον ύπνο του)
1 2 7	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη	Άνδρας	(αθίγγανος)	Γυναίκα		ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΗΛΟΥΣΙΑ [Επειδή το θύμα έληξε πρώτο τη σχέση τους]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 835/2014 Ζάκυνθος, 19-4-2005 Με αχμηρό μαχαίρι κουζίνας
1 2 8	Εν Ψυχρώ Απόπειρα σε αληθή συρροή με τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Γυναίκα		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ< ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Σε τράπεζα. Ο δράστης, έχοντας άμεσο δόλο να σκοτώσει πελάτη-αστυνομικό που του επιτέθηκε	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 881/2014 (Ασαφής ο τόπος), 12-3-2009 Με όπλο

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

						εντός της τράπεζας, αστόχησε και σκότωσε μια υπάλληλο (περ/ση αστοχίας βολής).]	
1 2 9	Εν Ψυχρώ 1 Τετελεσμένη και 1 Απόπειρα (κατά συρροή) Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρες		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ [Προηγούμενες διαφορές με τ' αδέρφια της πρώην συζύγου του, εκκινούμενες από τη στήριξή τους προς αυτήν σχετικά με τον χωρισμό της από τον δράστη και τη διεκδίκηση της επιμέλειας των τέκνων τους]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 977/2014 Αχαρνές, 2-8-2007 Με καραμπίνα
1 3 0	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρας		ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ < ΣΥΡΡΟΗ ΜΕ ΛΗΣΤΕΙΑ [Σε super-market-θύμα: ο ιδιοκτήτης του που αντιστάθηκε-επιχείρησε να αφοπλίσει τον δράστη]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 979/2014 Θεσσαλονίκη, 10-12-2009 Με πυροβόλο όπλο
1 3 1	Εν Ψυχρώ 2 Τετελεσμένες και 1 Απόπειρα (κατά συρροή) Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρες		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΑΓΝΩΣΤΩΝ [Εξω από μπαρ μεταξύ αγνώστων. Λόγω προηγούμενου ξυλοδαρμού φίλου του δράστη από το ένα θύμα-που παρείχε επ' αμοιβή προστασία στο μπαρ. Θύματα: φίλοι μεταξύ τους]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1017/2014 Εύοσμος - Θεσσαλονίκης, 14-1-1990 Με μονόκανη κυνηγετική καραμπίνα
1 3 2	Εν Ψυχρώ Απόπειρες Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρες		ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΚΑΤΑΔΙΩΞΗΣ/ ΣΥΛΛΗΨΗΣ [Θύματα: Αστυνομικοί. Ωστε να μην αποκαλυφθεί ότι ο δράστης (ήταν ηθ.αυτουργός σε	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1025/2014 Ε.Ο. Τρίπολης-Σπάρτης, 18-7-2006

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

						επικίνδυνη σωματική βλάβη) είχε προσλάβει τους καταδιωκόμενους για να κακοποιήσουν τον ανταγωνιστή του [επιχειρηματία]	Με πυροβόλο όπλο
1 3 3	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας		Άνδρες		ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΚΑΤΑΔΙΩΞΗΣ/ ΣΥΛΛΗΨΗΣ [Θύμα αστυνομικός της ομάδας "Ζήτα" που κατεδίωκε τον δράστη για παράβαση του Κ.Ο.Κ.]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1059/2014 Αθήνα, 16-11-2003 Λάκτισμα της μηχανής του θύματος ώστε και εκτροπή της
1 3 4	Εν Ψυχρώ Τετελεσμένη Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Αλλοδαπός Αλβανός	Άνδρας		ΑΝΤΕΚΔΙΚΗΣΗ [Εκδίκηση για τον θάνατο του πατέρα και του φίλου του δράστη. Απορριφθείς ο ισχυρισμός για εθιμικό δίκαιο αλβανικής βεντέτας «κανούν»]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1325/2014 Αμπελόκηποι Αθήνας, 3-10-2005 Με πιστόλι
1 3 5	Εν Ψυχρώ 2 Τετελεσμένες Φυσικός αυτουργός	Άνδρας	Έλληνας	Άνδρες	1 Έλληνας και 1 Αλβανός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ και ΑΓΝΩΣΤΟΥ (Εκ των θυμάτων, ο άγνωστος-προς τον δράστη- δεν μετείχε στον διαπληκτισμό. Ήταν υπάλληλος του έτερου θύματος- γνωστού του δράστη) Προηγούμενες οικονομικές διαφορές με το 1 θύμα	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1341/2014 Πλησίον Αγ.Δημητρίου Ζακύνθου, 20-9-2005 Με κυνηγετική καραμπίνα
1 3	Εν Ψυχρώ	Άνδρας		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ	ΑΠ (ΠΟΙΝ)

Η ανθρωποκτονία στη σύγχρονη Ελλάδα και η κατηγοριοποίησή της βάσει των κινήτρων των δραστών της. Μια μελέτη δικαστικών αποφάσεων της περιόδου 2005-2015

6	Απόπειρα Φυσικός αυτουρ γός					[Προηγούμενες διαφορές σχετικά με βοσκή προβάτων. Σε καφενείο]	192/2015 Οικισμός Κικιδίου ν. Ροδόπης, 11-10-2009 Με μαχαίρι
1 3 7	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Γυναίκα		ΣΥΖΥΓΟΚΤΟΝΙ Α ΑΦΑΝΙΣΜΟΥ [Λόγω επιθυμίας δράστη να απαλλαγεί από τη σύζυγό του. Το θύμα έπασχε από ήπιας μορφής κατάθλιψη. Ιστορικό ενδοοικογενεια κής βίας]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 285/2015 Περιοχή Κορινθίας, 1-11-1999 Με στραγγαλι σμό
1 3 8	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικοί συναυτ ουργίοι (2)	Άνδρες	Αλλοδα ποί Ο ένας: Μπαγκλα ντεσιανός .Ο έτερος αλλοδα πός χωρίς λοιπά στοιχεία	Άνδρας	Αλλοδα πός Πακιστα νός	ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ -ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ – (ΞΕΚΑΘΑΡΙ ΣΜΑ ΛΟΓΑΡΙΑ ΣΜΩΝ) [Διαφορά σχετικά με την πώληση του χαλκού που είχαν αφαιρέσει την προηγούμενη ημέρα και τη διανομή του ποσού που θα αποκόμιζαν από την πώληση]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 664/2015 Περιοχή Νοτιοανατο λικής Αττικής, 2-11-2011 Κτυπήμα τα στο κεφάλι με σκουπόξυ λο, σίδερα και άλλα αντικείμε να
1 3 9	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσικός αυτουρ γός	Άνδρας		Γυναίκα		ΣΥΓΚΑΛΥΨΗ ΑΛΗΘΕΙΑΣ [«Για να μην αποκαλυφθούν οι υπηρεσιακές ευθύνες του στην πρόκληση και στην αδυναμία αντιμετώπισης σοβαρού προβλήματος υγειονομικής και ασφαλιστικής κάλυψης του θύματος»]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 699/2015 Ασαφής ο τόπος, ο χρόνος και το μέσο.

1 4 0	Εν Ψυχρώ Τετελε σμένη Φυσιικοί συναυ ουργοί	Άνδρες		Άνδρας		ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ ΣΔΣ [Λόγω προϋπάρχουσας διαφοράς μεταξύ των δύο οικογενειών αναφορικά με την ανέγερση από τους κατηγορουμένους ενός χοιροστασίου εντός ακινήτου του θύματος]	ΑΠ (ΠΟΙΝ) 712/2015 Χωριό ν. Ρεθύμνου, 5-4-2010 Με कारा μπίνα
-------------	---	--------	--	--------	--	---	---

Γ. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Κατόπιν της αποδόμησης των δεδομένων μας με την κωδικοποίηση των δικαστικών αποφάσεων του δείγματός μας (ΔΑ + ο α/α που αναγράφεται για εκάστη δικαστική απόφαση στην πρώτη στήλη του Πίνακα 1.1.), θα κατατάξουμε στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 1.2.) κωδικοποιημένες τις υπό ανάλυση δικαστικές αποφάσεις, αναλόγως με την κατηγορία ή τις κατηγορίες κινήτρου όπου κρίναμε ότι εμπίπτει η κάθε περίπτωση (υπόθεση) ανθρωποκτονίας. Οι κατηγορίες που προέκυψαν, κατόπιν της ανάλυσης του συνόλου του δείγματός μας, ως καλύτερα ανταποκρινόμενες στα δεδομένα της σύγχρονης Ελλάδας είναι οι εξής: 1. Εξασφάλιση δόσης ναρκωτικών ουσιών, 2. Φιλονεικία μεταξύ συνδεδεμένων με διαπροσωπική σχέση, 3. Φιλονεικία μεταξύ αγνώστων, 4. Σεξουαλική ικανοποίηση, 5. Ερωτική ζηλοτυπία, 6. Χρηματικό όφελος, 7. Αφανισμός, 8. Συγκάλυψη

αλήθειας/Αποφυγή σύλληψης, 9. Αντεκδίκηση, 10. Υπέρβαση νόμιμης άμυνας, 11.

Άγνωστο κίνητρο.

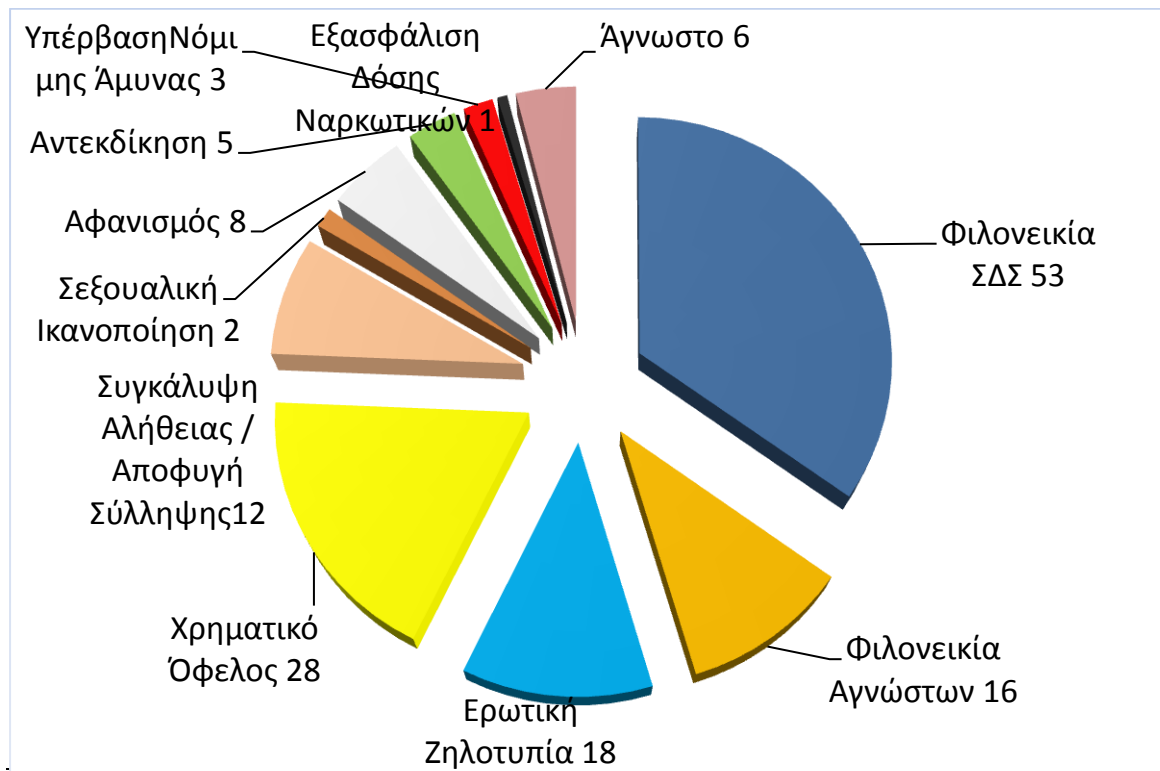
Πίνακας 1.2.:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ Βάσει κινήτρου	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ % ΣΕ ΣΥΝΟΛΟ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	Δ/Α ΔΙΚ. ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ (ΔΑ)
1.Εξασφάλιση δόσης ναρκωτικών ουσιών	1	0,66%	ΔΑ1
2. Φιλονεικία σδσ	53	34,86%	ΔΑ2, ΔΑ3, ΔΑ4, ΔΑ11, ΔΑ13, ΔΑ16, ΔΑ19, ΔΑ22, ΔΑ24, ΔΑ29, ΔΑ32, ΔΑ35, ΔΑ38, ΔΑ39, ΔΑ42, ΔΑ46, ΔΑ47, ΔΑ52, ΔΑ54, ΔΑ57, ΔΑ60, ΔΑ61, ΔΑ63, ΔΑ66, ΔΑ72, ΔΑ78, ΔΑ82, ΔΑ84, ΔΑ85, ΔΑ86, ΔΑ88, ΔΑ89, ΔΑ91, ΔΑ93, ΔΑ94, ΔΑ95, ΔΑ97, ΔΑ103, ΔΑ105, ΔΑ106, ΔΑ108, ΔΑ110, ΔΑ111, ΔΑ119, ΔΑ120, ΔΑ121, ΔΑ122, ΔΑ125, ΔΑ129, ΔΑ135, ΔΑ136, ΔΑ138, ΔΑ140
3. Φιλονεικία αγνώστων	16	10,53%	ΔΑ8, ΔΑ12, ΔΑ14, ΔΑ18, ΔΑ19, ΔΑ20, ΔΑ74, ΔΑ87, ΔΑ90, ΔΑ92, ΔΑ96, ΔΑ98, ΔΑ112, ΔΑ123, ΔΑ131, ΔΑ135
4. Σεξουαλική ικανοποίηση	2	1,31%	ΔΑ5, ΔΑ55
5. Ερωτική Ζηλοτυπία	18	11,84%	ΔΑ6, ΔΑ10, ΔΑ15, ΔΑ27, ΔΑ34, ΔΑ40, ΔΑ41, ΔΑ43, ΔΑ44, ΔΑ45, ΔΑ48, ΔΑ62, ΔΑ70, ΔΑ83, ΔΑ104, ΔΑ109, ΔΑ122, ΔΑ127
6. Χρηματικό όφελος	28	17,42%	ΔΑ7, ΔΑ23, ΔΑ32, ΔΑ33, ΔΑ46, ΔΑ58, ΔΑ64, ΔΑ65, ΔΑ67, ΔΑ71,

			ΔΑ73, ΔΑ75, ΔΑ77, ΔΑ79, ΔΑ80, ΔΑ82, ΔΑ99, ΔΑ100, ΔΑ102, ΔΑ106, ΔΑ107, ΔΑ114, ΔΑ116, ΔΑ124, ΔΑ126, ΔΑ128, ΔΑ130, ΔΑ138
7. Αφανισμός	8	5,26%	ΔΑ7, ΔΑ51, ΔΑ56, ΔΑ59, ΔΑ71, ΔΑ117, ΔΑ125, ΔΑ137
8. Συγκάλυψη αλήθειας/Αποφυγή σύλληψης	12	7,89%	ΔΑ17, ΔΑ25, ΔΑ31, ΔΑ49, ΔΑ50, ΔΑ68, ΔΑ76, ΔΑ101, ΔΑ118, ΔΑ132, ΔΑ133, ΔΑ139
9. Αντεκδίκηση	5	3,29%	ΔΑ21, ΔΑ26, ΔΑ36, ΔΑ81, ΔΑ134
10. Υπέρβαση νόμιμης άμυνας	3	1,97%	ΔΑ28, ΔΑ63, ΔΑ69
11. Άγνωστο	6	3,94%	ΔΑ9, ΔΑ30, ΔΑ37, ΔΑ53, ΔΑ113, ΔΑ115
ΣΥΝΟΛΟ	152	100%	ΔΑ1-ΔΑ140

Για την οπτικοποίηση των προαναφερόμενων ποσοτικών δεδομένων της έρευνάς μας, δημιουργήσαμε το ακόλουθο γράφημα.

Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι η πλειονότητα των υπό μελέτη υποθέσεων ανθρωποκτονίας τελέστηκαν από το έτος 2000 και εξής. Από τις προ του 2000 τελεσθείσες, με έτος τέλεσης το 1999 σημειώθηκαν 10, με έτος τέλεσης το 1998 5, με έτος τέλεσης το 1997 4, με έτος τέλεσης το 1996 2, με έτος τέλεσης το 1995 2, με έτος τέλεσης το 1990 3 και υπήρξε και 1 με έτος τέλεσης το 1989.

Έχοντας κατά νου την ανωτέρω βασισμένη στη σχετική ανάλυση του M.Cusson διάκρισή μας για τις ένεκα φιλονεικίας ανθρωποκτονίες, παρατηρούμε ότι η δικαίωση με την έννοια της «δίκαιης» ανταπόδοσης του κακού υποκρύπτεται στην

πλειοψηφία των περιπτώσεων, ενώ η υπεράσπιση της τιμής και «άμυνα» (όχι πάντα με την έννοια της νόμιμης άμυνας του άρθρου 22 Π.Κ. που προϋποθέτει –μεταξύ άλλων- άδικη και παρούσα επίθεση, αλλά και με την ευρύτερη που της αποδίδει ο M.Cusson³⁵⁴) συναντώνται πιο σπάνια και για τον λόγο αυτό επισημαίνουμε στον πίνακά μας (Π.1.1.) μόνο τις περιπτώσεις που εμφανίζονται οι τελευταίες δύο υποκατηγορίες. Έτσι, σε 7 (ΔΑ69, ΔΑ74, ΔΑ91, ΔΑ94, ΔΑ97, ΔΑ110, ΔΑ121) από τις υποθέσεις του δείγματός μας ήταν η «άμυνα»-με την έννοια του πανικού και φόβου για τη ζωή του- που όπλισε το χέρι του ενός από τους διαπληκτιζομένους. Δεν είναι τυχαίο ότι η πλειοψηφία των δικαστικών αποφάσεων που κατέληξαν ότι το έγκλημα τελέστηκε εν βρασμώ αφορούν την εν λόγω υποκατηγορία της ανθρωποκτονίας ένεκα φιλονεικίας (ΔΑ22, ΔΑ63, ΔΑ74, ΔΑ91, ΔΑ94, ΔΑ97, ΔΑ121). Σημειώνεται ότι από τις εναπομείνουσες 2 υποθέσεις με δράστη τελούντα σε κατάσταση βρασμού ψυχικής ορμής η 1 αφορούσε την κατηγορία της υπέρβασης νόμιμης άμυνας -όχι στα πλαίσια φιλονεικίας (ΔΑ69), ενώ η έτερη αυτή της φιλονεικίας για τον ειδικότερο λόγο της υπεράσπισης της τιμής και ταυτόχρονα της ερωτικής ζηλοτυπίας (ΔΑ122).

Παράλληλα, διαπιστώθηκε ότι 10 (ΔΑ4, ΔΑ35, ΔΑ38, ΔΑ42, ΔΑ54, ΔΑ86, ΔΑ90, ΔΑ92, ΔΑ122, ΔΑ123) υποθέσεις του δείγματός μας εμπίπτουν στην υποκατηγορία της «για λόγους υπεράσπισης της τιμής» ανθρωποκτονίας ένεκα φιλονεικίας.

Θεωρούμε ακόμα άξιο λόγου ότι σε 10 (ΔΑ4, ΔΑ11, ΔΑ14, ΔΑ16, ΔΑ24, ΔΑ57, ΔΑ84, ΔΑ85, ΔΑ121, ΔΑ136) εκ των υποθέσεων του δείγματος η βαθύτερη αιτία που υποδαύλιζε το ανθρωποκτόνο πάθος ήταν η ύπαρξη κτηματικών διαφορών/αγροζημιών/διαφορών για ζώα ιδιοκτησίας του ενός. Σε αυτές

---

³⁵⁴ Βλ. ανωτέρω, σε σ. 80-85.

συμπεριλαμβάνεται μάλιστα και δύο ανθρωποκτονίες τελεσθείσες μεταξύ αδελφών (ΔΑ57, ΔΑ85).

Επιπλέον, σε 8 υποθέσεις (ΔΑ1, ΔΑ25, ΔΑ63, ΔΑ82, ΔΑ106, ΔΑ108, ΔΑ115, ΔΑ118) «εμπλέκεται» η χρήση ή η διάθεση ναρκωτικών ουσιών κατά κάποιο τρόπο, είτε ως παρεμπίπτον χαρακτηριστικό των πρωταγωνιστών είτε ως καθοριστικότερο για την τέλεση του εγκλήματος στοιχείο.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός ότι στη 1 από τις υποθέσεις όπου η ανθρωποκτονία τελέστηκε κατά συρροή με ληστεία (ΔΑ71) το θύμα ήταν ερωτική σύντροφος του δράστη και σε 3 ήταν γνωστό του δράστη/ ενός συναυτουργού (ΔΑ102, ΔΑ107, ΔΑ124).

Στις 35 (ΔΑ2, ΔΑ4, ΔΑ8, ΔΑ11, ΔΑ20, ΔΑ24, ΔΑ25, ΔΑ27, ΔΑ31, ΔΑ34, ΔΑ36, ΔΑ44, ΔΑ47, ΔΑ50, ΔΑ60, ΔΑ61, ΔΑ64, ΔΑ66, ΔΑ74, ΔΑ75, ΔΑ76, ΔΑ79, ΔΑ80, ΔΑ84, ΔΑ93, ΔΑ96, ΔΑ98, ΔΑ109, ΔΑ114, ΔΑ117, ΔΑ121, ΔΑ128, ΔΑ129, ΔΑ131, ΔΑ136) από τις 140 υποθέσεις σημειώθηκε απόπειρα είτε με ένα θύμα είτε κατά συρροή. Στις μισές από αυτές (17/35) το κίνητρο ήταν η φιλονεικία είτε μεταξύ συνδεδεμένων με διαπροσωπική σχέση είτε μεταξύ αγνώστων. Αξιοσημείωτο δε είναι ότι σε αυτές τις 17 εντοπίζεται το 1/3 σχεδόν (5/16) του συνόλου των καταγραφεισών στο δείγμα μας υποθέσεων ανθρωποκτονίας ένεκα φιλονεικίας μεταξύ αγνώστων.

Το «άρρεν» γένος σχεδόν μονοπωλεί τόσο στις στήλες του φύλου του δράστη, όσο και του θύματος και οι άνδρες-πρωταγωνιστές του εγκλήματος είναι ενήλικοι, πλην ενός δεκαπεντάχρονου δράστη (ΔΑ35). Οι γυναίκες, στις περιπτώσεις που κάνουν την εμφάνισή τους, είναι επίσης ενήλικες πλην ενός θύματος-θήλεος τέκνου (ΔΑ53) και έχουν κατά κύριο λόγο -σε 42 υποθέσεις- τον ρόλο του θύματος (ΔΑ2, ΔΑ4, ΔΑ5, ΔΑ6, ΔΑ7, ΔΑ10, ΔΑ13, ΔΑ17, ΔΑ27, ΔΑ33, ΔΑ34, ΔΑ40, ΔΑ44, ΔΑ45, ΔΑ48, ΔΑ55, ΔΑ59, ΔΑ62, ΔΑ65, ΔΑ67, ΔΑ68, ΔΑ70, ΔΑ71, ΔΑ73, ΔΑ83,

ΔΑ84, ΔΑ91, ΔΑ92, ΔΑ95, ΔΑ98, ΔΑ104, ΔΑ107, ΔΑ115, ΔΑ118, ΔΑ120, ΔΑ121, ΔΑ123, ΔΑ125, ΔΑ127, ΔΑ128, ΔΑ137, ΔΑ139). Εξ αυτών, στις 13 υποθέσεις (ΔΑ6, ΔΑΑ10, ΔΑ27, ΔΑ34, ΔΑ40, ΔΑ44, ΔΑ45, ΔΑ48, ΔΑ62, ΔΑ70, ΔΑ83, ΔΑ104, ΔΑ127) το κίνητρο ήταν η ερωτική ζηλοτυπία, ενώ μόνο σε 8 ο δράστης δεν συνδεόταν με κάποιο είδος διαπροσωπικής σχέσης (εκτεινόμενη από την απλή γνωριμία μέχρι την εντός γάμου συμβίωση) με τη γυναίκα-θύμα. Παρατηρείται δε ότι σε 3 από τις υποθέσεις ανθρωποκτονίας με κίνητρο τη φιλονεικία και θύμα θηλυκού γένους ο δράστης είναι άγνωστος προς το θύμα (ΔΑ92, ΔΑ98, ΔΑ123), ενώ από τις περιπτώσεις ύπαρξης διαπροσωπικής σχέσης μεταξύ δράστη-θύματος, στις 4 η σχέση αυτή είναι ερωτικής υφής (ΔΑ13, ΔΑ91, ΔΑ95, ΔΑ125) και στις 5 (ΔΑ2, ΔΑ4, ΔΑ84, ΔΑ120, ΔΑ121) από τις λοιπές 6 όπου το θύμα είναι γνωστό του δράστη συρρέει και η ανθρωποκτονία ετέρου προσώπου-κατά κανόνα άνδρα (στις 4 εκ των 5 περιπτώσεων). Σε 6 μόνο περιπτώσεις (ΔΑ33, ΔΑ51, ΔΑ56, ΔΑ86, ΔΑ90, ΔΑ110, ΔΑ117) η γυναίκα απαντάται στη στήλη «φύλο δράστη», από τις οποίες στη 1 είναι ο ηθικός αυτουργός (ΔΑ90) και στις υπόλοιπες δρα ως φυσικός αυτουργός. Μάλιστα στις 3 (ΔΑ33, ΔΑ51, ΔΑ56) δρα από κοινού με έτερο άνδρα (συναυτουργό).

Όπως προκύπτει από τους πίνακές μας, στις 13 εκ των υποθέσεων ανθρωποκτονίας εξ ερωτικής ζηλοτυπίας το θύμα ήταν γυναίκα. Από αυτές, στις 5 (ΔΑ6, ΔΑ45, ΔΑ62, ΔΑ104, ΔΑ127) ήταν ερωτική σύντροφος, ενώ από τις εναπομείνουσες, στις 7 ήταν σύζυγος του δράστη και στη 1 μηστή του. Στις λοιπές 5 περιπτώσεις (ΔΑ15, ΔΑ41, ΔΑ43, ΔΑ109, ΔΑ122) εξ ερωτικής ζηλοτυπίας ανθρωποκτονίας όπου ο αποδέκτης της ανθρωποκτόνου ενέργειας του δράστη ήταν άνδρας, ο τελευταίος έφερε την ιδιότητα του ερωτικού αντίζηλου αυτού.

Δεν πρέπει να παραλειφθεί ότι η συνδέουσα δράστη-θύμα ερωτική/γαμική σχέση δεν προσδιορίζει μόνο εκείνες τις περιπτώσεις όπου ο ανθρωποκτόνος δράστης

υποκινήθηκε από το ερωτικό του πάθος. Απαντάται μάλιστα στο σύνολο των καταγραφισμών υποθέσεων ανθρωποκτονίας αφανισμού (8 υποθέσεις), στις 3 από τις οποίες δράστης και θύμα ήταν ερωτικοί σύντροφοι, με τις λοιπές να αφορούν τον/την σύζυγο της/του δράστη, αλλά και σε 5 περιπτώσεις φιλονεικίας (ΔΑ13, ΔΑ46, ΔΑ91, ΔΑ95, ΔΑ110), σε 2 συγκάλυψης της αλήθειας (ΔΑ17, ΔΑ68) και σε 3 διαπραχθείσες λόγω χρηματικού οφέλους (ΔΑ7, ΔΑ46, ΔΑ71). Αξίζει να παρατηρηθεί, προσέτι, ότι εξ αυτών, σε 3 από τις υποθέσεις με κίνητρο τον αφανισμό (ΔΑ110, ΔΑ125, ΔΑ137) και σε 1 με κίνητρο τη φιλονεικία (ΔΑ95), υπήρχε ιστορικό ενδοοικογενειακής βίας κατά της συζύγου, που άλλοτε αποτέλεσε το θύμα της ανθρωποκτονίας (ΔΑ125, ΔΑ137) και άλλοτε τη δράστη (ΔΑ110).

Εξετάζοντας δε τη σχέση των πρωταγωνιστών της ανθρωποκτονίας υπό πιο ευρεία έννοια, διαπιστώνεται ότι σε 45 εκ των υποθέσεων του δείγματός μας δράστης και θύμα ήταν μεταξύ τους άγνωστοι (σε 4 από τις οποίες ωστόσο το θύμα συνδεόταν με τον έτερο από τους περισσότερους δράστες του εγκλήματος δια διαπροσωπικής σχέσεως). Στις λοιπές υποθέσεις του δείγματος (πέραν ορισμένων -περί τις 9- όπου δεν έχει καταστεί σαφής η σχέση τους), η διαπροσωπική σχέση μεταξύ των πρωταγωνιστών του υπό μελέτη εγκλήματος συνιστά τον κανόνα.

Όσον αφορά την εθνικότητα δραστών και θυμάτων, ο Πίνακας 1.1. φανερώνει ότι στις 33 από το σύνολο των 140 υποθέσεων ένας ή περισσότεροι από τους πρωταγωνιστές της ανθρωποκτονίας ήταν αλλοδαπός. Από αυτές, στις 17 υποθέσεις αμφότεροι ήταν αλλοδαπής καταγωγής και μάλιστα στις 10 εξ αυτών ήταν ομοεθνείς (ΔΑ25, ΔΑ26, ΔΑ29, ΔΑ32, ΔΑ33, ΔΑ72, ΔΑ88, ΔΑ103, ΔΑ106, ΔΑ124). Φαίνεται επίσης ότι οι ρόλοι δράστης-θύμα μεταξύ ελλήνων και αλλοδαπών εναλλάσσονται σχεδόν ισότιμα μεταξύ τους, αφού σε 8 από τις παραπάνω υποθέσεις ο δράστης ήταν Έλληνας με θύμα αλλοδαπό/ή (ΔΑ14, ΔΑ58, ΔΑ63, ΔΑ67, ΔΑ87, ΔΑ89, ΔΑ108,

ΔΑ123) και σε 9 ο/η δράστης ήταν αλλοδαπός/ή με θύμα Έλληνα-ίδα/και Έλληνα (ΔΑ62, ΔΑ76, ΔΑ77, ΔΑ81, ΔΑ99, ΔΑ100, ΔΑ116, ΔΑ120, ΔΑ134). Ο Έλληνας δράστης (με θύμα αλλοδαπό/ή) είχε ως κίνητρο για το πέρασμα στην εγκληματική ενέργεια την φιλονεικία, εκτός από 2 περιπτώσεις που κινήθηκε βάσει χρηματικού οφέλους, ο δε αλλοδαπός δράστης (με θύμα Έλληνα/ίδα) είχε μεγαλύτερη ποικιλία κινήτρων και συγκεκριμένα, σε 1 περίπτωση την ερωτική ζηλοτυπία, σε 2 την αντεκδίκηση, σε 1 την αποφυγή σύλληψης, σε 1 τη φιλονεικία και σε 4 το χρηματικό όφελος (στα πλαίσια ληστείας). Προσέτι, αξιοσημείωτο είναι ότι στις 11 από τις 26 ανθρωποκτονίες με δράστη αλλοδαπό το κίνητρο συνίστατο στο χρηματικό όφελος και μάλιστα στις 7 από αυτές (ΔΑ33, ΔΑ77, ΔΑ99, ΔΑ100, ΔΑ107, ΔΑ116, ΔΑ124) η ανθρωποκτονία συνέρρευσε με το έγκλημα της ληστείας, προκύπτοντος, με άλλα λόγια, ότι ποσοστό ανερχόμενο στο 39% επί του συνόλου των καταγεγραμμένων ανθρωποκτονιών που τελέστηκαν στα πλαίσια ληστείας (18) είχαν ως δράστη αλλοδαπό. Το μονοπώλιο των υποθέσεων «ξεκαθαρίσματος λογαριασμών» φαίνεται να έχουν οι αλλοδαποί, καθώς είναι πρωταγωνιστές σε αμφοτέρες τις σχετικά απαντώμενες στο δείγμα μας υποθέσεις (ΔΑ106, ΔΑ138).

Για τον τόπο τέλεσης δεν μπορούμε να εξαγάγουμε ασφαλή συμπεράσματα, δοθέντος ότι σε πολλές δικαστικές αποφάσεις αυτός δεν δηλώνεται ρητά ή και παρασιωπάται. Θεωρείται δε αξιοσημείωτο ότι σε 6 από τις υποθέσεις ανθρωποκτονίας ένεκα φιλονεικίας μεταξύ αγνώστων (ήτοι σε ποσοστό ανερχόμενο στο 37,5% του συνόλου των εμπιπτουσών στην κατηγορία αυτή υποθέσεων), η φιλονεικία που οδήγησε στο έγκλημα έλαβε χώρα εντός ή έξω από καφέ/μπαρ/κέντρο διασκέδασης (ΔΑ11, ΔΑ18, ΔΑ20, ΔΑ92, ΔΑ98, ΔΑ131). Είναι πάντως ενδεικτικό ότι οι 60 από τις υποθέσεις όπου προκύπτει με σαφήνεια ο τόπος τέλεσης αφορούν πόλεις και οι 31 χωριά.

Τέλος, αναφορικά με το μέσο στο οποίο κατέφυγε ο εκάστοτε δράστης για να πετύχει τον ανθρωποκτόνο σκοπό του, η εικόνα που μας δίνει το δείγμα μας είναι σαφώς πληρέστερη. Το πιο κοινό μέσο -στις μισές σχεδόν υποθέσεις του δείγματός μας (64)- ήταν το πυροβόλο όπλο (όπου συγκαταλέγουμε την καραμπίνα, το πιστόλι, το περίστροφο κ.λπ.). Το μαχαίρι (όπου συγκαταλέγουμε και το στιλέτο, το ξιφίδιο, την ξιφολόγχη και το σπαθί) προτιμήθηκε στις 29 από τις υποθέσεις, ενώ χρησιμοποιήθηκαν και άλλα μέσα -είτε μαζί με μαχαίρι είτε χωρίς- από τα οποία εμφανίζονται πάνω από μία φορά οι γρόνθοι και τα λακτίσματα, ο πνιγμός και το ξύλινο ρόπαλο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Δέον να τονιστεί ότι οι με την παρούσα μελετώμενες υποθέσεις (περιπτώσεις) ανθρωποκτονίας δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση αντιπροσωπευτικό δείγμα του συνολικού αριθμού της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας κατά τα τελευταία έτη (ήτοι – κατά κύριο λόγο- από το 2000 και εξής), οπότε και δεν έχουμε πρόθεση να συναγάγουμε γενικευμένα συμπεράσματα. Ωστόσο, κατέστη δυνατό να διαπιστώσουμε ότι η αρχική ερευνητική υπόθεσή μας επαληθεύτηκε σε μεγάλο βαθμό, αν και όχι εξ ολοκλήρου.

Η αρχική μας υπόθεση αφορούσε την τυπολογία των ανθρωποκτονιών βάσει του κινήτρου του δράστη που αναλυόταν στις εξής κατηγορίες: α) Λόγω φιλονεικίας μεταξύ συνδεδομένων με διαπροσωπική σχέση, β) Λόγω φιλονεικίας μεταξύ αγνώστων, γ) Εξ ερωτικής ζηλοτυπίας, δ) Αφανισμού, ε) Λόγω ψυχικής διαταραχής, στ) Για λόγους χρηματικού οφέλους, ζ) Για λόγους σεξουαλικής ικανοποίησης, η)

Λόγω μίσους/μισαλλοδοξίας, θ) Για λόγους πολιτικής ιδεολογίας, ι) Επικυριαρχίας, ια) Αντεκδίκησης.

Η προκύψασα δε βάσει των υποθέσεων του δείγματός μας τυπολογία της ανθρωποκτονίας είναι η ακόλουθη: 1. Λόγω φιλονεικίας μεταξύ συνδεδεμένων με διαπροσωπική σχέση, 2. Για λόγους χρηματικού οφέλους, 3. Εξ ερωτικής ζηλοτυπίας 4. Λόγω φιλονεικίας μεταξύ αγνώστων, 5. Για λόγους συγκάλυψης αλήθειας/αποφυγής σύλληψης, 6. Αφανισμού, 7. Αντεκδίκησης, 8. Λόγω υπέρβασης νόμιμης άμυνας, 9. Για λόγους σεξουαλικής ικανοποίησης, 10. Για εξασφάλιση δόσης ναρκωτικών ουσιών, 11. Άγνωστο κίνητρο. Παρατηρείται ότι η προτεινόμενη από την έρευνά μας τυπολογία ομοιάζει μεν με αυτή της αρχικής μας υπόθεσης, διατηρώντας αρκετές κατηγορίες αυτής, όμως διαφέρει από αυτή για τον λόγο ότι αφενός σε κάποιες κατηγορίες κινήτρου της τυπολογίας της αρχικής μας υπόθεσης και ειδικότερα στις υπό τα στοιχεία «ε» (Λόγω ψυχικής διαταραχής), «η» (Λόγω μίσους/μισαλλοδοξίας), «θ» (Για λόγους πολιτικής ιδεολογίας) και «ι» (Επικυριαρχίας) ουδεμία από τις μελετηθείσες υποθέσεις εντάχθηκε, αφετέρου με την προτεινόμενη προστέθηκαν κάποιες νέες κατηγορίες, ήτοι οι υπ' αριθμούς 5 (Για λόγους συγκάλυψης αλήθειας/αποφυγής σύλληψης), 8 (Λόγω υπέρβασης νόμιμης άμυνας) και 10 (Για εξασφάλιση δόσης ναρκωτικών ουσιών).

Πέραν όμως της βάσει του κινήτρου συναχθείσας τυπολογίας της ανθρωποκτονίας, η έρευνά μας μας εφοδίασε με κάποιες επιπλέον ενδιαφέρουσες διαπιστώσεις. Έτσι, ο «τυπικός» ανθρωποκτόνος δράστης στη σύγχρονη Ελλάδα είναι ενήλικος άνδρας ελληνικής ιθαγένειας που σε κατάσταση ψυχικής ηρεμίας προβαίνει σε τετελεσμένη ανθρωποκτονία στην πόλη, χρησιμοποιώντας πυροβόλο όπλο, κατά ενός προσώπου με το οποίο τον συνδέει τουλάχιστον κάποια προηγούμενη γνωριμία. Στις περιπτώσεις που στους πρωταγωνιστές του εγκλήματος απαντάται γυναίκα, αυτή

είναι κατά κανόνα ενήλικη Ελληνίδα και συνδέεται/συνδεόταν με τον «συμπρωταγωνιστή» της με σχέση ερωτικής/γαμικής υφής. Όταν η γυναίκα-θύμα φονεύεται από δράστη που συνδέεται/συνδεόταν μαζί της με διαπροσωπική σχέση, τα υποκρυπτόμενα κίνητρα στις μισές σχεδόν περιπτώσεις σχετίζονται με το ερωτικό πάθος, ενώ κάνει αισθητή την παρουσία της και η πρόθεση για απαλλαγή από αυτήν (υπό τη μορφή του κινήτρου αφανισμού ή συγκάλυψης αλήθειας), η προηγηθείσα του εγκλήματος έντονη διαφωνία ή τέλος το χρηματικό όφελος. Αν ο δράστης είναι άγνωστος στη γυναίκα-θύμα, το πιθανότερο είναι η ανθρωποκτονία να συρρέει με άλλο έγκλημα από το οποίο ο δράστης προσδοκά χρηματικό όφελος (κυρίως ληστεία) ή το μελετώμενο έγκλημα να προκύπτει ως αποτέλεσμα μιας έντονης φιλονεικίας. Οι περιπτώσεις συρροής με σεξουαλικό έγκλημα είναι σπάνιες και απαντώνται με δράστη τόσο γνωστό, όσο και άγνωστο, ενώ μικρή συμμετοχή στις τελούμενες με θύμα-γυναίκα έχουν και οι στα πλαίσια φιλονεικίας για λόγους τιμής ανθρωποκτονίες, όπου ο δράστης είναι άγνωστος του θύματος και «θολωμένος» από τον πληγωμένο του ανδρισμό. Επίσης, είναι χαρακτηριστικό ότι στις απορρέουσες από έντονη φιλονεικία ανθρωποκτονίες με δράστη γνωστό (και όχι ερωτικό σύντροφο/σύζυγο) της γυναίκας-θύματος, ο κανόνας είναι η ύπαρξη περισσότερων του ενός θυμάτων, όπου περιλαμβάνεται άνδρας συνοδευών αυτή. Πιθανό είναι, τέλος, η γυναίκα-θύμα από δράστη-γνωστό της να φέρει την ιδιότητα του χρήστη ναρκωτικών ουσιών. Αντίθετα, όταν η γυναίκα αναλάβει τον ρόλο του ανθρωποκτόνου δράστη, στρέφεται συνήθως κατά του συζύγου της και το κάνει για να απαλλαγεί από αυτόν (δρώντας από κοινού με τον εραστή της) ή από φόβο για τη ζωή της (αμυντική ανθρωποκτονία στα πλαίσια φιλονεικίας), ενώ η γυναίκα-δράστης με θύμα γνωστό/ή της τελεί ανθρωποκτονία είτε στα πλαίσια φιλονεικίας για λόγους τιμής, οπότε και θα εγκληματήσει κατά ανδρός (εντοπιζόμενης εδώ της πτυχής της

«τιμής» της αναφερόμενης στην αρμόζουσα και κοινωνικά αποδεκτή έκφραση της σεξουαλικότητας³⁵⁵), είτε στα πλαίσια ληστείας (από κοινού με άνδρα), οπότε και το θύμα της θα είναι γυναίκα.

Από την άλλη πλευρά, όταν ο δράστης της ανθρωποκτονίας έλκει την καταγωγή του από την αλλοδαπή έχει κατά κανόνα αλλοδαπό θύμα και μάλιστα - συνήθως- ομοεθνές του. Το κίνητρό του υπάγεται στις μισές περίπου των περιπτώσεων στην κατηγορία του χρηματικού οφέλους, με την κατηγορία της ένεκα φιλονεικίας ανθρωποκτονίας να έπεται σε συχνότητα.

Τέλος, ο ανθρωποκτόνος που δρα στην ύπαιθρο, στο ¼ περίπου των περιπτώσεων φαίνεται να εκκινεί από κάποια κτηματική διαφορά ή διαφορά σχετιζόμενη με ζώα ιδιοκτησίας αυτού ή του θύματος.

Τολμούμε να πούμε ότι παρά το γεγονός πως στην πλειονότητα των υποθέσεων ανθρωποκτονίας που απασχολούν την ελληνική δικαιοσύνη οι πρωταγωνιστές του εγκλήματος φαίνεται να συνδέονται με κάποια διαπροσωπική σχέση, η ολοένα και συχνότερη παρουσία στη φαρέτρα του ανθρωποκτόνου δράστη της σύγχρονης Ελλάδας κινήτρων όπως η αντεκδίκηση, ο αφανισμός και η συγκάλυψη αλήθειας και η σημαντική μερίδα που καταλαμβάνουν επί του συνόλου των περιπτώσεων του δείγματός μας οι υποκινούμενες από χρηματικό όφελος περιπτώσεις, προδίδουν μια ανησυχητική εικόνα. Η εικόνα αυτή, μάλιστα γίνεται ακόμα πιο ζοφερή όταν συνεκτιμήσουμε αφενός τη σκληρότητα δράσης του ανθρωποκτόνου ιδίως σε υποθέσεις συρροής με ληστεία –σκληρότητα ήδη επισημασμένη από τη Χρ. Ζαραφονίτου³⁵⁶ αλλά και αποτυπούμενη σε δικαστικές

---

³⁵⁵ Α. Τσαντηρόπουλος, *ό.π.*, σσ. 239-240.

³⁵⁶ Βλ. ανωτέρω σε σ. 110 και Χρ. Ζαραφονίτου, «Βίαιη εγκληματικότητα και φόβος του εγκλήματος σε εποχές κρίσης», *ό.π.*, σσ. 39-40.

αποφάσεις του δείγματός μας³⁵⁷ και αφετέρου την παρατήρηση ότι οι ανθρωποκτονίες μεταξύ συνδεδεμένων με ερωτικής/γαμικής υφής σχέση τείνουν να μοιράζονται σχεδόν ισότιμα πλέον μεταξύ του πεδίου της ερωτικής ζηλοτυπίας και αυτού άλλων κινήτρων όπως ο αφανισμός και το χρηματικό όφελος, που της προσδίδουν έναν πιο ωφελμιστικό, ψυχρό και στυγερό χαρακτήρα και εξηγείρουν σε μεγαλύτερο βαθμό το κοινό περί δικαίου αίσθημα. Το παζλ μιας -θα λέγαμε- έντονα «ατομικιστικής» και «ωφελμιστικής» ανθρωποκτονίας που σιγά- σιγά αποκαλύπτεται ολοκληρώνουν τα κομμάτια του κανόνα της προμελέτης και της μικρής συμμετοχής στο συνολικό ποσοστό των «λόγω τιμής» ανθρωποκτονιών. Ίσως βέβαια οι παραπάνω –κατά την κρίση μας- διαφαινόμενες τάσεις να πρέπει να αντιμετωπιστούν ως αναμενόμενες, καθώς, εντασσόμενες εντός ενός ευρύτερου κλίματος ανομίας- όπως εννόησε και διείδε αυτήν ο E. Durkheim, αδιαμφισβήτητα βρίσκουν έδαφος στη μετανεωτερική εποχή που διανύουμε, σε μια εποχή δηλαδή με άξονα την οποία ο A. Giddens κάνει λόγο για ένα ατελείωτο πεδίο από προστατευτικούς θυλάκους όπου καταφεύγουν και περιχαράκωνονται τα δισεκατομμύρια των αλλοτριωμένων από ένα αφιλόξενο κόσμο άτομα, αναζητώντας κάποιον άλλο που να μπορούν να εμπιστευτούν για να τους δώσει συντροφικότητα, αυθεντικότητα, ασφάλεια, ανθρωπιά³⁵⁸ και ο Z. Bauman μιλά για τον νέο ατομικισμό, τους βολικά χαλαρούς και γι' αυτό αναξιόπιστους ανθρώπινους δεσμούς και τη μαρασμένη αλληλεγγύη.³⁵⁹

³⁵⁷ Βλ. τη ΔΑ116 του δείγματός μας, όπου παρατίθεται χαρακτηριστικό απόσπασμα του σκεπτικού.

³⁵⁸ A. Giddens, «Εαυτός και ταυτότητα», στο Τάτσης Ν. Χ., *Νεωτερικότητα και κοινωνική αλλαγή: κοινωνιολογικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Νήσος, 2004, σ. 111.

³⁵⁹ Z. Bauman, *Ρευστοί καιροί: η ζωή την εποχή της αβεβαιότητας*, Αθήνα: Μεταίχμιο, 2009, σ.51.

ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Αλεξιάδης Στ., Εγκληματολογία, Αθήνα: Σάκκουλας Α.Ε., 2011.

Ανδρουλάκης Ν., Ποινικόν Δίκαιον Ειδικόν Μέρος, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 1974.

Αρχιμανδρίτου Μ., Ιδιωτική εκδίκηση και δίκαιο ή ανομία: βεντέτα και νόμος: εγκληματολογική προσέγγιση, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2007.

Ασημάκη Ά., Κουστουράκης Γ., Καμαριανός Ι., «Οι έννοιες της νεωτερικότητας και της μετανεωτερικότητας και η σχέση τους με τη γνώση: Μια κοινωνιολογική προσέγγιση», στο *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 2011, τόμ. 15, τεύχ. 60/2011, σσ. 99-120.

Βαγιανός Δ., «Durkheim και Νεωτερικότητα», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.academia.edu/1493970/Durkheim_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%9D%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1 (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Bauman Z., Ρευστοί καιροί: η ζωή την εποχή της αβεβαιότητας, Αθήνα: Μεταίχμιο, 2009.

Βιδάλη Σ., Εισαγωγή στην εγκληματολογία: εγκληματολογική θεωρία και ιστορική συγκυρία, βασικές έννοιες και θεμελιώδη προβλήματα, εξέλιξη – κριτική, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.

Βλάχου Β., Η εξέλιξη των εγκληματολογικών θεωριών για τη βία και την επιθετικότητα, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2008.

Βλάχου Β., Ιστορική επισκόπηση των εγκληματολογικών θεωριών κατά τον 19ο αιώνα: η γένεση της εγκληματολογίας, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.

Βούλγαρης Γ. Χ., «Τα εγκλήματα μίσους και η ποινική αντιμετώπισή τους στην Ελλάδα», στο *Ποινική Δικαιοσύνη*, τεύχ. 3/ 2015, σ. 275 επ..

Garofalo R., «Εγκληματολογία», στο Ι. Φαρσεδάκης, *Η Εγκληματολογική σκέψη από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σσ. 287-297.

Γιαρένης Ε. Α., «Κύρωση του 13ου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας», στο *Ποινική Δικαιοσύνη*, τεύχ. 1/2015, σσ. 7-10.

Giddens A., «Εαυτός και ταυτότητα», στο Τάτσης Ν. Χ., *Νεωτερικότητα και κοινωνική αλλαγή: κοινωνιολογικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Νήσος, 2004, σσ. 95-119.

Γιούνη Μ., *Νόμος πόλεως: δικαιοσύνη και νομοθεσία στην αρχαία ελληνική πόλιν*, Αθήνα: Βάνιας, 2006.

Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α., *Εγχειρίδιο εγκληματολογίας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1984.

Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α., «Η διεθνοποίηση του εγκληματικού φαινομένου και του ελέγχου του», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 2/2009, σ. 54 επ..

Δαγτόγλου Π. Δ., *Συνταγματικό δίκαιο, Ατομικά δικαιώματα*, Αθήνα - Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2005

Δασκαλάκης Η., *Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης*, Αθήνα: Σάκκουλας, 1985.

Δημητρίου Σ., *Μορφές Βίας*, Αθήνα: Σαββάλας, 2003.

Δημόπουλος Χ., Παγκοσμιοποίηση & Τρομοκρατία, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2006.

Δημόπουλος Χ. Ν., Εισηγήσεις εγκληματολογίας: ιστορική προσέγγιση, σύγχρονη θεωρία, κατευθύνσεις-εφαρμογές, παγκοσμιοποίηση και έγκλημα, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2008.

De Greeff E., Έρωτας και εγκλήματα από έρωτα, μτφρ.: Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, χ.χ..

Esquirol J.-E.-D., «Η μονομανία της δολοφονίας», στο Ι. Φαρσεδάκης, *Η Εγκληματολογική σκέψη από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σσ. 142-147.

Zahn M. A. & McCall P. L., “Trends and Patterns of Homicide in the 20th-Century United States”, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σ. 9 επ..

Ζαραφωνίτου Χρ., Εμπειρική εγκληματολογία, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2004.

Ζαραφωνίτου Χρ., παρουσίαση με τίτλο «Ο ρόλος της γαλλόφωνης εγκληματολογικής έρευνας στη μελέτη της αστεακής εγκληματικότητας», στην 7^η Συνεδρία: *Η έρευνα της ψυχής στην Ελλάδα και στη Γαλλία, 2014*, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://criminology.panteion.gr/attachments/article/396/%CE%A7.%20Z%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%AF%CF%84%CE%BF%CF%85.pdf> (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Ζαραφωνίτου Χρ., «Βίαη εγκληματικότητα και φόβος του εγκλήματος σε εποχές κρίσης», στον Τιμητικό Τόμο Νέστορα Κουράκη *Έγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 2016, σ. 34 επ..

Θεοδωροπούλου Μ., «Η γυναίκα ως δράστης και η αντιμετώπισή της από το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης», στο *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τεύχ. 129 Β΄ 2009, σσ. 125-156.

Θεολόγη Β., «Μερικές σκέψεις πάνω στις εγκληματολογικές στατιστικές: Η επιστημονική προσέγγιση της δήλης εγκληματικότητας», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 1/ 2011, σ. 146 επ..

Innes Br., Το προφίλ του εγκληματικού νου, μτφρ: Α. Βάσιλα, Αθήνα: Κοχλίας, 2004.

Καϊάφα- Γκμπάντι Μ., Εμβάθυνση στην ποινική νομολογία: γενικό μέρος Π.Κ., ειδικό μέρος Π.Κ., ειδικοί ποινικοί νόμοι, Αθήνα: Σάκκουλας Α.Ε., 2009.

Καλογερόπουλος Δ., «Η Ψυχαναλυτική προσέγγιση στην Εγκληματολογία», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 1-12/2013, σ. 6 επ..

Καρεκλάς Ι., «Περί της ποινής του θανάτου. Μια ανάλυση φιλοσοφίας του Δικαίου και Ηθικής», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 2/2012, σ. 36 επ..

Καρύδης Β., «Προλεγόμενα» στο Σ. Δημητρίου, *Μορφές Βίας*, Σαββάλας, 2003.

Καρύδης Β. κ.α., *Γυναίκες και Ανθρωποκτονία. Έρευνα στις Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού*, Κ.Ε.Θ.Ι., 2005, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: http://kethi.gr/wp-content/uploads/2008/12/123_GYNAIKES_ANTHRWPOKTONIA_FYLAKES_KORYDALLOY.pdf (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Kerényi K., *Η μυθολογία των ελλήνων*, μτφρ.: Δ. Σταθόπουλος, Αθήνα: Εστία, 2012.

Κεσανίδου Σ., *Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας κατά το αττικό δίκαιο στους κλασικούς χρόνους*, (Ανέκδοτη μεταπτυχιακή εργασία), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2010, σ. 26.

Κονιδάρη Α., «Η ανθρωποκτονία στην Ελλάδα την τελευταία 20ετία: Η αναπαράσταση του δράστη και του θύματος από τον αθηναϊκό Τύπο», στο *Η σύγχρονη εγκληματικότητα, η αντιμετώπισή της και η επιστήμη της εγκληματολογίας: πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου που οργανώθηκε προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ιακώβου Φαρσεδάκη από 5 έως 7 Ιουνίου 2008 στην Αθήνα στις αίθουσες της Παλιάς Βουλής, του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και της Νομικής Βιβλιοθήκης*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

Κουράκης Ν., «Η ανθρωποκτονία χθες, σήμερα, αύριο. Βασικά πορίσματα ενός διεπιστημονικού Συμποσίου Ανθρωποκτονίας (18–19.5.1998)», 2006, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.niotho-asfalis.gr/na/meletes11.pdf> (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Κουράκης Ν. Ε., «Δυνατότητες αξιοποίησης στοιχείων του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στη σύγχρονη νομική σκέψη» στον Τιμητικό τόμο Καλλιόπης Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογικές Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις*, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2010.

Κονταξής Θρ. Θ., *Ο Εκ Πεποιθήσεως Εγκληματίας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2001.

Κουράκης Ν., *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, τομ. Α': Θεωρία και πρακτική της ποινικής καταστολής, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1991.

Κουράκης Ν., *Εγκληματολογικοί ορίζοντες*, τομ. Β': Ειδικά εγκληματολογικά θέματα, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1991.

Κουράκης Ν., *Έμφυλη εγκληματικότητα: ποινική και εγκληματολογική προσέγγιση του φύλου*, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2006.

Cusson M., *Σύγχρονη εγκληματολογία*, μτφρ.: Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2002.

Κωστάρας Α. Π., Ποινικό δίκαιο: επιτομή ειδικού μέρους (άρθρα 134-410 ΠΚ) ενημέρωση μέχρι και το Ν 4205/2013, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

Λαμπροπούλου Α., Εγκλήματα μισαλλοδοξίας στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον: Μια τυπολογική ανάλυση μέσα από τον ημερήσιο τύπο, (Ανέκδοτη μεταπτυχιακή εργασία), Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα, 2013, σ. 36.

Λεauté J., Η ανθρώπινη βία, μτφρ. Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, [χ.χ.].

Μανωλεδάκης Ι., «Ευθανασία: Υπαρξιακή Κατάσταση πέρα από τα όρια του θετικού δικαίου», στο Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι., Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Ευθανασία*, Αθήνα, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2007, σ. 165 επ..

Μπαμπινιώτης Γ., Λεξικό της ελληνικής γλώσσας, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε., 1998.

Μπουγάδη Στ., «Οικονομική κρίση και εγκλήματα κατά της περιουσίας», στον Τιμητικό Τόμο Νέστορα Κουράκη *Εγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 2016, σ. 96 επ..

Μπουρλιάσκος Β. Γ. Ι. και Κουτζόγλου Α., Οι κατ' εξακολούθηση δολοφόνοι (serial killers) και τα θύματά τους, Αθήνα: [χ.ό.], 2009.

Μυλωνόπουλος Χρ. Χ., Ποινικό δίκαιο: ειδικό μέρος : τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας (άρθρα 372 - 406 Π.Κ.), Αθήνα: "Δίκαιο & Οικονομία" Π. Σάκκουλας, 2001.

Νικόπουλος Β., «Η υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας», στο *Ποινικές επιστήμες θεωρία και πράξη : προσφορά Τιμής στην Άννα Μπενάκη – Ψαρούδα*, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2008, σσ. 435-450.

Ευριτάκης Δ., Λόγω τιμής – Ιστορίες Κρητικής Βεντέτας, Αθήνα : Μελάني, 2011.

Παπαδάτος Π., Η επιθετικότητα, η βία και η καταστροφικότητα στην κοινωνική διαβίωση, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 1980.

Παπαϊωάννου Π. Γ., Εγκλήματα ζηλοτυπίας: εγκληματολογική θεώρηση και νομολογία, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2001.

Παπαϊωάννου Π. Γ., Ανθρωποκτόνοι κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή: serial killers, mass murderers : το ελληνικό παράδειγμα, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.

Sellin Th., Πολιτισμική σύγκρουση και έγκλημα, μτφρ.: Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2003.

Σπινέλλη Κ. Δ., Εγκληματολογία: σύγχρονες και παλαιότερες κατευθύνσεις, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1985.

Σπινέλλη Κ. Δ., Εγκληματολογία: σύγχρονες και παλαιότερες κατευθύνσεις, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

Σπινέλλη Κ. Δ., «Οικονομική κρίση και εγκληματικότητα: Τρεις αφηγήσεις», στον Τιμητικό Τόμο Νέστορα Κουράκη *Έγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 2016, σ. 3 επ..

Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε., Εγκλήματα κατά της ζωής, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2001.

Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε., Εγκλήματα κατά προσωπικών αγαθών, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2006.

Tarde G., Συγκριτική Εγκληματολογία, μτφρ: Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.

Τζεφεράκος Γ., κ.α., «Ανθρωποκτονία και νόμος στην Αρχαία Ελλάδα», στο *Άτη*, τεύχ. 7/2014, σσ. 13-19.

Τζεφεράκος Γ., «Παιδοκτονία, ζητήματα ταξινόμησης και πρόληψης», σε *Ψυχιατροδικαστική*, τεύχ. 2, -Εξαμηνιαίο newsletter του κλάδου ψυχιατροδικαστικής της ΕΨΕ, σσ. 17-18.

Τρωϊάνου-Λουλά Α., *Έγκλημα και μεταφυσική: ερμηνείες και μεταφυσικές θεωρήσεις της εγκληματικής συμπεριφοράς*, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2004.

Τρωϊάνου-Λουλά Α., «Βιαιότητα. Σκέψεις-Προεκτάσεις-Ιδεατές λύσεις», στον Τιμητικό τόμο Καλλιόπης Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογικές Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Κομοτηνή: Α. Σάκκουλας, 2010, σ. 357 επ..

Τσαντηρόπουλος Α., *Η βεντέτα στη σύγχρονη ορεινή κεντρική Κρήτη*, Αθήνα: Πλέθρον, 2004.

Τσίγκανου Ι. κ.α., *Μετανάστευση και εγκληματικότητα. Μύθοι και πραγματικότητα*, Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε., 2010.

Τσιγκρής Α. Α., *Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, 2002.

Τσιγκρής Α. Α., *Εγκλήματα από έρωτα*, Αθήνα: Σάκκουλας, 2004.

Τσουραμάνης Χρ., *Ο Φόνος στην Ελλάδα -Εγκληματολογική Θεώρηση*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 1998.

Φαρσεδάκης Ι., *Η Εγκληματολογική σκέψη από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1990

Φαρσεδάκης Ι., *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2005.

Φαρσεδάκης Ι., «Η πρόληψη του εγκλήματος ως μέσον αντεγκληματικής πολιτικής», στον Τιμητικό Τόμο Νέστορα Κουράκη *Έγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης*, Αθήνα: Α. Σάκκουλας, 2016, σ. 169 επ.

Χαϊνιάς Ε., Α. Χαλκιά, «Δημοσίευση στατιστικών στοιχείων συνολικής δραστηριότητας της Ελληνικής Αστυνομίας για το έτος 2012», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 2/2012, σ. 154 επ..

Χαλκιά Α., «Εγκλήματα ρατσιστικού μίσους στην Ελλάδα της κρίσης: από τη θυματοποίηση στην προσβολή της δημοκρατίας», στο *Εγκληματολογία*, τεύχ. 1/2013, σ. 80.

Χουλιάρης Α., «Ποινική δικαιοσύνη και ανθρώπινα δικαιώματα: η προβληματική μιας επαμφοτερίζουσας σχέσης», σε *Εγκληματολογία*, τεύχ. 2/2012, σ. 59 επ..

Χάιδου Α., *Θετικιστική εγκληματολογία: αιτιολογικές προσεγγίσεις του εγκληματικού φαινομένου*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1996.

Χαραλαμπίκης Α., *Ποινικός Κώδικας, Ερμηνεία κατ' άρθρο*, τόμ. 2ος, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

Χουλιάρης Αθ., «Η λειτουργία του ποινικού δικαίου υπό την έποψη της συγκρουσιακής θεωρίας για το έγκλημα (“conflict criminology”）」, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

http://www.academia.edu/862112/_The_function_of_criminal_law_according_to_conflict_criminology_in_Greek_with_summary_in_French_ (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Wolfgang M. & Ferracuti F., *Η υποκοουλτούρα της βίας*, μτφρ.: Φ. Μηλιώνη, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Bloom M., *Dying to kill: the allure of suicide terror*, New York: Columbia University Press:2007.

Browne A., *When battered women kill*, New York: The Free Press, 1987.

Browne A., Williams K. R. & Dutton D. G., “Homicide between intimate partners. A 20-Year Review”, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σ. 149 επ..

Corzine J., Huff-Corzine I., Whitt H. P., “Cultural and Subcultural Theories of Homicide”, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999.

Cusson M., “Les homicides d’ hier et d’ aujourd’ hui”-Un article publié dans l’ouvrage sous la direction de Jean Baechler, François Chazel et Ramine Kamrane, *L’acteur et ses raisons. Mélanges en l’honneur de Raymond Boudon*, p. 43-58. Paris: Les Presses universitaires de France, 2000, σ. 376 –διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://classiques.uqac.ca/contemporains/cusson_maurice/homicides_hier_a_aujourdhui/homicides_hier_a_aujourdhui.pdf. (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Daly M. & Wilson M., *Homicide*, New York: A. de Gruyter, 1988.

Dicristina Br., “Durkheim’s theory of homicide and the confusion of the empirical literature”, στο *Theoretical Criminology*, τόμ. 8 (1), Sage Publications, 2004, σσ. 57-91, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://tcr.sagepub.com/content/8/1/57.full.pdf+html> (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Eriksson L., Mazerolle P., Wortley R., Johnson H., “Maternal and Paternal Filicide: Case Studies from the Australian Homicide Project”, στο *Child Abuse Review*, τεύχ.

25/2016, Published online 10 December 2014 in Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com), σσ. 17-30.

Flowers R. Barri, *The Dynamics of Murder: Kill or Be Killed*, CRC Press, 2012.

Fox J. A. & Levin J., *Serial Murder. Popular Myths and Empirical Realities*, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σ. 165 επ..

Flewelling L. & Williams K. R., “Categorizing Homicides”, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999, σ. 96 επ..

Frigon S. & Viau L., “Les femmes condamnées pour homicide et l’ Examen de la légitime défense (Rapport Ratushny): portée juridique et sociale”, στο *Criminologie*, τόμ. 33, τεύχ. 1, 2000, σσ. 97-119.

Griffiths E. M., “Parricide”, στο *The Encyclopedia of Greek Tragedy*, Published Online: 1 NOV 2012 in Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com), σσ. 1-2.

Hall H. V., *Lethal Violence – A Sourcebook on Fatal Domestic, Acquaintance and Stranger Violence*, Boca Raton, Fla.: CRC Press, 1999.

Hickey E., *Encyclopedia of Murder and Violent Crime*, SAGE Publications, Inc., 2003.

Holmes R. M., Holmes St.T., *Murder in America*, Thousand Oaks: Sage, 1994.

Holmes R. M., Holmes St.T., *Serial Murder in the United States*, Thousand Oaks: Sage, 1994.

Holmes R. M., Holmes St.T., *Murder in America*, Thousand Oaks: Sage, 2001.

Kubrin Ch. E. & Weitzer R., “Retaliatory Homicide: Concentrated Disadvantage and Neighborhood Culture”, στο *Social Problems*, τόμ. 50, τεύχ. 2, University of California Press, May 2003, σσ. 157-180.

Léveillé S., Lefebvre J., Vaillancourt J.-P., “Parricide commis par des hommes adultes: variables descriptives et motivations sous-jacentes au passage à l’acte”, στο *L’Évolution Psychiatrique*, τόμ. 75, τεύχ. 1/2010, σσ. 77-91.

Marleau J. D., “Fratricide et sororicide: synthèse de la littérature”, στο *Criminologie*, τόμ. 36, τεύχ. 1/ 2003, σσ. 157-175.

McCaghy Ch. H., *Deviant behavior: crime, conflict, and interest groups*, New York: Macmillan, 1976.

Messner S., & Rosenfeld R., “Social Structure and Homicide”, στο M. Dwayne Smith, M. A. Zahn, *Homicide: a sourcebook of social research*, Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1999.

Miethe T. D., Regoeczi W. C., *Rethinking Homicide: Exploring the Structure and Process Underlying Deadly situations*, Cambridge University Press, 2004.

Negrier-Dormont L., *Criminologie de l’ acte-Etude sur les tueurs en série*, Paris: Librairie de la Cour de cassation, 1995.

Newburn T., *Criminology*, Cullompton, Devon: Willan Publishing, 2007.

Polk K., *When men kill: scenarios of masculine violence*, Cambridge, U.K.: Cambridge University Press, 1994.

Radford J. & Russell D. E.H., *Femicide: the politics of woman killing*, New York: Twayne, 1992.

Shamir J., Shikaki K., «Αυτοεξυπηρετούμενες Προσλήψεις της Τρομοκρατίας μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων», στο *Περί τρομοκρατίας Ψυχο-λόγος*, επιστημονική επιμέλεια Σ. Παπαστάμου, Γ. Προδρομίτης; μτφρ αγγλικών κειμένων: Χ. Σταυρινάδη, Αθήνα: Πεδίο, 2009.

Siegel L. J., *Criminology Theories, Patterns and Typologies*, Canada: Thomson Learning, 2007.

Smit Paul R., de Jong Rinke R., Bijleveld C. C.J.H, "Homicide Data in Europe:Definitions, Sources, and Statistics", στο *Handbook of European Homicide Research-Patterns, Explanations and Country Studies*, M. C.A. Liem, W. A. Pridemore (Eds.), 2012, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.hoplofobia.info/wp-content/uploads/2015/08/definition_of_homicide_in_national_statistics.pdf (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Tetzlaff-Bemiller M. J., "Child Murder: A re-examination of Durkheim's theory of homicide", (Ανέκδοτη διδακτορική διατριβή), University of Central Florida Orlando, Florida, 2013, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://etd.fcla.edu/CF/CFE0004945/TetzlaffBemiller_Melissa_J_201308_PhD.pdf, σ. 20 επ., διαθέσιμη στην ιστοσελίδα http://etd.fcla.edu/CF/CFE0004945/TetzlaffBemiller_Melissa_J_201308_PhD.pdf (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Thome H., "Explaining long terms in violent crimes", στο *Crime History and Societies*, τόμ. 5, τεύχ. 2/2001.

Wolfgang M., "Victim Precipitated Criminal Homicide", στο *The Journal of Criminal law, Criminology and Police Science*, τόμ. 48, τεύχ. 1/ 1957, σσ. 1-11.

Wolfgang M. E., *Patterns in Criminal Homicide*, Montclair, N.J.: Patterson Smith, 1975.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Amnesty org., Death sentences and executions 2015, Amnesty international global report, London: Amnesty International Ltd, 2016, διαθέσιμο σε ιστοσελίδα: https://www.amnesty.gr/sites/default/files/thanatiki_poini_ekthesi_2016.pdf (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

FBI, Uniform crime reports, Hate crime statistics, 2012, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.fbi.gov/about-us/cjis/ucr/hate-crime/2012/tables-and-data-declarations/4tabledatadecpdf/table_4_offenses_offense_type_by_bias_motivation_2012.xls (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

HEUNI, International Statistics on Crime and Justice, Helsinki: HEUNI Publication Series No. 64, 2010, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Crime-statistics/International_Statistics_on_Crime_and_Justice.pdf, (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

HEUNI, European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics 2014, Fifth edition, M. F. Aebi/ Galma Akdeniz/ Gordon Barclay et.al., Helsinki, 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/qrMwCVTF/HEUNI_report_80_European_Sourcebook.pdf, (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

UNHCR, Δίκτυο καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας, Ετήσια έκθεση 2013, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <http://archive.efsyn.gr/wp-content/uploads/2014/04/ratsismos-report2013-final.pdf> (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

UNODC, Global Study on Homicide 2013. Trends, contexts, data, ed. J. Gibbons, 2013, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.unodc.org/documents/data-and->

[analysis/statistics/GSH2013/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf](#),

(τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

UNODC, The 2011 Global Study on Homicide, ed. J. Gibbons, 2011, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime/global-study-on-homicide-2011.html>, (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

Unodc.org., The many faces of homicide, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.unodc.org/documents/gsh/pdfs/Chapter_2-1.pdf, (τελευταία επίσκεψη: 9-06-2016).

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

http://www.myriobiblos.gr/bible/ot/chapter.asp?book=1&page=1_

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%AE.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%AE

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1&dq=

http://www.cps.gov.uk/legal/h_to_k/homicide_murder_and_manslaughter/#definition

<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/excusable+homicide>

<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Justifiable+homicide>

<http://criminallawcourt.com/california-excusable-and-justifiable-homicide/>

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_intentional_homicide_rate.

<http://www.unodc.org/unodc/en/press/releases/2014/April/some-437000-people-murdered-worldwide-in-2012-according-to-new-unodc-study.html>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Homicide>.

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics

[http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Homicides, average per year, 2007%E2%80%932010 \(per 100 000 inhabitants\) YB14.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Homicides,_average_per_year,_2007%E2%80%932010_(per_100_000_inhabitants)_YB14.png).

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=81&Itemid=73&lang=

ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1061/2012 στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».

ΑΠ 861/2004, στο Ποινικά Χρονικά, τ. ΝΕ`, σ. 408, ΑΠ 2292/2003, στο Ποινικός Λόγος, 2003, σ. 2466, ΑΠ 343/2000, στο Ποινικά Χρονικά, τ. Ν1`, σ. 897, ΑΠ 1105/1998, στο Ποινικά Χρονικά, τ. ΜΘ`, σ. 601, ΑΠ 455/1998, στο Ποινικά Χρονικά, τ. ΜΗ`, σ. 1078, ΑΠ 809/1997, στο Ποινικά Χρονικά, τ. ΜΗ`, σ. 248, ΑΠ 1454/1997, στο Ποινικά Χρονικά, τ. ΜΗ`, σ. 483.

ΜΟΔΚΙΑΚΙΣ 36/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 6/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 74/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 91/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 141/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 245/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 301/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 425/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 496/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 639/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 736/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 749/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 799/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 799/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 820/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 940/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1118/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1239/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1261/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1261/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1313/2005, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 2183/2005, ΜΟΔΒΕΡ 4-5/2006, ΜΟΕΛΑΜ 27-29/2006, ΜΟΕΑΘ 509/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 110/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 251/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 561/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 623/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 754/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 810/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 823/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 894/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 996/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1197/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1241/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1471/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1536/2006, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 205/2007, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 842/2007, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 857/2007, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 953/2007, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 954/2007, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1244/2007, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1405/2007, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1498/2007, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1537/2007, ΜΟΔΧΙΟΥ 31/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 295/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 302/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 378/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1077/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1358/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1411/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1514/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1735/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1775/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1897/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1920/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1955/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1998/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 2364/2008, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 2495/2008, ΜΟΔΑΘ 620/2009, ΜΟΕ ΘΕΣΣΑΛ 119-122/2009, ΜΟΕ ΑΘ 219/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 335/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 347/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 680/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 746/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 996/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1316/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1395/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1397/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1399/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1543/2009, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 152/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 167/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 284/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 657/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 776/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 779/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 842/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 909/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1294/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1406/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1432/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1471/2010, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1792/2010, ΜΟΔ ΤΡΙΠΟΛ 47,48,49,50,51/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 18/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 338/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 552/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 573/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 720/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 767/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 842/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 942/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1214/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1255/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1541/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1685/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1767/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1776/2011, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1792/2011, ΜΟΔ ΚΟΖ 6/2012, ΜΟΔ ΠΕΙΡΑΙΑ 159/2012, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 63/2012, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 662/2012, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 362/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1317/2012, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1349/2012, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1549/2012, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 173/2013, 399-408/2013

ΜΟΔ ΘΕΣΣΑΛ, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 225/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 495/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 589/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 361/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 589/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1042/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 589/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 768/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 780/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 992/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1013/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1339/2013, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 136/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 407/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 817/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 835/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 881/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 977/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 979/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1017/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1025/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1059/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ), 1325/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 1341/2014, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 192/2015, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 285/2015, ΑΠ (ΠΟΙΝ)664/2015, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 699/2015, ΑΠ (ΠΟΙΝ) 712/2015, στην ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ».